

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra křesťanské výchovy

Ludmila Štěpánková

Pocit viny u rozvedených

Diplomová práce

Vedoucí práce: **Ing. Mgr. Mgr. Peter Tavel, Ph.D.**

Obor: Křesťanská výchova

OLOMOUC 2009

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

.....
Podpis autora práce

Chtěla bych poděkovat vedoucímu práce Ing. Mgr. Petrovi Tavelovi Ph.D. za odborné vedení práce a poskytnutí cenných rad i podnětů. Také chci poděkovat všem, kteří byli ochotni se podělit o svůj životní příběh pro výzkum pro moji práci.

OBSAH

OBSAH.....	3
TEORETICKÁ ČÁST.....	6
1. ÚVOD.....	6
2. OBECNÝ ROZBOR POCITU VINY.....	8
2. 1. VINA V TEOLOGII.....	8
2. 2. POJEM VINY VE FILOSOFII.....	8
2. 3. VINA A POCITY VINY V PSYCHOLOGII.....	9
3. MODELÝ VINY Z HLEDISKA HISTORICKÝCH AUTORŮ A JEJICH RŮZNÉ ÚHLÝ POHLEDU.....	11
3. 1. FYLOGENETICKÝ POCIT VINY A HISTORICKÝ VÝVOJ VĚDOMÍ.....	11
3. 2. INDIVIDUÁLNÍ VINA A OIDIPOVSKÝ KOMPLEX.....	11
3. 3. VĚDOMÉ A NEVĚDOMÉ POCITY VINY.....	12
3. 3. 1. Nevědomý pocit viny u S. Freuda.....	12
3. 3. 2. Nevědomý pocit viny u E. Fromma.....	13
3. 3. 3. Nevědomý pocit viny u Stanislava Grofa.....	14
3. 3. 4. Vědomý pocit viny podle S. Freuda.....	14
3. 3. 5. Vědomý pocit viny v díle E. Fromma.....	15
3. 3. 6. Vina a úzkost v logoterapii.....	15
3. 3. 7. Vina a úzkost v daseianalýze.....	16
4. PŮVOD VZNIKU POCITU VINY.....	17
4. 1. DĚTSTVÍ.....	17
4. 1. 1. Výchova.....	17
4. 1. 2. Škola.....	19
4. 2. ADOLESCENCE.....	19
4. 3. VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ.....	20
4. 4. RIGORISMUS V DUCHOVNÍM ŽIVOTĚ A FALEŠNÁ VÍRA.....	20
4. 5. CHOROBNÉ A DEPRESIVNÍ POCITY VINY.....	22
4. 6. SHRnutí.....	23
5. ROZVOD A POCIT VINY.....	24
5.1. MANŽELSTVÍ, ROZVOD A JEHO FÁZE.....	24
5. 2. STADIA ROZVODU.....	25
5.3. FAKTORY PODÍLEJÍCÍ SE NA ROZVODOVOSTI.....	27
5. 4. OBECNĚ O VINĚ A POCITECH VINY U ROZVEDENÝCH.....	28
5. 4. 1. Pocit viny v oblasti soužití - v komunikaci.....	30
5. 4. 2. Pocit viny vůči dětem.....	32
5. 4. 3. Pocit viny v kontextu domácího násilí.....	34
5. 4. 4. Pocit viny v ekonomické oblasti.....	36
5. 4. 5. Pocit viny v oblasti intimity.....	37
5. 4. 6. Vyrovnání se s rozvodem a pocity viny.....	38
6. POHLED KATOLICKÉ CÍRKVE NA ROZVEDENÉ.....	40
PRAKTICKÁ ČÁST.....	42
7. NÁVRH VÝZKUMU.....	42
7. 1. STANOVENÍ VÝZKUMNÉ HYPOTÉZY.....	42
7. 2. POPIS POUŽITÉ METODY.....	42
7. 2. 1. Hermeneutiko-narativní přístup.....	42
7. 2. 2. Význam příběhu v hermeneutice.....	42

7. 2. 3. Zpracování dat za použití kategoriálně obsahové analýzy.....	43
7. 2. 4. Zdroje validity.....	44
7. 3. PRŮBĚH VÝZKUMU	44
7. 3. 1. Otázky polostrukturovaného rozhvoru.....	44
7. 3. 2. Jednotlivé kroky analýzy:.....	45
8. ANALÝZY ROZHOVORŮ.....	48
8. 1. ANALÝZA ROZHOVORU Č. 1 – PAN KAREL.....	48
8. 1. 1. Shrnutí rozhvoru	48
8. 1. 2. Tabulka A – rozbor rozhvoru.....	50
8. 1. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhvoru	55
8. 2. ANALÝZA ROZHOVORU Č. 2 – PANÍ ZDEŇKA.....	56
8. 2. 1. Shrnutí rozhvoru	56
8. 2. 2. Tabulka B – rozbor rozhvoru.....	58
8. 2. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhvoru	68
8. 3. ANALÝZA ROZHOVORU Č. 3 – PANÍ EVA	70
8. 3. 1. Shrnutí rozhvoru	70
8. 3. 2. Tabulka C – rozbor rozhvoru.....	72
8. 3. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhvoru	76
8. 4. ANALÝZA ROZHOVORU Č. 4 – PANÍ HANA.....	77
8. 4. 1. Shrnutí rozhvoru	77
8. 4. 2. Tabulka D – rozbor rozhvoru.....	79
8. 4. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhvoru	83
8. 5. ANALÝZA ROZHOVORU Č. 5 – PANÍ JANA	84
8. 5. 1. Shrnutí rozhvoru	84
8. 5. 2. Tabulka E – rozbor rozhvoru.....	86
8. 5. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhvoru	95
8. 6. ANALÝZA ROZHOVORU Č. 6 – PANÍ HEDVIKA	97
8. 6. 1. Shrnutí rozhvoru	97
8. 6. 2. Tabulka F – rozbor rozhvoru.....	99
8. 6. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhvoru	102
8. 7. ANALÝZA ROZHOVORU Č. 7 – PAN ADAM	104
8. 7. 1. Shrnutí rozhvoru	104
8. 7. 2. Tabulka G – rozbor rozhvoru.....	106
8. 7. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhvoru	114
8. 8. ANALÝZA ROZHOVORU Č. 8 – PANÍ IVA	116
8. 8. 1. Shrnutí rozhvoru	116
8. 8. 2. Tabulka H – rozbor rozhvoru.....	118
8. 8. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhvoru	126
8. 9. ANALÝZA ROZHOVORU Č. 9 – PANÍ ALENA	128
8. 9. 1. Shrnutí rozhvoru	128
8. 9. 2. Tabulka CH – rozbor rozhvoru.....	130
8. 9. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhvoru.....	138
9. ZÁVĚR.....	140
BIBLIOGRAFIE	142
PRAMENY:.....	142
LITERATURA:	142
INTERNETOVÉ ZDROJE:	145
PŘÍLOHY	147
ROZHOVORY.....	147
Rozhovor č. 1	147
Rozhovor č. 2	149
Rozhovor č. 3	153
Rozhovor č. 4	155
Rozhovor č. 5	157
Rozhovor č. 6.....	161
Rozhovor č. 7.....	163

<i>Rozhovor č. 8</i>	166
<i>Rozhovor č. 9</i>	169
TABULKA – KATEGORIE.....	172
VYVOZENÍ ZÁVĚRŮ Z VÝSLEDKŮ.....	178
<i>Důvod sňatku</i>	178
<i>První problémy a jejich řešení</i>	178
<i>Řešení problémů</i>	180
<i>Důvod rozvodu</i>	182
<i>Stav po rozvodu</i>	184
<i>Reflexe rozvodu nyní</i>	186
<i>Pocit viny po rozvodu</i>	188

TEORETICKÁ ČÁST

1. Úvod

Vše, co v životě prožíváme a konáme, v nás vyvolává různé pocity. Mohou být dobré, špatné, smíšené, zmatené, smutné či radostné. Je potřeba, naučit se tyto pocity rozlišovat, vnímat odkud přichází, uvědomovat si, jak na nás působí a hlavně se naučit je zpracovávat – umět si s nimi poradit.

Jedním z takových pocitů, který člověka dovede hodně potrápít, je pocit viny, který dále sebou nese pocit nedostatečnosti a méněcennosti. Díky němu se můžeme ocitnout v bludném kruhu. Je proto důležité najít cestu, jak se těchto pocitů viny zbavit, abychom mohli žít plnohodnotnější život.

Podle Clouda a Townsenda žijeme v kultuře obviňování. Lidé obviňují kohokoliv za své problémy, místo toho, aby sami přijali zodpovědnost za stav, ve kterém se ocitli a snažili se svoji situaci zlepšit. Vina se stala součástí našich institucí (soudy, legislativa, školy). Nachází se i v našich soukromých životech, morálce i duchovním životě. Vina a obviňování se stávají našim životním stylem, přestože sami nic neřeší a jen do života lidí přinášejí více trápení.¹

Psychologové vědí, že pocit viny má málo společného se skutečnou vinou, jak ji zná morálka či právo. Pocit viny je něco jako batoh, který s trochou demagogie můžeme hodit na záda komukoli bez ohledu na to, kde skutečná vina leží.²

V této diplomové práci jsem se rozhodla zkoumat pocity viny u rozvedených lidí. Na základě nastudované literatury o vině a jejím prožívání se zabývám dynamikou rozvodu a s ní spojenou vinou a pocity viny. Cílem je zpětná reflexe příběhů rozvedených, ať už se na rozvodu aktivně podíleli, či se stali jeho obětí.

Vnímám toto téma jako důležité, protože rozvodovost je ve společnosti velkým problémem. V mém okolí žije mnoho rozvedených a já sama pracuji jako sociální pracovnice v poradně pro ženy a dívky v Centru naděje a pomoci - CENAP, kde se setkávám mimo jiné i s lidmi, kteří trpí pocity viny v otázce související s partnerskými vztahy.

¹ Srov. CLOUD, H., TOWNSEND, J.: *To není moje chyba*. Návrat domů, 2008, s. 5

² <http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/kulinsky.htm>

CENAP podporuje rodinu v celém jejím spektru a chrání život od početí po přirozenou smrt. Nabízí poradenství, pomoc a informační služby formou osobních konzultací, telefonem, poštou nebo e-mailem, pořádáním přednášek a besed.³

Diplomovou práci jsem rozdělila na dvě části – teoretickou a praktickou.

Na začátku první teoretické části se věnuji objasnění pojmů vina a pocit viny. Tyto se často chybně zaměňují, proto se na ně podíváme z různých úhlů pohledu – jak je chápou dnešní sociální disciplíny a významní historičtí autoři. Je důležité si uvědomit, jak a proč tyto pocity vznikají.

Dále se zamyslím, co všechno obnáší rozvod. Ukazuji stádia rozvodu, kdo a co má podíl na rozvodovosti. Hledám, jaké pocity doprovázejí rozvod. Součástí těchto pocitů často bývá falešný pocit viny, který může mnohé lidi provázet po celá léta jejich společného soužití. Dotyční sami si ho zpravidla neuvědomují, obvykle se projeví až se skutečností rozvodu. Pocity viny způsobuje u těchto jedinců vnitřní zmatek, nejistotu, těžkosti a další problémy, kvůli kterým jsou nuceni vyhledat pomoc psychoterapeuta. Rozvodovost je velkým problémem v celé společnosti, postihuje všechny vrstvy obyvatel a nevyhýbá se ani křesťanským manželstvím. Z tohoto důvodu se v jedné kapitole zabývám pohledem, který zaujímá v dnešní době katolická církev k rozvedeným.

V druhé praktické části na základě nastudované literatury o průběhu manželství a rozvodu stanovuji hypotézu a výzkumné otázky. V rámci výzkumu jsou provedeny rozhovory s rozvedenými, kterým jsou položeny otázky týkající se jejich zaniknutého manželství a jejich pocitů spojených s rozvodem. Rozhovory jsou nahrány na magnetofonovou pásku a přepsány, čímž mi vznikl základ k dalšímu kroku ve výzkumu (přepis rozhovorů je k nalezení v příloze diplomové práce).

Zpracování výzkumu je založeno na hermeneuticko-narativním přístupu, metodou výzkumu je kategoriálně-obsahová analýza. V rámci ní se soustředím na rozbor rozhovorů, kde zjišťuji, zda se u rozvedených lidí vyskytují pocity viny, případně jaké. Nalezené pocity viny pojmenovávám tak, aby byl vystižen jejich obsah a přiřazuji je k daným obecným kategoriím.

Cílem mojí diplomové práce je zjištění a rozpoznání pocitů viny u rozvedených.

³ Srov. www.cenap.cz

2. Obecný rozbor pocitu viny

2. 1. Vina v teologii

Je rozdíl mezi vinou a pocitem viny. Pokud udělám něco špatně, co se neshoduje se svědomím a morálkou, pak cítím vinu. Nebo neudělám něco, co jsem měl udělat a neudělal. Vina je stará jako lidstvo samo. Ve všech náboženstvích se o vině a prohřešení hovoří. Hřích je porušením cesty a lásky, je to vzpoura proti Bohu, prosazování sebe vůči Bohu. Hříšnost přišla na svět skrze Adama. Ale „hřích není osudem, nýbrž odpovědným činem člověka.“⁴

Katechismus katolické církve píše o hříchu toto: “Hřích je provinění proti rozumu, pravdě a správnému svědomí, je to přestupek proti pravé lásce k Bohu a bližnímu způsobený zvráceným lpěním na určitých věcech.“⁵ Hřích zraňuje lidskou přirozenost a narušuje lidskou solidaritu. Byl definován jako slovo, skutek nebo touha proti věčnému zákonu.⁶ Zde vidíme, že se nám prolíná vina a hřích. Pokud člověk udělá čin, který odporuje jeho svědomí, cítí vinu.⁷

2. 2. Pojem viny ve filosofii

Ukázali jsem si, jak na vinu pohlížet z hlediska náboženství. Psychologické pojetí viny vzniklo v kontaktu s náboženským pojetím. Vinou se zabývali mnozí filosofové a myslitelé, například existencialisté Karel Jaspers a Martin Buber.

Jaspers rozlišuje čtyři druhy viny: kriminální, politickou, morální a metafyzickou. I když se prolínají, každá z nich má svá specifika. Pro naše sledování je důležitá především vina metafyzická, kdy je každý zodpovědný za všechna příkoří a zlo, když neudělal vše pro to, aby tomuto bezpráví zabránil.

Martin Buber rozlišuje tři druhy viny. Právní vinu, vinu, kterou pociťuje svědomí a vinu, která se dotýká víry. Terapeut nesmí do oblasti víry zasahovat, pouze když jde o člověka, kterého dotyčný uznává jako představitele transcendentní instance, v níž sám věří. Pro psychologické pojetí viny určil oblast svědomí. Toto svědomí člověka trápí, ale nepomůže člověku najít kořen viny.⁸

⁴ NOVOTNÝ, A.: *Biblický slovník*. Praha, Kalich, 1992, s.226

⁵ *Katechismus katolické církve*. Praha, Zvon, 1995, s.463

⁶ *Katechismus katolické církve*. Praha, Zvon, 1995, 463

⁷ srov. KAŠPARŮ: M., *Malý kompas víry*. Matice cyrilometodějská, Olomouc, 2006, s.63

⁸ srov. BUBER, M.: *Vina a pocit viny*. In Němec, J. (ed) : *Bolest a naděje. Deset esejů o osobním zrání*, Praha, Vyšehrad, 1971, s.178

Člověk žije ve vztazích s lidmi a ty jsou pro bytí zde na světě nutné. Vztahy bývají ovšem porušovány a toto porušování je základem viny, která tíží svědomí. Jako důležité vidí odkrytí této viny na základě určitých psychických jevů. Podle Bubera je důležité zkoumat nejen vnější příznaky pocitu viny, ale zkoumat všechny životní souvislosti, které dotyčný prožil a zůstali mu v paměti, jít až k jejím kořenům. To dokáže pouze personalizované svědomí, „které se nevyhýbá pohledu do hlubiny a které již svými varovnými pokyny naznačuje schůdnou cestu.“⁹

Vinu, kterou trápí svědomí, nazývá existenční vinou. „Existenční vinu na sebe člověk uvaluje, když poruší řád lidského světa, jehož základy zná a uznává jako podstatnou složku své i obecně lidské existence.“¹⁰ Tato vina se často projevuje tam, kde člověka trápí autentický pocit viny. Ten je ale často smíchaný s neurotickými a bezdůvodnými pocity viny. Buber odmítá pocit viny jako důsledek strachu, úzkosti prožité v dětství, nedostatku lásky, z tabuizovaných norem prehistorických skutečností, o kterých píší historičtí autoři Freud a Jung, jak si dále uvedeme. Pro odhalení této viny vnímá Buber jako nezbytné zkoumat situaci, „ve které se provinění událo“¹¹.

2. 3. Vina a pocity viny v psychologii

Psychologická vina je pocit náhlý a iracionální, který vychází z reflexivního zvažování vlastní situace vzhledem k vybranému ideálu.¹² „V psychologii rozlišujeme mezi vinou a pocity viny, což znamená, že pocit viny nemusí nutně odpovídat vině skutečné.“¹³ Za vinu je považován nedostatek odpovědnosti. Čím více odpovědnosti si člověk připouští, tím větší má vinu. Ale není možné nést odpovědnost za vše, co člověka v životě potká. Pokud se na to začne dívat pod tímto úhlem pohledu, dostává se do pocitu viny.¹⁴

Široký na vinu nahlíží jako na negativní odpovědnost. Odpovědnost znamená, že člověk umí odpovědět na otázku, proč zvolil z několika možností jednu určitou. Jestliže odpovídá, že zvolil tuto možnost proto, že se přiklonil ke zlému, označuje danou negativní odpověď jako vinu. Za své vady zodpovědnost nemá. Takže pokud má člověk možnost volby, pocítí vinu. „Vzhledem ke svým nezaviněným nedostatkům (vůči ideálu či žádoucí

⁹ tamtéž, s.180

¹⁰ tamtéž, s.172

¹¹ tamtéž, s.172

¹² srov. http://www.vira.cz/knihovna/index3.php?sel_kap=13&sel_kniha=5

¹³ KASTOVÁ, V: *Krize a tvořivý přístup k ní*. Praha, Portál, 2000, s.98

¹⁴ srov. tamtéž, s.98

normě) prožívá člověk pocit méněcennosti, vzhledem k zaviněným pak především pocit viny. Z primárního zdroje však ulpívá pocit viny i na nezaviněném nedostatku.“¹⁵

*Anglický slovník The Penguin Dictionary of Psychology*¹⁶ označuje vinu za emocionální stav, vytvořený svědomím, jako když někdo přestoupí morální standardy. Většina autorit považuje emocionální stav jako vinu pouze tehdy, když jednotlivec, kterého se vina týká, si předtím vzal za své morální standardy společnosti, tudíž toto je odlišitelné od obyčejného strachu z trestu z vnějšího zdroje. Vina je v jiném smyslu trest, který odkazuje na sebe – sebezpotrestání.¹⁷

*Psychologický slovník*¹⁸ uvádí pocit viny jako „subjektivně prožívané přesvědčení vztahující se k minulosti, v němž si jedinec myslí, někdy i nesprávně, že něco zavinil, trpí výčitkami svědomí očekává trest.“¹⁹. O samotné vině se zde nehovoří. Také *Encyklopedický atlas psychologie*²⁰ se vyjadřuje k pocitu viny. Ten „následuje poté, co se člověk dopustí chybné reakce, zanedbání povinnosti nebo zločinu. Jejich základní konstelací je vybudovaný pocit zodpovědnosti na straně jedné, a sebekritika (lítost, snaha napravit škodu) na straně druhé. Za spouštěcí faktory se pokládají vrozené, naučené i vědomě řízené kognitivní pohnutky.“²¹

¹⁵ ŠIROKÝ, H.: *Meze a obzory psychoanalýzy*. Praha: Triton, 2001, s.482

¹⁶ REBER, A. S. a R. E.: *The Penguin dictionary of Psychology*. London, Penguin Books, 1985

¹⁷ srov. tamtéž, volný překlad, s. 310 - 311

¹⁸ HARTL, P., HARTLOVÁ H.: *Psychologický slovník*. Portál, 2004

¹⁹ tamtéž, str.410

²⁰ BENESCH, H.: *Encyklopedický atlas psychologie*. Praha, Nakladatelství lidové noviny, 2001

²¹ tamtéž, s.235

3. Modely viny z hlediska historických autorů a jejich různé úhly pohledu

3. 1. Fylogenetický pocit viny a historický vývoj vědomí

Podle Freuda v dávných dobách, kdy lidé ještě žili v tlupách a vládl jim jediný muž, kterému pařili všechny ženy, byli nejstarší synové vyhnáni z tlupy. Otce pro toto nenáviděli, ale současně se s ním identifikovali. Tento osud je spojoval, až nakonec otce zabili a snědli. „Kanibalistický akt je pak možné pochopit jako pokus zajistit si identifikaci s otcem, inkorporací kousku jeho těla.“²² Freud považuje tuto vraždu otce za prvotní vinu, za dědičný hřích, která se dále předává z pokolení na pokolení.

Také C.G. Jung²³ zachycuje vznik viny v průběhu vývoje lidského rodu a historického vývoje vědomí. Jednak vidí vinu jako utrpení, která přichází ve formě trestu, a druhý pohled je na vinu, která vede k znovuzrození. Kdy člověk se chce změnit a tato změna předpokládá projít určitým procesem zahrnujícím utrpení. Toto utrpení je tedy pro změnu nezbytné. Jedná se však o dospělého člověka, který ví, že se má změnit, a proto by bylo jeho vinou vyhnout se dané změně a s ní spojenému utrpení.²⁴

3. 2. Individuální vina a oidipovský komplex

V stati *Nespokojenost v kultuře*²⁵ hovoří Freud o vině individuální, která má dva zdroje pocitu viny. První zdroj vidí ve strachu před autoritou, druhý „pozdější ze strachu z Nadjá. První nutí vzdát se uspokojení pudů, druhý vede, protože trvání zakázaných přání nelze před Nadjád utajit, ještě k potrestání.“²⁶ Jestliže se vzdáme pudů, abychom neztratili lidskou autoritu, pocit viny se ztrácí. Ovšem když se zřekneme pudů před Nadjád, přání stále zůstává, nelze je před Nadjád skrýt a tehdy nastoupí pocit viny. Nadjá vzniká skrze identifikaci s otcem, jak jsme již výše naznačili, je jeho dědictvím. Toto Freud nazývá oidipovský komplex.

O jeho propojení tohoto oidipského komplexu a viny také hovoří i E. Erikson ve svém pojetí o vývoji člověka, konkrétně v jeho třetím stadiu, které nazývá iniciativa proti vině. Iniciativa dodává samostatnost, podnikání, plánování a „útočení na určitý úkol

²² FREUD, S.: *Muž Mojžíš a monoteistické náboženství*. In Freud, S.: Sebrané spisy XVI.: spisy z let 1932 – 1939, Praha, Psychoanalytické nakladatelství, 1998c, s.149

²³ JUNG C.G.: *Výbor z díla. 4, Obraz člověka a obraz Boha*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka

²⁴ srov., tamtéž s.144

²⁵ FREUD, S.: *Nespokojenost v kultuře*. In Freud, S.: *O člověku a kultuře*. Praha, Odeon, 1989

²⁶ tamtéž, s.365

jen proto, že dítě chce být aktivní a v pohybu tam, kde dříve umíněnost, spíš častěji než zřídka, vyvolávala projevy vzdoru, či alespoň proklamovala nezávislost.“²⁷ Dítě má radost z útoku a dobývání. „U chlapce je důraz na falicko-intruzivní mody, u děvčete se mění v mody „zachycování“ v agresivnějších formách chňapání či v mírnější formě, kdy se děvče snaží být atraktivní a milé.“²⁸

Nebezpečí viny v tomto stadiu spočívá v tom, že člověk přeceňuje kapacitu svých cílů a jeho plánovaná iniciativa je smyslu pozastavena. Erikson toto nazývá oidipským, vedoucím k ustanovení tyranského smyslu pro morálku, „který omezuje horizont povoleného, nastavuje též směr k možnému a hmatatelnému, což pomáhá propojit sny raného dětství s cíli aktivního dospělého života.“²⁹

V tomto období se objevuje svědomí. Dítě se nebojí jen toho, že jeho chyby budou objeveny a bude za ně potrestáno, ale postupně začne vnímat vnitřní hlas, který jeho skutky schvaluje nebo odsuzuje. Vychovatel by měl být citlivý, aby projevy svědomí dítěte udržel ve správném vztahu k souhlasu nebo nesouhlasu okolí. Tato fáze dosahuje svého cíle tehdy, když v popředí nejsou výčitky a pocit viny, ale šťastné objevení své role, vlastních schopností a vnitřních zdrojů síly.³⁰

3. 3. Vědomé a nevědomé pocity viny

Pocit vědomé a nevědomé viny najdeme v dílech S. Freuda, E. Fromma a S. Grofa.

3. 3. 1. Nevědomý pocit viny u S. Freuda

Podle S. Freuda je část pocitu viny nevědomá. Zdůvodňuje to tím, že „pocity a city se stávají vědomými jen tím, že dospívají k systému vnímání, jestliže je jim cesta k němu uzavřena, nenabývají existence jako pocity, ačkoli ona specifičnost v průběhu vzruchů, která jim odpovídá, je tatáž.“³¹ Tehdy hovoříme o nevědomých pocitech viny. Pro nevědomou vinu je charakteristický vlastně stejný průběh vzruchů jako u viny vědomé, ale nedošly vědomí, neboť byly slabé.

Dále Freud poukazuje na nevědomé pocity viny u lidí, kteří trpí hysterií. „Hysterické Já se brání trapným vjemům, které mu hrozí od kritiky jeho Nadjá, stejným

²⁷ ERIKSON, E. : *Dětství a společnost*. Praha, Argo, 2002, s.232

²⁸ tamtéž, s. 232

²⁹ tamtéž, s.235

³⁰ srov. SMAHEL, R.: *Eriksonova koncepce epigeneze psychiky*- přednáška Doc.Smahela, s.l.

³¹ FREUD, S.: *Mimo princip slasti a jiné práce z let 1920-1924* . Nová řada přednášek k úvodu do psychoanalýzy, 13. kniha, Praha, Psychoanalytické nakladatelství, 1999. s.199

způsobem, jakým se jinak bránívá nějakému nepřijatelnému objektivnímu obsazení, totiž aktem vytěsnění.³² Jedná se o událost spojenou s vinou, kterou člověk vytěsnil a spolu s ní vytěsnil i pocit viny. Pokud dojde k vystupňování nevědomého pocitu viny, z člověka se může stát dokonce i zločinec. Jedná se především o mladé lidi. Před činem trpěli velkým pocitem viny, čin není důsledkem tohoto pocitu, ale motivem. Po činu u nich nastává úleva a pocit viny vůbec nemají. Zde „prokazuje Nadjá svoji nezávislost na vědomém Já a svoje úzkostné vztahy k nevědomému Ono.“³³

Za nevědomý pocit viny také považuje agresi obrácenou dovnitř. O něm píše Freud ve stati *Úzkost a pudový život*.³⁴ Pacient klade odpor k uzdravení, jeho Nadjá mu říká, že si nic jiného nezaslouží, než trest, což si ale člověk vlastně neuvědomuje. Tato nevědomá potřeba trestu je jako součást jeho svědomí a „odpovídá tedy za nějaké části agrese obrácené dovnitř a začleněné do struktury Nadjá.“³⁵ Nemocný se často brání uzdravení, nemoc cítí jako zisk z choroby. U takového člověka se objevují neurotické problémy a opravdu začíná trpět i fyzicky. Kromě nechuti k léčení může dojít i k tomu, že si má potřebu nevědomě ubližovat, dokáže se i čímkoliv říznout nebo si jinak ublížit, aby se odreagoval a sám sebe potrestal. Tento pocit viny může vést i sebezničení.

3. 3. 2. Nevědomý pocit viny u E. Fromma

Za nevědomý pocit viny považuje E. Fromm autoritářské svědomí. Člověk cítí pocit zodpovědnosti vůči něčemu uvnitř sebe a tím je svědomí. Autoritami rozumí rodiče, církve, stát, veřejné mínění, zákonodárce, jejichž zákony člověk zvnitřňuje. Pokud se prohřeší, proviní se vůči autoritě. Lidé se často necítí být vinní, ale pociťují strach před autoritami. Nejvíce se bojí, že budou autoritou zavrženi, což vnímají jako „být vržen do prázdna, stát tvář tvář hrůze nicoty.“³⁶ Takoví lidé nemají vlastní úsudek o hodnotě, protože jeho příkazy pronášejí autority a často páchají činy, které jsou „lidsky odporné“³⁷. Kdyby autority ve skutečnosti neexistovaly, potom by člověk neměl důvod se jich bát, pak by autoritářské svědomí ztratilo svou moc. Autoritě připisují božské vlastnosti. Pochybovat

³² tamtéž, s.221

³³ tamtéž, s.221

³⁴ FREUD, S.: *Vybrané spisy 1.1 přednášky k úvodu do psychoanalýzy, 2 Nová řada přednášek k úvodu do psychoanalýzy*. Praha, Avicenum, 1969, s.378

³⁵ tamtéž, s.396

³⁶ FROMM, E.: *Člověk a psychoanalýza*. Praha, Aurora, 1997, s.117

³⁷ tamtéž, s.116

o její nadřazenosti a dokonalosti je vinou. Díky autoritářskému svědomí člověk se dokáže i nenávidět a „se sebou jedná jako s vlastním otrokem.“³⁸

3. 3. 3. Nevědomý pocit viny u Stanislava Grofa

Grof nevědomou vinu vidí v souvislosti s prožitým utrpením. U pacientů, kteří trpí silnými pocity viny byly zjištěny biografické faktory, které na tyto pocity odkazují. Jsou to časté výčitky matek, které svým dětem vypráví, jak strašně trpěly při jejich porodu a ty si tuto zmínku nesou v životě jako trauma, za které vůbec nemohou, ale mohou si to velmi připouštět jako vinu. I při LSD terapii se našlo naprosto jasné spojení mezi vinou a porodním traumatem.

„Někteří přičítají vinu převrácení příčinného spojení mezi ztrátou intrauterinního stavu a intenzivními negativními emocemi v průběhu porodu.“³⁹ Člověk potom se cítí nejistý ve svém životě a má pocit, že se mu může stále něco strašného stát anebo se cítí být ohrožen nějakým řádem, který nad ním stojí. Takoví lidé, jakmile zažijí něco nepříjemného, si hned myslí, že museli udělat něco špatného. Snaží se zracionalizovat smysluplnost tohoto utrpení, aniž by měli podíl na své konkrétní bolestivé situaci. Utrpení vnímají jako trest a nevědomá vina „spočívá v přesvědčení, že byl spáchán nějaký strašný skutek a při tom chybí jakákoli představa, co to bylo.“⁴⁰

O vědomých pocitech viny se Grof nezmiňuje.

3. 3. 4. Vědomý pocit viny podle S. Freuda

Základem pocitu viny je napětí mezi jáským ideálem (který je součástí Nadjá) a Já, kdy Já je odsuzováno svou kritickou instancí. Napětí je také spojeno s pocitem méněcennosti, kdy si člověk myslí, že takového štěstí není hoden. Při této vědomé vině dochází k týrání ze strany Nadjá.⁴¹ „V Já vzniká velká potřeba trestu, která zůstává z části jako taková uchystána pro zásahy osudu, zčásti nachází v týrání ze strany Nadjá.“⁴² Toto Nadjá vzniká skrze identifikaci s rodičovskou autoritou, kterou později nahrazují jiné autority – učitelé, vychovatelé a jiní dospělí, kteří mají na dítě vliv. Tyto nadměrné pocity viny se nachází u lidí trpících melancholií nebo obsedantní neurózou. „Jáský ideál

³⁸ tamtéž, s.116

³⁹ GROF, S.: *Za hranicemi mozku*, Gemma 89, s.187

⁴⁰ tamtéž, s.187

⁴¹ srov. FREUD, S.: *Mimo princip slasti a jiné práce z let 1920-1924*. Sebrané spisy Sigmunda Freuda, kn. 13, Praha: Psychoanalytické nakladatelství, 1999, s. 59 - 128

⁴² tamtéž, s.159

projevuje pak obzvláštní přísnost a zuří proti Já často krutým způsobem.“⁴³ U melancholie se Já podrobuje trestům a vinu uzná, u obsedantní neurózy se Já brání vinu uznat, ale pocit viny je zde silný. Mezi vědomé pocity viny patří další chorobné pocity viny, kterými trpí depresivní pacienti.

3. 3. 5. Vědomý pocit viny v díle E. Fromma

Vlastní hlas, „přítomný v každé lidské bytosti a nezávislý na vnějších sankcích a odměnách,“⁴⁴ takzvaný niterný jev, zakouší člověk, který má humanistické svědomí. Má zájem o integritu člověka. Toto svědomí dále rozděluje na dobré a špatné. Člověk musí být sám sebou, žít produktivním způsobem života a mít schopnost se ztišit a takovému svědomí naslouchat, protože nepromlouvá přímo. Zneklidňuje, vyvolává „pocit viny a nepokoje nebo prostě pocit malátnosti.“⁴⁵

3. 3. 6. Vina a úzkost v logoterapii

Frankl ve své knize *Teorie a terapie neuróz*⁴⁶ spojuje vinu spolu s úzkostí. Pojímá vinu a úzkost z existencialistického hlediska. Východiskem, z čeho úzkost a vina pramení, jsou svoboda a odpovědnost člověka. Pouze svobodná bytost, může zakoušet úzkost, a bytost, která je odpovědná, může být vina. Z toho vyplývá, že bytost, která je obdařena svobodou a odpovědností, je odsouzena k tomu, aby prožívala úzkost a vinu.⁴⁷ Podle Frankla je člověk bytostí, která „za to, jaká je“ nese odpovědnost před tím, jaká „má být.“⁴⁸ Mezi tím, co „je“ a „má být“ je napětí, které Frankl nazývá jako existenciální. Takovýto člověk je neustále něco dlužen. Buď nese vinu vůči svému svědomí nebo vůči svému Bohu. Toto existenciální napětí nelze ničím odstranit ani zrušit. „Pokud je člověk při vědomí, vždy svou existenci zůstává dlužen tomu, co má být.“⁴⁹ Pocit viny hraje v psychologii velkou úlohu při nutkavé neuróze, ale i u psychóz.⁵⁰

⁴³ tamtéž, s.220

⁴⁴ FROMM, E.: *Člověk a psychoanalýza*. Praha, Aurora, 1997, s.126

⁴⁵ tamtéž, s.129

⁴⁶ FRANKL, V.: *Teorie a terapie neuróz*. Praha, Grada, 1999

⁴⁷ srov.tamtéž, s. 96

⁴⁸ srov.tamtéž, s. 42

⁴⁹ tamtéž, s. 39

⁵⁰ srov. tamtéž s.42

3. 3. 7. Vina a úzkost v daseianalýze

Conreau spatřuje souvislost viny a úzkosti podobně jako Frankl, jak bylo zmíněno výše, který ji vidí z dasinanalytického aspektu. Ve své monografii tomuto problému viny a úzkosti věnuje jednu kapitolu. Konstatuje dva druhy viny. Jsou to buď chorobné pocity viny anebo vnímá vinu jako dluh.

U zdravého člověka konstatuje vinu, když „se prohřešil proti normám, zákonu, povinnostem, vlastnímu nebo cizímu přesvědčení a světovému názoru.“⁵¹ Za chorobné pocity viny považuje ty pocity, které „nejsou adekvátní danému pochybení, nebo nastupují s takovou silou, že musejí být označeny za neurotické či psychotické.“⁵²

Vina jako dluh a vina jako hřích je jeho druhý pohled. Odhlíží od vědomí viny a zabývá se vinou jako takovou. „Z daseinanalytického hlediska je člověk vždy vinen, dluží-li něco svému dasein.“⁵³ Jedná se o původní provinilost, která je základem pozdějších pocitů viny. Vina je „v bytí dasein jako takovém, a sice tak, že dasein je provinilé stále, dokud fakticky existuje.“⁵⁴ Člověk je vlastně vždy vinen. Buď něco dluží, co neuskutečnil nebo se provinil na druhém a ten je nyní poškozen ve své existenci, sveden na scestí, nebo zlomen.⁵⁵

⁵¹ tamtéž, s.170

⁵² CONDRAU, G.: *Sigmund Freud & Martin Heidegger. Daseinsanalytická teorie neuróz a psychoterapie.* Praha, Triton, 1998, s.170

⁵³ tamtéž, s. 173

⁵⁴ tamtéž, s.174

⁵⁵ srov. tamtéž, s.174

4. Původ vzniku pocitu viny

Na původu vzniku pocitu viny, jak jsme již viděli u historických autorů se velkou částí podílí vliv výchovy rodičů. Mezi ně se řadí rovněž pobyt ve škole a dospívání. Nemalelou část zde také působí vliv veřejnosti, u některých ho může způsobit přísná výchova v oblasti náboženské, jindy naopak falešná víra, která nemá s pravou podstatou víry nic společného. Někdy tyto pocity viny mohou vyústit až v chorobné stavy. V průběhu života se ovšem mohou objevit životní situace, které jsou pro člověka náročné, jsou to období, kdy si myslí, že je hravě zvládne, ale opak se stává pravdou.

4. 1. Dětství

4. 1. 1. Výchova

„Jak hluboce je mechanismus vzniku viny zakořeněn v lidské společnosti, svědčí i ta skutečnost, že je již z generace na generaci od dětství různým způsobem připravována půda pro celoživotní traumata.“⁵⁶ Sotva dítě začne chodit a radovat se z každé loužičky, když naprší, již je napomínáno, by se neumazalo.

Pocit viny se v dítěti začne ozývat po výčitkách rodičů, kteří se zaměří jen na morální výchovu svých dětí a na úspěchy ve škole. Mezi takové výčitky patří neustálé napomínání: „Jak ses to choval? Nemůžeš na sebe dát pozor, jak to vypadáš, kdyby ses víc učil, mohl bys to dál dotáhnout.“ Nemusí to být jen výčitky rodičů, ale jejich manipulace s dětmi. Stačí říkat: „S tím nebudeš nikdy spokojen“ a už je dítě ovládáno. „Někteří rodiče svým stylem výchovy vyvolávají u svých dětí permanentní a hluboký pocit viny s nutkáním neustále se někomu zavděčovat a získávat si přízeň. V pěti nebo šesti letech již dítě nabylo všeobšíhlého pocitu viny.“⁵⁷

Děti jsou velmi vnímavé a poznají, kdy rodiče mají špatnou náladu a stávají se vůči nim nepřátelskými. Je to pro ně velká psychická zátěž. Pokud se tyto změny nálad stávají na denním pořádku, dítě nemá pocit bezpečí. I odměňování a trestání je někdy podřízeno náladovosti rodičů a taková výchova vede k dezorientaci. Rodiče by neměli dělat ze svých dětí oběti svých nálad, protože se tím zbavují části viny za svůj pokažený život a přenáší tak na děti odpovědnost za svůj život. Učí je tak vlastně učí stejnému chování, které jednou budou mít, jakmile budou dospělí.⁵⁸ Tresty jsou fyzické a psychické.

⁵⁶ VAŠINA, L.: *Klinická psychologie a somatická psychoterapie*. díl 1. Lubomír Vašina NEPTUN 2002, s.187

⁵⁷ FROMM, E.: *Člověk a psychoanalýza*. Praha. AURORA, 1997, s.124

⁵⁸ srov. AUGUSTYN, J.: *Být otcem*. Karmelitánské nakladatelství, 2004, s. 65

„Děti vychovávané s pomocí psychického trestání se vyznačují silným svědomím, které je až ‘příliš silné’, nepružné, spojené s pocity viny, úzkostí, s nejistotou, popřípadě neerotičností.“⁵⁹

Také tělesné tresty mohou být nástrojem pocitů viny, jsou-li nevhodně použity. Existuje závažný důvod, pro který je používání tělesného trestu jako základního výchovného prostředku nebezpečné. Tělesný trest drasticky zmírňuje pocit viny, dítě ponižuje, odlidšťuje a pokořuje. Výsledkem je, že si dítě myslí, že bití je již dostatečným trestem. Jestliže se tělesný trest často opakuje a bývá hodně přísný, neprobudí se v dítěti náležitý pocit viny tak, aby se ozvalo a tím i vyvíjelo jeho svědomí.⁶⁰

Děti potřebují pro zdravý vývoj jasně stanovit hranice, ale ne všichni dospělí to dokážou. Závislost rodičů na dětech nejen že působí dětem problémy později v životě, kdy se stávají lidmi s neodbytnou potřebou se starat o druhé, trpí depresemi nebo otročí nutkavému chování, ale také snižuje schopnost rodičů stanovit dětem vhodné meze.⁶¹

V některých rodinách je názory dětí pohrdáno a na jejich pocity a tužby se nikdo neptá. Na začátku minulého století převládala autoritativní výchova rodičů, kdy děti byly neustále napomínány a trestány za obyčejná přestoupení. Dnes je problém opačný, děti se stávají modlou svých rodičů a běda, pokud neplní jejich přání. Mají hodně svobody a volnosti, rodiče jsou hrdí na to, jaká z jejich dítěte roste osobnost, ale pouze pokud to odpovídá jejich představám. Jakmile dítě tyto představy nenaplnuje, může v něm narůstat pocit viny z nespokojenosti rodičů.

Strach a zastrašování při výchově vede k sebeobviňování. Strach „roste jako nabalující se sněhová koule a zaplní celou mysl, která ztratí veškerou odolnost a schopnost zdravého úsudku.“⁶² Obviňování sebe sama je součástí všech předešlých kategorií. Zdrojem sebeobviňování mohou být také nenaplněné sny a přání. Patří sem ta přání, která člověk nenaplnil, sliby, které se nesplnil, vše co nebylo dokončeno, do konce i to, že nevyužil svých darů. Toto vše se objevuje v dospělosti a hlavně ve stáří, kdy člověk zhodnocuje svůj život. A místo spokojenosti nastupuje hořkost, pocit viny, nespokojenost se sebou samým, která může vyústit v duševní nemoc a posléze i tělesnou.

⁵⁹ ČÁP, J.: *Psychologie pro učitele*. SPN, 1987, s.300

⁶⁰ srov. http://www.pastorace.cz/index.php?typ=texty&sel_char=V&sel_tema=87&sel_podtema=464&sel_text=1343 Muž (Ross Campbell)

⁶¹ CLOUD, H., TOWNSENDS, J.: *Děti a hranice*. Praha, Návrat domů, 2003, s.38

⁶² TOURNIER, P.: *Silní a slabí*. Praha, Návrat domů, 1995, s. 50

4. 1. 2. Škola

Širokým zdrojem pocitů viny může být škola. Na jejich vzniku se nepodílí jen přání rodičů, aby dítě mělo pěkné známky, ale také nešikovnost či neobratnost v tělesné výchově, nekázeň, která vede děti ke lhaní, aby dospělým svým chováním neublížili.

„Z mezilidských vztahů také může vyrůstat vina jako nástroj manipulace jednoho člověka vůči druhému člověku. Vyvolávání pocitů viny za člověku implantovanou bezvýznamnost, nicotnost, nejistotu apod. patří k nejhrubším deformacím v mezilidských vztazích.“⁶³ Tyto pocity hrůzy a napětí potom doprovází dospělého po takto prožitém dětství, kdykoli se dostane do styku s autoritou.

4. 2. Adolescence

Doba dospívání je dobou, ve které se přesouvá část odpovědnosti z rodičů na děti. V tuto dobu začínají nést sami zodpovědnost za své chování. Často, když se dítě pokouší o samostatnost, je rodiči zastrášováno jejich zbytečně přehnanou starostlivostí nebo negativním postojem či snahou ochránit dítě před neúspěchem. Tím je však odrazují od dalších kroků k samostatnosti.

Adolescent občas udělá něco špatného, a když se časem na to přijde, nemá z toho dobrý pocit. Je ovšem nutné, aby si tímto úsekem života mladí prošli a naučili se tak správnému rozlišování a posléze i jednání.

V období dospívání je také potřeba, aby adolescenti opustili své představy o svých rodičích, které měli jako malé děti, jako například: „Můj táta je nejmoudřejší ze všech.“ A aby si utvořili novou pravdivou a skutečnou představu o svých rodičích, naučili se mít pochopení i pro jejich slabosti. Pokud k tomu nedojde a rodič se stále snaží vystupovat jako ten, který je nejmoudřejší, v dítěti vytváří pocit neužitečnosti a neschopnosti. „Mnohý adolescent pociťuje úzkost a vinu už při pouhém pomyšlení na ponížení rodičů.“⁶⁴

V dospívání se může stát, že rodič vystupuje tak dokonale a přesvědčivě, že mladému člověku ani nepřijde a vůbec si nepřipustí, že by rodiče mohli mít nějaké nedokonalosti. Potom se stává v životě neschopným a bázlivým. Pro adolescenty je tento úsek života velkým a nelehkým úkolem, s nímž se vyrovnávají. Jde dlouhodobý proces, kdy přehodnocují svůj názor na rodiče.⁶⁵

⁶³ VAŠINA, L.: *Klinická psychologie a somatická psychoterapie*, NEPTUN, 2002, s. 187

⁶⁴ ORVIN, G., H.: *Dospívání - kniha pro rodiče*. Praha, Grada publishing, s. 81

⁶⁵ srov. tamtéž, s.43

4. 3. Veřejné mínění

Mezi další kategorii, která se podílí na vzniku pocitů viny je veřejné mínění a názory okolí, kterému jsme stále vystaveni. Lidé mají ve zvyku se stále srovnávat s ostatními. Mají pocit, že je správné pouze to, pokud s tím souhlasí jejich okolí. Nemají zdravé sebevědomí a tím, že se nějakým způsobem liší, za který v podstatě ani nemohou, vzniká u nich pocit méněcennosti a „méněcennost člověk pociťuje jako vinu.“⁶⁶ Takový pocit se projevuje hlavně u nemocných, u lidí kteří mají postižené nebo nemocné dítě, anebo naopak dítě mít nemohou, u sociálně slabých, u neprovdaných žen, u nemanželských dětí, u svobodných matek, u rozvedených.

Do mínění veřejnosti patří také rady a kritika druhých. Pokud člověk dá na radu, byť sebelépe míněnou, tak zjistí, že kvůli svému pocitu méněcennosti se chová úplně jinak, než by si přál a dostává se do začarovaného kruhu. Soudy druhých vyvolávají u lidí strach, že budou kritizováni, neradi dávají najevo pravdu, nechtějí jednat spontánně. Nové nápady jsou často ihned odsuzovány ještě dřív, než je jedinec zrealizuje. Kritika vede člověka k tomu, aby volil kompromisy a jednal neosobně nebo propadl zoufalství.

Dnes se podílí na veřejném mínění hlavně sociální postavení jedince. Jak se mu daří v práci, kolik vydělává peněz, zdá vůbec má práci. Člověk bez práce je vystaven velkému tlaku veřejnosti, který ho přímo zahání do kouta, kde se trápí a trpí názory druhých, které jsou možná dobře míněny, ale nepomohou, ba naopak zraňují.

I výčitky mezi manželi jako: „Já se z tebe zblázním,“ a „Ty nikdy neuděláš, co po tobě žádám,“ zanechávají v druhém stopy neschopnosti a poníženosti a mohou dovést manžele až k rozvodu.

Pocit viny nacházíme u nemocných, kteří musí vyhledat kvůli svému onemocnění psychologa nebo psychiatra. Nemocní cítí odtažitost a opovržení od svých nejbližších. Jejich rodiny se za ně stydí, vyčítají jim jejich chování, následně braní léků či hospitalizaci.

4. 4. Rigorismus v duchovním životě a falešná víra

Rigorismus v duchovním životě nebo falešná víra se mohou také podílet na vzniku pocitu viny. Projevy rigorismu můžeme pozorovat i u lidí, kteří jsou duchovně založeni. Jakmile se dopustí sebemenší chyby, už jsou na sebe tvrdí a trestají se. Neustále se hlídají, aby se nedopustily nějakého provinění a nedokáží prožít žádnou radost. Právě perfekcionista stále krouží kolem viny a pocitu provinění. Komplex viny se u něho

⁶⁶ TOURNIER, P.: *Vina*. Praha, Návrat domů, 1995, s. 30

rozbouří, když se objeví stín provinění, kde běží pouze o lidské slabosti. „Vždyť je přece všude a vždycky možné se provinit, uklouznout na parketu života, poskvřnit to zdánlivě oslnivě bílé roucho. Perfekcionista má ustavičně strach, že se zaplete do viny (Rudin 212).“⁶⁷ „Takoví lidé se sami stále tupí před soudnou stolicí nemilosrdného ‘nad-já’. Věří sice v milosrdenství Boží, ale sami se sebou jednají nemilosrdně.“⁶⁸

Pocit viny nemusí vyplývat ze skutečné viny člověka a dovede ho potrápiti. Kořen tohoto pocitu se nachází v psychice člověka a ne v jeho konání. Jde o špatné pochopení podstaty víry takovým člověkem. Pro katolického duchovního bývá obtížný úkol tento pocit viny rozeznat.⁶⁹

Katolický týdeník č.3/2005 píše o člověku, který má falešný pocit viny. Takový člověk je jakýmsi předobrazem vzorného křesťana, je to člověk se skloněnou hlavou, který se pokorně bije v prsa a říká: „Mea culpa, mea maxima culpa“. Stále zpytuje svědomí a zpovídá se i z toho, co neudělal. Obává se, aby něco neudělal špatně.⁷⁰ Vypadá to jako pokora, ale ve skutečnosti takový člověk trpí falešnými pocity viny. Dále se v tomto čísle zmiňuje, že toto „není výjimečná věc, a to ani v době, kterou Pius XII. charakterizoval jako dobu zániku vědomí hříchu.“⁷¹ Opak je pravdou. Tento falešný pocit viny se nedá pokládat za známku hlubší zbožnosti. Je to omezení, které je zapotřebí odstranit. Dokonce se dá pokládat za duchovní pýchu. Takový člověk chce být spokojen sám se sebou a chybí mu důvěra v milosrdenství.⁷²

Falešnou víru zmiňuje i Kašparů ve své knize. Upozorňuje, že na rozpadu manželství může hrát roli patologická a chorobná nábožnost. Jde o situaci, kdy jsou lidé přesvědčeni, že si musí za každou cenu vzít věřícího člověka. Jakmile si věřící vezme takového člověka, často po svatbě zjistí, že dotyčný sice chodí pravidelně v neděli do kostela, ale víra a duchovní život mu vůbec nic neříká a manželský život se začne stávat utrpením. Díky svému trápení si myslí, že vina je na jeho straně, trpí pocitem méněcennosti a přičítá si vinu i za to, s čím nemá nic společného.⁷³

⁶⁷ GRÜN, A.: *Bud' dobrý sám k sobě*. Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství, 1997, s.23

⁶⁸ GRÜN, A.: *Moc nad bezmocí*. Kostelní Vydří, Karmelitánské nakladatelství, 1998, s.70

⁶⁹ srov. http://www.pastorace.cz/index.php?typ=clanky&sel_id=1117

⁷⁰ srov. <http://www.katyd.cz/index.php?cmd=page&type=11&article=1250>

⁷¹ srov. tamtéž

⁷² srov. tamtéž

⁷³ srov. KAŠPARŮ, M.: *Sedmero zastavení u klíčových dírků*. Brno, Cesta, 2001, s.43-50

4. 5. Chorobné a depresivní pocity viny

Někteří lidé, jejichž svědomí neplní správnou funkci a stává se přecitlivělé, často mají výčitky svědomí, aniž by k tomu měli důvod. Stále je něco trápí. Tyto výčitky se objevují pro maličkosti. Pravé svědomí zde ustupuje do pozadí, stává se iracionální autoritou a na jeho místo nastupuje svědomí nemocné. „Neurotické pocity viny je možno vyložit psychoanalyticky jako trest superega za nedovolené uspokojování pudu.“⁷⁴ Svědomí trápí úplně jiný obsah výčitek než u zdravého člověka. Tento obsah se jeví jako obrana, útek před skutečností, odpovědností, skutečnou vinou a její nápravou. U nemocných lidí je potom tento pocit viny spojen s bludnými myšlenkami a představami. Takoví pacienti uvažují často o sebevraždě.

Mezi psychoanalytické autory, kteří tvrdí, že deprese vyvěrá z narcistické zranitelnosti, traumat z dětství a konfliktního hněvu patří Abraham, Freud a Rado. U takto zraněných lidí „spouští agrese vědomou nebo nevědomou vinu, která přispívá k sebetrestajícím aspektům pacientovi nálady, ke sklonům sebeočerňování a sebezničujícímu jednání, které posilňuje depresivní cyklus.“⁷⁵ Někteří mají hluboko zakořeněný pocit, že jsou zlí, jejich život nemá cenu a mají sklony si ubližovat i tehdy, když se chovali soutěživě nebo dali najevo svoje emoce. „V určitém smyslu se takový člověk obrátil proti sobě. Jeho svědomí stojí proti němu nezdravým způsobem a daný jedinec nakonec dá tomuto útěku prostor a dostane se do deprese.“⁷⁶ „Těžká, bludná sebeobvinění depresivních pacientů mají pravděpodobně původ v chorobně změněném cítění, které je způsobeno neznámým činitelem.“⁷⁷

Na druhou stranu někteří depresivní lidé vypadají, jakoby si nebyli vědomi žádného pocitu viny. Jakýkoli svůj hněv vůči druhým považují za oprávněný. Jsou i takoví, kteří se trestají za pozitivní kroky ve svém životě, který považují za bezcenný.

⁷⁴ ŘÍČAN, P.: *Psychologie osobnosti*. Praha, Orbis, 1973, s.306

⁷⁵ FREDRIC, N. B., RUDDEN, M., SHAPIRO, T.: *Psychodynamická terapie deprese*. Trenčín, Vydavatelstvo F, 2006, s.31

⁷⁶ MEIER M., MINIRTH, F.: *Od deprese ke štěstí?* Praha, Návrat domů, 1998, s.77

⁷⁷ ŘÍČAN, P.: *Psychologie osobnosti*. Praha, Orbis, 1973, s.307

4. 6. Shrnutí

Objasnili jsme si obecně, co si pod pojmem vina a pocit viny představít. Jak hluboce mohou lidé trpět již od dětství a jak se tento pocit viny promítá v jejich životě. Bere lidem energii k životu a je doprovázen často i tělesnými projevy, dokonce i nemocí. Jindy pomáhá danému jedinci přežít a plní funkci obranného mechanismu. Ale tento pocit viny se může objevit kdykoliv v životě, pokud člověk nezvládne nějakou traumatizující situaci. Mezi takové náročné situace patří mimo jiné doba rozpadu manželství a období po rozvodu. Ve své diplomové práci jsem se rozhodla zkoumat, zda a jakými pocity viny trpí lidé, kteří se rozvedli, kteří ani nemají aktivní podíl na svém rozvodu nebo si ho nejsou vůbec vědomi a jak se s nimi vypořádali.

5. Rozvod a pocit viny

5.1. Manželství, rozvod a jeho fáze

Dobré manželství je snem i cílem každých novomanželů. Vytvoření harmonického vztahu je jedním z nejobtížnějších a přitom nejkreativnějších úkolů, které jsou před manžele postaveny. Dnes ovšem v oblasti partnerských vztahů vládne zmatek a chaos, kteří tento úkol značně ztěžují a činí ho pro mnoho lidí téměř nemožným. Partneři často vyrůstali bez dobré výchovy, bez vhodných manželských modelů anebo nedostali žádný návod, jak se chovat k osobě opačného pohlaví.⁷⁸ „Rozvod je úraz nejen pro dospělé, ale i pro děti, které tato životní zkušenost často vede k zopakování vštípených prožitků.“⁷⁹

Z hlediska rozchodu manželů je zvlášť důležité, jak jejich rodiče řešili své manželské problémy. Rozvod rodičů může děti vnitřně opravňovat k vlastnímu rozvodu i při menších překážkách, které se před nimi jako manželi jednou objeví. Způsob rozhodování a typ reagování závisí na subjektivních prožitcích předchozích zkušeností.⁸⁰

Rozvod manželství a rozpad rodiny je jedním z nejsvízelnějších období, kterým mohou nejen manželé, ale i děti a celá široká rodina procházet. „Přetrhává vztahy, ruší vědomí návaznosti života, dotýká se samé podstaty lidské identity.“⁸¹ Má své aspekty sociální, etické, právní a pochopitelně i důležité aspekty emočně-psychologické. Rozvod se stal součástí naší postmoderní civilizace, povýšil mezi tak důležité životní mezníky, jako jsou sňatek, narození dítěte a úmrtí v rodině. Narozdíl od těchto přirozených událostí je však rozvod záležitostí „umělou“. Rozvod je obdobím, které bývá naplněno stresem a frustrací důležitých potřeb člověka, a může rozvádějící se manžele a jejich děti negativně ovlivnit na celý život.

Rozvod obsahuje rozporuplné charakteristiky. Jednak má skončit problémové spolužití manželů a má se zamezit vzájemným konfliktům, na druhé straně se vůbec nemusí objevit pozitivní změny, které manželé od rozvodu očekávají.⁸²

Rozvod na první pohled představuje „vnější“ stránku právní, neméně důležitou součástí rozvodu je však „vnitřní“ emočně-psychická oblast. Z právního hlediska je rozvod ukončením manželského vztahu, „je deklarován, a to tím, že je podán návrh na rozvod, že

⁷⁸ srov. STAFFORD, T.: *Sexuální chaos*. Praha, Návrat domů, 1996, s.

⁷⁹ BAKALÁŘ, E.: *Rozvodová tematika a moderní psychologie*. Praha, Karolinum, 2006, s.76

⁸⁰ srov. VÍTEK, K.: *Problémy manželské rovnováhy : východiska rozvodové prevence*. Praha, Svoboda, 1985, s.217

⁸¹ EVERETT, C., EVERETT, S. V.: *Zdravý rozvod pro rodiče a děti*. Praha, TALPRESS, 2000, s.11

⁸² srov. MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z.: *Krizové situace v rodině očima dítěte*. GRADA, 2002. s.39

proběhne rozvodové řízení a do celého děje, který byl předtím pouze součástí rodinného života, vstupují úřední instituce.“⁸³ „Je také informací pro okolní svět, že manželé už nepatří k sobě – nastala změna jejich stavu.“⁸⁴ Rozvod v právním smyslu je pouze částí širšího procesu. Celý tento širší proces se skládá ze dvou základních stadií, stadia rozhodování a stadia restruktury. Stadium rozhodování končí rozhodnutím k rozvodu⁸⁵.

Rozvodu předchází nejdříve nesoulad mezi manželi, který vzniká ze vzájemných rozporů, které partneři dlouhodobě přestávají být schopni řešit. Nesoulad pomale přechází v rozvrat rodiny, který dříve či později přechází v rozvod. Toto období bývá nazváno jako psychorozvod. Chápeme ho „jako sled procesů (intrapsychických i interakčních), kdy se všichni přímo zúčastnění (manželé i rodiče, dítě či děti, prarodiče) vyrovnávají s rozpadem manželství tak, aby se mírnily či minimalizovaly ztráty i důsledky rozvodových frustrací, a též vytvářely předpoklady k uspokojivému životu po rozvodu.“⁸⁶ „Pokud oba partneři již prošli vnitřním procesem psychorozvodu, nebo alespoň jeho největší částí, bývá právní rozvod obvykle krátkou záležitostí.“⁸⁷

Ukončení manželského svazku rozvodem je jako postupné uhasínání, jedná se o citovou a sociální transformaci. Rozvod je „vybočením z cesty a je to situace ztrátová, plná zátěží a frustrací, s nimiž se člověk musí vyrovnávat obdobně, jako když mu někdo odejde.“⁸⁸ Může být doprovázen pocitem nejistoty, pocitem viny a vlastního selhání.

5. 2. Stadia rozvodu

Rozvod není jen bolestnou událostí v životě, která by proběhla a ihned skončila. Je to dlouhodobý proces, začíná uvažováním o rozvodu jedním či oběma partnery a skončí až po ustálení samostatného životního stylu. „Je psychologie považován za druhou nejtěžší životní situaci, hned po úmrtí blízké osoby.“⁸⁹

Plaňava uvádí, že období od manželské krize až do ukončení rozvodu, včetně období po soudním rozvodu, trvá dlouhou dobu, která se sestává z několika období a etap. Rozvod lze rozdělit na období předrozvodové, rozvodové a porozvodové. Celkově tato

⁸³ tamtéž, s. 40

⁸⁴ POUPEŤOVÁ, Š.: *Netrapte se po rozvodu*. Grada, 2009, s.15

⁸⁵ srov. KRATOCHVÍL, S.: *Manželská terapie*. Praha, Portál, 2000, s.201

⁸⁶ PLAŇAVA, I.: *Manželství a rodiny*. nakladatelství Doplněk, 2000, s.166

⁸⁷ POUPEŤOVÁ, Š.: *Netrapte se po rozvodu*. Grada, 2009, s.17

⁸⁸ PLAŇAVA, I.: *Spolu a každý sám*. Nakladatelství Lidové noviny, s.78

⁸⁹ POUPEŤOVÁ, Š.: *Netrapte se po rozvodu*. Grada, 2009, s.18

období zahrnují čtyři etapy, které se mohou prolínat. Někdy se stává, že se každý z partnerů může ve stejné době nacházet v jiné etapě.⁹⁰

V první etapě, kterou můžeme nazvat jako předeheru, dochází k poklesu a absenci „spolupráce v instrumentálních složkách soužití, pokles či abstinenci intimity, stereotypy destruktivních hádek či déletrvajícího nepřátelského mlčení, z jedné či obou stran je sabotována manželská solidarita.“⁹¹ Manželé hodnotí a zvažují společný život a toto hodnocení se jeví negativně. Druhá etapa je vlastní rozhodování a rozhodnutí pro rozvod. Zde již „převažuje negativní kognitivně-emoční bilancování manželství, včetně tendencí zpětně hodnotit dosavadní průběh soužití ‘brýlemi‘ aktuálních frustrací, obav, prožitků, přání.“⁹² Nejdůležitějším procesem této etapy je rozhodování pro rozvod, kdy jeden z partnerů se přiklání k rozvodu, ale druhý ho odmítá. Často do tohoto období rozhodování patří ovlivňování okolím a dětmi, které se snaží partneři získat na svoji stranu. Třetí etapa zahrnuje vlastní rozvod. Patří sem též sdělení rozhodnutí pro rozvod nejbližším, spolupráce s advokátem a podání návrhu na rozvod. Poslední etapa zahrnuje dokončení odloučení manželů a vytváření nového životního stylu. Nazývá se porozvodová rekonstrukce, adaptace, restrukturační.⁹³

V mnoha rozpadajících se manželstvích často nastává situace, kdy se jeden z partnerů nechce rozvést, těžce se smiřuje se situací a snaží se rozvodu zabránit. „Prožívá pocity ublíženosti a zrady, jež vedou ke smutku a lítosti, k projevům hněvu a také k netypické zášti.“⁹⁴ Zvládnout takovou nesymetrickou situaci bývá obtížné. Sedláček (1981) zmiňuje čtyři stadia, kterými odpůrce rozvodu prochází:

1. Stadium protestu: partner, který se rozvádět nechce, zvyšuje svou aktivitu, aby rozvodu zabránil.
2. Stadium zoufalství: jakmile cítí, že situaci nezachrání, propadá depresi a obviňuje sám sebe.
3. Stadium popření: odpůrce se vůči partnerovi zatvrdí, až dojde k závěru, že již nechce dále žít s takovým člověkem, který chce z manželství odejít.
4. Stadium vyrovnání: nakonec se odpůrce zbavuje pocitů křivdy a umí vidět záležitosti střízlivěji.

⁹⁰ srov. PLAŇAVA, I.: Manželství a rodiny. Nakladatelství Doplněk, 2000. s.157

⁹¹ tamtéž, s.157

⁹² tamtéž, s.158

⁹³ srov. tamtéž, s.159

⁹⁴ <http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=4315>

Tam, kde oba partneři s rozvodem souhlasí, nejsou stadia tohoto druhu zřejmá.⁹⁵

5.3. Faktory podílející se na rozvodovosti

Rozvodovost se od šedesátých let minulého století zvyšuje. Podíl na tom nese nový vývoj, díky kterému se mění struktura společnosti. „Urbanizace a industrializace dvacátého století, ženy nastupující do práce v průběhu druhé světové války a po ní, kontrola plodnosti prostřednictvím antikoncepce v šedesátých letech a přijetí, nezaviněných rozvodů: to vše přispělo ke zvyšující se rozvodovosti.“⁹⁶

Možný se ve své knize *Rodina a společnost*⁹⁷ zamýšlí nad vývojem rozvodovosti ze sociologického hlediska. Rozvodovost podle něho v naší republice stoupá a má setrvalý charakter. Upozorňuje na dvě skutečnosti. Rozvodovost je podmíněna dobou, dříve na ni měla vliv velká úmrtnost a manželství byla ukončena po krátké době úmrtím jednoho z manželů. Jako druhý fakt uvádí, že k rozvodu je nejdříve potřeba, aby manželství bylo vůbec uzavřeno. Pro dnešní dobu je charakteristické žití v neformálních svazcích, které předchází konci vzestupu rozvodů.⁹⁸

Dnešní doba je velmi poznamenána velkou krizí nejen manželství a rodiny, ale především i krizí samotného člověka. Člověk jako jednotlivec se ocitá v krizi, nezná svůj sebeobraz, svoji identitu, nezná Boha jako milujícího Otce a toto všechno má dopad na vlastní manželství. Pokud nemá rád sám sebe, těžko může mít rád svoji ženu a děti.

Faktorem, který se podílí na rozpadu manželství, je tlak dnešní společnosti, kdy manželé na sebe mají velmi málo času, protože pokud se chtějí udržet v zaměstnání a uživit svoji rodinu, jsou nuceni pracovat přesčas, někdy i neděli. Jejich zaměstnavatelé vůbec neberou ohled na to, že mají rodinu. Často z úst vedoucích zaznívá: „Pokud nebudeš pracovat, jak já nařizuji, venku stojí řada nezaměstnaných.“ A ne každý má tu odvahu odejít a zůstat nezaměstnaný, obzvláště v době dnešní krize nezaměstnanosti.

Snad největším faktorem podílejícím se na rozvodovosti je vzájemná komunikace anebo spíše nekomunikace manželů. Komunikujeme slovy i beze slov, dotyky a činy. „Když se komunikace nedaří, dochází-li k nepochopení, nedorozumění nebo dokonce ke vzájemnému či jednosměrnému ubližování,“⁹⁹ děje se tomu z různých příčin. Někdy se na

⁹⁵ srov. KRATOCHVÍL, S.: *Manželská terapie*. Praha, Portál, 2000, s.201

⁹⁶ TEYBER, E.: *Děti a rozvod*. Praha, Návrat domů, 2007, s.8

⁹⁷ MOŽNÝ, I.: *Rodina a společnost*. Praha, Sociologické nakladatelství, 2008

⁹⁸ srov. tamtéž, s.211

⁹⁹ PLAŇAVA, I.: *Jak to spolu mluvíme – psychologie dorozumívání i nedorozumění mezi lidmi*. Brno, vydavatelství MU, 1996, s.82

komunikačních problémech podílí osobní zvláštnosti, jindy mezi partnery může převládat skryté zápolení, boj o nadvládu, pocity nejistoty, strach. „Když je komunikace zastavena, nastává nenormální stav a konečným výsledkem nenormálního stavu je smrt.“¹⁰⁰

Hodnotové orientace jsou dalším problémem v oblasti manželského vztahu. Na začátku manželství si slibují, že budou spolu šťastni, jenže po čase zjišťují, že tomu tak není. „Oba manželé totiž mají zcela rozdílné představy o tom, jakými cestami dojít ke kýžené a společně chtěné spokojenosti v manželství. Jejich životní orientace jsou, řekl by poradce teoretik, neslučitelné.“¹⁰¹ Mezi tyto hodnoty patří bezesporu hodnota peněz. Nadbytek nebo nedostatek financí je pro mnohé rodiny velkým stresem.¹⁰²

Také nevěra spadá mezi velmi vážné krizové situace v manželství. Narušuje a ničí důvěru, hluboce zraňuje partnera a bezprostředně ohrožuje trvání vztahu. S nevěrou přichází klamání, předstírání a lhaní. Bývá z toho velké trauma, když nevěra vyjde najevo. Partneři se nervově hroutí, dochází k násilí nebo unáhleným rozchodům. Nevěra může být důsledkem vleklého se konfliktu, jejím symptomem.¹⁰³

V neposlední řadě mezi tyto faktory patří agresivní chování, které je z velké části naučené v dětství a mládí jako způsob řešení konfliktů a problémů. Jedná se o přejímání vzorů z původní rodiny.

K tomu se přidává řada dalších vlivů. Jsou jimi: nezralost partnerů, obtížná ekonomická situace, nedostatek bytů, náročné životní situace, abnormální rysy osobnosti. Nemalou úlohu má na rozpad manželství i vliv médií, věk manželů vstupujících do vztahu, jejich vzdělání a povolání, víra, zájmy, nechtěné těhotenství, alkoholické a jiné závislosti. Velkým problémem mohou být zásahy příbuzných do vztahu. Jak vidíme, na společné a spokojené soužití má vliv vícero faktorů.

5. 4. Obecně o vině a pocitech viny u rozvedených

Sama ve svém okolí a zaměstnán zažívám, že doba po rozvodu není jednoduchá a přetrvávají v ní dlouho bolestné pocity. Inspirací pro moji práci o pocitech viny po rozvodu byly knihy od Treybera *Děti a rozvod*¹⁰⁴ a Poupětové *Netrapte se po rozvodu*¹⁰⁵. Treyber je profesorem psychologie a ředitelem psychologické kliniky

¹⁰⁰ COLE, E. L.: *Komunikace, sex, peníze*. Dynamis, s.r.o. 1993, Praha, s.62

¹⁰¹ PLAŇAVA, I.: *Jak to spolu mluvíme - psychologie dorozumívání i nedorozumění mezi lidmi*, vydavatelství MU Brno, 1996, s.13

¹⁰² srov.COLE, E. L.: *Komunikace, sex, peníze*. Praha, Dynamis, s.r.o. 1993, s.142

¹⁰³ srov.WEBER, R.: *Páry v psychoterapii*. Praha, Portál, 2007, s.218

¹⁰⁴ TEYBER, E.: *Děti a rozvod*. Praha, Návrat domů, 2007

¹⁰⁵ POUPEŤOVÁ, Š.: *Netrapte se po rozvodu*. Grada, 2009

na Kalifornské univerzitě a San Bernardinu a MUDr. Poupětová je manželskou a rodinnou poradkyní. Sama si prošla bolestnou zkušeností rozvodu a nyní pomáhá rodinám v porozvodových situacích. Kromě toho se zaměřuje na preventivní péči o vztahy, protože věří, že prevencí se dá předejít mnohým těžkostem ve vztazích.¹⁰⁶ Knihy jsou psány populární formou pro veřejnost a myslím, že mohou být velkým přínosem pro ty, kdo mají problémy ve vztazích v manželství nebo v této oblasti s lidmi pracují, kteří bolestnou zkušeností rozvodu procházejí. Obě knihy jsou také proloženy příběhy ze života. Treyber píše, že „bez ohledu na to, kdo rozvod inicioval, většinu rodičů vyvede mnohem více z míry, než očekávali. K jejich osobním těžkostem se přidává i pocit viny za tento stav a také pocit neschopnosti.“¹⁰⁷ Odpovědnost za rozvod ovšem nesou oba manželé, ať už si svůj podíl viny na rozpadu uvědomují či ne. Nemusí tento podíl být zjevný, dotyčný partner se třeba jen bál konfliktů, nedovedl říkat, čím ve vztahu trpí, nebo měl vysoké požadavky na toho druhého, který je nebyl schopen splnit.¹⁰⁸

Jedním z nejobtížnějších aspektů při objasňování procesu rozvodu je otázka viny. Iniciátorem rozchodů bývá jeden z partnerů, zatímco druhý si rozchod zpravidla nepřejí. Partner, který je opouštěn, zápasí s pocity odmítnutí, cítí se zraněn a má zlost. Na rozvodu se podílí každý z manželů určitou vinou. „Vina patří situaci, kdy člověk vědomě porušuje práva druhého nebo ho vědomě zraňuje.“¹⁰⁹

Pocit viny je naučený na rozdíl od strachu a radosti, se kterými jsme se narodili. Neinformuje nás o našem vnitřním stavu. Zamezuje destruktivnímu chování, které zraňuje druhé lidi. Vymezuje přijatelné od nepřijatelného. Není ale jednoduché určit, co poškozuje druhého, je to otázkou domlouvání jistých zákonů a pravidel. Ty se vyvíjejí a v různých společnostech se i liší. Nejsme vychováni pouze podle norem určité společnosti, naši výchovu ovlivňuje také rodina, ve které jsme vyrostli. Něco si z ní bereme do života jako normu, nějakou si vytvoříme sami. Pocit viny pak vnímáme, když uděláme něco, co je podle nás nepřijatelné, špatné, zlé, na co podle svého vnitřního nastavení nemáme právo. Naše vnitřní normy jsou někdy mnohem více přísnější než normy společnosti, ve které žijeme. Jindy jsou naopak mnohem benevolentnější. Pokud náš vnitřní zákon nepomáhá bezpečí spolužití, může být nemocný. Když je nastavení tohoto zákona nemocně přísné, škodí majiteli i okolí. Tehdy jsou i pocity viny neadekvátní a nemocné.¹¹⁰

¹⁰⁶ srov. tamtéž, s.10

¹⁰⁷ TEYBER, E.: *Děti a rozvod*. Praha, Návrat domů, 2007, s.6

¹⁰⁸ srov. tamtéž, s.105

¹⁰⁹ POUPĚTOVÁ,Š.: *Netrapte se po rozvodu*. Grada, 2009, s.104

¹¹⁰ srov. tamtéž, s. 103

Někdy se za tyto pocity viny schovávají jiné pocity, které nemůžeme prožívat. Bývá to obvykle důsledek zkušenosti z dětství, např. když nám bylo něco zakázáno. Máme pocity, které bychom mít neměli. Jakmile pocítíme něco, co je proti našemu vnitřnímu nastavení, nastupuje pocit viny.¹¹¹

5. 4. 1. Pociť viny v oblasti soužití - v komunikaci

Na šťastné manželství neexistuje žádný univerzálně platný recept, stejně jako neexistuje dobrá rada nad zlato, která by nám řekla, jak se nerozvést. Přesto jedno zlaté pravidlo platí. Je zdánlivě velmi jednoduché: „Mluvte spolu“. Je velmi překvapivé, jak snadno se to řekne, a jak těžké to pro obrovské množství manželských párů může být. Na neschopnosti komunikovat a mluvit o svých potřebách a pocitech ztroskotává poměrně velká část vztahů. Chybí také odvaha čelit problémům a vytrvalost. Pro mnohé je prostě snazší hodit flintu do žita, než být zodpovědný za svůj život a zabojovat na poli lásky¹¹².

Největším ukazatelem, aby se mohla naplnit všechna očekávání od vzájemného soužití, je oblast **komunikace**. „Schopnost dobře komunikovat je jedním ze základních pilířů.“¹¹³ Oba chtějí dobro, ale každý z nich má jiné představy o společném životě, o výchově dětí, o finančních otázkách, o trávení volného času. Na způsob dorozumívání a komunikace má vliv původní rodina, soužití s vrstevníky, genetické rozdíly mezi mužem a ženou a také temperament. Ale nejen samotná komunikace má vliv na manželství. Selhání komunikace není největší příčinou problémů. Největším kamenem úrazu se stává „forma komunikace, která vysílá nadbytek negativních sdělení.“¹¹⁴ Mezi negativní jevy v oblasti komunikace patří **obviňování**. Svalování viny ovšem problémy neřeší, vyvolává hádku mezi partnery a vede k neschopnosti převzít zodpovědnost za své chování.

Na společné soužití má vliv i to, jak dokážeme ospravedlnit hněv, který cítíme, ať už nám ho dotyčná osoba nebo situace vyvolala. Pokud ve hněvu a bolesti setrváme, problémy násobíme a zášť potom působí na vztahy jako jed. Zpočátku je sotva postřehnutelná, ale časem může nabýt obrovských rozměrů. **Zášť** má na manželství vždy škodlivý účinek, obzvláště když si člověk v mysli neustále přehrává nespravedlnost, která se mu stala.¹¹⁵

¹¹¹ srov. tamtéž, s.105

¹¹² srov. <http://www.mladazena.cz/scripts/detail.php?id=377747>

¹¹³ PELTOVÁ, N.: *Umění komunikace*. Praha, 2001, s.15

¹¹⁴ PARROTOVI, L a L.: *Zachraňte své manželství*. Praha, Návrat domů, 2004, s. 64

¹¹⁵ srov.. PARROTOVI L.a L. : *Zachraňte své manželství*. Praha, Návrat domů, 2004, s.56

Někdy ovšem neobviňuje jeden partner druhého, ale sám sebe. **Sebelítost** je dalším faktorem, který se může podílet na vzniku pocitu viny. Sebelítostí ubližujeme nejen sami sobě, ale především zraňujeme celý manželský vztah. Těžké chvíle patří k životu každého manželství, proč tedy trestat sebe i jiné, když to není nutné. Poupětová toto nazývá „**sebeobviňování jako strach z definitivní ztráty**.“¹¹⁶ K těmto pocitům patří slovíčko „kdybych“ (kdybych vydělával více peněz..., kdybych byl vstřícnější..., kdybych tehdy udělal něco jinak...), nemuselo k rozvodu přijít. Tyto výčitky nám situaci nepomohou zvládnout, spíš ji ztěžují. Lidé trpí, že plně nerozvinuli svůj talent a nevyužili svých příležitostí, ale toto týrán je bezvýchodné. Tento pocit se často objevuje na začátku, kdy se obávají přicházejícího rozvodu, kdy situaci již nemohou změnit a manželství již nefunguje. Sebeobviňování vede k úzkosti a napětí, neřeší situaci a nepomáhá udělat poslední krok a připustit si definitivní konec vztahu.

Někteří lidé cítí větší podíl odpovědnosti, než by měli, anebo nepocitují zlost, když je jim ukřivděno. Potřeby druhých jsou pro ně důležitější než jejich, jsou vnímavější pro potřeby druhého. Všechny nezdary v manželství berou na sebe. Neumějí rozeznat, kde končí jejich odpovědnost. Tito lidé si vyčítají především to, co nezavinili. Nesou ji za to, co by nastalo, i kdyby se nebyly rozvedli. Tento nezdravý pocit viny Poupětová pojmenovává jako „**zbytnělé svědomí**“¹¹⁷.

„Rozvod nás obvykle konfrontuje se samotou, někdy i s **osamělostí**“¹¹⁸, píše dále Poupětová. Pokud je však strach silný, může se stát zlým nepřítelem. Čím více se mu snažíme uniknout, tím více narůstá jeho síla, která nás může hnát do nebezpečí nejrůznějších závislostí. V samotě se vynoří nepříjemné pocity, myšlenky, které se člověku neustále přehrávají v hlavě, všechny problémy, které se v manželství vyskytly, v tomto stavu neumí dotyčný odpočívat, dopřát si nějakou radost.

Někteří místo toho, aby truchlili, aby oplakaly svůj osud, snaží se situaci unést a nestěžovat si, myslí si, že pláč a smutek je projevem slabosti. Smutek a pláč považují za zbabělost, smutek si tím pádem zablokují a dostávají se do pocitu viny, přecitlivělosti, obviňování, že vše si způsobili sami. Nedokáží žít spontánně, neprožívají emoce a pocity, nedokáží se na bývalého partnera zlobit, přestože by měli mít důvod. Neumí odpočívat, utíkají před pocitem viny k práci, které je víc vyčerpává, než naplňuje. A jejich pracovní výkon spíše klesá, až nakonec se dostanou do deprese. „**Deprese**“ se již nedá nazvat

¹¹⁶ POUPĚTOVÁ, Š.: *Netrapte se po rozvodu*, Grada, 2009, s.106

¹¹⁷ tamtéž, s.107

¹¹⁸ POUPĚTOVÁ, Š.: *Netrapte se po rozvodu*, Grada, 2009, s.122

pocitem viny ale stavem, do kterého se člověk po rozvodu může dostat.¹¹⁹ Rozvedení se cítí být odmítnuti, protože jejich představa o sobě byla poškozena. Trestají sami sebe, aniž by si to uvědomovali.¹²⁰

Dokonce v důsledku rozvodu se může objevit i myšlenka na sebevraždu. Někdy člověk neví, jak všechny „své pocity unést.“¹²¹ Pro mnoho lidí je rozvod nejbolestivější krizí v životě.

5. 4. 2. Pocit viny vůči dětem

Každý z manželů prožívá pocit viny po svém, ze svého úhlu pohledu, ale společný pro oba manžely je pocit viny vůči dětem. Tyto pocity zmiňuje Treyber. Projevují se hlavně **pocity viny za to, že jsme dítěti ublížili**, že jsme špatní rodiče.

Rodiče obvykle prožívají v souvislosti s ukončením manželství rozpolcenost. Díky rozvodu odcházejí z manželství nejen problémy, ale i pozitivní věci. Někdo se snaží zapomenout tyto pěkné věci, které v manželství prožil a tím pádem se snaží zmírnit pocit viny a bolesti tak, že ignoruje všechna pozitiva svého ukončeného manželství.

I páry, které zahořkli vůči sobě, zažily společně hezké okamžiky a také zkušenost stvoření nového života a péče o děti. Pro rozvádějící rodiče je nutné, aby si tyto protichůdné pocity přiznaly.¹²²

Také pocit viny, který plyne z rozvodu, může vést ke špatné výchově a přinést rodičům i dětem nemalé problémy. Často jim nestačí peníze, snaží si přivydělat, ale potom nezvládají výchovu svých dětí, nedokáží jim nic odmítnout, snaží se jim ve všem vyhovět a začínají ztrácet rodičovskou autoritu. „Rodič často cítí vinu za to, že zbavil své dítě druhého rodiče, což pak vyústí ve snahu dělat náhradou pro dítě více, než je rozumné.“¹²³

Treyber dále uvádí **rodičovskou vinou** za to, že **rodiče nenaplnovali potřeby svých dětí**. „Všichni rodiče litují nesplněných nadějí a snů vkládaných do vztahu,“¹²⁴ protože si již nemohou splnit svá předsevzetí, která si udělali vůči dětem. Kromě **pocitu viny** mají i pocit **neschopnosti**, rádi by dětem pomohli, ale neví jak. Trpí pocitem, že navždy dítěti pokazili život.

¹¹⁹ srov. POUPĚTOVÁ, Š.: *Netrapte se po rozvodu*. Grada, 2009, s.129

¹²⁰ srov. MEIER, M., MINIRTH, F.: *Od deprese ke štěstí?* Praha, Návrat domů, 1998, s.77

¹²¹ POUPĚTOVÁ, Š.: *Netrapte se po rozvodu*. Grada, 2009, s.132

¹²² srov. TEYBER, E.: *Děti a rozvod*. Praha, Návrat domů, 2007, s.92

¹²³ <http://www.mladazena.cz/scripts/detail.php?id=377747>

¹²⁴ TEYBER, E.: *Děti a rozvod*. Praha, Návrat domů, 2007, s.92

Mezi další patří **pocity nenávisti a pomsty**, kdy jeden z partnerů se snaží naprosto odstranit toho druhého ze života dítěte, kdy si po rozvodu oba či jeden z rodičů snaží zdůvodnit sobě i svému okolí svá vzájemná nepřátelství, ale především vychovatelské a rodičovské neschopnosti druhého rodiče.

„**Pocit zklamání, životní ztráty a osamocení** do té míry, že se na dítě příliš upíná, a ono je mu vlastně vším,“¹²⁵ zmiňuje Matějček. „Dítě tak zatíží a spoutá svou bolestí, svým neštěstím, (někdy i svým pocitem viny) - zkrátka svým osudem.“¹²⁶ To je velmi nebezpečný postoj k dítěti, pro jeho další vývoj.

Plaňava nepíše o pocitech viny, ale o **ztrátách otců i matek**. Pokud dítě žije pouze s jedním z rodičů, druhý se stává vedlejším rodičem, většinou je to muž, nemůže „být pro dítě jistotou a bezpečím.“¹²⁷ Rozvedení otcové musí v určitém slova smyslu rezignovat na významné složky rodičovského poslání, ustoupit do pozadí – ať už rozvod chtěli nebo nechtěli. Ženy potkají nejen ekonomické ztráty, ale i ztráty v oblasti psychologické, ke kterým patří strach z **osamění** a též **nejjistota**, zda zvládnou sami děti dobře vychovat, některé se bojí, aby neonemocnely, protože se již nemají na koho spolehnout. Rozvodové ztráty jsou pro oba manžele bolestné.

Někdy nastává situace opačná, kdy se děti dostanou do problémů, které vůbec nemusí souviset s rozvodem. Vina by byla na místě, kdyby docházelo k nějakému vědomému zanedbání dítěte. Ovšem jsou situace, kdy „pocity viny nepomohou a není potřeba je mít. Je na místě odpovědnost, nikoli pocity viny.“¹²⁸

Na **ztrátu otcovské role** upozorňuje v internetovém odkazu advokátka Samková. Podle jejího názoru má společnost omezené porozumění a empatii pro muže a zvláště je nízké pro otce v případě rozvodu. Tato ztráta může způsobit destrukci celé otcovy identity. Takový velký žal může vést k hlubokému smutku, ze kterého se otec vzpamatovává jen s obtížemi, pokud to vůbec dokáže. Někdy i mnoho let po ztrátě kontaktu s dítětem může být otcovo psychologické ladění stále poznamenáno či ovládáno pocity viny a **hanby**, které pramení ze zrady ideálů otce.

Pocity bezmoci a nemožnosti nalézt pomoc a také **ztráta pocitu vlastní ceny** vede k ustrnutí v pasivní roli oběti a k odmítání odpovědnosti za jiné aspekty svého života. Z těchto důvodů se dá hovořit o trhlíně v životním příběhu u rodičů, kteří navzdory všem

¹²⁵ MATĚJČEK Z., DYTRYCH Z. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. GRADA, 2002, s.45

¹²⁶ tamtéž, s.48

¹²⁷ PLAŇAVA, I. : *Jak se nerozvádět*. Grada, 1994, s.39

¹²⁸ POUPEŤOVÁ, Š. : *Netrapte se po rozvodu*. Grada, 2009. s.113

snahám ztratili kontakt se svými dětmi, nemohou dále přispívat k jejich dětskému vývoji a podílet se na běhu života svých dětí.¹²⁹

5. 4. 3. Pocit viny v kontextu domácího násilí

Domácí násilí je **fyzické, psychické anebo sexuální násilí** mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti, intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.¹³⁰

Mezi hlavní znaky domácího násilí patří dlouhodobost, opakování, eskalace, což je snižování lidské důstojnosti, jednak psychické ponižování, ale i fyzické, které může vést až k ohrožení života. Dále jasné rozdělení rolí osoby ohrožené a osoby násilné a neveřejnost.

Může se projevat nejen projevy psychickými, ale i izolací od příbuzných či přátel, ekonomickým nebo sexuálním zneužíváním, popřípadě kombinací všech.¹³¹

Trestní zákon 140/1961 Sb. upravuje trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a trestního zákona, který se vztahuje na případy domácího násilí. Podle tohoto ustanovení, kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři roky¹³².

V kontextu domácího násilí nemusí hned jít o fyzické násilí či týrání. I psychické násilí a manipulace hraje velkou úlohu na vznik pocitu viny. Mezi psychické násilí patří různé formy ponižování, silný psychický nátlak a vynucování nedůstojného chování.¹³³

Pocit manipulace si většinou oběť uvědomí až po rozvodu. “Manipulátor má zvláštní vlastnost, že neúnavně kritizuje a velmi často neprávem.”¹³⁴

Vždy když partner ve druhém vzbuzuje pocit viny nebo pocity strachu, je jím manipulován. Manipulátor promítá do druhého své vlastní chování. Někdy ovšem nejsou lidé schopni rozpoznat manipulativní chování a pochopí to, až už je pozdě. Manipulátor má schopnost vést člověka úplně opačným směrem a dokáže ho přimět k tomu, že o sobě začne pochybovat.

¹²⁹ srov. <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/klara-samkova-vesela-.php?itemid=5964>

¹³⁰ <http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/domaci-nasili/r69>

¹³¹ srov. tamtéž

¹³² srov. <http://www.persefona.cz/rady.php>

¹³³ srov. NOVÁK, T., DRINOCKÁ, H.: *Partnerské a rodinné poradenství práce s klienty*. Graga Publishing, 2006, s. 93

¹³⁴ NAZARE, A. I: *Nenechte sebou manipulovat*. Praha, Portál, 1999, s.125

Kevin Lemana píše v knize *Jak se naučit říkat ne [Jak vybudovat pravou sebeúctu]*¹³⁵ o ženách, které nazývá „střadatelky pocitů viny“¹³⁶. Tyto ženy berou zodpovědnost za fungování manželského vztahu na sebe. Po každém konfliktu v manželství si říkají: „Měla jsem to zvládnout lépe, je to moje vina.“¹³⁷ Celý život se řídily podle přání druhých, jsou tedy zavaleny nesmírným nákladem falešné viny. „Dovolily svým milovaným, aby jimi manipulovali pomocí pocitů viny, protože si myslely, že musejí hrát podle určitých, ne vlastních, pravidel, aby udržovaly hladinu oceánu života v klidu.“¹³⁸ Tyto ženy, který po celý život bojovaly s pocity viny, často prožívají rozvod jako trest. Tím, že stále cítí vinu, platí daň za své domnělé chyby. Tyto ženy podle Lemana trpěli v dětství svým otcem, kterému se nezavděčily a většinou si vezmou zrovna takového partnera, který se k nim po svatbě začne chovat stejně jako jejich otec. Takoví muži se chovají jako dozorcí. „Hlavní charakteristikou dozorců je, že jsou kam vítr, tam plášť, co se týká pravdy“.¹³⁹ Vidí situaci svými očima a jen „to, co vidí oni, je pravda.“¹⁴⁰ Manipulátoři někoho potřebují, jinak nedokáží vůbec nic a nemohou naplnit svoje potřeby. Vhání tak druhé do situací, do nichž by dobrovolně nešli a ponižují je vzbuzením viny, když se jim brání.

Mnohé se stydí přiznat, že mají doma problémy, za které se stydí a často dokáží maskovat různá zranění tak, že ani její nejbližší okolí nepozná, co se s nimi děje. Bojí se, že jim nikdo neuvěří a cítí **pocit viny za svůj osud**. Ženy často chápou vztah jako investici, které by se neměly vzdávat, jakýkoliv problém ve vztahu pak chápou jako svoje selhání, svoji neschopnost udržet rodinu. Policie reaguje na manželské násilné konflikty velmi zdrženlivě. Ani lékaři se při zjištění stop možného násilí u dospělých osob neptají na jejich původ.

Pokud je žena týraná v manželství, toto násilí na ženě se nikdy neomezuje jenom na jednu epizodu. Zakoušené násilí má pro postižené stupňující se sociální následky. Týraná žena je svým okolím považována za méněcennou, neschopnou, neboť selhala ve své roli vést funkční manželství. Příbuzní, kolegové, osoby blízké velmi často jí myšlenku **viny - osobního selhání** podsouvají. Tyto pocity přijímá týraná žena velmi lehce za své. Nezúčastněné osoby nejsou schopny pochopit, proč žena ve svazku s násilníkem setrvává. Důvody proč ženy neopustí svého násilného partnera jsou individuální. Mnohé ženy žijí v naději, že muž své chování k nim změní. Je typické, že pachatelé po prvních

¹³⁵ LEMAN, K.: *Jak se naučit říkat ne*. Praha, Návrat domů, 2005

¹³⁶ tamtéž, s.83

¹³⁷ tamtéž, s.83

¹³⁸ tamtéž, s.84

¹³⁹ tamtéž, s.128

¹⁴⁰ tamtéž, s.128

útocích slibují a omlouvají se. Pokud ženy násilníku uvěří a ve vztahu setrvají, posilují jeho proces odbourávání zábran pro další trýznění. Další útok je ale většinou v řadě případů ještě o něco horší. Žena, která zná muže nejen jako násilníka, ale i jako milého partnera, žije v představě, že tento vztah je na celý život, selhání tohoto vztahu pro ni může znamenat selhání vědomí o vlastní schopnosti milovat a udržet vztah. Často je motivem setrvání ve vztahu s násilníkem prostě strach (zabijí tebe, děti, sebe). Týraná žena trpí tzv. syndromem týraných žen, jde-li se o dlouhodobé týrání, je vyloučené, aby se z tohoto stavu sama vymanila.¹⁴¹

5. 4. 4. Pocit viny v ekonomické oblasti

Pro oba z partnerů, toho kdo rozvod iniciuje i toho kdo je opouštěn, znamená rozvod nutnost najít si nový sociální svět, ve kterém bude žít a zároveň potřebu vybudovat si novou identitu. Existují ale specifické problémy, které rozvod přináší ženám a jiné, které přináší mužům. To je dáno tím, že postavení mužů a žen v manželství není stejné. Rozdělení rodinných rolí a dělba práce v rodině stále předpokládá, že úkolem muže je finanční zajištění a úkolem ženy je péče o potomstvo, muže a domácnost.

Pro ženy obecně má rozvod větší ekonomické dopady než pro muže. Díky tomu, že péče o děti a o domácnost spočívá ve většině českých rodin na ženě, mnoho z nich rozděluje svůj čas mezi povinnosti profesního a rodinného života. Rodinná kariéra znamená pro ženu ve většině případů menší investici do profesního života.

Při rozvodu dochází nejčastěji k přechodu z modelu rodiny se dvěma příjmy, kde žena vydělávala méně než její manžel a vedle své profesionální aktivity pečovala o děti a domácnost, na model rodiny s jedním příjmem. Žena potom sama živí rodinu a zároveň na jejích bedrech spočívá celá péče o děti. Vzhledem ke svému pohlaví je navíc různými způsoby znevýhodněna na pracovním trhu. Výzkumy ukazují, že ženy rozvodem ekonomicky ztrácejí, zatímco muži postupem času na rozvodu vydělávají, i když mají nadále subjektivní dojem ekonomické ztráty.¹⁴²

Pocit neschopnosti a strachu z nedostatku finanční podpory, prožívá osamělý rodič a má strach o své děti, které ho mohou vinit z rozchodu a zavrhnout, protože nedokázal udržet manželství. Navíc si dělá starosti s tím, jak se mu podaří vyrovnat s novými tlaky – například s obtížnou finanční situací a novými povinnostmi v domácnosti. Trpí **pocitem selhání** a vlastní **nedostatečností**. Obzvlášť matky mohou být citově

¹⁴¹ srov. <http://www.persefona.cz/rady.php>

¹⁴² srov. www.soc.cas.cz/download/548/Co_znamená_rozvod_pro_ženy_a_co_pro_muže/

vyčerpané obrovskou zátěží, k níž se ještě může přidat pocit viny, protože vědí, že je takřka nemožné naplnit citové potřeby dětí v době, kdy se samy zmítají ve vlastních nepříjemných pocitech.¹⁴³

5. 4. 5. Pocit viny v oblasti intimity

Pro manželství je obzvlášť důležitá oblast intimity. Intimita neznamena pouze stránku sexuální, ale především vzájemnou důvěru, jistotu, stálost, věrnost. Nemůžeme budovat intimitu, pokud se necítíme spolu bezpečně. Být věrný se netýká jen sexuální oblasti. Je důležité být věrný v plnění každodenních povinností. To znamená, že se na jeden na druhého můžeme spolehnout, na jeho sliby.¹⁴⁴

Protože se člověk soustředí na hledání potěšení a chce uniknout bolesti, je potřeba, aby se manželé k sobě chovali beze strachu, že ho druhý pochopí, nezkritizuje nebo mu neublíží a aby mohli společně sdílet své myšlenky.¹⁴⁵ Pokud tomu tak není a manželé nedokáží spolu upřímně hovořit a sdílet se navzájem, obávají se, že jeden druhého bude odsuzovat nebo kritizovat. Obzvlášť pro muže je toto důležité, aby nebyl manželkou odsouzen. Mužům dělá potíže hovořit s ženou upřímně, protože mu připadá, že je čestnější. Z toho důvodu se obává, aby nebyl manželkou odsouzen. Pokud se tak děje, stává se pro něho policistou a on se potom dokáže otevřít ženě, která je trochu volnějších mravů, protože se s ní cítí svobodnější. Dokáže ho obdivovat a oceňovat, takového jaký je, dokonce i jeho nedokonalosti. Pokud nenachází partneri u sebe navzájem pochopení, stáhnou se do sebe a hledají pochopení jinde, aniž by při tom pociťovali vinu. A toto je jednou z hlavních příčin manželské **nevěry**.¹⁴⁶ Ta potom vede k pocitům **smutku, ublíženosti, viny či prohry**, které se mohou projevovat **lítostí, hněvem**, netypickou **záští**.

Rozvod, jak jsem již výše naznačila má několik aspektů a jedním z velmi důležitých je **aspekt sexuální**. Sexuální intimita se dá přirovnat k trezoru. Uvnitř je spousta žádoucích věcí. Je tam víc než jen fyzická slast. Patří k ní pocit **bezpečí** a vědomí, že nás někdo zná. Její součástí jsou okamžiky splynutí, jež přesahují vše na této planetě.¹⁴⁷ „Hodnota manželské sexuality spočívá v tom, že vyjadřuje a potvrzuje, že ve svém nejhlubším nitru a tělesnosti patříme jeden druhému.“¹⁴⁸ Sexuální vztah je velkým poutem,

¹⁴³ srov. <http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=4315>

¹⁴⁴ CLOUD, H, a TOWNSEND, J.: *Hranice v manželství*. Praha, Návrat domů, 2003, s. 107

¹⁴⁵ srov. http://www.vira.cz/knihovna/index3.php?sel_kap=118

¹⁴⁶ srov. TOURNIER, P.: *Porozumění v manželství*. Návrat domů, 1994, s.58

¹⁴⁷ srov. RINEHARTOVÁ, P.: *Intimita duše ženy*. Návrat domů, 2008, s.73

¹⁴⁸ WILLI J.: *Psychologie lásky*. Portál, 2006, s. 77

požehnáním, má veliký potenciál. Manželé bývají dlouho spojeni i po rozvodu či rozpadu manželství. A nyní člověk stojí opuštěný, s bolestí v srdci, bez manželského pouta. Proces odpoutávání od bývalého partnera může trvat velmi dlouho. „Dva jednotlivci jsou totiž spolu spojeni i dlouho po té, co jejich sexuální vztah skončil. Přinejmenším na duchovní rovině u nich dochází k něčemu, co bolestně poznamenává jejich další vztahy i jiné oblasti jejich života.“¹⁴⁹

„Z citového hlediska je rozvod **selháním té sexuální naděje**, na které nám záleží nejvíce.“¹⁵⁰ Když manželé vstupují do manželství, věří, že to bude na celý život. Chtějí ho prožít s jedním milencem, touží po založení rodiny, chtějí se obnovovat ve svých dětech. Ale po rozvodu se tyto naděje zhroutí a lidé trpí pocitem viny, že selhali v sexuální naději na celý život.¹⁵¹

Někdy může člověk prožívat ne pocity viny, ale pocit **strachu**. Tento pocit vede k vyhýbavému chování, které nevede do bezpečí. Člověk se začíná vyhýbat tomu, čeho se bojí, místo toho, aby řešil problémy. Takový pocit může nastat, když si jeden z partnerů najde milenkou či milence a má strach se toto druhému partnerovi svěřit a tento problém řešit. Do nového vztahu není schopen investovat, protože ho trápí pocit viny vůči dětem i partnerovi, kterého opouští a potřebuje si tento pocit viny odbourat. Má strach si připustit problémy, nechce před nikým vypadat špatně, ale tento strach si nepřipouští.¹⁵²

5. 4. 6. Vyrovnání se s rozvodem a pocity viny

Místo pocitu viny – **pocit osvobození**. Tento pocit osvobození se nachází především u žen. Ačkoli je rozvod bolestnou zkušeností, se kterou jistě ve své životní biografii nijak nepočítaly a nepřipravovaly se na ní, je pro většinu z nich příběh rozchodu zároveň příběhem osvobození. Ať už se jedná o samotné iniciátorky rozvodu, protože nebyly v manželství spokojené nebo o ženy, které byly svým partnerem opuštěny. V jejich životních příbězích se jeví názor, že rozchod pro ně znamenal nabytí ztracené svobody. Zřekly se jí ve prospěch manžela. Toto reflektuje, že manželství je i nyní institucí, ve které žena podřizuje své vlastní zájmy zájmům manžela a rodiny. Mnohem více než činí její partner. Ženy si teprve zpětně, až po rozvodu začínají uvědomovat, že v manželství byly ovládané, musely se neustále přizpůsobovat, byly nuceny klást partnerův zájem na první místo. Někdy si až dodatečně uvědomují, že v manželství nebyly spokojené.

¹⁴⁹ RINEHARTOVÁ, P.: *Intimita duše ženy*. Návrat domů, 2008, s.74

¹⁵⁰ STAFFORD, T.: *Sexuální chaos*. Praha, Návrat domů, 1996, s.14

¹⁵¹ srov.tamtéž, s.14

¹⁵² srov. POUPĚTOVÁ, Š.: *Netrapte se po rozvodu*. Grada, 2009, s.103

O nabyté svobodě kladně hovoří i ženy, které jinak svůj rozvod hodnotí jako životní prohru. I když první období po rozvodu hodnotí negativně – obzvlášť ty, které nebyly iniciátorkami rozchodu a které byly rozvodem zaskočeny. V té době jsou nuceny zvládat nejdříve mnoho problémů (emocionální vypětí, citovou ztrátu, strádání dětí, zajištění pravidelného příjmu, zajištění bydlení, vyhovující formu kontaktů dětí s jejich otcem). Jakmile přijde doba, kdy jsou již problémy vyřešeny, mají ženy možnost zažít pocit vlastní hodnoty. Současně získávají pocit, že i pro děti je nová situace dobrým přínosem, minimálně měly možnost poznat zodpovědnost a samostatnost či poznání hodnoty peněz.

Jsou i ženy, které si uvědomují, že jejich děti trpí neshodami v manželství, tak raději volí rozvod. Rozvod pak představuje **cestu osvobození**, i za cenu nutnosti starat se o sebe a o svoji rodinu. Při rozhodování nad rozvodem se zamýšlí nad osudem svých dětí a uvědomují si, že děti jsou rozchodem rodičů stresované a frustrované. Svůj pocit viny ale vyvažují přesvědčením, že pro dítě je lepší harmonické prostředí bez otce než prostředí plné neshod. Některé z nich nechtějí svým dětem předat vzor poddané ženy.¹⁵³

¹⁵³ srov. [www.soc.cas.cz/download/555/Osobní důsledky rozvodu.pdf](http://www.soc.cas.cz/download/555/Osobní_důsledky_rozvodu.pdf) 2009

6. Pohled katolické církve na rozvedené

Manželství je „moudré ustanovení Tvůrcovo k uskutečnění jeho záměrů lásky k lidstvu.“¹⁵⁴ Již na prvních stránkách Starého zákona se dovídáme o Božím plánu stvoření. „Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil. A Bůh jim požehnal a řekl jim: „Plodte se a množte se a naplňte zemi.“¹⁵⁵ Bůh s manželstvím počítal a počítá a Kristus manželský svazek povýšil na svátost. „Dík svátostnému charakteru svého manželství se muž a žena spojují nejhlubším způsobem a nerozlučně. Svátostné znamení dělá z jejich vzájemné sounáležitosti obraz Kristova vztahu k církvi.“¹⁵⁶

Některá manželství jsou poznamenána nesvorností, žárlivostí, sobectvím, neúctou a nevěrností. Často tyto spory vedou až k nenávisti a rozchodu či rozvodu. „Tento **nepořádek**, který s bolestí zjišťujeme, nevyplývá z přirozenosti muže nebo ženy, ani z povahy jejich vztahů, nýbrž z hříchu.“¹⁵⁷

Manželství je nerozlučné přes všechny překážky. To je základní vlastnost manželství, proto katolická církev trvá na absolutní nerozlučitelnosti manželství. Žádná lidská moc nemůže manželství rozvázat, tedy ani církev ne. Pokud však „některý z manželů uvádí druhého do nebezpečí pro duši nebo pro tělo nebo pro děti, anebo jinak činí společný život velmi tvrdým, poskytuje tím druhému manželovi zákonný důvod k odchodu na základě rozhodnutí místního ordináře; jestliže je nebezpečí z prodlení, i na základě vlastního rozhodnutí.“¹⁵⁸ Pokud krize pomine, manželství je nadále obnoveno. Někdy ovšem původní manželství nelze obnovit a jeho spor může být podstoupen Církevnímu soudu, který může v některých důvodech prohlásit sňatek za neplatný. Rozvod v katolické církvi však neplatí.

Většina lidí podmínky platnosti běžně nezná a může nastat situace, že někdo má pochybnosti o tom, zda jeho manželství bylo skutečně platné či nikoli. Pokud má člověk pochybnosti o platnosti manželství, které uzavřel v katolické církvi, má možnost se obrátit na svého duchovního správce nebo na člena církevního soudu, který mu může osvětlit jeho konkrétní situaci. Pokud se zjistí, že manželství bylo uzavřeno neplatně, dá se tato skutečnost potvrdit církevně soudním procesem. Manželství je prohlášeno za neplatné

¹⁵⁴ PAVEL VI : *Humanae vitae, O správném řádu sdělování lidského života*, Řím, Stojanov, 1980, s.12

¹⁵⁵ *Bible, Písmo svaté Starého a Nového Zákona: Ekumenický překlad*, Praha 1985, Česká katolická charita Praha 1987, s.22

¹⁵⁶ JAN PAVEL II.: *Familiaris consortio, O úkolech křesťanské rodiny v současném světě*, Zvon, Praha 1996, s. 19

¹⁵⁷ *Katechismus katolické církve: přel. Josef Koláček*, Praha, Zvon, 1995, čl. 1607

¹⁵⁸ *Kodex kanonického práva*. Praha, Zvon, 1994, kán. 1163

od samého počátku. Ne však za rozvedené. V tomto případě může být uzavřeno platné manželství, které je vlastně prvním církevním sňatkem.¹⁵⁹

Někdy se stane, že manželství nebylo církevním soudem zneplatněno a dotyční uzavřel nový sňatek, nekatolický. Církev je neodsuzuje a chce jim být dále nápomocna. Nemohou již přijímat svátosti, ale mají možnost se podílet alespoň svojí účastí na mši svaté a na různých aktivitách. Měli by zakoušet přijetí za strany věřících, aby se od Boha a víry neodklonili. Vždyť Kristus nám říká: „Cokoliv jste neučinili jednomu z těchto nepatrných, ani mně jste neučinili.“¹⁶⁰

„Člověk, který podstoupil rozvod, ať už se cítí být vinen nebo nevinný, je v každém případě člověkem zraněným.“¹⁶¹ Rozpad manželství je velké rána, která nezmizí beze stop a není ji možné vyhojit bez následků. Ale na druhé straně není úplnou celoživotní prohrou, která by lidem znemožňovala život.

Je důležité hovořit s rozvedenými lidmi o jejich problémech, ale není možné udělat farnost rozvedených. Církev nemůže dát recept na odstranění všech potíží, které z rozvodu plynou. Jejím cílem je pomáhat jim žít plnohodnotnější život v církvi i ve společnosti. Křesťanství nám dává na jedné straně vysoký ideál mravní, náboženský a lidský, ale na druhé straně vždy počítá s člověkem, který tohoto ideálu nedosahuje. Pomáhá mu na cestě k němu a také ho povzbuzuje, aby se nikdy neztratil nevzdal a neřekl: „To je moc těžké, od toho já jdu pryč.“¹⁶²

Církev ukládá pastýřům, aby se starali o všechny lidi, tedy i o ty, kteří si v životě s sebou nesou nějakou nezhojitelnou ránu. Jan Pavel II. toto zdůrazňuje v apoštolské adhortaci. Biskupská synoda se zabývala ve své péči o ochranu rodiny také některými situacemi, které jsou nábožensky, a občansko-právně neregulérní. V důsledku kulturních přeměn se bohužel šíří dnes tyto jevy i mezi katolíky.¹⁶³ Dále Jan Pavel II. konstatuje, že „takovým lidem musí obec věřících ještě více pomáhat. Má je zahrnout úctou, solidaritou, pochopením a konkrétní pomocí, aby dokázali zachovat věrnost i ve svých obtížných situacích.“¹⁶⁴ Takový je postoj církve.

¹⁵⁹ srov. http://www.pastorace.cz/index.php?typ=texty&sel_text=1546

¹⁶⁰ *Bible, Písmo svaté Starého a Nového Zákona, Mt 25,45*. Ekumenický překlad, Praha 1985, Česká katolická charita Praha 1987, s. 36

¹⁶¹ http://www.pastorace.cz/index.php?typ=texty&sel_text=1546

¹⁶² srov. tamtéž

¹⁶³ srov. JAN PAVEL II., *Familiaris consortio, O úkolech křesťanské rodiny v současném světě*. Praha, Zvon, 1996, s. 87

¹⁶⁴ tamtéž, s.90

PRAKTICKÁ ČÁST

7. Návrh výzkumu

7. 1. Stanovení výzkumné hypotézy

Cílem výzkumu je zjistit, zda se v životních příbězích rozvedených lidí objevují pocity viny. V případě že ano, jaké.

7. 2. Popis použité metody

7. 2. 1. Hermeneutiko-narativní přístup

Za základ svého výzkumu jsem zvolila hermeneutiko-narativní přístup, který jsem čerpala z článků prof. PhDr. Ivo Čermáka CSc., jež se zabývá hermeneutikou a narativní perspektivou v psychologii a pracuje v Psychologickém ústavu Akademie věd ČR v Brně. Čermák píše, že podstatou narativního přístupu v psychologii je narativní vědění (narativní modus), jež organizuje lidskou zkušenost prostřednictvím příběhu, který vyprávějí lidé o svém životě a o svých zkušenostech. „Narativní nazírání na svět je subjektivní reprezentací světa, které zahrnuje jak znalost o světě, tak i úhel pohledu na něj. Jeho součástí je změna v čase, zejména prostřednictvím krize. Zahrnuje nevyslovenou znalost implikovanou vyprávěním. Jde o implicitní formu uvažování či vědění.“¹⁶⁵

V podstatě jde o to, jak lidé konstruují svět na základě a prostřednictvím narativního diskurzu – způsobu myšlení. Jak příběh operuje jako instrument v myslí v konstruování reality. Jedinec vypráví svůj životní příběh, něco zdůrazňuje, zasazuje příběh do širšího kontextu, do doby kdy svůj životní příběh prožil, odráží také kulturu a společnost, v níž žil. Vyprávěním a nasloucháním se produkují narativní jednotky vypravěče a naslouchajícího. Když jedinec vypráví o zkušenosti, vypráví představu o sobě – jak chce, aby byl znám pro druhé. Posluchač klade otázky, které vypravěče konfrontují s obtížnými místy vyprávění.¹⁶⁶

7. 2. 2. Význam příběhu v hermeneutice

Hermeneutika je chápána jako interpretativní sociální věda. Zkušenost, exprese a porozumění a jejich vzájemné vztahy jsou důležitými tématy hermeneutiky. Ale hlavním

¹⁶⁵BLATNÝ, M.: *Metodologie psychologického výzkumu [Konsilience v rozmanitosti]*. Praha, Academia, 2006, s.86

¹⁶⁶ srov. ČERMÁK, I.: *Narativně orientovaná analýza*. s.l.

a klíčovým tématem i z hlediska validity psychologického zjištění je interpretace. Základním hermeneutickým interpretačním principem je hermeneutický kruh, jenž je chápán jako srozumitelnost významu částí pouze v kontextu celku, kdy celek nikdy nemůže být pochopen z částí. Porozumění proto vyžaduje cirkulární pohyb od částí k celku a od celku k částem.

Lidé vypráví své příběhy, ale jejich interpretace není stejná. Když stejnou zkušenost zažijí všichni, vyprávění o zkušenosti je jiné, každý z nich vnímá příběh subjektivně.¹⁶⁷

7. 2. 3. Zpracování dat za použití kategoriálně obsahové analýzy

Kategoriálně obsahová analýza je metodou kvalitativní analýzy dat. Návodem pro mne byl článek psychologa Čermáka „Narativně orientovaná analýza“¹⁶⁸ o „modu kategoriálně-obsahovém“,¹⁶⁹ který je znám jako obsahová analýza. Zpravidla se postupuje tak, že se vyberou z textu dílčí výroky, které se seskupí do kategorií. Běžné je kvantitativní zacházení s narativitou. Tento typ analýzy nám umožňuje identifikovat subtext, vymezit obsahové kategorie, uspořádat jednotky analýzy do kategorií a vyvození závěrů.

- **Subtext** se určí na základě výzkumné otázky. Text je pak podroben analýze pod úhlem dané otázky.
- **Kategorie obsahu** znamená vybrat slova, věty nebo jiné jednotky analýzy jako východisko pro uspořádání kategorií. Ty jsou pak dále zkoumány, uváděny do vztahu.
- **Uspořádání výzkumného materiálu do kategorií** – jednotky analýzy jako jsou slova, věty apod., jsou přiřazeny k relevantním kategoriím.
- **Vyvození závěrů z výsledků** – v tomto stadiu analýzy je možné získat výsledky pro formulaci závěrů. Můžeme vytvářet frekvenční tabulky nebo výsledky podrobit statistické analýze.¹⁷⁰

¹⁶⁷ srov. ČERMÁK I., LINDÉLOVÁ J., *Povolání herec. Větrné mlýny*, 2000, s.155

¹⁶⁸ BLATNÝ, M.: *Metodologie psychologického výzkumu [Konsilience v rozmanitosti]*. Praha: Academia, 2006, s.85

¹⁶⁹ tamtéž, s.100

¹⁷⁰ srov. tamtéž, s. 102

7. 2. 4. Zdroje validity

Jedním ze zdrojů validity jsou bohatá data, jak o nich hovoří Čermák. Jsou to verbatim, doslovné přepisy. Dalším požadavkem je prezentace průkazných dat. Výzkumník by měl uvést hrubá data tak, aby čtenář měl možnost na jejich základě podrobně zkoumat interpretace a tak se zúčastnit interpretativního dialogu. Toho je dosaženo tím, že při interpretaci uvádím doslovné citace z rozhovorů. Čtenáři jsou k dispozici plná znění rozhovorů v příloze.¹⁷¹

7. 3. Průběh výzkumu

Mezi zúčastněnými, kteří byli ochotni odpovídat na otázky týkající se jejich rozvodu a pocitů kolem něho, jsou mně známé z devíti dotázaných pouze dvě osoby. Ostatní, na které jsem se obrátila s prosbou o rozhovor, mi byli doporučeni druhými, takže jsem jejich životní příběhy vůbec neznala. Při prvním kontaktu jsem se pouze ptala, zda jsou ochotni odpovídat na otázky týkající se jejich rozpadlého manželství z důvodu výzkumu pro diplomovou práci. Celkový název práce jim znám nebyl.

Rozhovory byly dělány od dubna do června 2009. Po nahrání rozhovoru na magnetofonový pásek, jsem rozhovory doslovně přepsala a jsou uloženy v příloze diplomové práce. Jako nástroj sběru dat jsem použila polostrukturovaný rozhovor. „Polostrukturovaný rozhovor má výhody v tom že umožňuje a usnadňuje vztah a vcítění, je poměrně flexibilní.“¹⁷² Účastníci výzkumu měli možnost sami obohatit rozhovor o témata a pocity, které jim byly vlastní nebo které jsem vnímala jako důležitá k osvětlení nebo doplnění dané otázky.

Při přepisu rozhovorů jsem zaznamenala všechna slova pronesená, včetně významné pauzy, smíchu apod.

7. 3. 1. Otázky polostrukturovaného rozhovoru

Při formulaci otázek jsem se inspirovala Kratochvílovou *Manželskou terapií*.¹⁷³ Kratochvíl vychází z toho, že manželský vztah nezůstává stejný, mění se a vyvíjí. Existuje určitý zákonitý vývoj a změny jsou v něm typické, někdy jsou změny nepředvídatelné. V porovnání v období předmanželském oproti manželskému, pozoruje typický přechod

¹⁷¹ srov. KOCVRLICHOVÁ, M.: Vina. Praha, Triton, 2006, s.100

¹⁷² tamtéž, s.87

¹⁷³ KRATOCHVÍL, S. : Manželská terapie, Praha, Portál, 2000

od romantické lásky k realističtějšímu vztahu. Dochází ke střetu ideálních představ o manželství a partnerovi se skutečností a nastává zevšednění vztahu.¹⁷⁴

V rozhovorech s rozvedenými pokládám tyto otázky:

- 1) Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalým manželem vzali? Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?
- 2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností, Jak jste to prožívali?
- 3) Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?
- 4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete, kdo byl navrhovatelem rozvodu?
- 5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak se dotyčný s rozvodem vyrovnal?
- 6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítili, jaké pocity ho doprovázeli?
- 7) Jak reflektujete rozvod nyní?
- 8) Cítili jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádal? Pokud ne, proč?

Po natočení prvního rozhovoru (nyní rozhovor č.5) mne napadlo, že bych se mohla zeptat, jak vnímají význam slov – vina a pocit viny. Někteří z nich význam těchto slov vztáhli na svůj životní příběh, druzí jej trochu rozebrali.

7. 3. 2. Jednotlivé kroky analýzy:

V úvodu analýzy jsou uvedeny základní charakteristiky respondenta/tky: pohlaví, věk, vzdělání, nynější povolání, jaká doba uplynula od jeho/jejího rozvodu. Jména dotyčných jsou vymyšlená, z důvodu zachování jejich intimity.

Každá jednotlivá analýza rozhovoru probíhá v následujících krocích:

- 1) V prvním kroku analýzy je provedeno základní obecné shrnutí rozhovoru v celém jeho obsahu, pod úhlem daných otázek. Cílem této části je zachytit hlavní body rozhovoru – jeho hlavní témata, zápletky. Jinými slovy lze říci, že cílem tohoto shrnutí je uchopit takzvaně to: „O čem šla řeč?“

¹⁷⁴ srov. tamtéž, s.126

2) Druhý krok analýzy se týká kategorií obsahu. Výchozím bodem pro uspořádání kategorií jsou klíčové citace jednotlivých účastníků. K tomuto kroku mně posloužila tabulka. Je sestavená na základě daných otázek a má čtyři sloupce.

- Do prvního je vložen celý rozhovor.
- V dalším jsou na základě důkladného čtení textu umístěny klíčové citace, jednotlivé části textu, o kterých se domnívám, že v nich autor/ka příběhu zmiňuje problematiku viny, svůj určitý, konkrétní, subjektivní pocit viny či obviňování, vztahující se k manželství ukončenému rozvodem.
- Z těchto citací jsou vybrána slova, v nichž je referováno o pocitu viny a rozvodové problematice a zkráceně je k nim napsán komentář. Jednotlivé konkrétní pocity viny jsou u každého člověka velmi specifické. Rozhodla jsem se je významově uchopit a pojmenovat tak, aby byl zřetelný jejich hlavní obsah a aby bylo objasněno, proč se domnívám, že konkrétní pocit viny patří do té dané obecné kategorie. Toto významové uchopení a pojmenování je součástí třetího sloupce tabulky.
- Ve čtvrtém sloupci tabulky jsou na základě nastudované literatury vyjmenovány oblasti, kterých se pocity viny u rozvedených týkají.

Na konci každé analýzy rozhovoru celkově shrnuji pocity viny v životním příběhu dotázaného.

3) Třetí krok analýzy se týká výzkumného materiálu. Identifikované a významově uchopené pojmenované pocity viny v příbězích rozvedených, které dotázaní uvádějí v jednotlivých oblastech svého života, jsou vloženy do tabulky kategorií pocitů viny a pocitů souvisejících s rozvodem. K nim jsou přiřazeny citace, ve kterých se domnívám, že dotázaní zmiňují tyto pocity. Zda si jich dotyční jsou vědomi, či je vytěšňují nebo jak se k němu staví. Tabulka kategorií je zakončena krátkým komentářem a závěrem.

4) Výsledky z tabulky kategorií jsou podrobeny další podrobnější analýze. V ní na základě již rozebraných rozhovorů sleduji, které pocity viny v dané životní situaci prožívají dotázaní stejně, jaký na ni mají pohled nebo které jsou typické jen pro některé. Pro snadné nalezení pocitů viny z rozhovoru jsou v tabulce kategorií

v rozboru a jejich výsledků jména dotázaných v tabulce označena písmenem abecedy a část citace je očíslována. Např. (A158). Tabulka kategorií pocitů viny a pocitů souvisejících s rozvodem v životních v příbězích rozvedených a výsledky jejich rozboru jsou k nalezení v příloze diplomové práce.

Závěr celého výzkumu je zakončen potvrzením hypotézy.

8. Analýzy rozhovorů

8. 1. Analýza rozhovoru č. 1 – Pan Karel

Pan Karel, 53 roků, středoškolské vzdělání, podnikatel, dvě děti, 30 roků rozvedený

8. 1. 1. Shrnutí rozhovoru

1) Důvodem sňatku byla skutečnost, že ženu, kterou skoro ani neznal, přivedl do jiného stavu. Díky přísné výchově a silnému otcovu vlivu došel k rozhodnutí, že bude správné přes vnitřní odpor (nechut'), se oženit. K tomuto kroku ujišťoval sebe i partnerku. Manželství od samého počátku nebylo dobré, protože on jako věřící chtěl chodit do kostela a jeho žena se mu za to vysmívala. Ve zpětné reflexi uvádí, že díky tomuto negativnímu zážitku si našel opět cestu k Bohu.

2) Již po narození prvního dítěte se objevilo podezření na nevěru manželky, brzy na to se jim narodilo druhé dítě, o kterém pán tvrdí, že neví zda je vůbec jeho otcem. Jakmile se v manželčině nevěře utvrdil, tak jí nevěru vytknul. Manželka na to reagovala návrhem rozvodu. Toto se odehrálo po necelých třech letech manželství. Rozvodu se bránil, protože děti měl rád. Situaci nesl velmi těžce, jak uvádí dále - v bodě 6. Popisuje, že prožíval peklo. V té době, kdy mu žena byla nevěrná a spávala ještě vedle něho, nechtěl tomu věřit, říká, že „bojoval“. Jako nejbolestnější vnímá okamžik, když přišel z práce domů a našel dům prázdný, žena byla odstěhovaná. Tehdy v tomto období potkal muže, který mu byl v dané situaci oporou.

3) Tato část již zodpovězena v předešlém textu.

4) Žádost o rozvod podala žena.

5) Rozvodové řízení trvalo přes rok a muž ještě během té doby musel absolvovat náhradní vojenskou službu, což vše protahovalo. Chtěl děti do vlastní péče, ale toto mu soud odepřel. Mrzelo ho to, protože cítil, že má k dětem bližší vztah než jeho žena.

6) Po rozvodu Karel říká, že již byl mnohem vyrovnanější se situací, než v době, kdy ještě spolu bydleli a jeho žena mu byla nevěrná. Nejtěžší období bylo, kdy děti vůbec nemohl vidět, což se později obrátilo, protože partner jeho ženy byl starší a vyhovovalo jim, když si děti vzal. Muže nejvíc trápila domněnka, že se jako věřící nemůže rozvést. Díky pomoci bratra a známého kněze po delší době zjistil, že jde jeho manželství zneplatnit. Obviňuje církve ze své vlastní nevědomosti. Nakonec přiznává, že hlavní úlohu by mělo hrát vlastní svědomí člověka, kterému by měl naslouchat, a ne pouze zákonům.

7) Pocit viny nepotvrzuje ani nevyvrací. Za svoje nešťastné manželství obviňuje špatnou výchovu a to, čím musel v dospívání projít. Zároveň však uznává i svůj díl viny.

8) Z manželství ani z rozvodu nemá dobré pocity. Obviňuje více svoji bývalou manželku, konstatuje, že nedokázali spolu dobře komunikovat, více viny za komunikaci přisuzuje jí. Vzpomíná na postoj neznámě soudkyně, která byla „na jeho straně“ (dala mu za pravdu), což ho v dané situaci potěšilo. Hlavně proto, že byla naprosto cizí, je oba neznala a podle muže situaci správně pochopila.

9) Mezi vinou a pocitem viny vidí obrovský rozdíl. Člověk může podle něho cítit pocit viny, aniž by se provinil. I když uznává, že ani on nebyl úplně dokonalý, ale snažil se, jak mohl, dokonce nebyl nevěrný, přesto vnímá svůj podíl viny na minulém manželství.

8. 1. 2. Tabulka A – rozbor rozhovoru

	A: Rozhovor č. 1. Karel	Vybrané klíčové citace	Kategorie	Oblast
1	53 roků, 30 roků rozvedený			
2	1)Co vás vedlo k tomu, že jste se			
3	s bývalým manželem vzali?			
4	Jakým způsobem jste prožívali			
5	první etapu manželství?			
6	Důvod byl ten, že jsem vlastně	„Důvod (že se s manželem	Vinu přenáší na	soužití
7	přivedl partnerku do jiného	vzali) byl ten, že jsem	náhodu	
8	stavu, jo. To byla v podstatně	vlastně přivedl partnerku do	Důvodem svatby bylo	
9	náhodná známost a a první	jiného stavu, jo. To byla...v	otěhotnění manželky,	
10	etapa vztahu?	podstatně náhodná	kterou poznal náhodou.	
11	No tak. V podstatě, v podstatě já	známost...v podstatě já jsem	I když přiznává, že do	
12	jsem s tím nepočítal, takže jsem	s tím nepočítal, takže jsem	jiného stavu ji přivedl	
13	s tím byl jako hodně zaskočené a	s tím byl jako hodně	on, částečně se	
14	já jsem zrovna prožíval velice	zaskočené... za mnou	odvolává na náhodu,	
15	hluboce niterné vztah a dověděl	přijela, že je v jiném stavu,	nepočítal s tím, je	
16	jsem se vlastně, já nevím vlastně	tak se mně zhroutil svět	zaskočený.	
17	po měsíci a půl, kdy jsem tu	tehdy...“ (A6)		
18	bývalou jako tu vlastní svou ženu	„... pod vlivem...výchovy		
19	budoucí neviděl, s tím že za	jsem tak nějak tušil a věděl,		
20	mnou přijela, že je v jiném stavu,	že si ji budu muset vzít, jo.		
21	tak se mně zhroutil svět tehdy a	Což jsem ani nechtěl. Tak		
22	no a tak nějak pod vlivem	jsem s tátou bojoval,	Vinu přenáší na	vliv výchovy
23	vlastně výchovy jsem tak nějak	nakonec sem musel ještě	výchovu a na otce	
24	tušil a věděl, že si au budu muset	vlastně ukecávat tady tu	Důvodem svatby byl též	
25	vzít, jo. Což jsem ani nechtěl.	ženu, že ji mám rád,	vliv výchovy, otce –	
26	Tak jsem s fátou bojoval,	přesvědčovat, což taky	musel si ji těhotnou	
27	nakonec sem musel ještě vlastně	nebyla pravda, prostě, že si	vzít. Říká, že svatba	
28	ukecávat tady tu ženu, že ju mám	ju teda vezmu. Tak sme	nebyla úplně svobodný	
29	rád, přesvědčovat, což taky	spolu byli...“ (A22)	úkon. Vysvětlení hledá	
30	nebyla pravda, prostě, že si ju	„Dobrý to nebylo, protože	v minulosti a vinu	
31	teda vezmu. Tak sme spolu byli.	ona nebyla věřící vůbec,	nepřímo přenáší na	
32	Dobrý to nebylo, protože ona	ona měla spíš vůči tomu	výchovu, otce, pod jeho	
33	nebyla věřící vůbec, ona měla	jako záporní vztah... svým	vlivem udělal ne úplně	
34	spíš vůči tomu jako zápornější	způsobem (se) mně	chtěné rozhodnutí.	
35	vztah. A v podstatě se i svým	vysmívala, když jsem chtěl		komunikace
36	způsobem mně vysmívala, když	jít do kostela...“ (A32)	Vinu přenáší na	
37	jsem chtěl jít do kostela a nebo	„...díky tady tomu	manželku	
38	tak na druhé straně, je pravda,	manželství jsem se začal	Manželka mu dělá	
39	když jsem tu ženu potkal, nebo to	vracet k Bohu, jo, to je zas	problémy v soužití –	
40	děvče tehdy, tak jsem vlastně byl	taková pozitivní věc...“	neváží si jeho víry.	
41	od Boha dost daleko, takže díky	(A42)	Klady manželství	oblast víry
42	tady tomu manželství jsem se		Díky neshodám v	
43	začal vracet k Bohu, jo, to je zas		manželství se dostal	
44	taková pozitivní věc.		blíže k Bohu.	
45				
46	2)Kdy jste si uvědomil, že vznikl			
47	nějaký vážný problém, za jakých			
48	okolností, Jak jste to prožíval?	„krátce, v podstatě po	Vinu přenáší na	intimita
49	No a dá se říct, že krátce v	narození prvního dítěte,	manželku	
50	podstatě po narození prvního	mně začala žena být	Manželka mu je už rok	
51	dítěte mně začala žena být	nevěrná už, a v podstatě se	po svadbě nevěrná.	
52	nevěrná už, a v podstatě se	narodilo druhý, kde už		
53	narodilo druhý, kde už nemám	nemám teda jistotu, že je		
54	teda jistotu, že je moje, ale ať je	moje,...“ (A49)		
55	to, jak je to, je to u Boha, tak	„...já jsem se to pak		
56	v podstatě krátce tady po	dověděl (že je nevěrná), tak		
57	narození druhého dítěte mi	sem na ňu uhodil, tak řekla,		

<p>58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117</p>	<p>začala být žena nevěrná, já jsem se to pak dověděl, tak sem na ňu uhodil, tak řekla, že se se mnó rozvede, takže a de fakto jsme spolu byli necelý tři roky. Jo, já jsem se nakonec tomu rozvodu bránil, protože ty děcka sem měl rád. A byly malý, jo a v podstatě se ten rozvod táhl skoro rok. Já sem našťestí potkal teda úžasného chlapíka jednoho, který mě úžasně hlavně psychicky hodně pomáhal, protože to bylo jako nesmírně nadměrně psychický břemeno. To začalo pro mě skoro peklo, když sem se dověděl, že z ničeho nic, prostě uprostřed noci, že vlastně za někým chodí, že s někým spí, že s někým žije a kdy mně řekla najednou prostě natvrdo, že se se mnou rozvede, jo.</p> <p>3) Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem? <i>Již odpovězeno.</i></p> <p>4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete, kdo byl navrhovatelem rozvodu? <i>Žádost o rozvod podala žena.</i></p> <p>5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak jste se s rozvodem vyrovnal? <i>Takže od té doby, co mně řekla, že se mnó rozvede se vlastně ten rozvod táhl přes rok. Já sem ještě mezi tím musel na náhradní vojenskou službu, tak eště aji dík tomu se to tak ještě natahovalo. Pak sem chtěl děcka do péče, to sem samozřejmě nedostal, protože přestože sem měl podstatně bližší vztah k dětem jak ona, no a v podstatě, nevím, nevím, co říct.</i></p> <p>6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítil, jaké pocity ho doprovázely? <i>No, když myslím v momentě došlo, že jsme rozvedeni, tak ona už nějakou dobu před tím byla odstěhovaná. Takže pro mě to bylo už defakto víceméně jasná věc, e byla to doba..., kdy mě jako hodně teda držel ten kamarád jako, tak nějak pomáhal, abych se držel Boha</i></p>	<p>že se se mnó rozvede...“ (A58)</p> <p>„Jo, já jsem se nakonec tomu rozvodu bránil, protože ty děcka sem měl rád. A byly malý...“ (A63)</p> <p>„...to bylo jako nesmírně nadměrně psychický břemeno. To začalo pro mě skoro peklo, když sem se dověděl, že z ničeho nic, prostě uprostřed noci, že vlastně za někým chodí, že s někým spí, že s někým žije a kdy mně řekla najednou prostě natvrdo, že se se mnou rozvede, jo.“ (A71)</p> <p>„Žádost o rozvod podala žena.“ (A90)</p> <p>„Pak sem chtěl děcka do péče, to sem samozřejmě nedostal, protože přestože sem měl postatně bližší vztah k dětem jak ona, no a v podstatě, nevím, nevím, co říct.“ (A100)</p> <p>„...kdy mě jako hodně teda držel ten kamarád jako, tak nějak pomáhal, abych se držel Boha prostě víc...“</p>	<p>Přiznává že jí vyčetl nevěru</p> <p>Vinu za rozvod přispisuje manželce On s rozvodu kvůli dětem bránil (chtěla ho manželka). Vykresluje sa jako dobrý otec. V rozhovoru poprvé vyjadruje, že něco chce (děti), resp. nechce (rozvod). Nebylo to však možné.</p> <p>Vykreslení toho, jak mu manželka ublížila Popisuje, jak to bylo pro něho těžké - zjištění manželčiny nevěry a oznámení o rozvodu.</p> <p>Vinu přenáší na manželku Rozvod chtěla manželka.</p> <p>Pocit nespravedlivosti Má pocit nespravedlivosti z toho, že mu soud nesvěřil do péče děti, i když je chtěl a myslel si, že k nim má větší vztah.</p>	<p>komunikace</p> <p>soužití rodičovská oblast</p> <p>intimita</p> <p>soužití</p> <p>rodičovská oblast</p>
--	---	--	--	---

<p>118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178</p>	<p><i>prostě víc, a když to bylo těžký, tak už to bylo prostě takový období, to nejtěžší sem už měl za sebou, si myslím, prostě už. Nejtěžší byla ta doba, když sem eště na jedné straně bojoval prostě, kdy sem věděl, že ona žije s jiným, na druhé straně kdy sme ještě spávali nějakó dobu vedle sebe, což bylo jako hodně nepřijemný, jo, protože sem věděl, že když sem mělo odpolední nebo i noční někdy, sem musel tehdy chodit, tak sem věděl, že ona prostě je s ním a a je to strašně blbý takový to vědomí a no a v podstatě to blbý skončilo tím, kdy sem jedná došel z práce dom prostě a ona byla odstěhovaná, jo. Anichž bych to dopředu věděl. Ona mně tam nechala jeden hrnek a jednu lžičku a nějakaj starej hrnek, jinak pobrala všechno, i když se dá říct, že my sme žádné majetek podstatě neměli. Bydleli jsme na ubytovně na svobodárce, takže todle to. No a blbý bylo ještě to, protože bylo období, kdy mně nechtěla děcka dávat, jo, nakonec došla na to, že ten chlap, se kterým začala žít, že jako je rád, když má taky klid od těch dětí. Ony ty děcky byly malý, on byl starší o dost. No tak říkám, blbý byly ty období, kdy sem ty děcka měsíc, měsíc a půl, dva měsíce neviděl, pak sem si děcka začal pravidelně brávat, tak už to bylo takový lepší, no a a zase o trochu lepší to bylo, když ten kamarád mi řekl, že můžu jako začít hledat tak nějak zlehka někoho a nebo se zaměřit taky na tudletu stránku, takže tam zas začala nějaká naděje. Blbý bylo to, blbý bylo to, že sem byl přesvědčovaný, eště jako bych promarnil jakoby patnáct let, kdy sem byl přescědčovaný, že nemůžu nikoho mít, za strany církve převážně ze strany církve a nakonec se ukázalo, že to není pravda, stejně to nakonec bylo zneplatněný, po delší době, no a ..</i></p> <p>Trápilo Vás, že jste rozvedený a věřící?</p> <p><i>Taky. Taky, než sem než sem vlastně zjistil, že prostě ta</i></p>	<p>(A114)</p> <p><i>„Nejtěžší byla ta doba, když sem ještě na jedné straně bojoval prostě, kdy sem věděl, že ona žije s jiným, na druhé straně kdy jsme ještě spávali nějakó dobu vedle sebe, což bylo jako hodně nepřijemný, jo, protože sem věděl, že když sem mělo odpolední nebo i noční někdy, sem musel tehdy chodit, tak sem věděl, že ona prostě je s ním a a je to strašně blbý takový to vědomí a no a v podstatě to blbý skončilo tím, kdy sem jedná došel z práce dom prostě a ona byla odstěhovaná, jo. Anichž bych to dopředu věděl. Ona mně tam nechala jeden hrnek a jednu lžičku a nějakaj starej hrnek, jinak pobrala všechno,...No a blbý bylo ještě to, protože bylo období, kdy mně nechtěla děcka dávat, jo, nakonec došla na to, že ten chlap, se kterým začala žít, že jako je rád, když má taky klid od těch dětí. Ony ty děcky byly malý, on byl starší o dost...“ (A122)</i></p> <p><i>„...blbý bylo to, že...jako bych promarnil...patnáct let, kdy sem byl přesvědčovaný (ze strany církve), že nemůžu nikoho mít...a nakonec se ukázalo, že to není pravda...“ (A154)</i></p>	<p>Víra jako opora v těžkostech Po rozvodu hledá oporu ve víře.</p> <p>Nejtěžší období - bylo z toho důvodu, že: - věděl, že má milence, ale ještě s ní bydlel - opustila ho bez rozloučení, všechno mu vzala - nechtěla mu dávat děti - pocit, že promarnil 15 roků.</p> <p>Náboženský rozpor Frustrující byl názor ze strany církve, že už nebude moci nikoho mít.</p>	<p>oblast víry</p> <p>intimita</p> <p>rodičovská oblast</p> <p>náboženská oblast</p>
--	--	---	---	--

<p>179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239</p>	<p><i>možnost tady je, tak mě vlastně mrzí tak nějak postoj ze strany oficiální církve, že vlastně sem byl utvrzovaný v omylu, dá se říct v podstatě dlouhý dobu, jo a než sem se jakoby dověděl vopravdu, že tu šanci tady mám, no no no přes v podstatě od známého kněze, který mně doporučil zase někoho a je fakt, že teda brácha vlastně měl podobnou situaci a mu se to vyřešilo značně jako dřív trošku, takže to byl vlastně motiv jako ze strany vlastně taky od bráchy, že.</i></p> <p>Myslíte, že je neinformovanost ze strany církve ohledně církevního zákona?</p> <p><i>No tak takhle. Já já sem přesvědčené, že se to, že se to drží hodně jakoby zákonicky zpátky, že spíš je tendence eště jako tvrdit, že se nemůže a tak. Myslím si, že tam není jako upřímná snaha, zdaleka tak velká jako by mohla být é jako vo té vo té přesné realitě. ... Když člověk slyší kolikrát kázání nebo přednášky, tak většinou by to měli vědět, ale je to trošku škoda. Ona je to situace dosti složitá a myslím si nebo můj názor je prostě ten, že člověk v první řadě mimo těch zákonů prostě musí sám zpytovat velice zodpovědně a poctivě u sebe, co je správně nebo co je lepší a co je horší, no.</i></p> <p>7) Jak reflektujete rozvod nyní?</p> <p><i>Zajímavý je, zajímavý je, že takhle no pocity z toho dobrý nemám. Náš vztah byl takové, že sme se byli na některých věcech domluvit moc jo, tam spíš byly už různý hádky, až takový napadání, spíš teda ze strany manželky, je to blbý, ale je to tak (smích) nejkladnější. A nejkladnější, co sem tam tehdy vnímal byl postoj jedné soudkyně od městského soudu, přestože to bylo za totality, tak mně dávala v podstatě za pravdu (smích), dávala mně jasně najevo, že stojí na mé straně, co se týká i pomale výchovy dětí, i jako co se týká, co se týká toho, prostě to je věc, když se na to tak zpětně dívám, mně to potěšilo. Mně to</i></p>	<p><i>„...byl jsem utvrzovaný v omylu... dlouhou dobu...než sem se...dověděl... že tu šanci (ze strany církvi) tady mám...“ (A181)</i></p> <p><i>„... (byl) sem přesvědčené, že se to...drží hodně jakoby zákonicky zpátky, že spíš je tendence ještě jako tvrdit, že se nemůže a tak...Když člověk slyší kolikrát kázání nebo přednášky...“ (A198)</i></p> <p><i>„Ona je to situace dosti složitá a myslím si...že člověk v první řadě mimo těch zákonů prostě musí sám zpytovat velice zodpovědně a poctivě u sebe, co je správně nebo co je lepší a co je horší, no.“ (A210)</i></p> <p><i>„...pocity (z rozvodu) dobrý nemám... byly (při něm) už různý hádky,... napadání, spíš teda ze strany manželky...“ (A2220)</i></p> <p><i>„A nejkladnější, co sem tam tehdy vnímal byl postoj jedné soudkyně od městského soudu, přestože to bylo za totality, tak mně dávala v podstatě za pravdu (smích), dávala mně jasně najevo, že stojí na mé straně, co se týká i pomale výchovy dětí...mně to potěšilo. Mně to tak psychicky pomáhalo, trochu.“ (A227)</i></p>	<p>Náboženský rozpor Měl vnitřní problém (náboženský rozpor), dokud nezjistil, že i v v církvi jde manželství zneplatnit.</p> <p>Zlý přístup církve – obviňování církve Obviňuje církev ze špatného přístupu – vyčítá jí vytváření dojmu, že to (odejít od partnera a začít nový život) není možné.</p> <p>Zodpovědnost člověka za své konání- Člověk musí, i oproti názoru některých členů církve, vzít sám zodpovědnost do svých rukou a jednat pode svědomí.</p> <p>Špatné pocity z rozvodu – obviňuje manželku.</p> <p>Soudkyně potvrzuje vinu manželky Na potvrzení své interpretace a na zmenšení vlastní nevinu hovoří o postoji soudkyně, která stojí na jeho straně a dává mu za pravdu. To ho těší.</p> <p>Pomáhalo mu, že někdo (soudkyně) cizí, objektivně posoudila a uznala, že pravdu má on a ne manželka, teda nepřímo, že rozvod</p>	<p>oblast víry</p> <p>falešná víra</p> <p>oblast víry</p> <p>soužití</p> <p>veřejné mínění</p>
--	---	---	--	--

<p>240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299</p>	<p><i>tak psychicky pomáhalo, trochu.</i> Proč, že to byl někdo cizí? <i>Ano, ano přesně tak, že to byl někdo naprosto cizí a neznal ani mě ani ju, ale pochopil, pochopil ten člověk, že pravda je spíš na mé straně a to mně udělalo jako samozřejmě velice dobře. Protože, jo, velice jako tak, jo.</i> 8) Cítil jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádal? Pokud ne, proč? <i>No, viny, no. Je to, je to věc velice komplikovaná, protože kdybych měl rozebírat svoje pocity viny, musel bych se dostat až do dětství a mládí, kdy v postatě bych řekl, že špatný výchovó, což je jednoznačný, že mě nechtěl táta nikam pustit ani s klukama na fotbal, furt je doma nějaká práce, furt je doma něco, jo, já sem potom měl problémy s holkama na střední škole na celé, protože sem se velice styděl holek, jo, nebyl sem, neřikám, poučováné, to jako chápu, že se táta styděl, že mně třeba nic jako tak neřekl, ale říkám,“ na čaje nemusíš nikam“ a já sem najednou se styděl, byla to chyba, před holkama se prostě tak styděl, že sem měl s tím problémy celou střední školu. Vlastně sem došel do Brna do školy tady od nás z dědiny a zamiloval sem se v podstatě v posledním roku do nejhezčího děvčete ze třídy a já sem se pomaly kvůli ní pomale topil. Nakonec, abych se těch problémů nakonec zbavil, tak sem viděl že odejdu z baráku. A puđu bydlet prostě někam na podnájem do Brna a potom takovým nějakým svým způsobem, špatným životem, sem se toho zbavoval, no je to. Takže vono, takže vono je to, je to samozřejmě, vina na mé straně taky byla. On člověk nemůže zas tak brát.</i> 9)Pocit viny a vina? <i>To je zajímavý,to je zajímavý, no, řekl bych,že tady je asi dost velké rozdí. Protože řekl bych, že tady člověk má tady pocit viny a a nemusí být vinné prakticky jo, třeba je to shoda okolností, ale člověk si to bere jako své</i></p>	<p>„(věc viny je) velice komplikovaná, protože kdybych měl rozebírat svoje pocity viny, musel bych se dostat až do dětství a mládí, kdy v postatě bych řekl, že špatný výchovó, ...že mě nechtěl táta nikam pustitjá sem potom měl problémy s holkama na střední škole na celé, protože sem se velice styděl holek, jo, nebyl sem...poučováné, to jako chápu, že se táta styděl...(já jsem se) najednou...před holkama...takže vono je to, je to samozřejmě, vina na mé straně taky byla. On člověk nemůže zas tak brát.“ (A253)</p> <p>..... člověk má tady pocit viny a nemusí být vinné prakticky jo, třeba je to shoda okolností, ale člověk si to bere jako své vinu, jo, a jako jako určitě určitě byla ta, že sme se vůbec brali...“ (A296)</p>	<p>zapříčinila ona.</p> <p>Vinu za rozvod má špatná výchova i on Z rozvodu obviňuje výchovu, otce a částečně i sebe.</p> <p>Rozdíl mezi pocitem viny a vinou Člověk může mít pocity viny a nemusí být vinný – na vině může být špatná výchova.</p>	<p>vliv výchovy</p> <p>pocit viny</p> <p>rozlišení viny a pocitu viny</p>
--	---	--	--	---

300	<i>vinu, jo, a jako jako určité určité</i>	<i>„ Samozřejmě samozřejmě,</i>		
301	<i>byla ta, že sme se vůbec brali,</i>	<i>že sme byli spolem, já sem</i>		
302	<i>protože se no jo takhle.</i>	<i>taky nebyl stoprocentní, i</i>		
303	<i>Samozřejmě samozřejmě, že sme</i>	<i>když sem se snažil podstatně</i>		
304	<i>byli spolem, já sem taky nebyl</i>	<i>víc než ona, si myslím co se</i>		
305	<i>stoprocentní, i když sem se snažil</i>	<i>týče jako péče o děcka a i</i>		
306	<i>podstatně víc než ona, si myslím</i>	<i>co se týká jako poctivosti, já</i>		
307	<i>co se týče jako péče o děcka a i</i>	<i>sem jí nevěrné nebyl...vinu</i>		
308	<i>co se týká jako poctivosti, já</i>	<i>sem věděl, že na tom mám,</i>		
309	<i>sem jí nevěrné nebyl jako za</i>	<i>ale nějaké velké pocit viny</i>		
310	<i>dobu manželství, jo no tak říkám,</i>	<i>sem teda neměl nebo necítil,</i>		
311	<i>vinu vinu sem věděl, že na tom</i>	<i>bohužel, teda tak tak to je,</i>		
312	<i>mám, ale nějaké velké pocit viny</i>	<i>po pravdě.“ (A303)</i>		
313	<i>sem teda neměl nebo necítil,</i>			
314	<i>bohužel, teda tak tak to je, po</i>			
	<i>pravdě.</i>		Přiznává si část viny Přiznává si část viny za své jednání, ale manželce přiznává vinu ještě větší.	vina

8. 1. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhovoru

S ohledem na prožívání viny pan Karel interpretuje svůj životní příběh tak, že vytlačuje svoji vinu. Vinní jsou v jeho životě – otec, výchova, náhoda, manželka, církev. Podíl viny za své jednání v příběhu přímo projevený není, neverbalizuje ho. Z celého příběhu vychází jako oběť různých okolností, externalizuje to, co se stalo, on se „pouze vezl“, jako kdyby nemohl nic dělat – nejprve je jako nezralé dítě a nedospělý pod vlivem špatné výchovy, potom si s ním náhoda udělala, co on vlastně nechtěl (nechtěl ji přivést do jiného stavu, ono se to stalo jakoby samo), potom manželka (ne on) dělala kroky. V příběhu je viditelná jeho pasivita. On je pouze oběť. Obraz sebe jako oběti zesilňuje – hovoří, co bylo pro něho těžké.

Svůj sebeobraz se snaží vylepšit – například tím, že se na jeho stranu postavila soudkyně. Něco, co by poškozovalo jeho sebeobraz, nenajdeme. Náznaky přiznání vlastního konání anebo aktivity jsou viditelné pouze v tom, že po rozvodu chtěl děti do vlastní péče a že ženu on přivedl do jiného stavu.

Náznaky přiznání si v rozhovoru aspoň chybných detailů bylo, že si přiznává, že jí řekl, že ji má rád, když byla těhotná. Jakoby ji podvedl, protože to nebyla úplně pravda.

Závěr: pocit viny vytlačuje. Můžeme se domnívat, že interpretaci svého životního příběhu má sestavenou tak, aby mu přinášela co nejmenší úzkost, aby to pro něho bylo únosné a aby tím co nejméně utrpěl jeho sebeobraz.

8. 2. Analýza rozhovoru č. 2 – paní Zdeňka

Paní Zdena, padesát pět roků, vyučena švadlena, povolání prodavačka, délka manželství dvacet roků, tři děti, rozvedená sedmnáct roků.

8. 2. 1. Shrnutí rozhovoru

1) Manžela si brala po dvouleté známosti a myslela si, že jejich manželství bude na celý život. Měli spolu chlapce a když mu byl rok, manžel nastoupil výkon trestu – paní Zdena neuvádí důvod. Akceptuje to, že tam jde a zvládne to. Po dvou letech se vrátil a narodila se jim po devíti měsících dvojčata. Až na výkon trestu to bylo manželství šťastné a spokojené.

2) Manžel pracoval v pohřební službě a již tehdy se paní dozvíдалa od jeho kamarádů, že jí není věrný. Snažila si to nepřipouštět. Po převratu začal manžel podnikat, paní s tím nesouhlasila, ale předvíдалa, že povolání taxikáře bude příčinou rozpadu jejich vztahu. Podřídila se a dokonce její rodina manželovi i finančně pomáhala, aby mohl toto povolání vykonávat. První rok proběhl pěkně, ale v druhém roce manželova podnikání si manžel našel jinou ženu. Paní to velmi ranilo, jednoho dne díky své intuici šla manžela hledat a našla ho s druhou ženou v jejich taxikářském autě. Toto se odehrálo po dvaceti letech manželství.

3) Manžel se sice rozvádět nechtěl a dokonce nařídil pravidla, podle kterých jejich manželský život fungoval (teplé večere, fungující domácnost, chodit za milenkou) a rozvádět se nechtěl. Jako důvod zůstat doma uvedl, že kdyby se s ním něco stalo, aby manželka byla finančně zajištěná. Paní toto velmi špatně psychicky nesla a hledala, kdy sama udělala chybu. Akceptovala jeho nařízení, bydlel občas doma, rodině věnoval soboty, všichni spolu jezdili na výlety. Během týdne odcházel večer spát ke druhé paní, ale paní Zdena mu prala, vařila a toto vše kvůli dětem se snažila vydržet. Zhubla 35 kilo, vzala si i další práci. Toto období trvalo dva roky i manžel si všimnul, jak je na tom manželka zdravotně i psychicky zle a dokonce jí domlouval, aby si zvykla. Nakonec odešel k cizí ženě, ale paní Zdena mu nadále prala a vařila. On se doma pouze najedl a odešel. Finančně je sice zabezpečil, ale paní Zdena si neustále vyčítala, kde udělala chybu, že jejich manželství takto dopadlo.

4) Po dvou letech přišel ze strany manžela návrh na rozvod. Což byla pro dotyčnou další rána.

5) Soud na první stání manžele nerozvedl, ale na druhém paní sama dala souhlas k rozvodu, protože jí situace byla jasná a věděla, že by jejich manželství již nic nezachránilo. Jako důvod rozvodu pán uvedl, že si chtějí s novou partnerkou koupit byt a auto.

6) Paní zvažovala, zda zvládne sama děti vychovat. Trápila se tím, co špatného provedla, že jí toto manžel udělal. Chtěla vědět, co se mu na ní nelíbilo, nikdy se to nedověděla.

I děti se ptaly tatínka, proč od nich odešel, ale on jim to nedokázal nikdy vysvětlit. Jeho odchodem velmi trpěli, dokonce dcera musela být hospitalizována a snažila se otci zabránit v jeho vztahu. Spolu s kamarádkami volala dotyčné cizí paní. To přineslo paní Zdeně další utrpení, protože ji manžel i z tohoto obvinil. Po finanční stránce je manžel zajistil, ale dětem jako otec velmi chyběl.

7) Dětem paní Zdena slíbila, že do jejich plnoletosti se neprovdá za jiného, aby mohly vyrůstat v klidu a pohodě a bez výchovy cizího muže. Svoji nynější situaci hodnotí pozitivně, má svůj byt, děti jsou již dospělé, dokázala je sama vychovat, již má i vnoučata, bývalý manžel dokonce několikrát jí složil poklonu (poděkoval jí, jak vychovala děti, zařídila si byt a uměla se v životě postavit na vlastní nohy). Ale říkala, že až nyní dokáže o své situaci hovořit, aniž by plakala. Před dvěma lety by toto ještě nezvládla. Uznává, že ji děti v této těžké situaci podržely. Používá metaforu o lvu a o lvici, její identita matky je chránit děti, aby měli vše zabezpečené a chránit je před otcem, který jim nedává co potřebují.

8) Z rozpadu necítí vinu, snažila se držet manžela. Věnovala manželství mnoho energie, stálo ji to zdraví. On ji opustil, klesnul, měl zázemí, teď je nemá a chodí jí to vykládat, on je ten kdo odešel, ona děti vychovala, pracovala, aby se s tím vyrovnala.

Pocit viny měla, když zjistila, rozpad jejich vztahu (hledala, kde udělala chybu nebo proč se to stalo).

9) Vinu určitě nemá i manžel ji potvrdil, že nemá hledat vinu u sebe.

8. 2. 2. Tabulka B – rozbor rozhovoru

	B: Rozhovor č. 2 Zdeňka	Vybrané klíčové citace	Kategorie	Oblast
1	55, vyučená, 17 roků rozvedená			
2	1) Co vás vedlo k tomu, že jste se			
3	s bývalým manželem vzali? Jakým			
4	způsobem jste prožívali první etapu			
5	manželství?			
6	Potkali jsme se na čundru, padla	„Potkali jsme se na čundru,	První fáze vztahu a	soužití
7	jiskřička, zamilovali jsme se a byla	padla jiskřička, zamilovali	manželství	
8	ruka v rukávě. Po dvouleté známosti	jme se a byla ruka v rukávě.	Seznámení,	
9	jste se brali. První etapa manželství	Po dvouleté známosti jsme se	zamilování,	
10	proběhla, jak bych to shrnula, po	brali...po dvou letech	svatba po dvou letech	
11	dvou letech manželství se narodil	manželství se narodil syn...“	, dítě po dvou	
12	syn, mezi tím manžel měl jeden	(B6)	letech – všechno	
13	konflikt se zákonem, ač nerada, ale		proběhlo celkem	
14	prostě, dostal za to trest, takže já		normálně.	
15	jsem byla dva roky sama se synem,	„...manžel měl jeden konflikt		
16	byl mu rok, když odcházel k výkonu	se zákonem...dostal za to		
17	trestu, měla jsem dobrý právníky,	trest, takže já jsem byla dva	Výkon trestu	soužití
18	takže mu to snížili na polovinu, tak	roky sama se synem... vrátil	poznačil vzh	
19	když se vrátil, tak synovi byly tři	(se) a já už jsem děti mít	Po příchodu z vězení	
20	roky. Vlastně se vrátil a já už jsem	nechtěla, rodina na mě	po dvou letech, už	
21	děti mít nechtěla, rodina na mě	útočila, abych se rozvedla, že	s ním nechtěla mít	
22	útočila, abych se rozvedla, že to, co	to, co provedl, že s takovým	dítě, ale i tak počali	
23	provedl, že s takovým už	už nemůžu... Proti té rodině	dvojčata.	
24	nemůžu....Já jsem se proti té rodině	a svým kamarádkám...říkám	Rodina a známí měli	
25	a svým kamarádkám jakoby, říkám	zůstanu s ním, protože mě	názor, že by se s ním	
26zůstanu s ním, protože mě	potřebuje, abych ho	měla rozvést. Ona ho	
27	potřebuje, abych ho podržela.	podržela... Když jsem si ho	nechce opustit, vždyť	
28	Babička mně tenkrát, protože mě	brala, tak jsem si myslela, že	ji potřebuje. Chce	
29	vychovávala babička, tak mně řekla,	je to na celý život. Já jsem	dodržet úmysl, že si	
30	že když tento krok udělám, tak mu	nepočítala s tím, že bych	ho brala na celý	
31	v životě nesmím připomenout, co	měla někdy někoho	život.	
32	jako udělal. Taky to jako jsem	jiného...Manžel se vrátil (z		
34	vlastně smetla. Když jsem si ho	vězení a) tu noc ještě započal		
35	brala, tak jsem si myslela, že je to na	dvojčata, takže za devět		
36	celý život. Já jsem nepočítala s tím,	měsíců se narodili		
37	že bych měla někdy někoho jiného	dvojčata... manželství		
38	nebo že bych se rozvedla a znovu se	pokračovalo...“ (B12)		
39	vdala. Já jsem se prostě vdávala			
40	s tím, že budeme spolu celý život.			
41	Manžel se vrátil, tu noc ještě započal			
42	dvojčata, takže za devět měsíců se			
43	narodily dvojčata, no naše			
44	manželství pokračovalo, manžel nás			
45	vždy po finanční stránce zajistil, já			
46	jsem taky pracovala, měla jsem i dva			
47	úvazky, když bylo potřeba, o			
48	domácnost jsem se starala, o děti.			
49	2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl			
50	nějaký vážný problém, za jakých			
51	okolností, Jak jste to prožívali?			
52	Potom jsem, když mě znali jeho			
53	kamarádi, tak mně sem tam něco to,			
54	on se rád podíval za děvčatama,			
55	nebo se řekne lidově i za sukní, ale			
56	já jsme vždycky říkávala, co oči			
57	nevidí, to srdce nebolí. No potom, on			

<p>58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117</p>	<p><i>byl horník vyučen, dělal na pohřební službě a tam už to kluci nemohli nějak, oni už mě znali a říkali mu neblbni, taková ženská mít, doma máš navařený, vypraný a tak dále. Dyt' ona si to nezaslouží a tak dále. Manžel chtěl podnikat, když nastal převrat, no vzhledem k tomu, že teda na to co chtěl, na to jsme tolik financí neměli, měl starší auto, chtěl dělat taxikáře a když mně řekl, s čím chce podnikat a že chce dělat taxikáře, tak já jsem tenkrát, nevím proč, mu řekla „Do roka a do dne my dva budem od sebe“. Jako kdybych to nějak cítila, já nevím prostě. No a taky že se stalo. Můj bratr zastavil nemovitost, vzali si úvěr, peníze, z toho se vyřídily veškerý koncese. Z toho se pořídilo auto, aby mohl začít podnikat. Vy jste netušila? Já jsem jenom řekla, když to on chtěl, že nás to, že to určitě nedopadne dobře. A rozmlouvala jste mu to? Ne, ne. Proto říkám – bratr zastavil tu nemovitost, vzali jsme ten úvěr, vyřídil si ty koncese, auto se koupilo, začal podnikat s taxikářením. No, zkraje teda ten rok probíhal dobře, že to trvalo rok, pak jsme jeli na jednu dovolenou na Bezdrev, to byla paráda, pak jsme měli jet na druhou do chatek, zase na Bezrdev, jenže to už měl asi tu známost(důraz), já jsme to nevěděla, když to vezmu zpětně, ale když to řeknu lidově, já jsem byla taková ta domácí slepica, protože jsem všechno, aby to bylo našlajfovany, natočený, jo, aby ta domácnost byla, jo, ráno snídaně, svačiny, obědy. A manžel chodil přepychově oblíkané, říkám, chodíš mezi lidí, i my teda taky že a teď jsme na tu dovolenou jeli a ta dovolená teda to bylo hrozný, to byla nejhorší dovolená mého života, protože ty dovolený, co jsme strávili byly úplně jiný. Naše manželství trvalo dvacet let, dvacet let no a tak on přijel, a že de do práce. A odešel. Já jsme tu dovolenou proplakala, a viděla jsem, že se asi něco děje. No a tak, sem se teda nějak pídila, ale mě nenapadlo tady toto. Že by mohl mít nějakou přítelkyni, nebo jinou ženu. Začal se vyhýbat i manželským jakoby...jenom když on chtěl, ale jako tak to ne. Já jsem to dělala jako</i></p>	<p><i>„...on se rád podíval za děvčatama nebo se řekne lidově i za sukní, ale já jsme vždycky říkávala, co oči nevidí, to srdce nebolí... kolegové (mu) říkali...neblbni, taková ženská mít, doma máš navařený, vypraný a tak dále. Dyt' ona si to nezaslouží a tak dále.“ (B54)</i></p> <p><i>„Manžel chtěl podnikat,... dělat taxikáře, tak já jsem tenkrát, nevím proč, mu řekla do roka a do dne my dva budeme od sebe. Jako kdybych to nějak cítila, já nevím prostě. No a taky že se stalo.“ (B64)</i></p> <p><i>„...když to řeknu lidově, já jsem byla taková ta domácí slepica, protože jsem všechno, aby to bylo našlajfovany, natočený, jo, aby ta domácnost byla, jo, ráno snídaně, svačiny, obědy. A manžel chodil přepychově oblíkané...“ (B95))</i></p> <p><i>„Naše manželství trvalo dvacet let, dvacet let no a tak on přijel, a že de do práce. A odešel... viděla jsem, že se asi něco děje. No a tak, sem se teda nějak pídila, ale mě nenapadlo tady toto. Že by mohl mít nějakou přítelkyni nebo jinou ženu. Začal se vyhýbat i manželským</i></p>	<p>První náznaky problému Rád sa podíval za jinými ženami. Kolegové z práce ho napomínali, aby to nedělal a připomínali mu, že má dobrou ženu.</p> <p>Zadlužení kvůli podnikání Komplikace nastala při podnikání a při zadlužení manžela – manželka to vnímala jako ohrožení jejich vztahu.</p> <p>Připisování si viny Obviňuje se, že byla zaujatá pouze</p>	<p>soužití</p> <p>ekonomická oblast</p> <p>soužití</p>
--	---	---	--	--

<p>118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178</p>	<p><i>jemně tak a jo dělala, ale nepídila jsem po ničem. A můžu vám říct, že koncem září, v srpnu jsme byli na té dovolené, v září mě táhlo něco ven. Já mám něco takový vám řeknu. Jak se to řekne? Intuice. A opravdu mě to táhlo. A vedlo mě to, pak sem začala podezřívát jednu kamarádku, protože ona se mu hrozně líbila, ač jsme spolu kamošily dost dlouho, tak sem tam šla, protože ona měla na Gorkého otevřený okna, tak sem tam šla, slyším smích, tak sem tam šla, ona tam měla jinou partii, tak jsem odešla, mě to táhlo jinam. A táhlo mě to na Veveří, už bylo osm hodin večer, říkám seběhnu po Smetance na Lidicko a půjdu domů. Já jsem to naše taxikářský auto přešla a najednou vidím, jako by vám něco ze zadu dalo pohlavek a řeklo: „otoč se.“ No a ta jedna šedesátka, to taxikářský auto, to číslo tam bylo. Já jsme si sedla do výklenku na schůdky, do půl dvanácté sem tam čekala. Najednou zpoza rohu vyšel pár, byl tam teda manžel a ta nová jeho přítelkyně, no přišli k autu sedli si a jak rožehli světla a ona jak měla to okýnko otevřený, tak říká: „Dívej se, tam sedí baba, asi je pěkně vožralá.“ Tak jsem si stoupla teda, přišla sem k tomu autu, pootevřela sem ty dveře, ještě teda abych podotkla – když jsem se poznala s manželem, my jsme dva roky spolu chodili, dvacet let fungovalo v pořádku, já jsem mu vždycky říkala, kdybys mne někdy podvedl, nebo kdybys zjistila, že má nějaký jinó, tak já ju zahluším. To si piš. (smích). Jak se to teda tak říká. A já jsem udělala pravé opak. Já jsem, nade mnou snad stála panenka orleánská, jak se říká. Já jsem otevřela ty dveře, já říkám: „Dobrý večer, prosím vás promiňte, mohla byste si sednout dozadu, já eště si myslím, že mám právo sedět vpředu.“ Manžel oběhl to auto, lapl mě za ruku a říká mně: „Nech ji být, nech ji být.“ Já říkám: „Já ji nic nedělám, ale ty nám budeš muset něco vysvětlit.“ On šel zas zpátky do toho auta, ale ona mezitím utekla a on ji šel hledat.</i></p> <p>A to potom tedy zapříčinilo rozvod? To potom tedy následovaly dva roky pravidla manžela.</p> <p>3) Snazili jste se manželství</p>	<p>(povinnostem)...ale nepídila jsem po ničem.“ (B107)</p> <p>„...pak jsem začala podezřívát jednu kamarádku, protože ona se mu hrozně líbila, ač jsme spolu kamošily dost dlouho, tak sem tam šla, protože ona měla na Gorkého otevřený okna, tak sem tam šla, slyším smích, tak sem tam šla, ona tam měla jinou partii, tak jsem odešla, mě to táhlo jinam. A táhlo mě to na Veveří...já jsem to naše taxikářský auto ...já jsme si sedla do výklenku na schůdky, do půl dvanácté sem tam čekala. Najednou zpoza rohu vyšel pár, byl tam teda manžel a ta nová jeho přítelkyně, no přišli (do auta)... já jsem otevřela dveře... ona utekla a on ji šel hledat.“ (B124)</p>	<p>domácností a že se o něho starala.</p> <p>Tušení nevěry Tušila nevěru, i když si nepřipouštěla, že by mohl něco mít s jinou ženou .</p> <p>Odhalení skutečnosti Nakonec má podezření a dojde k odhalení.</p>	<p>intimita</p> <p>intimita</p>
--	--	---	---	---------------------------------

<p>179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239</p>	<p>zachraňovat nějakým způsobem? Podívejte se, on se nechtěl rozvádět, on mně řekl, že má týden sedm dní. Sobotu, že bude věnovat rodině, dětem tenkrát bylo dvojčatům bylo dvanáct roků, tomu staršímu šestnáct. Byl to věk takovej pubertální a dvojčata na něm hodně citově byly vázaný. On k tomu staršímu chlapci on ten vztah takový neměl. Vlastně když byl miminko, tak ho to nějak neeklovalo, pak nebyl dva roky doma, ono to nejhezčí mu uteklo a nikdy do dneška si k tom nejstaršímu synu nenašel takový ten vztah. Měl ho rád, nešidil ho, co dostaly děti, to vždycky stejně, ale ta citová vazba a tady to tam trochu unikalo. Ty dvojčata ty byly jeho. A on si řekl soboty budeme mít na vélety. Každá sobota vélet a budu dvakrát, třikrát spávat spávat doma. Tak si to určil. Rozvádět se nechci. Chci, abys byla finančně zajištěná tím, že kdyby se se mnó něco stalo, tak aspoň ten důchod nebo něco. Bud' si dělal zadní vrátka nebo nevím. Tak pro mě ty dva roky byly psychicky hodně náročný a já pořád sem hledala, kde sem udělala chybu nebo proč se to stalo. Shodila jsem pětatřicet kilo do dvou měsíců, protože já jsme nemohla sníst půlku rohlíku, bylo to hrozný napětí, protože když máte ráda toho člověka a teďka vidíte, že se v koupelně navoní, obleče se, vy víte kam jde... Já jsem to se snažila kvůli těm dětem teda, ale když on odešel, na mě to přišlo já jsem byla teda hotová, jo, prostě ty dva roky byly očistec, jo. Kdo si to neprožil, to se těžko vykládá. Já jsem chodila takhle žlutozelená, šedá, všady mně visela kůža, jo. Pak on už se na mě díval a říkal: „Aleno neblázni, vždyť už začni.“ Já jsme říkala: „Ty, Tomíku, nezlob se, ale to se nedá. Já nemůžu sníst ani polívku. To je žaludek.“ Takhle. Já sem byla hotová.</p> <p>Dětem svoje chování vysvětlil? Dětem nevysvětlil nic, mně do dneška nic nevysvětlil. Já jsem tápala, prostě se tápala a pídila, hledala proč? Kde sem udělala chybu. Nebo co sem zanedbala nebo co se stalo. Nic. On už pak žil u ní, pak se jako přestěhoval se k ní, ale ke mně se chodil převlíkat, já jsme mu prala, vařila, žehlila on se jenom mu prala, vařila, žehlila on se jenom</p>	<p>„...on se nechtěl rozvádět, on mně řekl, že má týden sedm dní. Sobotu, že bude věnovat rodině, dětem tenkrát bylo dvojčatům bylo dvanáct roků, tomu staršímu šestnáct.“ (B180)</p> <p>”</p> <p>„Tak pro mě ty dva roky byly psychicky hodně náročný a já pořád sem hledala, kde sem udělala chybu nebo proč se to stalo. Shodila jsem pětatřicet kilo do dvou měsíců,...protože když máte ráda toho člověka a teďka vidíte, že se v koupelně navoní, obleče se, vy víte kam jde... Já jsem to se snažila kvůli těm dětem teda, ale když on odešel, na mě to přišlo já jsem byla teda hotová, jo, prostě ty dva roky byly očistec, jo. Kdo si to neprožil, to se těžko vykládá. Já jsem chodila takhle žlutozelená, šedá, všady mně visela kůža, jo... Já (nemohla) sníst ani polívku...“ (B206)</p> <p>„Dětem nevysvětlil nic, mně do dneška nic, nevysvětlil. Já jsem tápala prostě se tápala a pídila, hledala proč? Kde sem udělala chybu. Nebo co sem zanedbala nebo co se stalo. Nic. On už pak žil u ní, pak se jako přestěhoval se k ní, ale ke mně se chodil převlíkat, já jsme mu prala, vařila, žehlila on se jenom najedl, osprchoval se. Na</p>	<p>Po odhalení nevěry Jeho reakce byla, že se nechtěl rozvádět. Týden rozdělil na dobu, kdy se bude starat o rodinu a kdy bude chodit za přítelkyní.</p> <p>Hledání příčin – pochybností a sebeobviňování V této době se jí žilo těžce po psychické stránce. Hledala, kde udělala chybu. Zhubla 35 kilo, nemohla jíst. Těžké bylo to, že ho měla ráda a viděla, jak on chodí za jinou ženou.</p> <p>Hledání příčin – pochybovala o sobě Neuměla najít příčinu. Manžel jí nic neobjasnil. Finančně jí přispíval. Motivací vydžet byly děti.</p>	<p>intimita</p> <p>soužití</p> <p>finanční oblast</p> <p>rodičovská oblast</p>
--	--	--	---	--

<p>240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299</p>	<p>najedl, osprchoval se. A já du. Peníze vám dával? Na děti mi dával čtyři a půl tisíce. To byly alimony potom a na vedení domácnosti mi dával, ale ne jako, když jsme dávali všechno, jak se říká, do jedné pokladny. Ale i tak přispíval, že nemůžu na něho zase říct křivýho slova. 4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete, kdo byl navrhovatelem rozvodu? Asi zřejmě, protože dotyčná přítelkyně ho tlačila, je o trochu mladší, jestli si myslela, že si ji vezme a založí rodinu po dvou letech přišel s tím, že on, respektive jeho právník podal žádost k rozvodu. Což byla pro mne další rána. Tak sem se teda taky obrátila na právníka a ten mě sepsal jenom k tomu soudu nějaký to a že půjde se mou. Ale mně se to rozleželo. Já jsem nic neudělala a dovedu se obhájit sama, tak jsem ho pak odvolala. 5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak se s rozvodem vyrovnala? Hodně dlouho sem přemýšlela o tom, jestli su já existenčně závislá já na manželovi, třeba, že má oproti mně víc financí než já, nebo že bych sama nedokázala ty děti vychovat do té dospělosti, že to nezvládnou. Prostě z tohoto sem ty pocity měla. Protože ty děti byly zvyklý na určitý trend, na určitou dovolenou, jo, co vyšli novinky ve škole, tak aby nebyly mezi posledníma určitě ne první, ale ne zase poslední. A toto sem měla takovej nějaký strach nebo nevím jak se to dá nazvat. No a když mně řekl tady o tom rozvodu, tak sem nakonec k tomu soudu šla. Dcerka, ta to nesla těžce, to bylo táta dcera, to bylo spojení teda, jo, ona mně začala a omdlívat, to bylo psychický, takže ju vzali do dětské nemocnice, tam ju vyšetřili. Určitě psycholog, doktor, že. Tak si zavolal nejprve mě, řekl mně jak a co. A řekl: „To zavoláme tatínka.“ Tatínkovi si myslím, že musel ten pan doktor něco říct, protože vyšel takovej z toho špatnej. Nicméně teda tak sme byli u soudu, právník přečetl ně. Zajímavý bylo teda, a v ten moment sem si uvědomila, že sem žila s člověkem, nějak mně to přišlo, když kurátorka ona se mě zeptala obdobně jako vy, jak jsme</p>	<p>děti mi dával čtyři a půl tisíce. To byly alimony potom a na vedení domácnosti... přispíval, že nemůžu na něho zase říct křivýho slova.“ (B230)</p> <p>„Asi zřejmě, protože dotyčná přítelkyně ho tlačila, je o trochu mladší, jestli si myslela, že si ji vezme a založí rodinu po dvou letech přišel s tím, že on, respektive jeho právník podal žádost k rozvodu. Což byla pro mne další rána.“ (B252)</p> <p>„Tak sem se teda taky obrátila na právníka... Ale mně se to rozleželo. Já jsem nic neudělala a dovedu se obhájit sama, tak jsem ho pak odvolala...dlouho sem přemýšlela o tom, jestli su já existenčně závislá já na manželovi, třeba, že má oproti mně víc financí než já nebo že bych sama nedokázala ty děti vychovat do té dospělosti, že to nezvládnou. Prostě z tohoto sem ty pocity měla...A toto sem měla takovej nějaký strach nebo nevím, jak se to dá nazvat... tak sem nakonec k tomu soudu šla.“ (B 258)</p> <p>„Dcerka ta to nesla těžce,... ona mě začala a omdlívat, to bylo psychický, takže ju vzali do dětské nemocnice, tam ju vyšetřili. Určitě psycholog, doktor, že. Tak si zavolal nejprve mně, řekl mně jak a co. A řekl. To zavoláme tatínka. Tatínkovi si myslím, že musel ten pan doktor něco říct, protože vyšel takovej z toho špatnej.“ (B282)</p>	<p>Rozvod Podnět k rozvodu zřejmě přišel od nové přítelkyně, která chtěla asi založit rodinu. Bylo to pro ni nepřijemné překvapení.</p> <p>Pocity viny necítí, pouze má strach a pochybnosti, zda dokáže děti vychovat. Nakonec k soudu šla.</p> <p>Následky rozvodu – nemoc dcery Následky rozvodu odnesla zdravotně dcera. Vina se zřejmě dávala otcovi.</p>	<p>soužití</p> <p>rodičovská oblast</p> <p>rodičovská oblast</p>
--	---	---	--	--

<p>300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360</p>	<p>s seznámili, jak procházelo to manželství, já jsem jí to přenesla a on tam dvakrát vylítl co kecá takový hlouposti a já jsem jí řekla i o tom ústavu a to všechno, on: „to sem neopatří,“ jo, a ona; „nepřerušujte“, jo. Ted' ten jeho právník navrhl, že mi bude platit na každý to dítě patnáct set korun, to soud teda přijal a ted' my jsme měli odklad. Ona neshledla, neshledala, aby se naše manželství rozvedlo. Oni nám dali odklad. A pak jsme se do půl roku, pak jsme se tam vrátili, šla jsem už se sociální pracovníci, ona řekla jak se o děti starám, se poptali – to bylo vše v pořádku, pak jsme byli jako my přivoláni, znovu se to projednávalo a já sem se pak . A oni se ho ptali, jak si představuje budoucí život s nynější partnerkou, nebo nějak na tento způsob. A on jí říká: „Chceme taky vyměnit byt. A chceme si taky koupit nový auto a nějaký to oblečení.“ To bylo všechno, co řekl. A v ten moment se asi nějak clona opadla, jak se říká, já jsem si řekla: „To snad né“ a ona řekla: „No pane Obořil, já se vás neptám, co chcete budovat, já se vás ptám,“ ona mu pomohla „chcete založit rodinu nebo čekáte rodinu?“ a on: „Ne ne ne my budeme měnit byt.“ No, jak nějaké strup s prominutím, nezlobte se za ten výraz. Jo, prostě zase to opakoval zas tady to. Já sem zůstala paf, na mě nic neměla a už chtěla zase, že nás chce odročit a já sem se hlásila, říkám: „Mohla bych něco říct?“ A ona říkala: „Jistěže můžete.“ „Manžel zná mě a já znám manžela. Budeme sem chodit dalších dvacet let a manžel nikdy neuzná a on ví, že udělal chybu, ale on ji neuzná. Podívejte nemá cenu, aby se to nějak tak prodlužovalo, já dávám souhlas k tomu rozvodu,“ to víte dušička se mně třepala, jako to nebylo to nic, já jsme si to období prožila škaredě, ale prostě sem u toho soudu neplakala, prostě sem se snažila, aby si nemyslel, že su fakt tá slepica domácí. On byl z toho úplně paf, jo, a taky nás teda rozvedli. To, že jsem řekla, že bysme tam mohli chodit a že by se to zbytečně prodlužovalo. Takže asi takhle.</p> <p>6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítili, jaké pocity</p>	<p>„Manžel zná mě a já znám manžela. Budeme sem chodit dalších dvacet let a manžel nikdy neuzná a on ví, že udělal chybu, ale on ji neuzná. Podívejte nemá cenu, aby se to nějak tak prodlužovalo, já dávám souhlas k tom rozvodu (řekla u soudu)...prostě sem se snažila, aby si nemyslel, že su fakt tá slepica domácí. On byl z toho úplně paf, jo a taky nás teda rozvedli. To že jsem řekla, že bysme tam mohli chodit a že by se to zbytečně prodlužovalo.“ (B342).</p>	<p>Ona vnímá, že chybu udělal on U soudu řekla, že si chybu nikdy nepřizná.</p> <p>Rozvod Nejprve s rozvodem nesouhlasila, ale aby se to neprodužovalo, nakonec souhlasila.</p>	<p>soužití</p>
--	---	---	---	----------------

<p>361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420</p>	<p>ho doprovázely? <i>Jaký jsem měla pocity? Chtěla sem strašně vědět, co sem udělala špatně, nebo co se mu na mě nelíbilo, jenže když sem na toto téma, jak se říká lidově zabruslila, manžel byl výraz, nezlobte se, výraz sádrovýho pstruha – mlčení, bílej, nic. A bude to v říjnu sedmnáct let, budeme od sebe, sedmnáct let ke mně chodí, vykládá mně svoje vzestupy a pády, finance, jak je na tom, co to.</i> <i>Děti si myslím, že sem děti vychovala dobře, že se za ně stydět nemusím.</i> Jak to nesly děti? <i>Děti to nesly těžce. Syn nejstarší si myslel, že převzal vládu po tátovi, jako nejstarší syn strašně do sebe a nebylo možno s ním komunikovat, měl to v sobě, a nedalo se s ním. A dcera, ta v té době, škoda kdybych věděla, že budu dělat tady toto, tak bych donesla dopis, která psala dvanáctiletá dcera tátovi a když ho četla paní doktorka a soudkyně u soudu, tak řekla, že toto by nenapsala ani zralá žena. Dcera toto prožívalo hrozně zle a dělala mně i zle, částečně, v tom i nechtěně. Šla a kde mohla, tak té paní dělala na truc. Vyvolávala, jako s kamarádkama, jako že jsou jako jiný. A on dycky se domyslel a dolítl. A já sem říkala: „Tomíku copak mě neznáš?“ Já sem se bála tu osobu někde potkat, protože já bych už to nevydržela, jako myslím po psychické stránce. Prostě tak bych řekla. „Já sem pořád hledala vinu, že já jsem udělala něco špatně já, že on si našel někoho lepšího. Postupem času, protože su prodavačka, postupem času, jak máte známý po těch obchodech, tak když jsme tak mluvili a řeč dala řeč, tak mě tu paní popsali. Není to pomluva, není to nic. Je to žena, která je dvakrát rozvedená; z prvního manželství jí dítě bylo odebraný, z druhého už tu dceru ji povolili vychovávat, takže já sem si úsudek pak udělala. Shodou okolností manželova maminka moc v tom nezakročila, on vůči ní vyběhl s napřaženou rukou, ač nikdy jinak ne. Já jsme si stoupla mezi ně a řekla: „Co děláš?“ No a manželova maminka stála při mně. Že se někdy řekne, že se ty mámy otočí, ale já řekne, že se ty mámy otočí, ale já</i></p>	<p><i>„Chtěla sem strašně vědět, co sem udělala špatně, nebo co se mu na mě nelíbilo, jenže když sem na toto téma, jak se říká lidově zabruslila, manžel byl výraz, nezlobte se výraz sádrovýho pstruha, mlčení, bílej, nic...A bude to v říjnu sedmnáct let, budeme od sebe, sedmnáct let ke mně chodí, vykládá mně svoje vzestupy a pády, finance, jak je na tom...Děti si myslím, že sem děti vychovala dobře, že se za ně stydět nemusím.“ (B362)</i></p> <p><i>„Děti to nesly těžce. Syn nejstarší si myslel, že převzal vládu po tátovi, jako nejstarší syn...a nebylo možno s ním komunikovat...Dcera toto prožívala hrozně zle a dělala mně i zle, částečně, v tom i nechtěně. Šla a kde mohla, tak té paní dělala na truc.“ (B377)</i></p> <p><i>„Já sem pořád hledala vinu, že já jsem udělala něco špatně já, že on si našel někoho lepšího. Postupem času (se dozvěděla, že tá) žena...je dvakrát rozvedená, z prvního manželství jí dítě bylo odebraný, z druhého už tu dceru ji povolili vychovávat, tak že já sem si úsudek pak udělala.“ (B400)</i></p> <p><i>„No a manželova maminka stála při mně. Že se někdy řekne, že se ty mámy otočí, ale já jsem měla to štěstí, že zůstala na mé straně.“ (B418)</i></p>	<p>Pocity nejistoty I po rozvodu měla potřebu vědět, co udělala špatně, v čem udělala chybu, co se mu nelíbilo. On jí to nikdy neřekl.</p> <p>Účinek rozvodu na děti Syn chtěl převzít otcovu roli. Dcera to prožívala těžce a dělala matce i nové družce otce naschvály.</p> <p>Pocity nejistoty a viny Stále hledala, kde udělala chybu a hledala, v čem má vinu. Pomohlo jí, že druhá manželova žena neměla dobrou pověst.</p> <p>Pomohlo jí i to, že manželova matka stála při ní.</p>	<p>komunikace</p> <p>rodičovská oblast</p> <p>pocit viny</p> <p>okolí</p>
--	--	---	--	---

<p>421 sem měla to štěstí, že zůstala na mé 422 straně. Že někdy se řekne, že se ty 423 mámy otočijó a só při synech, ona 424 stála při mně a na mé straně. 425 7) Jak reflektujete rozvod nyní 426 Když to vezmu a vezmu to zpětně. Já 427 jsem byla v těžké pozici. Já jsem 428 dětem slíbila, když proběhl rozvod a 429 to jsem i cítila, že až do osmnácti let 430 jejich věku nepřekročí žádný muž 431 práh našeho domu, protože vím, jak 432 těžce by to nesly a já bych těžce 433 nesla, kdyby cizí muž káral moje 434 děti. Na to su já a můj muž a asi by 435 to bylo zle a já bych byla víc při 436 dětech než při tom partnerovi. Toho 437 sem si vědoma. Proto jsem jim to 438 řekla. O to se mě ptal i ten David, ač 439 byl hodně do sebe uzavřený. Život 440 běžel a když teď to tak vezmu zpětně 441 a měla bych to shrnout do třech vět, 442 tak xkrát mě manžel, by se dalo říct, 443 bývalý, takovou poklonu mně dal. 444 Protože on nic doma budovat 445 nechtěl. My sme měli doma všecko, 446 zařízený byt, ale nechtěl nic 447 vylepšovat. A když on odešel, tak já 448 jsem s Davidem, on má ruky po něm, 449 a s tím starším synem sme si to 450 všechno udělali k našemu lepšímu 451 žití a když sme si to všechno udělali. 452 A on když přišel, tak řekl: „Udělalas 453 kus práce a chtěl bych ti poděkovat, 454 žes vychovala jako ty děcka.“ 455 Protože on u soudu řekl, že je 456 nechce. „Děte je jí,“ to bylo, jo. 457 Potom mně složil ještě jednu 458 poklonu, když sem měnila byt, tak 459 zas jako podotkl, že to mám hezký, že 460 sem pomohla k bytu ještě tomu 461 staršímu synovi, no a pak přišlo 462 zřejmě takový období. Já jsem to tak 463 zhruba tušila to období, že přijde. 464 Ale já sem to nebrala v potaz. 465 Nejdřív to zkoušel přes děti, přes 466 Lucku, Davida, protože jednu dobu 467 na mě David: „Mamko mohli bysme 468 dát klíče taťkovi?“ Já sem říkala: 469 „Má klíče od spodních dveří, u dveří 470 si může zazvonit. A jestli něco chce, 471 může to říct i mně, není problém.“ 472 Já jsme se prostě snažila a nedělala 473 sem nikdy zle, třeba: „Nebudeš se 474 stýkat v bytě, běž s dětma ven,“ 475 trpěla sem, snažila sem všechno 476 udržovat takhle. 477 Potom sem měla padesát, to mě taky 478 překvapilo, že přišel sám od sebe a 479 dal mně obálku, tam sem měla tisíc 480 korun od něho, popřál mně teda 481</p>	<p>„Když to vezmu a vezmu to zpětně. Já jsem byla v těžké pozici. Já jsem dětem slíbila, když proběhl rozvod a to jsem i cítila, že až do osmnácti let jejich věku, nepřekročí žádný muž práh našeho domu, protože vím, jak těžce by to nesli a já bych těžce nesla, kdyby cizí muž káral moje děti.“ (B426)</p> <p>„A on když přišel, tak řekl: Udělalas kus práce a chtěl bych ti poděkovat, žes vychovala jako ty děcka.“ (B453)</p> <p>„Potom mně složil ještě jednu poklonu, když sem měnila byt, tak zas jako podotkl, že to mám hezký, že sem pomohla k bytu ještě tomu staršímu synovi,...“ (B458)</p> <p>„...no a pak přišlo zřejmě takový období. Já jsem to tak zhruba tušila to období, že přijde. Ale já jsem to nebrala v potaz. Nejdřív to zkoušel přes děti, přes Lucku, Davida, protože, jednu dobu na mě David Mamko mohli by jsme dát klíče taťkovi? ... Potom jsem měla padesát, to mě taky překvapilo, že přišel sám od sebe a dal mně obálku, tam sem měla tisíc korun od něho, popřál mně teda narozeniny.“ (B462)</p>	<p>Život po rozvodu bez partnera Kvůli dětem si nikdy nehledala jiného muže.</p> <p>Partnerovo uznání Partner po letech uznal, že děti vychovala dobře.</p> <p>Také ji pochválil při výměně bytu.</p> <p>Snaha bývalého manžela o opětovné přiblížení K rodině se nejprve pokusil přiblížit přes děti, chtěl klíče od bytu, dal jí překvapivě velkorysý dar k narozeninám.</p>	<p>rodičovská oblast</p> <p>soužití</p> <p>komunikace</p> <p>rodičovská oblast</p> <p>komunikace</p>
--	---	---	--

<p>482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542</p>	<p>narozeniny. A já jsem si k narozeninám pořídila na zakázku nábytek a on to nevěděl a když viděl co nového, co rukama jsem si zbudovala, vydělala, tak ho to prostě asi dodělávalo. A asi postupem času, když to vezmu a budu k sobě jako kritická, tak si myslím, jako mozkově sem slepice nebyla, ale byla sem ta slepica co kuřata musí mít pořád pod křídly, pořád aby všechno bylo vyšlajfovaný, já nevím; o půlnoci když přijde návštěva, aby přišla do uklizeného prostě, jo, a dneska si myslím, že manžel má pravej opak partnerky a že pokud si nevypere ponožky, tak by je vypraný neměl. A že už stokrát dneska ví, že to není to pravý ořechový, stoprocentně, on to nepřizná, podle toho jeho chování i jak vypadá a jak se mu za těch sedmnáct let dařilo a nedařilo a z postu klesl na dno a byl v to bahno, kde sem se brodila já, ale t toho psychického rázu, ale abych to všechno v sobě jak se říká vybojovala a můžu vám říct – já sem zbytečně promarnila, když budu k sobě upřímná, tak já žiju tak trochu uvolněně a můžu s váma mluvit, anichž bych plakala. Mě to třeba ještě teď bolí, ale dokážu už se s tím srovnat, já vám řeknu, že dvanáct, třináct let maximálně, jak kdyby mně ten člověk umřel. Já jsem truchlila a prostě já jsem se s tím nebyla schopna vyrovnat. Přitom; ty Vánoce, ty děti měly, jak když byly s manželem, tak byly i bez něho. Domácnost jsem si obstála, práci jsem měla, dcera vystudovala dvě školy, který jsem musela platit, kluci jsou vyučeni a drželi mě nad vodou děti teda. Já kdybych ty děti asi neměla, tak buď bych se utrápila, mě by to asi opravdu sebralo, utrápila bych se, nebo bych skončila v šaškecu s prominutím, anebo bych šáhla, jak mnozí děla jó, po láhvi, já nevím mě držely, já jsem žila pro ty děti. Ty děti mě držely opravdu nad vodou. Ale můžu říct to, že těch třináct let sem zahodila tím, že sem truchlila, ne truchlila, to se nedá říct, to bolelo a mně to nešlo. A když sme se po rozvodu s manželem jako loučili, pozval mě na kávu, tak já sem mu řekla: „Tys mě odsoudil k doživotnímu, abych byla sama, protože se znám.“ Já říkám: „Tys</p>	<p>„A asi postupem času, když to vezmu a budu k sobě jako kritická, tak si myslím, jako mozkově jsem slepice nebyla, ale byla sem ta slepica co kuřata musí mít pořád pod křídly, pořád aby všechno bylo vyšlajfovaný,... dneska si myslím, že manžel má pravej opak partnerky a že pokud si nevypere ponožky, tak by je vypraný neměl. A že už stokrát dneska ví že to není to pravý ořechový, stoprocentně, on to nepřizná, podle toho jeho chování, i jak vypadá a jak se mu za těch sedmnáct let dařilo a nedařilo a z postu klesl na dno a byl v to bahno, kde sem se brodila já, ale t toho psychického rázu ale abych to všechno v sobě jak se říká vybojovala a můžu vám říct, já sem zbytečně promarnila když budu k sobě upřímná, tak já žiju tak trochu uvolněně a můžu s váma mluvit nichž bych plakala.“ (B487)</p> <p>„Mě to třeba ještě teď bolí, ale dokážu už se s tím srovnat, já vám řeknu, že dvanáct třináct let, maximálně, jak kdyby mně ten člověk umřel. Já jsem truchlila a prostě já jsem se s tím nebyla schopna vyrovnat... drželi mě nad vodou děti teda. Já kdybych ty děti asi neměla, tak buď bych se utrápila, mě by to asi opravdu sebralo, utrápila bych se, nebo bych skončila v šaškecu s prominutím, anebo bych šáhla, jak mnozí děla jó, po láhvi, já nevím, mě držely, já jsem žila pro ty děti. Ty děti mě držely opravdu nad vodou. Ale můžu říct to, že těch třináct let sem zahodila tím, že sem truchlila, ne truchlila, to se nedá říct, to bolelo, a mně to nešlo.“ (B512)</p> <p>„A když jsme se po rozvodu s manželem jako loučili, pozval mě na kávu, tak já jsem mu řekla, „tys mě odsoudil k doživotnímu, abych byla sama, protože se</p>	<p>Porovnávání témata „slepice“ Téma, zda je „slepice“, je i po letech stále živé a stále se s ním vyrovnává. U té druhé manželky nemá to, co měl u ní.. V novém vztahu se podle ní sklamal. Nyní má psychické problémy zrona tytéž, které ona měla před tím.</p> <p>Dlouhé vyrovnávání se s odchodem manžela 13 roků se s odchodem manžela neuměla vyrovnat. Truchlila, jako kdyby jí zemřel. Drželi ji děti.</p> <p>Odchodem manžela skončil její partnerský život Jiného partnera nechtěla, protože se bála, že by znovu mohla prožít zklamání. Měla strach, byla jakoby zablokovaná.</p> <p>Život bez partnera hodnotí pozitivně I když má malé pochybnosti, nemyslí si, že život bez partnera prožila špatně. Měla pro koho žít.</p> <p>Hledání příčiny rozchodu</p>	<p>soužití</p> <p>intimita</p> <p>vyrovnání se s odchodem manžela</p> <p>soužití</p> <p>soužití</p> <p>soužití</p>
--	--	--	--	--

<p>543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602</p>	<p><i>byl jediné a nikdy jiné nebude.“ A on říkal, najdeš si někoho, já ho prověřím a najdeš si. Tak to byla taková řeč určitě. Jak bych to řekla, já bych už do nějakého vztahu bych mohla jít, děcka jsou už dospělí lidi, mám vnučku a vnuka, já bych si nechtěla znovu prožít to zklamání, já když někomu dám srdce, tak už mu ho dám celý. Už bych si nechtěla podruhé prožít to zklamání. A já bych už asi podruhé.....Já budu radši mít kolem deset kamarádů, dobrých kamarádů, ale jenom ta hranice, jak by měl vzniknout muž a žena nebo partnerství nějaký, já nevím, nevím, jestli bych toto dokázala. Mám strach znovu, že bych znovu, je to ve mně nějaký zablokovaný, já bych nemusela být sama, neříkám, že by se někdo jako za ty léta nenašel. Našel, ale já jsem to vždycky včas. To byl pro mne vždycky kamarád. Až ta hranice...Mám takový vztah a de to takový vztah, takový kamarádství, ač mnoho i studovaných lidí tvrdí, že to nejde, toto de, mám to prožít, ale je to na hranici, ale ta pak už se překročí. A jak už mělo dojít k té hranici, já jsem se stáhla. Možná sem si zakopala kousek života, ale já myslím, že sem ho špatně neprožila, a že jako sem měla pro koho žít a mám stále pro koho žít. Neupínám se na děti, su sama za sebe teďka teda už, ale stálo mne to hodně vypětí a sil, a když se opravdu v dospělosti děti ptaly všechny tři táty, že by chtěly vědět, proč jsme se rozvedli, protože to každý svým dílem si to odnesl v sobě, tak táta nebyl schopen přijít a říct tak a tak to se mi nelíbilo nebo udělal sem hloupost, nebo to se mi nelíbilo – do dneška my to nevíme. To prostě se asi nedovíme.</i></p> <p>8) Cítili jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádala? Pokud ne, proč?</p> <p><i>Pocit viny. Já jsem měla v sobě jako zafixovaný, že sem něco dělala špatně. Ne, nemám vinu . Takovou vinu nemám, protože sem sama sobě dokázala, že i když sem byla na té jedné výplatě, jak se říká na jedních penězích, dokázala sem si vždycky vydělat tolik, abych, říkám, zabezpečila tu rodinu . Já si myslím, že z mého hlediska chybu a vinu na</i></p>	<p><i>znám. Já říkám: Tys byl jediné a nikdy jiné nebude...Už bych si nechtěla podruhé prožít to zklamání...Mám strach znovu, že bych znovu, je to ve mně nějaký zablokovaný...“ (B537)</i></p> <p><i>„Možná sem si zakopala kousek života, ale já myslím, že sem ho špatně neprožila, a že jako sem měla pro koho žít a mám stále pro koho žít...“ (B573)</i></p> <p><i>„...když se opravdu v dospělosti děti ptaly všechny tři táty, že by chtěly vědět, proč jsme se rozvedli, protože to každý svým dílem si to odnesl v sobě tak táta, nebyl schopen přijít a říct tak a tak to se mi nelíbilo nebo udělal jsem hloupost nebo to se mi nelíbilo do dneška, my to nevíme. To prostě se asi nedovíme.“ (B580)</i></p> <p><i>„Pocit viny. Já jsem měla v sobě jako zafixovaný, že sem něco dělala špatně. Ne nenám vinu. Takovou vinu nemám, protože jsem sama sobě dokázala, že (dokážu) vydělat tolik, abych... zabezpečila tu rodinu. Já si myslím že z mého hlediska chybu a vinu na tým, jak dopadlo naše manželství já osobě nemám. Myslím si, že ne.“ (B592)</i></p>	<p>Na rozchodu měl podíl každý svým dílem. Stále se potřebovala dovědět, v čem ona sama udělala v čem v manželství udělala chybu.</p> <p>Zničený jen kousek života. Měla vždy pro koho žít.</p> <p>Pocit viny - posun v chápaní Myslela si, že dělá něco špatně. Nyní si myslí, že ona nemá vinu nad tím, jak dopadlo jejich manželství.</p> <p>Jak chápe svůj podíl viny Ona si myslela, že měla podíl viny, že manžel odešel. Ale dnes vidí, že ho neměla. a i manžel jí</p>	<p>soužití</p> <p>pocit viny</p> <p>vina</p>
--	--	---	---	--

<p>603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649</p>	<p><i>tým, jak dopadlo naše manželství já osobě nemám. Myslím si, že ne.</i></p> <p>9) Jak vnímáte slovo vina a pocit viny?</p> <p><i>Vinu bych cítila tím, že mám podíl, že manžel ode mě odešel. Když to otočím vinu, že on odešel, určitě nemám. Vlastně. Mně k té padesátce řekl Toni: „Vinu nehledej u sebe“. On mně jakoby odlehčil, trošičku, tak si myslím, že jsem já ze své strany vinu zřejmě neměla. A pocit viny? Pocit viny, pocit viny v našem manželství, vůči partnerovi jako takovými, jako takovému, já sem mu nedala příležitost nějakou, nikdy sem mu neublížila, dycky sem se snažila ho podržet, on byl jakoby ten nejvyšší, a pak to šlo poslušně, jak se říká otec, nebo pán, táta rodiny a poslušně to šlo. Já sem se to snažila to manželství zachránit tím, já sem řekla v úvodu, že nade mnou stála panenka orleánská – to je můj pocit, jak já si to říkám, protože já se znám, protože kdyby nade mnou nestála, tak já bych tu paní dokázala vzít i pod krk a dát ji to stručně znát. Protože je to moje rodina. Jak to máte v přírodě. Lev a lvice. Lvica to svoje mládě bude před lvem chránit a já bych chránila svoje děti. A já sem prostě udělala pravej opak, a on mi to kdysi naznačil. Já sem počítal s tím, že bych vybuchla a on mi řek, že sem mu tím vůbec neusnadnila. On možná zřejmě, jak sem vám to úvodem řekla, tak sem to udělala. Já sem celou dobu přijala jeho pravidla hry. Já se snažila, mě to stálo kus mýho života a stálo mě to nervy. Nervy mě to stálo. A myslím si, že sem snažila to udržet a on potom byl tažen tou druhou stranou, nemám vinu.</i></p>	<p><i>„Vinu bych cítila tím, že mám podíl, že manžel ode mě odešel. Když to otočím vinu, že on odešel, určitě nemám. Vlastně. Mně k té padesátce řekl Toni: vinu nehledej u sebe. On mě jakoby odlehčil, trošičku, tak si myslím, že jsem já ze své strany vinu zřejmě neměla.“(B607)</i></p> <p><i>„Pocit viny v našem manželství, vůči partnerovi jako takovými, já jsem mu nedala příležitost nějakou nikdy sem mu neublížila, vždycky sem se snažila ho podržet... Já sem se to snažila to manželství zachránit...“ (B615)</i></p>	<p>řekl, že ona na tom vinu nemá - diskrepance.</p> <p>Pocit viny Říká, co všechno pro něho udělala, neublížila mu, držela ho, vždy když to potřeboval. Chtěla zachránit manželství.</p>	<p>pocit viny</p>
--	---	--	---	-------------------

8. 2. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhovoru

Paní Zdeňka říká, že se trápila pocitu viny třináct roků. Hledala, kde udělala chybu, co se stalo, chtěla vědět, co udělala špatně, co se manželovi na ní nelíbilo, že od ní odešel. Sice byla známými upozorňovaná již dříve na možnost nevěry u manžela, ale nepřičítala tomu velkou pozornost. Komunikovat se s ním o tom nikdy nedalo, ani dětem neřekl nikdy proč odešel. Neustále se trápila a truchlila, nebyla schopna se s odchodem manžela vyrovnat, přirovnává odchod manžela k úmrtí člověka. Zhubla třicet pět kilo, měla v sobě

zafixované, že za vše může ona, že musela něco udělat špatně. Paní Zdeňka měla představu monogamního manželství, zhroutila se jí víra v manželství na celý život. Těžce nesla, když viděla manžela odcházet ke družce a ona toho musela být svědkem. Dokonce dva roky ještě žil spolu s ní v jedné domácnosti, o kterou se pečlivě starala. Oblast intimity ji natolik zasáhla, že již nemá odvahu se na nikoho vázat. I když je manžel ekonomicky zajistil, stejně ji doprovázel pocit, zda finančně zvládne zabezpečit děti, aby mohly alespoň po této stránce spokojeně vyrůstat. Bojovala s pocitem viny vůči dětem, které celou situaci špatně nesly a těžce se s odchodem otce vyrovnávali. Obávala se, zda je sama zvládne dobře vychovat. Uznává, že jí děti byly velikou oporou, kdyby je neměla, nezvládla by tak těžký život bez manžela prožít.

Paní Zdeňka vystupuje v příběhu jako oběť (musela vařit, prát, se zlomeným srdcem, snažila manžela podržet, nikdy mu neublížila, on byl v rodině ten nejvyšší, stálo jí to kus života). Přistupovala ke vztahu pasivně. Svoji jakoukoliv vinu si nepřiznává, ona za nic nemůže. Vylepšuje svůj sebeobraz tím, že se obětovala za svoje děti jako lvice, pro děti by udělala všechno (platila jim školy, dětem slíbila, že se nevdá, pokud nebudou plnoleté, manželovi dovolila stýkat se po rozvodu s dětmi v jejím bytě). Svoje vyrovnání s rozvodem hodnotí pozitivně, je hrdá na to, jak její snahu o výchovu a zabezpečení chodu domácnosti a zvelebení bytu dokonce i bývalý manžel ocenil, který ji dodnes neustále navštěvuje. Díky rozvodu si dokázala, že uměla být samostatná, i když ji to stálo zdraví.

Manžel je ten, který je špatný, on je viník (našel si milenku, určoval pravidla chodu domácnosti, udělal chybu, ale nikdy ji neuzná). V příběhu vystupuje aktivně: on je ten, který odešel, on podal žádost o rozvod; i když dvakrát v příběhu připouští, že i manžel měl pocitu viny (asi ho to dodělávalo, vyšel špatný).

Závěr: pocity viny se objevují v souvislosti s odchodem manžela: trápila se pocity viny třináct roků, chtěla vědět, co udělala špatně, trápila se zbytečně, truchlila, zhubla, měla zafixované, že musela udělat něco špatně. Dnes je již necítí.

8. 3. Analýza rozhovoru č. 3 – paní Eva

Paní Eva, 55 roků, vyučená, prodavačka, tři děti (dva syny a dceru), jeden rok rozvedená, po 35 letech manželství

8. 3. 1. Shrnutí rozhovoru

1) Paní se manželem brala z lásky, těšili se oba na děti, což se jim splnilo. Byli pro sebe navzájem první známostí, první etapa manželství byla krásná.

2) V době očekávání narození třetího dítěte zjistila paní Eva první manželovu nevěru. Toto sice manželovi dokázala odpustit, ale po třech letech se nevěra opakovala, dokonce manžel jí byl nevěrný s její kamarádkou, která to paní osobně oznámila. Manžel tehdy tvrdil, že je má rád obě, nedokázal se rozhodnout a paní tuto nevěru neunesla.

3) Tehdy se ještě snažili oba o záchranu jejich manželství, ale paní Eva nepochopila, že manžel v takové situaci potřebuje, aby mu byla oporou, protože se rozvádět nechtěl a podle ní potřeboval a očekával její pomoc. Ona toto však nepochopila a tento problém naopak prohlubovala. Sama si našla přítele, nakonec i manžel přítelkyni. Ale protože chtěli spolu vychovat děti, na kterých jim oběma záleželo, nastavili si podmínky, jak se budou k sobě navzájem chovat.

4) Na rozvodu se dohodli po třiceti pěti letech manželství. Důvodem bylo pouze manželovo přání pořídit si s přítelkyní byt. Požádal paní Evu, aby podala žádost o rozvod, což ona učinila.

5) Rozvod byl pouhá formalita, protože na něm byli oba domluveni, děti již tehdy byly dospělé. Dokonce syn je k tomu rozvodu vezl a upozorňoval je, že se k sobě neumí chovat jako rozvádějící se manželé.

6) Po rozvodu pocity paní Eva neměla žádné, pouze je jí jasno, že si oba pokazili manželství, protože se původně brali s tím, že jejich manželství bude na celý život. Nezvládli to sice, ale zůstali nadále jako přátelé, čehož si cení. Na otázku, jak prožívala manželovu nevěru, odpověděla, že tehdy byla v jiném stavu, nezvládala to, chtěla se odstěhovat, ale její maminka jí řekla, že od muže se neodchází, že musí něco vydržet, že ona to také v životě neměla jednoduché. Zpětně reflektovala hůře druhý rozkol, který způsobila její přítelkyně a který byl nejdůležitějším bodem jejich rozpadu manželství. Měla se tehdy zachovat jinak, než se zachovala a měla být manželovi oporou a pomoci mu situaci zvládnout. Tím, že reagovala tak, že si našla partnera, manželství se rozpadlo.

7) Dnes paní zvažovala, že kdyby byla rozkol ustála, mohli mít oba krásné manželství.

8) Pociť viny vnímala a vnímá, protože je křesťanka ví, že jejich jednání nebylo správné. Dnes pociť viny už není tak akutní. Ví, že má i vinu na rozpadu manželství.

8. 3. 2. Tabulka C – rozbor rozhovoru

	C: Rozhovor č. 3. paní Eva	Vybrané klíčové citace	Kategorie	Oblast
1	55 roků, 1 rok rozvedená			
2	1) Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalým manželem vzali? Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?			
3				
4				
5				
6	Brali jsme se z velké lásky a první etapu manželství jsme prožívali ve strašné euforii, protože jsme se strašně těšili na miminka, hned po roce jsme měli syna, hned po dalším roce jsme měli dcerku, byl úžasný, hezký, měli jsme se rádi, já jsem byla první manželova a on byl můj první chlapec v životě.	„Brali jsme se z velké lásky a první etapu manželství jsme prožívali ve strašné euforii“(C6)	Brali se z lásky.	soužití
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15	2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností, Jak jste to prožívali?			
16				
17				
18	Když jsem čekala třetího chlapce, tak jsme chytla manžela s ženou. To sem mu ještě tenkrát odpustila. To byl první takový náraz, který jsme prožili a když měl syn, ten druhý, tři roky, tak kamarádka přišla a řekla, že má mého muže ráda. On to přiznal, tvrdil, že nás má rád obě, ale já jsem tady tuto situaci neustála.	„jsem chytla manžela s ženou. To sem mu ještě tenkrát odpustila. To byl první takový náraz, který jsme prožili“(C19)	Nevěra- manžel byl nevěrný poprvé, ale ona mu to odpustila.	intimita
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28	3) Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?			
29				
30				
31				
32	V tomto momentě ještě ano, to jsme oba ještě bojovali, ale já jsem to vzala za špatný konec. Místo, abych manželovi pomohla s tím, že mi řekl, že nás má rád obě, ale že se rozvádět nechce, že si s tím neví rady a že, asi si dnes myslím, že potřeboval pomoc ode mě a já jsem mu tuto pomocnou ruku nepodala. Já jsem byla na něho strašně našťavaná, byla jsem na něho pifku a vlastně sem ten rozkol víc a víc prohlubovala. A prohloubilo se to vlastně tím, že jsem si našla přítele. Pak si našel i manžel přítelkyni a pak to asi došlo ke koncu, že jsme si museli dát taková ultimáta, protože jsme chtěli vychovat spolu děti a já jsme vlastně nechtěla, aby byli bez tatínka a manžel to taky nechtěl, takže jsme se vlastně rozváděli až po třicetipěti letech, až už byly děti veliké.	„...kamarádka přišla a řekla, že má mého muže ráda. On to přiznal, tvrdil, že nás má rád obě, ale já jsem tady tuto situaci neustála.“(23)	Nevěra- Podruhé se manžel k nevěře přiznal a ona to neustála – Tady se obviňuje, měla situaci lépe zvládnout.	intimita
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				
55				
56	4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete,			
57				
		„To jsme oba ještě bojovali, ale já jsem to vzala za špatný konec.“(C32)	Nejdříve se snažili o záchranu manželství oba.	soužití
		„Místo, abych manželovi pomohla s tím, že mi řekl, že nás má rád obě, ale že se rozvádět nechce, že si s tím neví rady a že, asi si dnes myslím, že potřeboval pomoc ode mě a já jsem mu tuto pomocnou ruku nepodala“(C35).	Obviňuje se, nezvládla to, vnímáN to, že manžel potřeboval její podporu, aby si mohl situaci rozmyslet.	intimita
		„Já jsem byla na něho strašně našťavaná, byla jsem na něho pifku a vlastně sem ten rozkol víc a víc prohlubovala“.(C42)	Pocit zášti - zloby Byla našťavaná a situaci zhoršovala.	komunikace
		„A prohloubilo se to vlastně tím, že jsem si našla přítele. Pak si našel i manžel přítelkyni“(C45)	Nevěra Našla si přítele, nakonec i manžel přítelkyni.	intimita
		„jsem si museli dát taková ultimáta, protože jsme chtěli	Děti tvořily	rodičovská

<p>58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117</p>	<p>kdo byl navrhovatelem rozvodu? Na rozvodu jsme se dohodli, po třicetipěti letech manželství. Manžel mi volal, že si s přítelkyní chtěou koupit byt, jelikož bych musela podepisovat veškeré papíry a takové ty věci, tak mě požádal, jestli bych nepodala žádost o rozvod, tak jsem to napsala, podala.</p> <p>5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak jste se s rozvodem vyrovnala? Rozvod proběhl velice spontánně, úžasně, žádný problémy nebyly, my jsme společně odpovídali stejně, protože jsme vlastně byli dohodnuti, nemáme žádný společný majetek, děti byly dospělé, takže to žádný problém nebyl. Dokonce syn nás tam k němu vezl a říkal, že se máme chovat jako ti ostatní, našťvaně, ale my jsme byli v pohodě, protože pro nás to byla vlastně jen formalita.</p> <p>6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítila, jaké pocity ho doprovázely? Po rozvodu pocity skoro žádné (smích), akorát z celého toho našeho života takový pocit, že vlastně jsme to zkazili, že vlastně jsme se brali s tím, že to bude na celý život, a vlastně jsme to zkazili oba. No máme na tom vinu oba dva. Já jsem to neustála, on to taky neustál, ale zůstali jsme přátelé, bavíme se spolu, možná líp jak dřív, nevím, co k tomu mám víc dodat.</p> <p>A když nastal ten rozkol? Jak jste to tehdy prožívala? Jo když nastal ten rozkol, když jsem manžela chytila poprvé, tak to jsem byla tři měsíce v jiném stavu, tak ty hormony, to bylo těžký, hodně těžký, tehdá jsem si myslela, že už s ním vůbec nebudu, že se odstěhuju někam, jelikož naše maminka je taková, že ona prostě řekla, patříš tam, tak tam budeš a hotovo, tehdá sem spolu i s maminkou měla velký rozkol, já jsem se s ní rok nebavila, protože mně řekla, že neexistuje, abych od manžela odcházela, že chlap je chlap a hotovo. Že ona si svoje také vytrpěla a že to musím takhle. Ale po tem druhém takovém incidentu, které nastal, kdy vlastně ta přítelkyně, to byla zas jiná, přišla a zrovna mě přímo požádala, abych se s manželem rozešla, že se mají</p>	<p>vychovat spolu děti a já jsme vlastně nechtěla, aby byli bez tatínka a manžel to taky nechtěl“(C48)</p> <p>„Na rozvodu jsme se dohodli, po třicetipěti letech manželství Manžel mi volal, že si s přítelkyní chtěou koupit byt“(C59)</p> <p>„Rozvod proběhl velice spontánně, úžasně, žádný problémy nebyly, my jsme společně odpovídali stejně, protože jsme vlastně byli dohodnuti“(C69)</p> <p>„my jsme byli v pohodě, protože pro nás to byla vlastně jen formalita“(C78)</p> <p>„vlastně jsme to zkazili, že vlastně jsme se brali s tím, že to bude na celý život, a vlastně jsme to zkazili oba. No máme na tom vinu oba dva. Já jsem to neustála, on to taky neustál, ale zůstali jsme přátelé“(C87)</p> <p>„...když jsem manžela chytila poprvé, tak to jsem byla tři měsíce v jiném stavu, tak ty hormony, to bylo těžký, hodně těžký, tehdá jsem si myslela, že už s ním vůbec nebudu, že se odstěhuju někam“(C98)</p> <p>„naše maminka je taková, že ona prostě řekla, patříš tam, tak tam budeš a hotovo, tehdá sem spolu i s maminkou měla velký rozkol, já jsem se s ní rok nebavila, protože mně řekla, že neexistuje, abych od manžela odcházela, že chlap je chlap a hotovo. Že ona si svoje také vytrpěla a že to musím takhle“(C103)</p> <p>„kdy vlastně ta přítelkyně, to byla zas jiná, přišla a zrovna mě přímo požádala, abych se s manželem</p>	<p>pouto, aby se nerozvedli oficiálně, kvůli dětem se obětovali.</p> <p>Rozvod byl dohodou po 35 letech na manželovo přání a ona s tím souhlasila. Rozvod byl pouhá formalita, byli dohodnuti.</p> <p>Vinu nesou oba. Když vstupovali do manželství, věřili, že to bude na celý život. Oba to nezvládli.</p> <p>Zášť - zloba Po manželově nevěře.</p> <p>Odpustila, ale díky mamince a její výchově mu, ale zlobila se na maminku.</p> <p>Obviňuje se, po</p>	<p>oblast</p> <p>rozvod</p> <p>vina</p> <p>komunikace</p> <p>vliv výchovy</p>
--	---	---	--	---

<p>118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178</p>	<p><i>rádi, to sem tehdá, jsem měla asi reagovat jinak. To byl ten základní a zásadní zlom v našem manželství, že sem vlastně místo abych mu pomohla, když říkal, že nás má rád obě a nechce se rozvádět a že chce zůstat s rodinou a dětma, tak jsem místo toho, abych mu pomohla, místo, abych mu to trochu ulehčila, aby si s tím vztahem poradil, aby se s tím vztahem mohl nějak vyrovnat, místo abych mu pomohla, tak jsem vlastně ten vztah zabila to manželství s tím, že jsem si našla přítele. A že jsem mu nepodlala pomocnou ruku, já jsem na něho byla strašně zlá a našťvaná, to bylo období, kdy jsme se strašně hádali teda.</i></p> <p>7) Jak reflektujete rozvod nyní? Nyní? Skoro nijak no (smích). Někdy mě to mrzí. Když su sama a přemýšlím o životě, tak je mi to líto, protože jsme měla manžela strašně ráda, když jsem si ho brala, a myslím si, že kdybych to ustála tehdá, myslím si, že jsme mohli mít strašně krásnej život i ted'. Já se nemám špatně, já se mám dobře, já mám hodné děti, přes všechno, co sme, jak to naše manželství strašně vypadalo, tak máme děcka hodné a nemůžu si na ně ani ani malinko stěžovat, ale přesto mě to někdy malinko mrzí, že to takhle dopadlo.</p> <p>8) Cítila jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádala? Pokud ne, proč?</p> <p><i>Po rozvodu ne. To už ne. Protože to už odeznělo. Ty pocity, ty emoce, to bylo tehdá, když už jsem se ne rozváděli, ale rozcházeli. My jsme se vlastně rozvedli už tehdá, ale ne papírově, my jsme se rozešli tím, že jsme spolu přestali intimně žít a že sme si našli každý svýho partnera bokem od rodiny. I když jsme oficiálně byli furt spolu, tak už jsme spolu nebyli. Takže ty emoce a takový pocit té viny byly vlastně tehdá, když jsme se vlastně rozcházeli, rozvod už byl vlastně jenom formalita.</i></p> <p>Jak jste se tím pocitem viny vypořádala?</p> <p><i>S pocitem viny. Špatně, těžko. Jelikož jsu křesťanka a vychovaná v náboženství a bylo to ve už mně takový, když jsem se vdávala, že to</i></p>	<p><i>rozešla, že se mají rádi, to sem tehdá, jsem měla asi reagovat jinak. To byl ten základní a zásadní zlom v našem manželství, že sem vlastně místo abych mu pomohla, když říkal, že nás má rád obě a nechce se rozvádět a že chce zůstat s rodinou a dětma, tak jsem místo toho, abych mu pomohla, místo, abych mu to trochu ulehčila, aby si s tím vztahem poradil, aby se s tím vztahem mohl nějak vyrovnat, místo abych mu pomohla, tak jsem vlastně ten vztah zabila to manželství s tím, že jsem si našla přítele“(C114)</i></p> <p><i>A že jsem mu nepodlala pomocnou ruku, já jsem na něho byla strašně zlá a našťvaná, to bylo období, kdy jsme se strašně hádali“(C132)</i></p> <p><i>“Někdy mě to mrzí. Když su sama a přemýšlím o životě, tak je mi to líto, protože jsme měla manžela strašně ráda, když jsem si ho brala, a myslím si, že kdybych to ustála tehdá, myslím si, že jsme mohli mít strašně krásnej život i ted’“(C139).</i></p> <p><i>„Ty pocity, ty emoce, to bylo tehdá, když už jsem se ne rozváděli, ale rozcházeli. My jsme se vlastně rozvedli už tehdá, ale ne papírově, my jsme se rozešli tím, že jsme spolu přestali intimně žít a že sme si našli každý svýho partnera bokem od rodiny. I když jsme oficiálně byli furt spolu, tak už jsme spolu nebyli. Takže ty emoce a takový pocit té viny byly vlastně tehdá, když jsme se vlastně rozcházeli,...“(C159)</i></p> <p><i>„S pocitem viny. Špatně, těžko. Jelikož jsu křesťanka a vychovaná v náboženství a bylo to ve už mně</i></p>	<p>druhé nevěře manžela to zkazila ona, protože se chtěla pomstít a našla si přítele, ačkoliv on měl rád tehdy obě a rozvádět se nechtěl.</p> <p>Obviňuje se pomohla mu nevěru ustát, hádali se.</p> <p>Příznáva si část viny Příznává si část viny za své jednání, lituje, že manželovu nevěru nezvládla, brala si ho s tím, že manželství bude na celý život a měla ho ráda, zkazila si to.</p>	<p>intimita</p> <p>komunikace</p> <p>soužití intimita vina</p>
--	---	---	---	--

179	bude na celý život, su vdaná	takový, když jsem se vdávala, že		
180	v kostele, to znamená, že prakticky	to bude na celý život, su vdaná		
181	v mojem svědomí i v manželovém	v kostele, to znamená, že prakticky		
182	svědomí, protože je taky	v mojem svědomí i v manželovém		
183	nábožensky vychovaný, my	svědomí, protože je taky		
184	prakticky pořád jsme manželé. A ta	nábožensky vychovaný, my		
185	vina, vždycky, když je člověku	prakticky pořád jsme		
186	špatně, když má stresy a když je	manžel“(C175)		
187	přepřacovaný a přijdou na něho	„A ta vina, vždycky, když je		
188	myšlenky takový všelijaký, tak ten	člověku špatně, když má stresy a		
189	pocit viny tam je. Určitě. Ale není	když je přepřacovaný a přijdou na		
190	už zas takový jako, mně to už dnes	něho myšlenky takový všelijaký,		
191	nedepťá. Dneska už ne. Protože	tak ten pocit viny tam je. Určitě.		
192	dokonce naše děti už teď,když to	Ale není už zas takový jako, mně to		
193	všechno vjíj, už teď tak nám	už dnes nedepťá“(C184)		
194	dokonce poděkovali za to, že jsme	„...dokonce naše děti už teď, když		
195	zůstali tak dlouho spolu, že jsme to	to všechno vjíj, už teď tak nám		
196	všechno vydrželi, že jsme jim to	dokonce poděkovali za to, že jsme		
197	dětství nijak nezkažili, že nás oba	zůstali tak dlouho spolu, že jsme to		
198	měli u sebe tak prostě. Ale ten pocit	všechno vydrželi, že jsme jim to		
199	viny tam určitě je. Já vám ho	dětství nijak nezkažili, že nás oba		
200	neumím definovat, já nevím. Jak	měli u sebe tak prostě“(192).		
201	bych to řekla.	„ Ale ten pocit viny tam určitě je.		
202	Vina a pocit viny – vidíte v tom	Já vám ho neumím definovat, já		
203	rozdíl?	nevím. Jak bych to řekla.		
204	Vina a pocit viny jestli v tom vidím	“(C198)		
205	rozdíl. To teda vůbec nevím? Pocit	„...já cítím to, že jsem to neustála,		
206	viny? No, já cítím to, že jsem to	když přemýšlím, kdybych k tomu		
207	neustála, když přemýšlím, kdybych	přístupovala jinak, tak by to tak		
208	k tomu přístupovala jinak, tak by to	nedopadlo. Já vždycky říkám		
209	tak nedopadlo. Já vždycky říkám	padesát na padesát máme vinu, ale		
210	padesát na padesát máme vinu, ale	někdy, když o tom někdy hodně		
211	někdy, když o tom někdy hodně	přemýšlím, tak tam mám		
212	přemýšlím, tak tam mám	třiapadesát, tam mám já, jo, možná,		
213	třiapadesát, tam mám já, jo, možná,	i čtyryapadesát, že jako žena sem to		
214	i čtyryapadesát, že jako žena sem to	měla tu rodinu se snažit udržet. Ale		
215	měla tu rodinu se snažit udržet. Ale	zas na druhó stranu zas si říkám,		
216	zas na druhó stranu zas si říkám,	někdy, když se tak bavíme, že když		
217	někdy, když se tak bavíme, že když	ty děti zas tak žijou, když sme se tak		
218	ty děti zas tak žijou, když sme se tak	dohodli, než sme se dohodli, že už		
219	dohodli, než sme se dohodli, že už	spolu nebudem, tak sme byli takový		
220	spolu nebudem, tak sme byli takový	oba dva vystresovaní, nervní,		
221	oba dva vystresovaní, nervní,	hádali sme se a bylo to špatně. Ale		
222	hádali sme se a bylo to špatně. Ale	když sme si sedli, a řekli sme, že		
223	když sme si sedli, a řekli sme, že	spolu už nechceme být, ale máme		
224	spolu už nechceme být, ale máme	spolu tři děti, budeme spolu bydlet,		
225	spolu tři děti, budeme spolu bydlet,	budeme se o ně spolu starat,		
226	budeme se o ně spolu starat,	uvidíme co bude, až dospějou. Jo.		
227	uvidíme co bude, až dospějou. Jo.	Tak v tomto asi. Ono je to těžko		
228	Tak v tomto asi. Ono je to těžko	vysvětlit ten pocit viny. Vina, jo.		
229	vysvětlit ten pocit viny. Vina, jo.	Mám vinu mám, ale pocit viny,		
230	Mám vinu mám, ale pocit viny,	někdy cítím taky, ale už to není tak		
231	někdy cítím taky, ale už to není tak	intenzivní“(C230)		
232	intenzivní.			
			Mají vinu oba Jsou věřící, ví, že udělali chybu oba.	oblast víry
			Pocit viny cítí vždy když přijde těžší období v životě, ale již to tolik netrápí.	pocit viny
			Snížení pocitu viny Děti jsou jim vděční, že spolu kvůli nim zůstali, zmenšuje to pocit viny.	rodičovská oblast
			Pocit viny je, ale nedokáže ho popsat.	pocit viny
			Vinu přisuzuje sobě i manželovi, ale sobě větší část jako žena měla rodinu udržet.	oblast soužití
			Pocit hrdosti Dokázali se dohodnout kvůli dětem – dříve se hádali, kvůli dětem to zvládli, na to je hrdá.	soužití
			Má vinu i pocit viny	pocit viny i vina

8. 3. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhovoru

Nejvíce vnímá paní Eva pocit viny v době, kdy se obviňuje, že manžela nepodržela a hlavně, že to byla ona, kdo měl největší podíl na rozpadu jejich vztahu. Sobě dává větší vinu. Reflektuje rozvod, který nastal až po mnoha letech, negativně, stále ji to mrzí a vyčítá si, že měla tehdy manželovi být pomoci a ne ho podrazit. S pocitem viny se vyrovnává v podstatě do dnes. Jako křesťanka se vdávala s tím, že manželství bude na celý život. Oba jsou věřící, ví, že jejich manželství je platné před Bohem stále. Dnes ji již tolik pocit viny netrápí, ale pokud prožívá nějaké těžší období, již ji pronásleduje. Jako oběť se necítí, jsou si s manželem v nevěře rovni, oba si byli navzájem nevěrní.

Závěr: pocit viny vnímala a vnímá stále, i když postupem doby v menší míře. Dnes ho nedokáže již definovat, ale vnímá ho. Uznává i vinu, kterou mají na rozpadu manželství oba, ale sobě přisuzuje větší část.

8. 4. Analýza rozhovoru č. 4 – paní Hana

46 roků, střední vzdělání, nyní v pracovní neschopnosti, dvě děti, 6 roků rozvedená

8. 4. 1. Shrnutí rozhovoru

1) Paní Hana v necelých třiceti letech cítila, že je nevyšší čas založit rodinu a mít děti. Obávala se, že by jiného partnera nenašla a nechtěla zůstat sama. Kromě kladných vlastností partnera též vnímala i vlastnosti záporné. Tento fakt konzultovala se známými, kteří jeho chování vnímali jako touhu muže po ženě, ale nikdo z nich jí nenaznačil, že by mohlo jít o člověka, který je pro manželství a partnerský život nezpůsobilý. Začátek manželství vnímala jako pěkný, i přestože ji manžel začal v určitých oblastech života omezovat. Dokonce tři měsíce po svatbě vznikla natolik vyhrcoená situace, kdy jejich manželství bylo ohroženo. Tehdy Hana překročila manželovi představy a od té doby se snažila přizpůsobit všem jeho požadavkům. Díky tomu nedocházelo k větším problémům.

2) Po šesti letech bylo manželství v krizi. Paní Hana byla psychicky vyčerpaná. Vyhledala psychologickou a psychiatrickou pomoc, to vše udělala tajně, protože se bála manžela. Její život se začal točit jen kolem jeho přání a nařízení – kromě zajištění chodu domácnosti a obstarání dětí nesměla bez manželova souhlasu dělat nic. V této době začínala číst knihy o manipulativních osobnostech a na téma zdravého sebevědomí. Jednou se stalo, že manželův tlak neunesla a odešla na nějaký čas ke svým rodičům, aby si odpočinula.

3) Paní Hana se postavila k situaci aktivně. Kromě odborníků vyhledala pomoc kněze, snažila se o situaci hovořit i s manželem, ten však její názor nesdílel. Problémy se časem prohlubovaly a ona začala cítit, že ji muž potřebuje pouze jako věc, která zabezpečí jeho intimní život a povede mu domácnost.

4) Psychické i fyzické zdraví paní Hany se začalo velmi zhoršovat. V práci se cítila dobře, ale po návratu domů špatně. Když měla v práci problémy, očekávala, že jí bude manžel oporou, stejně jako ona byla jemu. Toho se jí nedostávalo, spíše naopak. Nakonec začal být násilný, bil ji. I jeho matka se postavila na stranu manžela a dětem vykládala, jak je špatná, dokonce ji nazývala zlodějkou. Toto velmi špatně působilo na děti. Paní s dětmi utekla od manžela ke kamarádce, aby zachránila sebe i děti. Ale situace se zkomplikovala a ona byla nucena vyhledat pomoc v azylovém domě. Podmínkou, aby zde mohla zůstat, bylo požádat o byt a o svěřením dětí do vlastní péče. V této době stále doufala, že si manžel uvědomí situaci, proč odešla a změní se. Ale manžel reagoval úplně opačně a ona podala žádost o rozvod.

5) Rozvedeni byli hned na první stání.

- 6) Paní se po rozvodu velmi ulevilo, již nežila v hrůze z manželova chování, ale na druhou stranu ztrátu společného soužití cítila jako bolest. Rozvod přirovnává k amputaci a uvědomuje ztrátu manžela.
- 7) Stále cítí, že jí manžel chybí, ale na druhé straně by to, co prožila, nechtěla znovu prožívat.
- 8) Pocit viny necítí, zdůvodňuje to tím, že se pro záchranu manželství snažila udělat, co mohla. Očekávala, že se situace obrátí k lepšímu a vlastně popud k úplnému rozchodu dal manžel tím, když řekl, že s ní nechce mít nic společného a děti naváděl proti ní.
- 9) Vinu vnímá jako akt, který ubližuje druhému. Pocit viny spojuje s tím, že tímto pocitem trpí člověk, který nic nezapříčinil a přesto si danou situaci věc vyčítá.

8. 4. 2. Tabulka D – rozbor rozhovoru

	D: Rozhovor č. 4. paní Hana	Vybrané klíčové citace	Kategorie	Oblast
1	46 roků, 6.roků rozvedená			
2	1)Co vás vedlo k tomu, že jste se			
3	s bývalým manželem vzali? Jakým			
4	způsobem jste prožívali první etapu			
5	manželství?			
6	Vzali jsme se, když mně bylo	„oba dva jsme chtěli založit	Hovoří	společné soužití
7	necelých třicet a manželovi	rodinu a já jsem měla už takový	o biologických	
8	necelých čtyřicet roků, oba dva	pocit ujíždějícího vlaku, že	hodinách,	
9	jste chtěli založit rodinu a já jsem	bilogický hodiny tikají, a že bych	o pocitu	
10	měla už takový pocit ujíždějícího	ty děti chtěla a myslela jsem si, že	osamělosti - jako	
11	vlaku, že bilogický hodiny tikají, a	už jiného partnera nenajdu“ (D8)	důvodu svatby	
12	že bych ty děti chtěla a myslela	„ na bývalém manželovi jsem	Náznaky	
13	jsem si, že už jiného partnera	nacházela nějaký kladný	nesouladu	
14	nenajdu a na bývalém manželovi	vlastnosti, který se mi líbily, i když	bagatelizuje:	
15	jsem nacházela nějaký kladný	jsem vnímala i něco, co bylo	„nikdo není	
16	vlastnosti, který se mi líbily, i když	nepříjemné, ale říkala jsem si, že	dokonalý“	
17	jsem vnímala i něco, co bylo	nikdo není dokonalej, takže	Potom hovoří	
18	nepříjemné, ale říkala jsem si, že	z takového pocitu osamělosti a	o zamilovanosti,	
19	nikdo není dokonalej, takže	touze po společném životě“.(D14)	ale hned na	
20	z takového pocitu osamělosti a	„první etapa manželství byla	to o prvních	
21	touze po společném životě. Tak to	v něčem krásná, takovéto nadšení,	vážných náznacích	
22	byl motiv, proč jsme se vzali.	zamilovanost“(D23)	problémů –	
23	A první etapa manželství byla	„bylo to prokládáno takovýma	novoročný přípitek	
24	v něčem krásná, takovéto nadšení,	obdobíma, kdy manžel prudce	a z toho ukázaná	
25	zamilovanost, že člověk má někoho,	reagoval na některé věci, které si	cena, za kterou	
26	s kým může všechno sdílet, ovšem	vymínil, že nesmím dělat. Když	vztah může	
27	bylo to prokládáno takovýma	jsem si v práci dala novoroční	fungovat – její	
28	obdobíma, kdy manžel prudce	přípitek, na příkaz šéfové a on je	maximální	
29	reagoval na některé věci, které si	přísný abstinents, tak z toho dělal	přízpusobivost	
30	vymínil, že nesmím dělat. Když	obrovskou scénu a strašně mě	Svoji	
31	jsem si v práci dala novoroční	seřval. A vypadalo to, že se to	chronologickou	
32	přípitek, na příkaz šéfové a on je	úplně rozpadne, a to bylo tři	výpovědí chce	
33	přísný abstinents, tak z toho dělal	měsíce po svatbě. Takže já jsem se	ukázat, že její	
34	obrovskou scénu a strašně mě	snažila těm jeho představám a	rozhodnutí bylo	
35	seřval. A vypadalo to, že se to úplně	požadavkům maximálně	rozumné–	
36	rozpadne, a to bylo tři měsíce po	přízpusobit, pokud jsem se	nepříznává si	
37	svatbě. Takže já jsem se snažila těm	přízpusobovala, byla jsem ta	vinu , protože před	
38	jeho představám a požadavkům	hodná manželka, která je	svatbou nic	
39	maximálně přízpusobit, pokud jsem	poslušná, tak to bylo jakžtakž	„Vážného “	
40	se přízpusobovala, byla jsem ta	v pořádku.“(D27)	nezpozorovala	
41	hodná manželka, která je poslušná,		a její rozhonutí	
42	tak to bylo jakžtakž v pořádku.		kvůli věku bylo	
43	Před svatbou jste negativní		rozumné.	
44	chování vašeho manžela			
45	nezaznamenala?			
46	Zaznamenala, dokonce jsem to	„...konzultovala se známýma, s	Obviňuje druhé-	veřejné mínění
47	konzultovala se známýma, s	kněžem, říkali, že se to poddá, že	nikdo ji	
48	kněžem, říkali, že se to poddá, že je	je to projev jeho touhy po mně,	neupozornil, že je	
49	to projev jeho touhy po mně, tady	tady tyhlencty požadavky, že to	to „rizikový	
50	tyhlencty požadavky, že to mohu	mohu přijmout a nemusím	partner.“	
51	přijmout a nemusím přijmout, ale	přijmout, ale nikdo mi otevřeně		
52	nikdo mi otevřeně neřekl:	neřekl: „Tohlencto je rizikový		
53	„Tohlencto je rizikový partner.“	partner.“(D48)		
54	2)Kdy jste si uvědomila, že vznikl			
55	nějaký vážný problém, za jakých			
56	okolností, Jak jste to prožívala?			
57				

<p>58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117</p>	<p>Vážným problémem, vím, že asi dva roky před rozpadem manželství, jsem cítila jakoby z manželovi strany dost velký tlak, v ničem jsem nebyla dobrá a opravdu jsem se psychicky, už jsem se léčila na psychiarii, necítila jsem se vůbec dobře. Chodila jsem tajně k psychologce, kterou mně doporučila kamarádka v době, kdy syn byl v kočárku, jezdila jsem do Brna s nožičkami na nějaký vyšetření a při té příležitosti jsem si vždycky domluvila termín u paní psychologky tajně, protože kdyby se to dověděl manžel, měla bych doma velké zle. Snažila jsem se to z počátku řešit takovýmto způsobem, pak to bylo velice zlé, tak jsem odjela k rodičům a manželovi jsem napsala, že nechci, aby mně nějakým způsobem nehledal, potřebovala jsem se nějak uklidnit nebo vypadnout, a to on nikdy nedovolil. Já jsem prostě nesměla bez jeho přítomnosti a dovolení nic a nikam, kromě nákupu a lékařů. A on, takže asi asi v té době jsem si už postupně uvědomovala a četla knížky psychologické o manipulativních osobnostech, o vlastně vlastním sebevědomí a tak dále. Takže to bylo takových pět šest let po svatbě. Možná to bylo i dřív, ale po těch šesti letech jsme vážně měli takovouhle krizi.</p> <p>3) Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?</p> <p>Snažila. Snažila, hledala jsem pomoc u kněze, spolupracovala jsem s tou psychologkou, četla jsem knížky, který, v kterých jsem se dozvěděla, snažila jsem se manželovi vysvětlovat svoje postoje, ale on to nechtěl slyšet. Snažila jsem se aktivně jakýkoliv způsob, kněz byl z farnosti u nás doma, snažil se s náma oběma hovořit, ale vždycky se to obrátilo proti mně.</p> <p>Jak dlouho problémy trvaly?</p> <p>Ony byly od počátku manželství, ono se to ovšem potom začalo zhoršovat. Přibývalo zákazů, příkazů, ze strany manžela a mně se pořád víc a víc zužoval takovej prostor pro nějakou moji osobnost, anichž byla pouze žena do postele a</p>	<p>„jsem cítila jakoby z manželovi strany dost velký tlak, v ničem jsem nebyla dobrá a opravdu jsem se psychicky, už jsem se léčila na psychiarii, necítila jsem se vůbec dobře. Chodila jsem tajně k psychologce, kterou mně doporučila kamarádka v době, kdy syn byl v kočárku, jezdila jsem do Brna s nožičkami na nějaký vyšetření a při té příležitosti jsem si vždycky domluvila termín u paní psychologky tajně, protože kdyby se to dověděl manžel, měla bych doma velké zle. Snažila jsem se to z počátku řešit takovýmto způsobem, pak to bylo velice zlé, tak jsem odjela k rodičům a manželovi jsem napsala, že nechci, aby mně nějakým způsobem nehledal, potřebovala jsem se nějak uklidnit nebo vypadnout, a to on nikdy nedovolil. Já jsem prostě nesměla bez jeho přítomnosti a dovolení nic a nikam, kromě nákupu a lékařů. A on, takže asi asi v té době jsem si už postupně uvědomovala a četla knížky psychologické o manipulativních osobnostech, o vlastně vlastním sebevědomí a tak dále.(D60)</p> <p>„hledala jsem pomoc u kněze, spolupracovala jsem s tou psychologkou, četla jsem knížky, který, v kterých jsem se dozvěděla, snažila jsem se manželovi vysvětlovat svoje postoje, ale on to nechtěl slyšet. Snažila jsem se aktivně jakýkoliv způsob, kněz byl z farnosti u nás doma, snažil se s náma oběma hovořit, ale vždycky se to obrátilo proti mně.(D99)</p> <p>„Ony byly od počátku manželství, ono se to ovšem potom začalo zhoršovat. Přibývalo zákazů, příkazů, ze strany manžela a mně se pořád víc a víc zužoval takovej prostor pro nějakou moji</p>	<p>Stav deprese Hledá vysvětlení svého zdravotního stavu, obviňuje z něho manžela, jakoby ona neměla na chování manžela podíl –tím, že mu neustále uhýbala, zdůrazňuje to tím, že ona na slovo poslouchala až takto dopadla ona jedinkrát v rozhovoru si uvědomuje, že také ona je osobností, ale tou, která se podle ní nemůže rozvíjet v tomto vztahu.</p> <p>Obviňuje manžela - ona se snažila manželství zachránit, udělala pro záchranu manželství, co mohla, co bylo v jejich silách, cítil se jako oběť, on na to nereagoval.</p> <p>Zákazy ze strany manžela přibývaly a ona se cítila jako</p>	<p>nemoc</p> <p>v kontextu domácího násilí</p> <p>soužití</p> <p>soužití - komunikace</p>
--	---	--	--	---

<p>118 vychovatelka dětí a pomocnice 119 v domácnosti. 120 4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste 121 dospěli k tomu, že se rozvedete, 122 kdo byl navrhovatelem rozvodu? 123 Takže já už jsem byla těsně předtím 124 rozvodem nebo rozpadem 125 manželství, protože to jsou dvě věci, 126 na tom velice psychicky špatně, 127 chodila jsem do práce a tam jsem 128 se cítila celkem v pohodě, dělala 129 jsem celkem zodpovědnou práci a 130 vždycky, když jsem se blížila 131 z práce domů, měla jsem vystoupit 132 z trolejbusu, tak začala jsem mít 134 prostě psychický třes a strach a 135 obavy, protože já jsem měla být 136 oporou manželovi, ale on mě, když 137 jsem měla nějaké problémy v práci 138 vždycky vynadal, co do té práce 139 chodím, a moje problémy shazoval, 140 takže on mi oporou nebyl a já jsem 141 cítila z jeho strany tlak, že bych 142 měla (důraz) být, ale on to necítil 143 jako potřebu, teď jsem zapomněla, 144 o čem to mělo být.... 145 Jak jste dospěla k tomu, že se 146 rozvedete? 147 Já jsem, já jsem odešla s dětmi, de 148 facto jsem utekla, protože jsme 149 bydleli s manželovými rodičema, já 150 jsem odešla bez čehokoliv, měla 151 jsem zajištěné nebo domluvené 152 bydlení u kamarádky, pak se to teda 153 dost zkomplikovalo, měla jsem z 154 manžela hroznej strach a panickou 155 hrůzu, protože začal být i násilnej, 156 začal mě bít, vyhrožovat a když 157 jsem byla v práci, tak děti byly 158 s babičkou, bylo to o prázdninách a 159 ona všem vyprávěla před těma 160 dětma, že jsem zlodějka, že jsem 161 prostě hrozná ženská, ty děti mně to 162 potom vyprávěly a byly ve velkým 163 tlaku. Takže já jsem já jsem odešla, 164 abych chránila sebe a děti. 165 Kdo podal žádost o rozvod? 166 Já jsem nejdřív měla možnost 167 bydlení, tak jsem si podala žádost 168 do azylového domu, ale tam bylo 169 nutné mít žádost o byt a žádost 170 alespoň o svěřeni dětí, takže 171 z počátku jsem podala pouze 172 (důraz)tuto žádost a doufala jsem, 173 že se to nějakým způsobem spraví, 174 ovšem prostě při probíhání tohoto 175 soudu manžel řekl, že už se mnou 176 nechce mít nic společného, že už se 177 mnou nikdy nechce žít, takže po 178 vyřešení svěřeni péče dětí do péče,</p>	<p>osobnost, anichž byla pouze žena do postele a vychovatelka dětí a pomocnice v domácnosti(D111)</p> <p>...já už jsem byla těsně předtím rozvodem nebo rozpadem manželství, protože to jsou dvě věci, na tom velice psychicky špatně..“(D123)</p> <p>...když jsem se blížila z práce domů, měla jsem vystoupit z trolejbusu, tak začala jsem mít prostě psychický třes a strach a obavy, protože já jsem měla být oporou manželovi, ale on mě, když jsem měla nějaké problémy v práci vždycky vynadal, co do té práce chodím, a moje problémy shazoval, takže on mi oporou nebyl a já jsem cítila z jeho strany tlak, že bych měla být, ale on to necítil jako potřebu..“(D130)</p> <p>„Já jsem, já jsem odešla s dětmi, de facto jsem utekla, protože jsme bydleli s manželovými rodičema, já jsem odešla bez čehokoliv, měla jsem zajištěné nebo domluvené bydlení u kamarádky, pak se to teda dost zkomplikovalo, měla jsem z manžela hroznej strach a panickou hrůzu, protože začal být i násilnej, začal mě bít, vyhrožovat“(D147)</p> <p>...děti byly s babičkou, bylo to o prázdninách a ona všem vyprávěla před těma dětma, že jsem zlodějka, že jsem prostě hrozná ženská, ty děti mně to potom vyprávěly a byly ve velkým tlaku“(D157)</p> <p>“Takže já jsem já jsem odešla, abych chránila sebe a děti“(D163)</p> <p>„Já jsem nejdřív měla možnost bydlení, tak jsem si podala žádost do azylového domu, ale tam bylo nutné mít žádost o byt a žádost alespoň o svěřeni dětí, takže z počátku jsem podala pouze tuto žádost a doufala jsem, že se to nějakým způsobem spraví, ovšem prostě při probíhání tohoto soudu manžel řekl, že už se mnou mít nic společného, že už se mnou nikdy nechce žít, takže po vyřešení svěřeni péče dětí do péče, jsem podala i žádost o rozvod, který</p>	<p>obět- pocit manipulace.</p> <p>Před rozpadem se cítila špatně.</p> <p>Obviňuje manžela- strach z manžela Ona mu pomáhala, ač se ho bála, byla oporou, on jí nebyl ale mu to bylo jedno, spíš jí nadal.</p> <p>Pocit strachu, násilí Musela utéct s dětmi, cítí se jako oběť, protože měla strach z manžela, který se začal chovat násilně.</p> <p>Obviňuje tchyni, která ji pomlouvala a děti tím trpěly.</p> <p>Pocit záchrany Odešla, aby sebe a děti zachránila. Musela podat žádost o byt a o svěřeni dětí, aby mohla být přijata do azylového domu</p>	<p>manipulace</p> <p>kontext domácího násilí</p> <p>stav neurózy</p> <p>kontext násilí</p> <p>veřejné mínění</p> <p>soužití</p>
---	--	--	---

<p>179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239</p>	<p><i>jsem podala i žádost o rozvod, který potom proběhl.</i></p> <p>5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak jste se s rozvodem vyrovnala?</p> <p>Rozvodový řízení prostě bylo jednoznačný, na první stání, celkem krátké, já jsme asi měla asi takový dvě polohy, cítila jsem obrovskou úlevu z toho, že už nemusím na slovo poslouchat toho manžela, který si představoval a měl jasno, co musím a co nesmím dělat, na druhou stranu mě některé věci z toho společného soužití, na které jsem byla zvyklá, chyběly, cítila jsem to jako ztrátu jako bolest.....manželé jsou jedno tělo a rozvod se dá přirovnat k amputaci, takže ta druhá polovina mne mi chyběla.</p> <p>6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítila, jaké pocity ho doprovázely?</p> <p>Tak to už jsem vlastně asi asi na to odpověděla.</p> <p>7) Jak reflektujete rozvod nyní?</p> <p>Asi asi pořád stejně. Jsou jsou období, kdy mi to manželství chybí, ale to manželství, jaké jsem žila, už bych nikdy životě žít nechtěla.</p> <p>8) Cítila jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádala? Pokud ne, proč?</p> <p>Ne.</p> <p>A proč ne?</p> <p>Protože jsem udělala ze své strany maximum pro to, aby to manželství bylo zachráněno, spolupráce s psychology, s kněžními, rozhovor s manželem a de facto já vidím ten hlavní impulz v tom, že když jsme měli to stání, že on už nechce mít se mnou nic společného. Já už jsem pořád doufala, že se to změní, že pochopí (důraz) moje pohnutky, on je nepochopil, on se postavil proti mně, děti naváděl proti mně, když jsem se snažila s dětma hovořit v době, kdy byly u něj, volala jsem jim, tak on mě nazýval: „Ta ženská vám volá,“ ani před dětma nevyšlo slovo maminka, takže tam už jsem neviděla vůbec žádný vztah a možnost nějakého dalšího vztahu.</p> <p>9) Jak vnímáte slovo vina a pocit viny?</p> <p>Vina to je nějaký skutek, kterej</p>	<p>potom proběhl.“ (D166)</p> <p>„Rozvodový řízení prostě bylo jednoznačný, cítila jsem obrovskou úlevu z toho, že už nemusím na slovo poslouchat toho manžela, který si představoval a měl jasno, co musím a co nesmím dělat, na druhou stranu mě některé věci z toho společného soužití, na které jsem byla zvyklá, chyběly, cítila jsem to jako ztrátu jako bolest.....manželé jsou jedno tělo a rozvod se dá přirovnat k amputaci, takže ta druhá polovina mne mi chyběla.“ (D184)</p> <p>„jsou období, kdy mi to manželství chybí, ale to manželství, jaké jsem žila, už bych nikdy životě žít nechtěla.“ (D207)</p> <p>„Protože jsem udělala ze své strany maximum pro to, aby to manželství bylo zachráněno, spolupráce s psychology, s kněžními, rozhovor s manželem a de facto já vidím ten hlavní impulz v tom, že když jsme měli to stání, že on už nechce mít se mnou nic společného. Já už jsem pořád doufala, že se to změní, že pochopí (důraz) moje pohnutky, on je nepochopil, on se postavil proti mně, děti naváděl proti mně, když jsem se snažila s dětma hovořit v době, kdy byly u něj, volala jsem jim, tak on mě nazýval: „Ta ženská vám volá,“ ani před dětma nevyšlo slovo maminka, takže tam už jsem neviděla vůbec žádný vztah a možnost nějakého dalšího vztahu.“ (D216)</p> <p>„Vina to je nějaký skutek, kterej třeba moje vina, skutek, který někomu ublíží. Pocity viny samozřejmě může být něco jiného, může být spojený s vinou, ale</p>	<p>a očekávala změnu k lepšímu, ale manžel se u soudu vyjádřil negativně-již s ní nechce žít</p> <p>-obviňuje manžela.</p> <p>Ona podala žádost o rozvod</p> <p>Pocit osvobození – již nemusela poslouchat na slovo, byla sama svou paní</p> <p>pocit ztráty- vnímá rozvod jako ztrátu-bolest, chybělo jí mnoho z toho, na co byla zvyklá, ale nezmiňuje tyto věci.</p> <p>Někdy jí manželství chybí, ale toto již nikdy ne.</p> <p>Pocit viny necítila</p> <p>Snaha o záchranu - ona se snažila maximálně manžel nic nepochopil -</p> <p>obviňuje manžela.</p> <p>Pocit nenávisti a pomsty – děti naváděl zdůrazňuje, že ji již nepovažuje ani za maminku, což ji velmi zraňovalo, jak hovořil před dětmi.</p> <p>Hodnocení viny a pocit viny</p>	<p>vyrovnání se s rozvodem</p> <p>pocit viny</p> <p>rodičovská oblast</p> <p>vina a pocit viny</p>
--	--	--	---	--

240	<i>třeba moje vina, skutek, který</i>	<i>může být spojenej s tím, že co jsem</i>		
241	<i>někomu ublíží. Pocit viny</i>	<i>se setkala na setkání u jinech lidí,</i>		
242	<i>samozřejmě může být něco jiného,</i>	<i>že žena měla pocit viny, když</i>		
243	<i>může být spojenej s vinou, ale může</i>	<i>manžel si našel jinou partnerku a</i>		
244	<i>být spojenej s tím, že co jsem se</i>	<i>ona měla pocit, že ona to</i>		
245	<i>setkala na setkání u jinech lidí, že</i>	<i>zapříčinila, ale to už je věc</i>		
246	<i>žena měla pocit viny, když manžel</i>	<i>psychologická,</i>		
247	<i>si našel jinou partnerku a ona měla</i>	<i>diskutabilní“(D239)</i>		
248	<i>pocit, že ona to zapříčinila, ale to</i>			
249	<i>už je věc psychologická,</i>			
250	<i>diskutabilní.</i>			

8. 4. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhovoru

Paní Hana nevnímá svůj žádný podíl na rozpadu manželství (nic závažného neukazovalo a rozhodnutí kvůli věku bylo rozumné). V příběhu hovoří tak, že posluchač má tendenci s ní souhlasit a litovat ji jako oběť. Ze zamilovanosti a krásného života se propadá do reality a nesnesitelného života, který od ní manžel vyžaduje. Hana klade vinu téměř celému světu – nikdo jí neupozornil, že je to rizikový partner. Na vině jsou všichni, jen ne ona. Za vážné životní rozhodnutí a svoje chování v manželství, za které je zodpovědná, si vinu nepřiznává.

Nejdříve se staví do role oběti, až nakonec vyhledává pomoc kněze, psychologickou a posléze i psychiatrickou pomoc. Její stav se již dostává do deprese. Ačkoli ona sama podala žádost o rozvod, viní z jejich rozpadu manželského vztahu manžela. Sebe hodnotí velmi pozitivně, vypráví, co všechno udělala pro záchranu manželství, jak se snažila manželovi přizpůsobit. Její příběh by se dalo shrnout do jediné věty: „jak přežila svoje manželství a vyvázla z něho.“ Co ji původně vedlo k tomu, aby byla tak „poslušná manželka“ nezmiňuje. V celém příběhu se vykresluje jako aktivní, ale pouze až se jí hrouť její psychické a fyzické zdraví.

Vinnými shledává přátele, kněze, tchyni, manžela, především jeho manipulativní chování a týrání. Sama svůj podíl viny nevidí. Hodnotí se jako oběť svého manželství, ona přece se snažila manželství zachraňovat, ona byla ta aktivní. Vysvětluje to tím, koho všechno navštívila, co podstoupila, ač měla velký strach z manžela.

Závěr: pocit viny nevnímá. Sebe vidí jako oběť jejich manželství, dokonce obviňuje druhé, že ji nikdo neupozornil, že si bere rizikového partnera. Z toho se můžeme domnívat, že toto ji napomáhá k dalšímu novému životu, který hodnotí jako osvobození, ale zároveň i jako ztrátu.

8. 5. Analýza rozhovoru č. 5 – paní Jana

Paní Jana, 40 roků, vzdělání vyšší odborné, studuje v současné době vysokou školu, nyní bez zaměstnání, 2 roky rozvedená, 1 dítě.

8. 5. 1. Shrnutí rozhovoru

1) Důvodů ke svatbě měla víc. Vzala si prvního chlapce, intimně žít před svatbou nechtěla. Byla vychovaná podle křesťanských zásad a tehdy v devatenácti letech bylo normální se brát. Byla přísně vychovaná, doma měla ještě dost sourozenců a chtěla se osamostatnit. Maminka ji nenechala nic dělat či pomáhat v domácnosti. S manželem se vídali krátkodobě a jiného muže ani nepoznala, nemohla ho s nikým porovnat. Viděla ho jako rozumného, protože byl již starší. Ale již od prvního svatebního dne se necítila dobře, protože si představovala intimní život jinak. Zde si vyčítá, že před svatbou cítila k bývalému manželovi touhu po sexuálním spojení a vždy nedodržela vše, jak by si byla představovala, ale hrůza z otěhotnění jí bránila zajít v této oblasti kousek dál. Nechtěla zklamat především maminku, aby se nemusela vdávat. Pozitivní zážitky zde v oblasti intimity byly, ale o to větší zklamání přišlo ve svatební den, který si představovala jinak. Po svatbě se nastěhovala k manželovi do jeho domu a zde se cítila být spíš jako služebná než manželka. Denně musela plnit spoustu povinností, které po ní manžel vyžadoval a ona nebyla zvyklá na tolik práce. K povinnostem přibyl ještě pes, o kterého se musela starat. Večer již padala únavou a nebyla schopna, a ani moc ochotna žít manželský intimní život. Hned po svatbě se s manželem hádali o maličkosti, stále jí manžel něco vyčítal. Po svatbě zjistila manželovi požadavky na ni jako na manželku, kdy necítila ani kousek lásky od něho.

2) Jako nejdůležitější problém uvádí manželovu sexuální orientaci, o které neměla potuchy. Postupem doby však zjišťovala, že manželovo chování k jejím bratrům nebylo v pořádku. Nejdříve si myslela, že takové chování možná snad patří k mužské záležitosti. Ale až si manžel domů nastěhoval chlapce, kterému se manžel věnoval lépe než jí a dceři, kterou již tehdy měli, uvádí paní, že v tuto dobu nastal velký zlom ve vztahu. S manželem o tom mluvit nemohla, cítila se špatně, a tak se raději zaměřila spíše na domácnost, aby fungovala. Odešla do nové práce, kam musela dojíždět, měla méně času na dceru.

3) Od počátku cítila, že manželství není v pořádku, ale manžel se s ní na toto téma odmítal bavit, neustále ji peskoval a vyčítal, co všechno nestíhá. Po sexuální stránce ji neuspokojoval, spíše ji považoval za neschopnou a problémy žádné vidět nechtěl

a nepřipouštěl si je. Odmítal ji projevovat jakoukoliv lásku či náklonnost, o rozvodu se bavit nechtěl.

4) Paní již byla ze společného života vyčerpaná. Zvažovala zda je pro dceru lepší být s takovým tátou, protože se začal chovat nepěkně i k ní. Muž změnil práci, což nepřineslo do rodiny vůbec pohodu. V tu dobu již Jana zvažovala, zda jako věřící musí nutně žít takový potupný život. Když už byla skoro rozhodnutá se rozvést, prožila konverzi a ve své nové víře se pokoušela v manželství zůstat. Víra naplňovala její život a zdálo se jí, že se vše dá vydržet, alespoň do dceřiny dospělosti. Ale najednou si bývalý manžel přivedl opět do domku chlapce, ke kterému se choval mile a poznala, že má chlapce rád. Čemuž napovídal opět jeho jiný přístup k chlapci než k ní nebo dceři. Znal se i s jeho matkou dobře a paní Jana zvažovala, zda má odpovědnost za sebe či dceru nebo cizího chlapce. Začali ji problémy v práci, nezvládala školu, kterou dálkově studovala.

5) Nastaly jí problémy v práci, nezvládala dálkové studium, až nakonec sama podala žádost o rozvod. Paní rozvod velmi psychicky vyčerpal, neměla zájem o majetek, spíše jí šlo o dceru, aby se vše neprotahovalo, aby byly obě zabezpečeny. Z toho důvodu chtěla rozvod dohodou, ale nakonec stání byla dvě.

6) Ještě před samotným rozvodem se paní s dcerou odstěhovala k rodičům, očekávala, jak bude na bývalého manžela myslet, ale pocítila, že z ní spadlo něco jako balvan. Ale na druhé straně zase cítila prázdnotu, dostala se do nové situace, se kterou si nevěděla rady. Cítila se zase jako doma, nikdo je nepeskoval a netýral, dokonce uvádí, že se opět cítila být člověkem. Občas na manžela vzpomínala, byla nešťastná a situaci řešila občas šampdrlou alkoholu, protože chtěla na všechna zapomenout. Ani víra a modlitba ji tehdy nepomáhaly, nepoznávala několik měsíců sama sebe. Očekávala, že vše s nadhledem zvládne a byla překvapena o opak.

7) Paní je ráda, že se nakonec rozvedla a shledává, že se měla již dávno rozvést. Ale zvažuje všechny okolnosti, které ji potkaly a hodnotí, že to jinak být nemohlo. Opět myslí i na manžela, pro kterého to asi také nebylo jednoduché.

8) Pocit viny neví, zda cítila. Cítila se chaoticky a byla značně ze všeho vyčerpaná.

8. 5. 2. Tabulka E – rozbor rozhovoru

	E: Rozhovor č. 5. paní Jana	Vybrané klíčové citace	Kategorie	Oblast
1	40 roků, 2 roky rozvedená			
2	1)Co vás vedlo k tomu, že jste se			
3	s bývalým manželem vzali? Jakým			
4	způsobem jste prožívali první etapu			
5	manželství?			
6	Co mě vedlo k svatbě? (smích)	„Vedlo mě k tomu to, že jsem byla	Důvodem zásady,	soužití
7	Vedlo mě k tomu to, že jsem byla	vychovaná podle křesťanských	podle kterých byla	
8	vychovaná podle křesťanských	zásad“(E7)	vychovaná -	
9	zásad, a v době totality jsem	„Seznámila jsem se s prvním	náboženské	
10	nemohla chodit do náboženství.	chlapcem, kterého jsem si chtěla	normy –	
11	Maminka byla učitelka, tatínek	vzít, ty důvody byly takový jakože	nekritizuje je, jen	
12	voják z povolání. Seznámila jsem se	jednak, intimně jsem s ním	se je snaží zcela	
13	s prvním chlapcem, kterého jsem si	nechtěla do svatby žít, ale na	naplňovat- byl to	
14	chtěla vzít, ty důvody byly takový	druhou stranu už jsme měla taky	její první hoch,	
15	jakože jednat, intimně jsem s ním	devatenáct roků, což byl normální	kterého poznala,	
16	nechtěla do svatby žít, ale na	věk na svatbu v té době a abysme	intimně do svatby	
17	druhou stranu už jsme měla taky	se vzali a abychom mohli žít jako	s ním žít nechtěla,	
18	devatenáct roků, což byl normální	partneri.“(E12)	i věk -19- na	
19	věk na svatbu v té době a abysme se	„Já jsem byla vlastně nejstarší	tehdejší dobu byl	
20	vzali a abychom mohli žít jako	v rodině z dětí, a tak myslela jsem	normální	
21	partneri. Já jsem těch vlastně	si, že rodiče budou mít o starost	Byla nejstarší ze	
22	důvodů měla víc. Já jsem byla	míň a jednak taky oni mě brali	sourozenců, chtěla	
23	vlastně nejstarší v rodině z dětí, a	taky dost přísně a tak, tak jsem se	se již osamostatnit	
24	tak myslela jsem si, že rodiče budou	chtěla i osamostatnit a viděla jsem	a chtěla, aby	
25	mít o starost míň a jednak taky oni	ten život tak, že už jsu dospělá a že	rodiče měli o	
26	mě brali taky dost přísně a tak, tak	začnu žít prostě ten život s tím	starost míň, cítila	
27	jsem se chtěla i osamostatnit a	partnerem“(E22)	se dospělá- ohled	
28	viděla jsem ten život tak, že už jsu		na rodiče.	
29	dospělá a že začnu žít prostě ten			
30	život s tím partnerem.			
31	První etapa? Jak je to myšlený?			
32	Jako po svatbě? No já nevím, jestli			
34	jsem ho do té svatby dost dobře	„...já nevím, jestli jsem ho do té	Konstatuje-	soužití
35	poznala, protože jsme se většinou	svatby dost dobře poznala, protože	Vlastně se dost	
36	setkávali, že jo, on přišel na	jme se většinou setkávali, že jo,	neznali, vídali se	
37	návštěvu, chvíli jsme povídali,	on přišel na návštěvu, chvíli jsme	jen na chvíli, jiné	
38	maximálně jsme se prošli, jako nic	povídali, maximálně jsme se	kluky nepoznala,	
39	zvláštního jsme spolu neprožívali,	prošli, jako nic zvláštního jsme	neměla ho s kým	
40	ty zkušenosti byly dost slabý, navíc	spolu neprožívali, ty zkušenosti	srovnávat.	
41	já jsem měla dost málo přátel,	byly dost slabý, navíc já jsem	Byl o dost starší,	
42	kluky už vůbec ne, abych viděla, jak	měla dost málo přátel, kluky už	což jí dělalo dobře.	
43	se chovají a že bych ho mohla	vůbec ne, abych viděla, jak se		
44	s někým jiným srovnávat, on taky	chovají a že bych ho mohla		
45	byl o něco starší, takže jsem v tom	s někým jiným srovnávat, on taky		
46	viděla, no prostě, myslela jsem si,	byl o něco starší, takže jsem v tom		
47	že to je ten pravej, že už je	viděla“(E32)		
48	rozumné a ne jako ti puberťáci			
49	kolem něj. “			
50	Jak dlouho jste spolu chodili? Asi			
51	dva roky, to byl ještě na vojně. A já			
52	jsem byla v tu dobu vlastně na			
53	gymplu ještě, jak sem šla o rok			
54	pozdějc, takže v podstatě tři čtvrtě			
55	roku po maturitě.			
56	Ta první etapa, no když začnu od			
57	svatebního dne, tak, bylo to pěkně			

<p>58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117</p>	<p>zorganizovaný ta svatba, no jako svatební noc se mi už nelíbila, no ale když to řeknu úplně stoprocentně, tak abych řekla, už před svatbou jsem úplně nedodržela ty intimní, ne že by jsme před svatbou spolu žili, ale jako něco intimního tam bylo, ale jenom takový náznaky jako, jenom co kdyby to zašlo někam daleko, tak asi být těhotná, to bylo pro mě hrozný, zvlášť to třeba říct rodičům, zvlášť mamince, protože ona tyhle věci brala dost přísně, a to byl problém potom. To jsem se strašně bála, že bych ju zklamala. To byl vlastně jako ten důvod prostě, jak se to říká, jak si tě bude muset někdo vzít, tak to je ostuda, strašně špatně, tak prostě, taky bych byla špatná křesťanka, ona prostě když vyslovila slovo hřích, tak měla úplně hrůzu v očích. Mně to strašně dělalo zle, já jsem na to byla strašně citlivá (smích). To byl ten hlavní důvod a já jsme si myslela, že je to ta správná doba, ten správný čas, koho bych jinak potkala. Ted'kom po té svatbě. V tu svatební noc na té svatební hostině se manžel, slavil, že jo, tak člověk nemůže chtít, aby si dal člověk ani štampřdu, no tak, jsem to viděla spíš o tom, že se svatební noc nevydařila, protože byl napitý. Ale v podstatě nijak se mně to nelíbilo. Hned ty první dny po svatbě, manžel byl zvyklý z domu, tchyně byla strašně puntičkářská, měla všechno precizně v pořádku, tak on to vyžadoval tak všechno po mně. Po svatbě jsem se nastěhovala k němu do toho jeho nového domu, který byl tedy napsaný na něho, to jsem prostě neřešila. No tak chtěl po mně, aby všechno bylo dokonalé, dost myslím, že to všechno přeháněl, já jsme z toho měla všeho nervy, protože jsem vlastně měla zaměstnání, do kterého jsme dojížděla, začali jsme se starat o psa, kterého jsem ještě já venčila, protože on chodil do práce dřív. Já jsme ještě musela nakoupit vždycky, když jsem došla, že jo, pak jsem hned vařila, v podstatě denně vařila, na mě to byla prostě velká zátěž. Ten pes? Ten pes. O toho jsme</p>	<p>„...jako svatební noc se mi už nelíbila,..“(E58)</p> <p>„už před svatbou jsem úplně nedodržela ty intimní, ne že by jsme před svatbou spolu žili, ale jako něco intimního tam bylo, ale jenom takový náznaky jako, jenom co kdyby to zašlo někam daleko, tak asi být těhotná, to bylo pro mě hrozný, zvlášť to třeba říct rodičům, zvlášť mamince, protože ona tyhle věci brala dost přísně, a to byl problém potom. To jsem se strašně bála, že bych ju zklamala. To byl vlastně jako ten důvod prostě, jak se to říká, jak si tě bude muset někdo vzít, tak to je ostuda, strašně špatně, tak prostě, taky bych byla špatná křesťanka, ona prostě když vyslovila slovo hřích ,tak měla úplně hrůzu v očích. Mně to strašně dělalo zle, já jsem na to byla strašně citlivá.“(E61)</p> <p>„To byl ten hlavní důvod a já jsme si myslela, že je to ta správná doba, ten správný čas, koho bych jinak potkala“(E82)</p> <p>„svatební noc nevydařila, protože byl napitý. Ale v podstatě nijak se mně to nelíbilo“(E92)</p> <p>„Hned ty první dny po svatbě, manžel byl zvyklý z domu, tchyně byla strašně puntičkářská, měla všechno precizně v pořádku, tak on to vyžadoval tak všechno po mně. Po svatbě jsem se nastěhovala k němu do toho jeho nového domu, který byl tedy napsaný na něho, to jsem prostě neřešila. No tak chtěl po mně, aby všechno bylo dokonalé, dost myslím, že to všechno přeháněl, já jsme z toho měla všeho nervy, protože jsem vlastně měla zaměstnání, do kterého jsme dojížděla, začali jsme se starat o psa, kterého jsem ještě já venčila,</p>	<p>Pocit zklamání ze svatební noci.</p> <p>Obviňuje se – nedodržela zásady– před svatbou nedodržela vše , jak by si byla představovala, ale sexuálně spolu nežili.</p> <p>Měla strach, že by otěhotněla, co by tomu řekla maminka, nechtěla ji zklamat.</p> <p>Být těhotná by byla ostuda, byla by špatná křesťanka -ona se držela zásad.</p> <p>Zklamala by hlavně maminku.</p> <p>Důvod byl správný, nebylo o čem pochybovat.</p> <p>Pocit zklamání ze svatební noci, nejen že byl manžel napitý, ale celkově byla zklamaná.</p> <p>Pocit nejistoty - vyvolaný vysokými – přehnanými nároky manžela a tchyně potřebovala ujištění, že dělá dobře Ona - se snažila On - jako dozorce Potřebuje zcela stoprocentně vyhovět všem manželovým</p>	<p>intimita</p> <p>rigorismus ve víře</p> <p>veřejné mínění</p> <p>vliv výchovy zásady</p> <p>soužití</p> <p>intimita</p> <p>soužití</p>
--	---	--	--	--

<p>118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178</p>	<p>se museli starat, protože jeho děda už na to nestačil fyzicky, tak nám ho nechali. Šel do nemocnice, tak nám ho nechali. Ale celkově chci říct, že to byla pro mne velká fyzická zátěž. On se soustředil na to, aby všechno klapalo. Měli jsme zahradu, teď dům velkej, já jsem nebyla na to všechno zvyklá. Vařit jsem se v podstatě učila, protože mamka mě nenaučila nic vařit, prostě k děcka, kdo by co jedl, mí čtyři bráchové že jo, takže k ničemu mě nepustila. Abych se tam něco učila, to nešlo tak jsem vařit moc neuměla. Vařila jsem denně, on v podstatě řekl, že když má ženu, tak bude mně vařit, protože v práci se to jíst nedá, tak aby denně měl teplý, tak jsem denně dělala teplý večeře. Tak pro mě to bylo, velká zátěž zase. Od sedmi do osmi jsme makala, tak jsem potom byla tak unavená, že o šesti potom vstávat, a v létě samozřejmě byla zahrada, dokud bylo světlo, tak jsem dělala na zahradě, takže ten sexuální život nebyl zrovna...(smích) to už se mně nechtělo prostě. On mi spíš nadal, to bylo místo, aby tam bylo něco příjemného, takže já jsem neviděla ani pozitivní ten vztah jeho ke mně jako k ženě, nějakou tu lásku jsem nijak nepociťovala, tak jsem to cítila dost blbě a nepříjemně, blbě a divně. A už v podstatě v prvních týdnech jsme se párkrát pohádali, jako o blbostech. Ale pak se to vyrohocovalo. Třeba když jsem vysávala, tak někdy bylo smetí anebo jsem vysávala moc dlouho a spotřebovala jsem moc elektrické energie a takových věcí tohoto typu bylo hodně. Nebo jsem se osprchovala a neotřela jsem vanu nebo všady kde byly kapky, nebo prostě takový kraviny, a furt mi něco vytýkal nebo jsem odtáhla a že ty záclony mám blbě zatažený.</p> <p>Před svatbou jste ho dost nepoznala? Takže před svatbou jsem ho neměla možnost poznat a po svatbě jsem začala poznávat, co on je, prostě zjistila, jak on je náročněj. A soustředil se hlavně na toto.</p> <p>2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností, Jak jste to prožívali?</p> <p>Jedním z vážných, nejzávažnějším</p>	<p>protože on chodil do práce dřív. Já jsme ještě musela nakoupit vždycky, když jsem dojela, že jo, pak jsem hned vařila, v podstatě denně vařila, na mě to byla prostě velká zátěž.“(E 95)</p> <p>„Ale celkově chci říct, že to byla pro mne velká fyzická zátěž. On se soustředil na to, aby všechno klapalo.on v podstatě řekl, že když má ženu, tak bude mně vařit, protože v práci se to jíst nedá, tak aby denně měl teplý, tak jsem denně dělala teplý večeře. Tak pro mě to bylo, velká zátěž zase..... jsem potom byla tak unavená, že o šesti potom vstávat.....takže ten sexuální život nebyl zrovna to už se mně nechtělo prostě. On mi spíš nadal, to bylo místo, aby tam bylo něco příjemného“(E121)</p> <p>„ já jsem neviděla ani pozitivní ten vztah jeho ke mně jako k ženě, nějakou tu lásku jsem nijak nepociťovala, tak jsem to cítila dost blbě a nepříjemně, blbě a divně. A už v podstatě v prvních týdnech jsme se párkrát pohádali, jako o blbostech..... když jsem vysávala, tak někdy bylo smetí anebo jsem vysávala moc dlouho a spotřebovala jsem moc elektrické energiejsem se osprchovala a neotřela jsem vanu nebo všady kde byly kapky....., a furt mi něco vytýkal nebo jsem odtáhla a že ty záclony mám blbě zatažený.“(E149)</p> <p>„Takže před svatbou jsem ho neměla možnost poznat a po svatbě jsme začala poznávat, co on je, prostě zjistila, jak on je náročněj.“(E169)</p> <p>„Jedním z vážných, nejzávažnějším problémem by se dalo říct byl mezi náma byl, byla jeho sexuální orientace, nebo...měla jsem o ní pochybnosti , ne hned ze začátku,když to vezmu spíš zpátky, tak se choval trošku divně k mým bratrům mladšímAsi rok dva po tom se k nám přistěhoval kluk.“(E178)</p>	<p>požadavkům.</p> <p>Pocit vyčerpání, nebyla na tolik práce zvyklá a na veškerou práci byla sama.</p> <p>Pocit zátěže- na manželovo přání denně vařila, vše muselo klapat podle něho, zahrada, nezvládala již sexuální život díky vyčerpanosti</p> <p>Pocit zklamání v sexuální oblasti, místo příjemných chvil ji nadal.</p> <p>Hádali se, manžel nikdy nebyl s její prací spokojen, vytýkal , neuvědomovala si jeho manipulaci.</p> <p>Pocit zklamání- nepoznala ho před svatbou dost dobře.</p> <p>Šok z manželovi sexuální orientace-pedofile- pochybovala o ní od začátku, ale dříve se choval zvláště k jejím bratrům, ale to si dříve neuvědomovala. Když si přivedl domů kluka, tak se to potvrdilo.</p>	<p>soužití</p> <p>intimita</p> <p>intimita</p> <p>komunikace manipulace</p> <p>oblast soužití</p> <p>intimita</p>
--	--	--	---	---

<p>179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239</p>	<p><i>problémem by se dalo říct byl mezi náma byl, byla jeho sexuální orientace, nebo...měla jsem o ní pochybnosti, ne hned ze začátku, protože člověk neměl v tomhle směru nějak zkušenosti a nenapadlo mne to, že by zrovna on měl takové problémy. Tak postupně když to vezmu spíš zpátky, tak se choval trošku divně k mým bratrům mladším a uvědomila jsem si jsem to, až když bylo Monice čtyři pět let, že má takový zvláštní zájem o její sexuální výchovu, že se jí v tomto směru věnuje, nevím jestli toto nějak rozebírat. Asi rok dva po tom se k nám přistěhoval kluk.</i></p> <p>Kolik mu bylo roků? Tomu klukovi? Nevím přesně, tak nějak po základce, učeň v prvním roku na učňáku, údajně byl šikanovanej, protože bydlel na intru, tak aby ho tam nešikanovali, tak manžel ho dovedl k nám. Tam potom od té doby se vlastně ten vztah náš s manželem hodně zhoršil, protože on se věnoval tomu klukovi a na mě a na dceru v podstatě neměl čas. On se nám nevěnoval ani před tím,ale potom jsem čekala, abych mohla něco řešit, až oni se přestanou bavit, když jsme s ním chtěla něco řešit, tak třeba až v deset večír, až šel kluk spát. Tak to bylo takový blbý. No tak tam jsme to tušení už rozhodně měla.</p> <p>Jak jste to prožívala? Jak jsem to prožívala? No trápilo mě to, v podstatě od počátku toho manželství jsem to prožívala, že to byl takový zlom v tom mém manželství.</p> <p>Myslím toho kluka? Toho kluka? Byl to šok. Tak první šok byl, když jsem zjistila něco z toho o tom mým bráchovi, to jsem byla šokovaná poprvé, ale tak jsem si říkala říkala, že chlapi někdy blbnou, předváděl se před ním nějak předváděl. No prostě už jsem to tušení měla, protože ta situace byla taková, když už jsme to zjistila, tak byla ta situace dost intimní a nepříjemná, ale myslela jsem si, že s tím skončil, že to přestalo. Že prostě nevím, sám nevěděl. Nevím, nedovedla jsme si to dost dobře vysvětlit, snažila jsme se, aby to manželství fungovalo.</p>	<p><i>...potom od té doby se vlastně ten vztah náš s manželem hodně zhoršil, protože on se věnoval tomu klukovi a na mě a na dceru v podstatě neměl čas. On se nám nevěnoval ani před tím,ale potom jsem čekala, abych mohla něco řešit, až oni se přestanou bavit, když jsme s ním chtěla něco řešit, tak třeba až v deset večír, až šel kluk spát. Tak to bylo takový blbý. No tak tam jsme to tušení už rozhodně měla.“(E203)</i></p> <p><i>„No trápilo mě to, v podstatě od počátku toho manželství jsem to prožívala, že to byl takový zlom v tom mém manželství““(E217)</i></p> <p><i>„Byl to šok. Tak první šok byl, když jsem zjistila něco z toho o tom mým bráchovi, to jsem byla šokovaná poprvé, ale tak jsem si říkala říkala, že chlapi někdy blbnou, předváděl se před ním nějak předváděl. No prostě už jsme to tušení měla, protože ta situace byla taková, když už jsme to zjistila, tak byla ta situace dost intimní a nepříjemná, ale myslela jsem si, že s tím skončil, že to přestalo. Že prostě nevím, sám nevěděl. Nevím, nedovedla jsme si to dost dobře vysvětlit, snažila jsme se, aby to manželství fungovalo““(E223)</i></p>	<p>Manžel se mu věnoval, na ni a dceru čas neměl a ona stále víc zjišťovala, že její pochybování o pedofilii je pravda.</p> <p>Pedofile- zlom v manželství.</p> <p>Obviňuje se, -Šok ze zjištění manželovi sexuální orientace-pedofilie - tušila něco z jeho chování k jejím bratrům a teď se to potvrzuje nechápala to a snažila se, aby manželství fungovalo</p>	<p>intimita</p> <p>intimita</p> <p>pocit viny</p>
--	--	---	--	---

<p>240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299</p>	<p>Řekla jste mu, že se Vám jeho vztah k bratrovi nelíbí? <i>Řekla jsem mu to, ale on mi to popřel. On totiž zůstal zamčený s tím starším bratrem v jednom pokoji, něco spolu dělali a já jsem něco slyšela. Jenže co jsem slyšela, tak on to obrátil proti mně, takže v tom směru, že jsem slyšela blbě, že tam kluka učil kouřit cigarety, a že se zamkli v pokoji proto, abych já to nevykecela doma rodičům.</i> To bylo v které době? <i>To byly Monci necelý tři roky, takže čtyři roky po svatbě. Takže jsem to nechala být. Už ten vztah nebyl takovej. Ještě jsme se chvíli snažili i druhý dítě, ale už jsem o to neměla zájem, nějak zájem, když se to nepodařilo. Jako snažila jsem se udržet ten vztah, aby fungovala ta domácnost a to dítě a myslela jsem, že stejně není jiná možnost s tím manželstvím něco dělat, protože nevím, s kým bych se radila. Nevím. Bála jsme se s někým o tom mluvit, manžel mi to popřel a vyvrátil, že já jsem slyšela blbě a všechno, takže co jsem měla, já jsme to neřešila. Byla jsem za blbce. Tak jsem si myslela, že si něco namlouvám, v tomto směru, nechala jsme to být, snažila jsme se zvládat všechny ty povinnosti, jak to šlo teda i taky jako matka, ale pořád jsme cítila problém v tom vztahu, že je to všechno na mne moc, že z toho nic nemám, nic ani žádný dovolený jsme neměli, jenom jsem byla pro domácnost pro práci pro dítě, to byl celý můj život. Potom, když se přistěhoval ten kluk, tak to bylo pro mě ještě všechno podstatně horší. Pak jsme šla do nové práce do Brna, už jsem byla radši v té práci než doma, protože jsem viděla, čekat, že oni se zase budou spolu bavit, je pravda, že v té době jsem se míň věnovala i té dceři, protože jsem žila tím, že jsem nevěděla co s tím. Potom jsem si to zpětně uvědomila, až za další dva roky, kdy od té doby jsem se snažila být hlavně dobrá maminka. A ta moje role neúplně přeorientovala. Věděla jsem, že s tím manželstvím nic nenadělám ,takže to musím nějak přetrpět, netušila jsem, že jsou nějaké možnosti, nějaké zneplatnění nebo odstoupení</i></p>	<p><i>„Řekla jsem mu to, ale on mi to popřel. On totiž zůstal zamčený s tím starším bratrem v jednom pokoji, něco spolu dělali a já jsem něco slyšela. Jenže co jsem slyšela, tak on to obrátil proti mně, takže v tom směru, že jsem slyšela blbě, že tam kluka učil kouřit cigarety, a že se zamkli v pokoji proto, abych já to nevykecela doma rodičům“ (E242)</i></p> <p><i>„Ještě jsme se chvíli snažili i druhý dítě, ...Jako snažila jsem se udržet ten vztah, aby fungovala ta domácnost a to dítě a myslela jsem, že stejně není jiná možnost s tím manželstvím něco dělat, protože nevím, s kým bych se radila. Nevím. Bála jsme se s někým o tom mluvit, manžel mi to popřel a vyvrátil, že já jsem slyšela blbě a všechno, takže co jsem měla, já jsme to neřešila. Byla jsem za blbce. Tak jsem si myslela, že si něco namlouvám, v tomto směru, nechala jsme to být, snažila jsme se zvládat všechny ty povinnosti, jak to šlo teda i taky jako matka, ale pořád jsme cítila problém v tom vztahu, že je to všechno na mne moc, že z toho nic nemám, nic ani žádný dovolený jsme neměli, jenom jsem byla pro domácnost pro práci pro dítě, to byl celý můj život. Potom, když se přistěhoval ten kluk, tak to bylo pro mě ještě všechno podstatně horší. Pak jsme šla do nové práce do Brna, už jsem byla radši v té práci než doma, protože jsem viděla, čekat, že oni se zase budou spolu bavit, je pravda, že v té době jsem se míň věnovala i té dceři, protože jsem žila tím, že jsem nevěděla co s tím. Potom jsem si to zpětně uvědomila, až za další dva roky, kdy od té doby jsem se snažila být hlavně dobrá maminka“ (E256)</i></p> <p><i>„Věděla jsem, že s tím manželstvím nic nenadělám ,takže to musím nějak přetrpět, netušila jsem, že jsou nějaké možnosti, nějaké zneplatnění nebo odstoupení k řešení těch vztahů, tak prostě jsem to s ním přežívala dál“ (E295)</i></p> <p><i>„Když jsem od začátku manželství</i></p>	<p>Obviňování ze strany manžela hovořila o tom i s manželem, ale on to popřel, nechtěl mluvit o tom, co dělal s jejími bratry.</p> <p>Chtěla ještě druhé dítě, ale nepodařilo se to a ona se upnula na domácnost než na vztah</p> <p>strach neviděla možnost s ním něco dělat</p> <p>Zbytnělé svědomí Bála se o tom mluvit, manžel ji považoval za „blbce“, tak si myslela , že si vše jen namlouvá - naprostá ztráta soudnosti z její strany, opět uvěřila manželovu odsuzování, už si nevěřila vůbec, nemohla se opřít o svůj model – poslouchat druhé a neuměla si vytvořit svůj vlastní, svoje zásady.</p> <p>Pocit nespokojenosti Byla nespokojená v manželství, její život se skládal z domácnosti a péče o dceru, po nastěhování kluka se vše zhoršilo, ona .Změnila práci a nevěnovala se již ani dceři,ztráta pocitu vlastní identity jako matky</p> <p>což si časem začala uvědomovat.</p> <p>Boj o přežití- myslela, že to vše musí přežít.</p> <p>Neznalost</p>	<p>komunikace a intimita</p> <p>soužití</p> <p>pocit viny</p> <p>komunikace</p> <p>soužití</p> <p>rodičovská vlna</p> <p>soužití</p> <p>oblast náboženská</p>
--	---	--	--	---

<p>300 k řešení těch vztahů, tak prostě 301 jsem to s ním přežívala dál. 302 3) Řešili jste problémy aktivně, jak 303 dlouho trvaly? Snažili jste se 304 manželství zachraňovat nějakým 305 způsobem? 306 Když jsem od začátku manželství 307 cítila, že ten náš vztah není 308 v pořádku a řekla jsem manželovi 309 něco, tak on mě vždycky odbyl 310 s tím, že není co řešit, že jsou všude 311 nějaký problémy, že není nic 312 ideální. Viděl na mě, že já 313 nezvládám, nestíhám, třeba i v té 314 sexuální oblasti se mi to nelíbilo, 315 jak se ke mně choval, což se 316 podstatně zhoršilo už během toho 317 během prvního druhého roku. 318 V tom manželství pak už ten 319 sexuální život nefungoval. A i když 320 jsme spolu občas něco měli, tak 321 vždycky já jsem byla ta neschopná. 322 Když jsem chtěla, tohle mi nedělej a 323 todle, že jo, jo, tak já jsem to 324 nezvládala a on to přece dělal 325 dobře. Tak se spíš urazil, tak jsem 326 se s ním o tom sexuálním problému 327 nebavila už vůbec. O problému 328 vztahu zase mi řekl, co čekáš, že ti 329 budu denně vyznávat lásku, to já 330 nedělám, já takovej nejsu, prostě on 331 mě má rád a co chcu. On se se 332 mnou, on mi to nechtěl nijak 333 prokazovat o tom nebude bavit. Já 334 jsme říkala, že to nechcu ústně, ale 335 abych to někdy citila z jeho jednání, 336 že jo. To jsem necitila, on 337 považoval, že si to vymýšlím, že 338 prostě neviděl ten problém tam, 339 řešit ho nechtěl, když už ty 340 problémy byly větší, postupem času 341 jsem řekla třeba i něco o rozvodu, 342 tak řekl, že to není řešení, že vůbec 343 žádný řešení není, že všechno se 344 všechno prostě vyřeší samo a furt 345 to tak nějak zaváděl, že.....no 346 prostě mi odpověděl. Společně se 347 nedalo řešit nic v podstatě. Vleklý 348 problémy. 349 350 4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste 351 dospěli k tomu, že se rozvedete, 352 kdo byl navrhovatelem rozvodu? 353 Za příčinu rozvodu už tady ty vleklý 354 problémy a já jsem, já bych, já jsem 355 k tomu dospívala postupně. Protože 356 stále víc mě to trápilo a zatěžovalo. 357 Už psychicky, už dlouhodobě blbej 358 pocit, už z toho všeho, už z toho 359 vztahu, který mě otravoval, on to 360 jen k té dceři, to bylo to jediný</p>	<p>cítila, že ten náš vztah není v pořádku a řekla jsem manželovi něco, tak on mě vždycky odbyl s tím, že není co řešit, že jsou všude nějaký problémy, že není nic ideální.“(E306)</p> <p>„i v té sexuální oblasti se mi to nelíbilo, jak se ke mně choval, což se podstatně zhoršilo už během toho během prvního druhého roku. V tom manželství pak už ten sexuální život nefungoval. ...já jsem byla ta neschopná. Když jsem chtěla, tohle mi nedělej a todle, že jo, jo, tak já jsem to nezvládala a on to přece dělal dobře. Tak se spíš urazil, tak jsem se s ním o tom sexuálním problému nebavila už vůbec. O problému vztahu zase mi řekl, co čekáš, že ti budu denně vyznávat lásku, to já nedělám, já takovej nejsu, prostě on mě má rád a co chcu. On se se mnou, on mi to nechtěl nijak prokazovat o tom nebude bavit. Já jsme říkala, že to nechcu ústně, ale abych to někdy citila z jeho jednání“ (E313)</p> <p>„, on považoval, že si to vymýšlím, že prostě neviděl ten problém tam, řešit ho nechtěl, když už ty problémy byly větší, postupem času jsem řekla třeba i něco o rozvodu, tak řekl, že to není řešení, že vůbec žádný řešení není, že všechno se všechno prostě vyřeší samo a furt to tak nějak zaváděl, že.....no prostě mi odpověděl. Společně se nedalo řešit nic v podstatě. Vleklý problémy.“(E337)</p> <p>„Za příčinu rozvodu už tady ty vleklý problémy a já jsem, já bych, já jsem k tomu dospívala postupně. Protože stále víc mě to trápilo a zatěžovalo. Už psychicky, už dlouhodobě blbej pocit, už z toho všeho, už z toho vztahu, ta neuspokojenost, v žádné míře, byl to prázdný život, který mě otravoval, on to jen k té dceři,</p>	<p>v oblasti zneplatnění.</p> <p>Vinu manžel dával jí -ze začátku s snažila s manželem o problémech hovořit, ale on nechtěl s tím ,že nic není ideální pocit ztráty. Obviňování manžela z její neschopnosti v sexuální oblasti Zklamání v sexuální oblasti - chování manžela v této oblasti, které jí nevyhovovalo, shazování a ponižování - neschopnost vzájemné komunikace o tomto tématu. Ztráta důvěry, bezpečí, nedostávalo se jí ani obyčejné lásky jako k ženě.</p> <p>Pokouší se o řešení problémů-ale zažívá obviňování ze strany manžela, ponižování, neviděla žádnou možnost řešit problémy.</p> <p>Pocit zátěže jí postupně dováděl k rozvodu.</p> <p>Pocit neuspokojenosti -začíná si uvědomovat svůj stav.Kvůli dceři se ještě snažila, ale nezvládala to- obviňuje se. Ale opět jí</p>	<p>komunikace</p> <p>intimita</p> <p>intimita</p> <p>komunikace</p> <p>soužití</p> <p>soužití</p>
--	--	---	---

<p>361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420</p>	<p>zdravý v tom životě, že jsem ji měla ráda, že jsem pro ni chtěla něco udělat, ale už na ní se všechno to nějak odráželo, protože jsem měla blbou náladu, nebo jsem ji odbyla. Ona byla pro mne důležitá, ale i pro ni jsem zvažovala, jestli to je lepší, aby bez toho tatínka žila, protože já jsem měla hodně zafixovaný to, že ta rodina by měla být úplná. Zvlášť když je jako křesťanská. Čili jsme se snažila o nějaký kompromis, aby to fungovalo, strašně dlouho, ale potom se to všechno vyhrocovalo. On měl blbou práci – jezdil s kamionama, začal se k nám chovat ještě hůř. Když dojel, tak byl opilej, no prostě choval se škaredě i k ní. To už se vyhrotilo opravdu hodně. A už jsem si řekla, že i pro ni to bude lépe. Ten kluk u nás bydlel dva roky. Měl i jiné kontakty s jiným, co dělal toho kamioňáka, to už jsem se dověděla, že v tomto směru v pořádku není. No a s tou dcerou se to všechno zhoršilo, když přišel, tak na ni řval. Když přišel, choval se blbě, že pije, to už sama poznala. Začínal se chovat cholericky, on má sklony být cholerik, tak už jsme se jenom jenom trápily. Chtěla jsem to řešit přes bratra, který pracuje na faře jako pastorační asistent. A tak jsem s ním promluvila, jako jestli člověk, když je křesťan, musí za každou cenu v tom manželství být. Mamka byla v té době nemocná, s ní jsem se taky neodvažovala, no potom, to už jo...Až jí bylo líp. Já jsem nevěděla s kým o tom mluvit. Navrhovatelem jsem byla já. Ale pak se to zlepšilo. Chtěla jsem ten rozvod řešit a on té práce odešel, chvíli neměl žádnou a já jsem začala chodit do kostela. Já jsem prožila konverzi, takže tím pádem, ty problémy, jsem si říkala, tak nějak to zvládnou. Ta víra byla najednou na prvním místě v tu chvíli. Ta víra pro mě to byla věc nová, mě to naplňovalo, celý život zase jinak a já jsem ten rozvod zase odložila o nějakou dobu. Zdálo se, že on se zklidnil, že to zas nějakou dobu vydržíme, aspoň kvůli té Monice, než bude plnoletá. Chvíli to vypadalo relativně klidně, jenže on si dovedl domů druhého kluka, o</p>	<p>to bylo to jediný zdravý v tom životě, že jsem ji měla ráda, že jsem pro ni chtěla něco udělat, ale už na ní se všechno to nějak odráželo, protože jsem měla blbou náladu, nebo jsem ji odbyla.“(E353)</p> <p>„Ona byla pro mne důležitá, ale i pro ni jsem zvažovala, jestli to je lepší, aby bez toho tatínka žila, protože já jsem měla hodně zafixovaný to, že ta rodina by měla být úplná. Zvlášť když je jako křesťanská. Čili jsme se snažila o nějaký kompromis, aby to fungovalo, strašně dlouho, ale potom se to všechno vyhrocovalo. On měl blbou práci – jezdil s kamionama, začal se k nám chovat ještě hůř. Když dojel, tak byl opilej, no prostě choval se škaredě i k ní. To už se vyhrotilo opravdu hodně. A už jsem si řekla, že i pro ni to bude lépe. Ten kluk u nás bydlel dva roky.“(E366)</p> <p>„Měl i jiné kontakty s jiným, co dělal toho kamioňáka..... Když přišel, choval se blbě, že pije, to už sama poznala. Začínal se chovat cholericky, on má sklony být cholerik, tak už jsme se jenom jenom trápily. Chtěla jsem to řešit přes bratra, který pracuje na faře jako pastorační asistent. A tak jsem s ním promluvila, jako jestli člověk, když je křesťan, musí za každou cenu v tom manželství být. Mamka byla v té době nemocná, s ní jsem se taky neodvažovala, no potom, to už jo...Až jí bylo líp. Já jsem nevěděla s kým o tom mluvit. Navrhovatelem jsem byla já. Ale pak se to zlepšilo. Chtěla jsem ten rozvod řešit a on té práce odešel, chvíli neměl žádnou a já jsem začala chodit do kostela. Já jsem prožila konverzi, takže tím pádem, ty problémy, jsem si říkala, tak nějak to zvládnou. Ta víra byla najednou na prvním místě v tu chvíli. Ta víra pro mě to byla věc nová, mě to naplňovalo, celý život zase jinak a já jsem ten rozvod zase odložila o nějakou dobu. Zdálo se, že on se zklidnil, že to zas nějakou dobu vydržíme, aspoň kvůli té Monice, než bude plnoletá. Chvíli to vypadalo relativně klidně, jenže on si dovedl domů druhého kluka, o tom tvrdil, že je jeho syn.“(E384)</p>	<p>vyvstanuly na mysly zásady, dle kterých byla vychovaná a ona je chtěla opět dodržet.</p> <p>Manžel změnil práci a situace a opět zhoršila , zažívá psychické a fyzické násilí - pití manžela - strach z manžela.</p> <p>Nová situace chtěla již situaci řešit díky bratrovi, maminka byla vážně nemocná, tu nechtěla zatěžovat.</p> <p>Po prožití konverze - opět se snažila v manželství zůstat, vše přehodnotila, ale zjistila, že víra jí nepomáhala, nepochopila, že jen víra vše nenapraví, sama si neuvědomovala, že</p>	<p>rodičovská oblast</p> <p>oblast násilí</p> <p>veřejné mínění</p> <p>oblast víry</p> <p>rigorismus ve víře</p>
--	---	--	---	--

<p>421 tom tvrdil, že je jeho syn. 422 To byl jiný chlapec? 423 <i>Jo to byl jinej. To už se vyhrotilo</i> 424 <i>moc. Než se si ho dovedl, tak jsem</i> 425 <i>slyšela nějaký telefonáty, v kterých</i> 426 <i>se s ním bavil, bylo to hodně citově</i> 427 <i>procítěný, bylo vidět, že mu na tom</i> 428 <i>klukovi záleží, že ho má rád. A</i> 429 <i>úplně něco jiného, než jak se bavil</i> 430 <i>se mnou nebo s Monikou. Tak jsem</i> 431 <i>z toho strašně byla v šoku, myslela</i> 432 <i>jsem si, že žije jako my všeci, že tak</i> 433 <i>nějak žije a on má ještě vedle</i> 434 <i>nějakej vztah a ještě o té matce, tak</i> 435 <i>jsem byla z toho zmatená , co má</i> 436 <i>s jeho matkou. Bylo vidět, že už se</i> 437 <i>znají důvěrně delší dobu. Tak to už</i> 438 <i>byl konec, ale měla jsem problémy</i> 439 <i>v práci, ještě s tou školou. Nevěděla</i> 440 <i>jsem za koho nesu odpovědnost,</i> 441 <i>jestli za dceru nebo toho kluka,</i> 442 <i>nebo manžela nebo za sebe. Byla</i> 443 <i>sem z toho zmatená. A než jsem to</i> 444 <i>všechno vyřešila, vlastně řešila</i> 445 <i>jsem to ještě s právníkem, tak se to</i> 446 <i>všechno časově protáhlo, tak mě to</i> 447 <i>vyčerpalo.</i> 448 449 5)Jak probíhalo rozvodové 450 řízení, jak jste se 451 s rozvodem vyrovnala? 452 <i>Co se týká rozvodu majetku, tak</i> 453 <i>byly s tím problémy, ale chtěla jsem</i> 454 <i>se domluvit hlavně i v zájmu</i> 455 <i>Moniky, nechtěla jsem, abych ju do</i> 456 <i>toho zatahovala, kdyby se to nějak</i> 457 <i>prodlužovalo a nebyl by rozvod</i> 458 <i>dohodou, byla by do toho</i> 459 <i>zatahovaná i ona a celkově by se to</i> 460 <i>rozmazávalo. Myslím, že hlavně</i> 461 <i>špatně by to bylo pro něho, pro</i> 462 <i>toho manžela, mu šlo o peníze, mu</i> 463 <i>šlo o to , aby mu co nejvíc zůstalo,</i> 464 <i>aby mi nemusel nic dávat. Mně šlo</i> 465 <i>o to, abychom byly alespoň trochu</i> 466 <i>s dcerou zabezpečeny, abychom</i> 467 <i>aspoň zlomek měly. V podstatě</i> 468 <i>ohledně toho majetku byly ty stání</i> 469 <i>dvě. To bylo hodně nepřímý. On</i> 470 <i>si sehnal právníka. Hodně mě to</i> 471 <i>psychicky vyčerpalo.</i> 472 6)Co se ve Vás odehrávalo po 473 rozvodu, jak jste se cítili, jaké 474 pocity ho doprovázely? 475 <i>Po rozvodu? Před rozvodem jsme</i> 476 <i>se s Monikou odstěhovaly</i> 477 <i>k rodičům, myslela jsem si, že budu</i> 478 <i>na něho pořád myslet, jak to s ním</i> 479 <i>dopadne. Nevím, cítila jsme se</i> 480 <i>z toho psychicky trošku blbě jako</i> 481 <i>takhle. Najednou jakoby mně</i></p>	<p>„Jo to byl jinej. To už se vyhrotilo moc. Než se si ho dovedl, tak jsem slyšela nějaký telefonáty, v kterých se s ním bavil, bylo to hodně citově procítěný, bylo vidět, že mu na tom klukovi záleží, že ho má rád. A úplně něco jiného, než jak se bavil se mnou nebo s Monikou. Tak jsem z toho strašně byla v šoku, myslela jsem si, že žije jako my všeci, že tak nějak žije a on má ještě vedle nějakej vztah a ještě o té matce, tak jsem byla z toho zmatená , co má s jeho matkou. Bylo vidět, že už se znají důvěrně delší dobu.“ „Tak to už byl konec, ale měla jsem problémy v práci, ještě s tou školou. Nevěděla jsem za koho nesu odpovědnost, jestli za dceru nebo toho kluka, nebo manžela nebo za sebe. Byla sem z toho zmatená. A než jsem to všechno vyřešila, vlastně řešila jsem to ještě s právníkem, tak se to všechno časově protáhlo, tak mě to vyčerpalo.“(E423)</p> <p>„Co se týká rozvodu majetku, tak byly s tím problémy, ale chtěla jsem se domluvit hlavně i v zájmu Moniky, nechtěla jsem, abych ju do toho zatahovala, kdyby se to nějak prodlužovalo a nebyl by rozvod dohodou, byla by do toho zatahovaná i ona a celkově by se to rozmazávalo. Myslím, že hlavně špatně by to bylo pro něho, pro toho manžela, mu šlo o peníze, mu šlo o to , aby mu co nejvíc zůstalo, aby mi nemusel nic dávat. Mně šlo o to, abychom byly alespoň trochu s dcerou zabezpečeny, abychom aspoň zlomek měly. V podstatě ohledně toho majetku byly ty stání dvě. To bylo hodně nepřímý. On si sehnal právníka. Hodně mě to psychicky vyčerpalo.“(E452)</p> <p>Po rozvodu? Před rozvodem jsme se s Monikou odstěhovaly k rodičům, myslela jsem si, že budu na něho pořád myslet, jak to s ním dopadne. Nevím, cítila jsem se z toho psychicky trošku blbě jako takhle. Najednou jakoby mně odpadl jeden velkej balvan, ale</p>	<p>k víře patří skutky.</p> <p>Další šok ale manžel si přivedl do bytu druhého kluka, kterého vydával za svého syna, ona si opět naivně myslela, že již je relativně vše v pořádku, dokonce se objevila i matka chlapce.</p> <p>Pocit úplného vyčerpání Problémy v práci, ve škole, kterou studovala ji přimělo ke konečnému rozhodnutí – vyhledání právníka a posléze rozvodu.</p> <p>Strach o dceru Chtěla vše urychlit, aby dcera nebyla do rozvodu zatahovaná.</p> <p>Strach - z finanční tísně, aby měli s dcerou z čeho žít.</p> <p>Pocit úlevy, ale i prázdnoty – nerozuměla tomu, byl to velký zlom.</p>	<p>intimita</p> <p>soužití</p> <p>rodičovská vina</p> <p>ekonomická oblast</p> <p>vyrovnání se s rozvodem</p>
--	--	---	---

<p>482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542</p>	<p><i>odpadl jeden velkej balvan, ale dostala jsem se do takové jakési prázdnoty a čehosi, takové divné situace pro mě, nenormální, takovej divnej zlom jsme prožila, nebo co, a najednou jsem si se vším nevěděla rady, najednou cítila jsem se po 19 letech u rodičů jako doma, že jsu někde zase jako doma, tak jsem se za ty roky u něho necítila. Tak nějak jako líp, že mě tam nikdo nebude buzerovat a hlavně určovat, kdy mám jít do koupelny a takový, což on už se pak ke mně choval hrozně, Moniku vyhazoval z koupelny a netopil nám tam a tak. Po této stránce jsem se cítila opět jako člověk, ale nějak to na mě nějak psychicky všechno nějak dolíhalo, jako jinak, on jakoby vypadl z mýho života i když se mi to třeba vracelo, zdálo se mi o tom, jak jsem si na to vzpomněla, tak to už jsem zase byla nešťastná, rozčilená. A někdy jsme měla stavy, že to šlo všechno mimo mě, ať si tam dělá co chce. Musela jsem začít žít ten život nějak jinak. Měla jsem tak trošku sklon dát si štamprdlu, to je pravda, že naši z toho byli špatní i Monika jednou mě viděla takovou opilou, protože já jsem chtěla tak nějak na všechno zapomenout a překlenout to nějak. Nevěděla jsem, co s tím. A třeba víra mi v tomto nepomáhala. Nešlo mi ani modlit se, prostě nic. Cítila jsme se několik měsíců v takovým no, divným stavu. To jsem nikdy nepoznala a nechápala jsem ani sama sebe. Myslela jsme si, že vždycky zvládnou všechno nějak s nadhledem, i když ty problémy jsou, že to nějak všechno dopadne, jako do té doby. Někak mně to vzalo. Možná je to normální v této situaci, jako překvapila jsem sama sebe, nevyznala jsem se v tým.</i></p> <p>7) Jak reflektujete rozvod nyní?</p> <p><i>Jsem určitě ráda. Bylo to dobře. Jako kdybych to všechno neprožívala, tak bych si řekla, že ten rozvod měl být už dávno, a divila bych se sama sobě, proč už jsem se k tomu dávno neodhodlala, ale tím jak to všechno člověk prožíval, postupně, jak se to vyvíjelo, jak jsem k tomu všeckému dospívala, co všechno se dělo za jiný okolnosti, tak prostě jinak to být</i></p>	<p><i>dostala jsem se do takové jakési prázdnoty a čehosi, takové divné situace pro mě, nenormální, takovej divnej zlom jsme prožila, nebo co, a najednou jsem si se vším nevěděla rady, najednou cítila jsem se po 19 letech u rodičů jako doma, že jsu někde zase jako doma, tak jsem se za ty roky u něho necítila. Tak nějak jako líp, že mě tam nikdo nebude buzerovat a hlavně určovat, kdy mám jít do koupelny a takový, což on už se pak ke mně choval hrozně, Moniku vyhazoval z koupelny a netopil nám tam a tak. Po této stránce jsem se cítila opět jako člověk, ale nějak to na mě nějak psychicky všechno nějak dolíhalo, jako jinak, on jakoby vypadl z mýho života i když se mi to třeba vracelo, zdálo se mi o tom, jak jsem si na to vzpomněla, tak to už jsem zase byla nešťastná, rozčilená. A někdy jsme měla stavy, že to šlo všechno mimo mě, ať si tam dělá co chce. Musela jsem začít žít ten život nějak jinak. Měla jsem tak trošku sklon dát si štamprdlu, to je pravda, že naši z toho byli špatní i Monika jednou mě viděla takovou opilou, protože já jsem chtěla tak nějak na všechno zapomenout a překlenout to nějak. Nevěděla jsem, co s tím. A třeba víra mi v tomto nepomáhala. Nešlo mi ani modlit se, prostě nic. Cítila jsme se několik měsíců v takovém no, divným stavu. To jsem nikdy nepoznala a nechápala jsem ani sama sebe. Myslela jsme si, že vždycky zvládnou všechno nějak s nadhledem, i když ty problémy jsou, že to nějak všechno dopadne, jako do té doby. Někak mně to vzalo. Možná je to normální v této situaci, jako překvapila jsem sama sebe, nevyznala jsem se v tým.“(E475)</i></p> <p><i>„Jsem určitě ráda. Bylo to dobře. Jako kdybych to všechno neprožívala, tak bych si řekla, že ten rozvod měl být už dávno....., postupně, jak se to vyvíjelo, jak jsem k tomu všeckému dospívala, co všechno se dělo za jiný okolnosti, tak prostě jinak to být nemohlo. Když spíš jsme se s tím všeci natrápili, asi ani pro toho manžela to nebylo jednoduchý, on</i></p>	<p>Pocit domova -zjistila, jak hrozné to v manželství bylo</p> <p>Pocit osvobození ale i smutku Cítila se jako „člověk“to vypovídá o tom, jak musela trpět - již ji nikdo nebuzeroval, co má jak a kdy dělat manžel omezoval jejich základní biologické potřeby, ohrožoval zdraví, ale manžel jakoby jí chyběl.</p> <p>Pocit emocionálního vypětí -nerozuměla sama sobě, překvapilo ji to, jak se chovala, ani víra ji nyní nepomáhala.</p> <p>Pocit spokojenosti - z vyřešení situace.</p> <p>Pocit zmatku - chaosu, po rozvodu.</p>	<p>pocit viny</p>
--	---	---	--	-------------------

543	<i>nemohlo. Když spíš jsme se s tím</i>	<i>to řešit neuměl a ani</i>	
544	<i>všeci natrápili, asi ani pro toho</i>	<i>nechtěl.“(E531)</i>	
545	<i>manžela to nebylo jednoduchý, on</i>		
546	<i>to řešit neuměl a ani nechtěl.</i>		
547	8)Cítili jste pocit viny, pokud ano,		
548	jak jste se s ním vypořádali? Pokud		
549	ne, proč?		
550	<i>Necítila jsme žádnéj pocit. Já jsem</i>	<i>„Necítila jsme žádnéj pocit. Já</i>	
551	<i>měla pocit, že jsem nevěděla. Že</i>	<i>jsem měla pocit, že jsem nevěděla.</i>	
552	<i>jsem se snažila pro to něco udělat,</i>	<i>Že jsem se snažila pro to něco</i>	
553	<i>kolikrát jsem udělala třeba velký</i>	<i>udělat, kolikrát jsem udělala třeba</i>	
554	<i>chyby. Měla jsem leccos řešit třeba</i>	<i>velký chyby. Měla jsem leccos</i>	
555	<i>jinak. Ale v té době po tom</i>	<i>řešit třeba jinak. Ale v té době po</i>	
556	<i>rozvodu, no už nevím, takový to</i>	<i>tom rozvodu, no už nevím, takový</i>	
557	<i>bylo celý chaotický.</i>	<i>to bylo celý chaotický“ (E502)</i>	

8. 5. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhovoru

Paní Jana se snaží naplnit zásady, podle kterých byla vychovaná. Její model je poslouchat: manžela (vařila, uklízela, starala se zahradu, psa, velký dům), maminku (bála se, aby ji nezklamala), tchyni (chtěla se jít vyrovnat v pořádku). Ti ji staví morální zásady, ale ona nerozlišuje, zda jsou její, ona se s nimi zcela ztotožňuje. Její život je postaven na heteronomní morálce, sama nečiní žádné rozhodnutí. Má strach ji porušit ne kvůli sobě, ale především kvůli nejbližším, aby ji neodsuzovali.

V oblasti soužití opět dodržuje přání druhých, ale fyzicky to nezvládá, ale snaží se (byla to zátěž, nebyla na to zvyklá tolik pracovat). Opět neprotestuje. Vyčítá si – byla by dobrá, kdyby vše splnila. I když se již snaží o nějakou komunikaci s manželem, komunikace se nedaří (manžel se urazil, nechtěl se vůbec bavit, nadal jí). Za každou cenu se snaží udržet vztah, ale necítí se spokojeně (nevěděla s kým by se radila). Vyčítá si, že zklamala jako matka (uvědomuje si, že dceru odbývala v určité etapě života), na druhou stranu si začínala uvědomovat, že kvůli ní chce v manželství ještě vydržet.

V oblasti intimity je zklamaná (dochází ke vzájemnému nesouladu i v této oblasti), necítí se být spokojená ani jako žena (neprožívala nic příjemného, lásku nepocítovala ani fyzicky ani po duchovní stránce, cítila se nepříjemně). Šokem a zlomem v celém manželství je potvrzení manželovi sexuální orientace – pedofilie (myslela, že chování k jejím bratrům je nějaká mužská záležitost, ale potom dovedl chlapce, později druhého).

Manžel si nastěhoval chlapce domů a jeho příchod ji přiměje k udělení rozhodného kroku. Ale zrovna v tu dobu prožila konverzi a navrací se víc k víře, tím pádem si myslí, že se manželství udrží (víra byla na prvním místě a ona vše oddálila). Žádost o rozvod nakonec podala sama, ale až po delší době a obávala finančního zabezpečení.

Po rozvodu cítí naprosto rozporuplné pocity – pocit úlevy i prázdnoty, pocit osvobození i samoty, pocit spokojenosti i pocit zmatku. Po odstěhování k rodičům konečně cítí pocit domova a zjišťuje, jak hrozné to v manželství bylo, jaké prožívala napětí v manželství, ale opět vzpomíná manžela (jak se asi cítí on).

Její sebeobraz je založen na poslouchání příkazů, norem – být poslušnou dcerou, manželkou, dobrou matkou, má radost, že se to snaží naplňovat. Tento život dle norem jí vyhovuje, nezpochybňuje je, nesnaží se je měnit. Chce být obětí, ale neuvědomuje si to. Neřeší ve svém příběhu základní životní problémy. Pouze řeší, jak je zvládnout dobře, nejde do přímých konfrontací. Řeší pouze malé problémy – v tom se projevuje její aktivita.

Manžel v příběhu vystupuje jako egoista - prosazuje si svoje potřeby (chtěl, aby vše klapalo), dále jako tyran - omezoval jejich základní biologické potřeby (netopil, vyhazoval je z koupelny) a člověk s pedofilním zaměřením (vnímala, že mu na klukovi záleží a má ho rád, spal s ním v ložnici).

Závěr: pocit viny se táhne celým příběhem a ona si toho vůbec není vědoma. Na otázku, zda cítila pocit viny, odpovídá, že necítila nic, spíš chaos.

8. 6. Analýza rozhovoru č. 6 – paní Hedvika

67 roků, 11letá škola, důchodkyně, tři děti, 47 roků. Rozvedená

8. 6. 1. Shrnutí rozhovoru

1) Paní se vdala, protože otěhotněla a tehdy to bylo normální, že se těhotná dívka musela vdát. Vlastně ani manžela pořádně neznala, protože se seznámili, když byl na vojně a jezdil za ní. Ale hned po svatbě zjišťuje, že manžel není ideální, dokonce se díky svému bratrovi dověděla, že byl již třikrát souzený.

2) Již odpovězeno.

3) Nejdříve po svatbě bydleli každý samostatně, ona u rodičů, takže se nepoznali, pouze si dopisovali a maminka jí všechny dopisy četla. Jednou jí napsal, aby mu peníze, které vydělá, posílala, to maminku rozzlobilo a ona se musela k manželovi odstěhovat, protože již tam měli koupený rodinný domek, který jim koupil manželův otec. Jakmile se Hedvika k němu odstěhovala, otěhotněla podruhé. Manžel nechtěl další dítě přijmout a nutil paní k potratu. Dokonce ji za to bil páskem, když s ním nesouhlasila. Rodiče je pozvali na návštěvu na velikonoce, manžel jet nechtěl. Jela sama a rodiče poznali, že ji manžel bije. Tatínkovi se svěřila, že čekají další miminko a manžel ji nutí, aby šla na potrat a ona s ním nesouhlasí a bije ji za to. Tatínek s ní naprosto souhlasil a řekl jí, že pokud toto již nebude moci vydržet, ať mu napíše, že ji odtud odveze, což se také zanedlouho stalo.

4) Žádost o rozvod podala Hedvika, protože potřebovala, aby manžel platil alimenty na obě děti. V rozvodovém řízení jí pomáhal právník. Manžel se rozvodu nebránil, nikdy ji nevyhledal, pouze se její maminka od cizích lidí dověděla, že jakmile se odstěhovala, již tam měl tři ženy, které stejně vyhodil. Od sociálního úřadu se dověděla, že je manžel opět zavřený, alimenty jí platil národní výbor, kterému je potom manžel musel vrátet.

5) Jakmile si našla práci, tak se cítila dobře.

6) Po rozvodu cítila úlevu, nejlépe se cítila, když si našla práci a mohla pracovat. Je hrdá na to, že dokázala za život dcery bojovat a tento boj ustála. Doslova říká, že nenechala dítě zabít.

7) Pocit viny necítila, vždyť dceři zachránila život.

8) Nyní zpětně vidí, že se neměla vdávat, nemusela by se ani rozvádět. Ale vzpomíná, že manželova matka měla také velice těžký život, musela podstoupit devět potratů a dokonce na ni její manžel i střílel. Takže její manžel musel podle paní mít velmi těžké dětství. Těžko se to dá nějak hodnotit, když to sám člověk nezažil.

9) Vinu podle paní si člověk uvědomí a cítí, jakmile něco provede. Pocit viny vnímá jako něco nejasného, kdy člověk spíš tápe a přemítá o tom, co ho trápí.

8. 6. 2. Tabulka F – rozbor rozhovoru

	F: rozhovor č. 6. Hedvika	Vybrané klíčové citace	Kategorie	Oblast
1	67roků, 47 roků rozvedená			
2	1)Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalým manželem vzali?			
3	Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?			
4	No, byla jsem prostě v jiném stavu, tak jsem se prostě v osmnácti vdávala.	„byla jsem prostě v jiném stavu, tak jsem se prostě v osmnácti vdávala“(F.6)	To že otěhotněla je náhoda , ale ona to nehodnotí, situaci přijímá, nikoho neobviňuje, ale nelíbilo se jí to.	intimita
5	Vzpomínáte si po těch letech, jaké to bylo hned po svatbě?	„No, nic moc. Protože jsem bydlela u rodičů, on bydlel v Berouně, napřed byl na vojně. No, a on byl v Klatovech, blízko a jezdil tam za mnou do Slavíkovíc, no a když jsem byla v jiném stavu, tak jsme se vzali.“(F11)		
6	No, nic moc. Protože jsem bydlela u rodičů, on bydlel v Berouně, napřed byl na vojně.			
7	No, a on byl v Klatovech, blízko a jezdil tam za mnou do Slavíkovíc, no a když jsem byla v jiném stavu, tak jsme se vzali.			
8	Nutili Vás rodiče nebo jste se sama rozhodla?			
9	Tak to bylo automatický, ... tehdy, že.	Tak to bylo automatický, ... tehdy, že.(F20)	Dobový kontext- tehdy to tak bylo, ona to neřeší, brali až byl manžel po vojně.	veřejné mínění
10	Když jste se vzali, to už byl z vojny doma nebo ještě byl na vojně?	„To už byl doma z vojny“(F25)		
11	Ně. To už byl doma z vojny. No ale jako, těch zádrhelů bylo víc.	„No ale jako, těch zádrhelů bylo víc.“(F25)		
12	Protože můj brácha chodil s děvčetem, její strýc byl náčelníkem VB a on mně tehdy něco naznačil, že měl nějaký problémy a tak ten brácha poprosil toho strejdy, aby si vyžádal rejstřík,... trestní. No a přišel domů a říká: „Švico, posad' se.“ A já říkám: „Proč?“	„Protože můj brácha chodil s děvčetem, její strýc byl náčelníkem VB a on mně tehdy něco naznačil, že měl nějaký problémy a tak ten brácha poprosil toho strejdy, aby si vyžádal rejstřík,... trestní. No a přišel domů a říká: „Švico, posad' se.“ A já říkám: „Proč?“ „No uvidíš, on nebyl jednou ztrestanej, on byl třikrát. On byl, on měl dvě podmínky a jednou musel sedět, proto šel později na vojnu. To dostal za ublížení na zdraví.“	Uvědomění si špatné volby -zjišťuje minulost manžela a svoji chybu při jeho výběru.	kontext násilí
13	„No uvidíš, on nebyl jednou ztrestanej, on byl třikrát. On byl, on měl dvě podmínky a jednou musel sedět, proto šel později na vojnu. To dostal za ublížení na zdraví.“			
14	2)Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností, Jak jste to prožívali?			
15	Již odpovězeno v přecházející otázce.			
16	3)Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?			
17	Tam byly,... já jsem dělala ve Slavíkovících a maminka mně opatrovala tu nejstarší holku. On mě potom psal a maminka mně četla všechny ty dopisy a on mně psal, abych zůstala bydlet u	...já jsem dělala ve Slavíkovících a maminka mně opatrovala tu nejstarší holku. On mě potom psal a maminka mně četla všechny ty dopisy a on mně psal, abych zůstala bydlet u rodičů	Zneužívání Manžel má tendenci ji ekonomicky využívat. Jí to přijde relativně „normální“ –	ekonomická oblast
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				
55				
56				
57				

<p>58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117</p>	<p>rodičů a peníze, co vydělám, abych mu posílala. Takže maminka když to četla, tak se naštvála : „Běž si k němu, máte tam kópené rodinné domek, tak běž k němu.“ Jeho otec nám koupil rodinné domek v Berouně, tak sem se musela odstěhovat. Té malé bylo tři měsíce. No a přistěhovala sem se tam a přišla sem do jiného stavu podruhé a načež on mě začal mlátit. Že to musím dat pryč, že on to nechce. Tak mě seřezal aji páskem a prostě. Naši nás pozvali na Velikonoce, abychom k nim přijeli, on jet nechtěl, tak sem vzala kočárek, tak sem vzala kočárek a jela sem s tou Aničkou..... sama. A: „Táto, podivě se na ňu, jak ona vypadá, dyť ona je hrozná, ať se sebere a jed' pro ňu, ať se sebere a jede dom.“ No a taťkovi sem to teda řekla, jak on mě mlátí, abych to dala pryč. A: „To rozhodně neděle.“ A tatínek, když sem odjížděla mi řekl: „Když to nebudeš moci vydržet, tak mi napiš a já pro tebe přijedu.“ A přijel. To bylo v červnu, osmého června sem odjela. To byl akorát jeho svátek, tak si to pamatuju. Tatínek pro mě přijel s taková malá dodávka, naložili jsme postýlku, kočárek a věci, co sem dostala jako z domu, tak sem si sbalila, klíče sem hodila do schránky a hotovo. A bylo.</p> <p>4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete?</p> <p>Již uvedeno v otázce 3.</p> <p>Kdo byl navrhovatelem rozvodu?</p> <p>Já jsem žádala o rozvod.</p> <p>Takže on Vás ani nehledal?</p> <p>Ne. Já, protože potřebovala sem, aby mi platil, protože sem nechodila do práce. Kde seženete práci s malým děckem a v jiným stavu ještě k tomu. To bylo tehdy hrozný, že. No tak sem šla žádat o rozvod. Do Sušice sem jezdila k jednomu advokátovi. On byl teda velice hodný. On mi pomáhal, co mohl.</p> <p>Jak tehdy rozvody probíhaly? Táhlo se to dlouho?</p> <p>No, nebylo to tak dlouho. No</p>	<p>a peníze, co vydělám, abych mu posílala. Takže maminka když to četla, tak se naštvála : „Běž si k němu, máte tam kópené rodinné domek, tak běž k němu.“(F53)</p> <p>„...tak sem se musela odstěhovat. Té malé bylo tři měsíce.“(F66)</p> <p>„...přišla sem do jiného stavu podruhé a načež on mě začal mlátit. Že to musím dat pryč, že on to nechce. Tak mě seřezal aji páskem a prostě.“(F69)</p> <p>„Táto, podivě se na ňu, jak ona vypadá, dyť ona je hrozná, ať se sebere a jed' pro ňu, ať se sebere a jede dom.“ No a taťkovi sem to teda řekla, jak on mě mlátí, abych to dala pryč. A: „To rozhodně neděle.“ A tatínek, když sem odjížděla mi řekl: „Když to nebudeš moci vydržet, tak mi napiš a já pro tebe přijedu.“ A přijel.“(F79)</p> <p>„Tatínek pro mě přijel s taková malá dodávka, naložili jsme postýlku, kočárek a věci, co sem dostala jako z domu, tak sem si sbalila, klíče sem hodila do schránky a hotovo. A bylo.“(F93)</p> <p>„Já jsem žádala o rozvod“(F103)</p> <p>„Já, protože potřebovala sem, aby mi platil, protože sem nechodila do práce. Kde seženete práci s malým děckem a v jiným stavu ještě k tomu. To bylo tehdy hrozný, že. No tak sem šla žádat o rozvod. Do Sušice sem jezdila k jednomu advokátovi. „(F105)</p>	<p>nebrání se tomu, až po rozhodnutí matky se k němu stěhuje – nedělá rozhodnutí sama.</p> <p>Poslušnost rodičů- rodiče do celkové situaci zasahují - nejdřív navrhnou řešení má se odstěhovat, ona poslouchá.</p> <p>Fyzické a psychické násilí – ona je k němu pasivní... - nebojuje s ním, akceptuje je.</p> <p>Poslušnost rodičů a když se situace zhoršuje, tak ji řeší – máma navrhuje řešení a táta je realizuje.</p> <p>Zdravé rozhodnutí rozhoduje se a své rozhodnutí realizuje i když její rozhodnutí je podpořeno rodiči.</p> <p>Samostatnost Realizuje své rozhodnutí a vyhledává aktivně pomoc od okolí – hledá zdroje pomoci- advokáta a reálně si uvědomuje svoji problematickou situaci – nedostatek peněz Aktivně se rozhoduje, řeší situaci, rozhoduje se, aktivně jezdí k advokátovi, uvědomuje si finanční situaci a řeší ji.</p>	<p>veřejné mínění</p> <p>kontext násilí</p> <p>veřejné mínění</p> <p>veřejné mínění</p> <p>soužití</p> <p>ekonomická oblast</p>
--	---	---	---	---

<p>118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178</p>	<p><i>hlavně kvůli těm alimentům, že, protože děcko peníze potřebovalo.</i> A dělal problémy bývalý manžel ohledně rozvodu nebo těch alimentů? <i>No ani né, dyť on platil dvě stovky. Co to bylo? Tak to bylo tehdy, to nebylo nic. On dělal v dole napřed. On potom byl v Příbrami, tam byly taky nějaký doly, plat měl tam velké.</i> A nepostrádal vás? Třeba, že by vás jel hledat? <i>Ne. Akorát naša maminka se dověděla tenkrát ve vlaku, že tam měl ale po mně tři ženský a všecy je vyhodil. Jinak sem o něm něvěděla nic. Akorát tady v Blansku potom, tady sociálka mě pozvala, že je zavřenej, tak že nemůže platit, tak mě to platili z národního výboru. To už sem vlastně měla čtyři sta. Protože dvě stovky na jednu, dvě stovky na druhó. Tak to mně platili a on to potom musel splácet.</i> A že je takový jako násilný jste nepoznala, když jste spolu chodili? <i>Ne. Já sem vlastně byla na první zábavě, maminka byla se mnou ještě, no jemu se taková nána líbila, že. Po každým tanečku šla si sednout na galérku za maminkó, že. Pro něho to bylo, něco, co ho bude poslouchat, že... no. A přitom, když sem se tam přistěhovala, tak sem tam uklízela a tak sem tam našla takovej album. Samá nahá ženská. Řeknite mně, která se nechá fotit, když...(ticho) by s ním nic neměla, že.</i> A to jste našla, až když jste byla vdaná? Jak jste se cítila? <i>No, to mě ranilo.</i> 5)Jak probíhalo rozvodové řízení, jak se s rozvodem vyrovnal? <i>Až sem si našla práci, tak už to bylo dobrý. Když sem mohla dělat.</i> Vy jste vlastně zachránila tu dceru, že? <i>Jo, než bych dcerku dala pryč, v žádným případě. No. To neexistovalo!</i> Je pěkné, že Vás ty rodiče přijali.</p>	<p>„...naša maminka se dověděla tenkrát ve vlaku, že tam měl ale po mně tři ženský a všecy je vyhodil.“(F132)</p> <p>„tady sociálka mě pozvala, že je zavřenej, tak že nemůže platit, tak mě to platili z národního výboru. To už sem vlastně měla čtyři sta. Protože dvě stovky na jednu, dvě stovky na druhó. Tak to mně platili a on to potom musel splácet.“(F138)</p> <p>„Já sem vlastně byla na první zábavě, maminka byla se mnou ještě, no jemu se taková nána líbila, že. Po každým tanečku šla si sednout na galérku za maminko. Pro něho to bylo, něco, co ho bude poslouchat“(F149)</p> <p>„ A přitom, když sem se tam přistěhovala, tak sem tam uklízela a tak sem tam našla takovej album. Samá nahá ženská. Řeknite mně, která se nechá fotit, když..by s ním nic neměla, že.(F156)</p> <p>„No, to mě ranilo.“(F165)</p> <p>„Až sem si našla práci, tak už to bylo dobrý. Když sem mohla dělat“(F169).</p> <p>“ než bych dcerku dala pryč, v žádným případě. No. To neexistovalo!“ (F174)</p>	<p>Pocit ponížení -zjišťuje, že není první, se kterou manžel intimně žil Zde si opět uvědomuje svoji chybu – neměla si ho brát.</p> <p>Znovu potvrzení o násilném chování partnera – jeho trestné činnosti.</p> <p>Zde si uvědomuje svoji chybu – neměla si jej brát. sebeobviňování Tady popisuje, jak de fakto došlo k jejímu otěhotnění a mluví o sobě jako o náně – sebe obviňuje, své rozhodnutí vyčítá</p> <p>Pocit ponížení -zjišťuje, že manžel již žen měl asi víc.</p> <p>Pocit hanby</p> <p>Zodpovědnost - aktivně přebírá zodpovědnost za svůj život – nachází práci</p> <p>Hrdost- - bojovala za život svého dítěte, děti.</p>	<p>intimita</p> <p>kontext násilí</p> <p>intimita</p> <p>intimita</p> <p>intimita</p> <p>ekonomická oblast</p> <p>rodičovská oblast</p>
--	---	--	---	---

179	<i>No tatínek byl moc hodnej.</i>			
180	<i>Tatínek byl strašně moc hodnej.</i>			
181	<i>On byl hajnej .No tak k přírodě,</i>			
182	<i>k lidem, ke zvířátkům, tak měl</i>			
183	<i>takové milé vztah.</i>			
184	6)Co se ve Vás odehrávalo po			
185	rozvodu, jak jste se cítili, jaké	Úlevu.“(F187)		
186	pocity ho doprovázely?			
187	<i>Úlevu.</i>			
188	7)Cítili jste pocit viny, pokud			
189	ano, jak jste se s ním vypořádal?	„Ne to v žádném případě.		
190	Pokud ne, proč?	Zachránila sem život		
191	<i>Ne to v žádném případě.</i>	dceři.“(F191)		
192	<i>Zachránila sem život dceři.</i>			
193	8)Jak reflektujete rozvod nyní?			
194	<i>No, neměla sem se vůbec vdávat.</i>	„neměla sem se vůbec		
195	<i>No. Kdybych bývala zůstala</i>	vdávat. No. Kdybych bývala		
196	<i>s jednou, tak sem potom nebyla se</i>	zůstala s jednou, tak sem		
197	<i>dvóma. Že. Tři měsíce bylo</i>	potom nebyla se dvóma.		
198	<i>Anušce, když sem otěhotněla</i>	Že.“(F194)		
199	<i>podruhý, to nastaly ty tyátry.</i>	„ Tři měsíce bylo Anušce,		
200	<i>Napřed, jakž takž se to dalo. Pak</i>	<i>když sem otěhotněla podruhý,</i>		
201	<i>to začalo. Ale nebyla sem</i>	<i>to nastaly ty tyátry. Napřed,</i>		
202	<i>schopna toto podstoupit, zabít</i>	<i>jakž takž se to dalo. Pak to</i>		
203	<i>dítě.</i>	<i>začalo.“(F203)</i>		
204	A manžel to bral normálně,	„ Ale nebyla sem schopna		
205	abyste šla na potrat?	<i>toto podstoupit, zabít</i>		
206	<i>No, jednou sem se od něho</i>	<i>dítě.“(F201)</i>		
207	<i>dověděla, že jeho maminka to tak</i>	„jednou sem se od něho		
208	<i>brala, ona měla devět potratů a</i>	<i>dověděla, že jeho maminka to</i>		
209	<i>její manžel po ní dokonce aji</i>	<i>tak brala, ona měla devět</i>		
210	<i>střílel.</i>	<i>potratů a její manžel po ní</i>		
211	Takže on to měl tak těžký,že?	<i>dokonce aji střílel“ (F206)</i>		
212	<i>No, kdoví jaký tam byly vztahy</i>	„kdoví jaký tam byly vztahy		
213	<i>v té rodině, to člověk nemůže</i>	<i>v té rodině, to člověk nemůže</i>		
214	<i>nijak hodnotit, když v tom nežije,</i>	<i>nijak hodnotit, když v tom</i>		
215	<i>že.</i>	<i>nežije“ (F212)</i>		
216	9)Jak vnímáte slovo vina a pocit			
217	viny, vidíte v tom rozdíl v těch	„Vina. To většinou si člověk		
218	dvou slovech?	uvědomí, že něco provede.		
219	<i>Vina. To většinou si člověk</i>	<i>Tak tu vinu cítí. To už cítí.</i>		
220	<i>uvědomí, že něco provede. Tak tu</i>	<i>A pocit? Když je něco</i>		
221	<i>vinu cítí. To už cítí.</i>	<i>takovýho,....nejasnýho. Spíš</i>		
222	<i>A pocit? Když je něco</i>	<i>člověk neví, tápe, z jedné</i>		
223	<i>takovýho,....nejasnýho. Spíš</i>	<i>strany z druhé strany, tak to</i>		
224	<i>člověk neví, tápe, z jedné strany</i>	<i>bych řekla, že je pocit</i>		
225	<i>z druhé strany, tak to bych</i>	<i>vinu.“(F219)</i>		
226	<i>řekla, že je pocit viny.</i>			
			Pocit úlevy -prožívá radost z rozvodu, že svoji problematickou situaci dobře vyřešila, že ji zvládla. Pocit hrdosti záchrana dítěte.	vyrovnání se s rozvodem
			Sebeobviňování -neměla se vlastně vdávat vůbec.	rodičovská oblast soužití
			Další fyzické a psychické násilí – napřed akceptovala.	kontext násilí
			Zdravé sebeuvědomění Již násilí netoleruje v zájmu záchrany života.	rodičovská oblast
			Situace manžela - fyzické násilí zažíval manžel v dětství, pro něho byl potrat normální věcí Situaci manžela nehodnotí.	kontext násilí
			Vinu i pocit viny rozlišuje.	pocit viny a vina

8. 6. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhovoru

Již na začátku manželství je paní Hedvika pasivní, je zvyklá poslouchat, s odstupem let si uvědomuje, že byla „nána“. Brzy po svatbě se dozvídá od bratra o manželově násilném chování v minulosti. I ona sama toto násilí od manžela zažívá. Situace se vyhrotí, dochází k násilí, ona se k tomu nepostaví, opět je pasivní v řešení.

Jako nejaktivnější v celém příběhu vystupují především její rodiče. Napřed ji maminka posílá bydlet k manželovi, potom ji opět pomáhají se odstěhovat, až zjistí okolnosti, ve kterých žije (na cestě bylo druhé dítě a manžel ji za to bije, nutí ji k potratu). Rodiče do celkové situace zasahují a celou situaci řeší – nejdřív navrhnou řešení a když se situace zhoršuje, tak ji řeší – máma navrhuje řešení a táta je realizuje.

V první části příběhu je vidět její pasivita. Pasivně akceptuje, co jí kdo řekne – rodiče (poslouchala je, maminka jí četla dopisy, poslala ji bydlet k manželovi), přizpůsobuje se dobovým sociálním konvencím (tehdy to bylo normální se vdávat, když žena otěhotněla). Vinu přisuzuje sobě (nazývá se nána). Dlouho se staví do role oběti.

Několikrát se v příběhu zmiňuje, že se špatně rozhodla, manžela si neměla brát, uvědomuje si svoji chybu, vybrala si zcela chybně takového muže (neznala jeho minulost, jeho agresivitu). Uznává svoji vinu, neměla se vůbec vdávat.

Až záchrana druhého nenarozaného dítěte (nechce jít na potrat, je podpořena rodiči), dělá zlom v její pasivním přístupu ke svému životu. Sama za sebe se rozhoduje a je aktivní (odchází od manžela, žádá o rozvod), reálně si uvědomuje svoji problematickou situaci – nedostatek peněz a vyhledává zdroje pomoci (advokáta, stará se o ekonomickou situaci, až si posléze nachází práci). Po rozvodu cítí úlevu a radost ze záchrany dítěte. Sebe v příběhu vidí naprosto střízlivě, ničím svůj sebeobraz nepotřebuje vylepšovat, ani se nelitovat.

Manželova aktivita se projevuje v bití, násilnostech, jak v jeho minulosti před svatbou, ale i po ní (má mu posílat peníze), po druhém otěhotnění jí bije. Dokonce po rozvodu se dozvídá od úřadu, že je manžel opět zavřený. Muž pocházel z problematického manželství (jeho maminka měla sedm potratů, její manžel po ní střílel), ona to vidí z toho úhlu pohledu, nehodnotí ho.

Závěr: pocit viny necítí (zachránila dceři život), ale uvědomuje si své chybné rozhodnutí v životě – neměla se vůbec vdávat. Dříve nevnímala, že se o jejím životě rozhodovalo, ale nakonec vzala život do vlastních rukou a je na to hrdá. Obviňování v tomto příběhu přichází ze strany manžela (nutí ji k potratu).

8. 7. Analýza rozhovoru č. 7 – pan Adam

Pan Adam, 55 roků, vysokoškolák, nyní pracuje jako zaměstnanec ve svém oboru, dvě děti, 17 roků, rozvedený.

8. 7. 1. Shrnutí rozhovoru

- 1) Na základě společných zájmů a studií na společné vysoké škole se vzali. Největším impulzem ke svatbě bylo otěhotnění ženy.
- 2) Jako první problém, který se objevil ihned po svatbě bylo udržované těhotenství, kdy již do manželského života začínají hovořit rodiče ženy. Sice v dobrém, chtějí pomoci, ale pan Adam to vnímá dnes ne zcela pozitivně. Vážné problémy nebyly, ale protože děti měli hned dvě po sobě, manželka žila s nimi u rodičů a on za nimi dojížděl pouze na víkendy. Zdálo se to pro děti i pro ženu výhodnější, protože babička jim pomáhala.
- 3) Jako takový větší problém pan Adam uvádí to, že se ženě nedařilo najít vhodné zaměstnání. Po dětech, kdy nastoupila do svého v podstatě prvního zaměstnání, skončila na psychiatrickém oddělení. Později nastoupila žena do práce, kde byla spokojená, ale protože měli chlapce, věnovali především všechnen volný čas dětem. A zde vidí Adam problém. Jen on jezdí s chlapci na dovolenou a společné výlety. Žena se toho skoro nezúčastňovala, protože nebyla sportovně založená. Pan Adam byl spokojený, vzorně se starala o domácnost, i když připouští, že takový způsob žití nebyl dobrý.
- 4) Jako největší problém, který se potom vyskytl, bylo manželčino propadnutí alkoholu a psychické problémy. Protože rodiče již od samého začátku do manželství hovořili, dokonce je podporovali v tom, aby se rozvedli, podal na jejich popud žádost o rozvod on sám. Ale přiznává, že již pro něho situace v bytě manželkou, která propadla alkoholu byla nesnesitelná. Takže v podstatě jejich narážek na rozvod využil.
- 5) Rozvodové řízení se zkomplikovalo ze strany soudu, zatím žili ve společné domácnosti a starali se o děti. Rozvedeni byli na první stání po půl roce od podání žádosti.
- 6) Pan Adam uvádí, že se vyrovnal lépe s rozvodem, než manželka. Pomohlo mu, že odešel z jejich společného bytu, neměl sice kde bydlet, trvalo mu rok, než si pořídil vlastní nový byt.
- 7) Po rozvodu se pán cítil spokojený, až na bytovou stránku, jak již výše uvedl.
- 8) Poznal novou – nynější partnerku, reflektuje rozvod pozitivně. Ve vztahu k sobě i k dětem. Rozvedli se až byli synové dospělí, myslí si, že to pro ně bylo pozitivní. Studovali na vysoké škole a potřebovali klid na učení a ten doma nebyl. Ale i po tolika letech po rozvodu uznává, že bude ochuzen o vztah s vlastními – pokrevními vnoučaty, které by rád

měl. Sice vnoučata od jeho nynější partnerky má rád, ale vnímá to, že měl štěstí, že má takovou hodnou partnerku. Ne každý podle něho takto spokojeně dopadne.

9) Pocit viny necítí, protože se naprosil dost, aby manželka změnila svůj vztah k rodičům i alkoholu. Vinu vnímá ze dvou stran. Jednak rozlišuje vinu - jako provinění, které člověk udělal ať úmyslně nebo neúmyslně a jednak vinu morální - kdy člověk nese za druhého zodpovědnost třeba i v nemoci. Zde udává, že i alkoholismus je nemoc a vnímá, že vinu má, že bývalou ženu víc nepodpořil. Pocit viny se podle něho odvíjí od křesťanství nebo od výchovy, protože člověku jsou vštípeny nějaké hodnoty a on je nedodrží. Tehdy nastupuje u lidí pocit viny.

8. 7. 2. Tabulka G – rozbor rozhovoru

	G: Rozhovor č. 5. pan Adam	Vybrané klíčové citace	Kategorie	Oblast
1	55 roků, 17 roků rozvedený			
2	1) Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalou manželkou vzali? Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?			
3				
4				
5				
6	My jsme se poznali v době studií,	„...začalo to tím, že jsme měli	Společné zájmy, studium, těhotenství.	soužití
7	byla to taková studentská láska,	takový společný zájmy. Kulturu, i		
8	byla to, kdy ona i já, byla vlastně	když jsme oba studovali		
9	první známost, chodili jsme spolu	zemědělskou školu, oba jsme		
10	tři roky a začalo to tím, že jsme měli	inklinovali k těm humanitním		
11	takový společný zájmy. Kulturu, i	věcem, jako takovej, měli jsme		
12	když jsme oba studovali	rádi divadlo, měli jsme rádi kino,		
13	zemědělskou školu, oba jsme	muziku, žena bývalá hrála na		
14	inklinovali k těm humanitním	klavír, já jsem se učil na housle, i		
15	věcem, jako takovej, měli jsme	když jsem teda moc dobře nehrál,		
16	rádi divadlo, měli jsme rádi kino,	ale trochu hudebního sluchu mám,		
17	muziku, žena bývalá hrála na klavír,	tak to nás dost spojilo. Takže		
18	já jsem se učil na housle, i když	v podstatě jsme byli skoro jako		
19	jsem teda moc dobře nehrál, ale	taková přechozená známost, tři		
20	trochu hudebního sluchu mám, tak	roky jsme spolu chodili, a a když		
21	to nás dost spojilo. Takže v podstatě	jsem byli ve čtvrtém ročníku, tak		
22	jste byli skoro jako taková	otěhotněla“(G10)		
23	přechozená známost, tři roky jsme			
24	spolu chodili, a a když jsme byli ve			
25	čtvrtém ročníku, tak otěhotněla,			
26	vlastně ještě já jsem byl teda starší,			
27	protože já jsem měl mezi střední a			
28	vyšší školou vynechaný dva roky,			
29	protože na začátku těch			
30	sedmdesátých let byla taková divná			
31	doba politicky, byly nějaký ty			
32	škraloupy, takže já jsem dva roky			
33	manuálně pracoval, takže já jsem			
34	byl trochu starší jako ty děcka,			
35	s kterejma sme chodili, takže na			
36	konci toho čtvrtého ročníku mi bylo			
37	čtyřicet a brali jsme se vlastně			
38	mezi čtvrtým a pátým ročníkem na			
39	vyšší škole.			
40				
41	2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností. Jak jste to prožívali?			
42		„...hned po tom zápise se zjistilo, že	Obviňování – dává vinu situaci – udržované těhotenství, manželčiným rodičům, manželce. Sice uznává, že pomoc od rodičů byla vítaná, oba byli prarodičům vděční i pro děti bylo bydlení v rodinném domku výhodnější. Dokonce babička	veřejné mínění - rodiče
43		musí mít udržovaný těhotenství,...		
44	Takže, my jsme se vzali mezi tím	Měli jsme naplánovaný, že budeme		
45	čtvrtým a pátým ročníkem, zapsali	spolu tady v Brně. Ale když bylo to		
46	jste se v podstatě do pátého	udržovaný těhotenství, tak šla do		
47	ročníku a hned po tom zápise se	nemocnice, a v tu chvíli se do toho		
48	zjistilo, že musí mít udržovaný	v podstatě začali do toho trochu		
49	těhotenství, my jsme měli teda	montovat její rodiče, protože		
50	naplánovaný, že budeme tady	z logiky věci teda jsme potřebovali		
51	v Brně, já teda pocházím z Čech až	trochu pomoci, ani ne tu		
52	od Prahy a ona z Kroměříže. Měli	materiální teda, ale jako tu		
53	jste naplánovaný, že budeme spolu	podporu s tím udržovaným		
54	tady v Brně. Ale když bylo to	těhotenstvím. Všechno to dobře		
55	udržovaný těhotenství, tak šla do	dopadlo....., ale to období jsme		
56	nemocnice, a v tu chvíli se do toho v	oba dva hodnotili, že to nebylo nic		
57	podstatě začali do toho trochu	moc, protože ty rodiče se do toho		

<p>58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117</p>	<p>montovat její rodiče, protože z logiky věci teda jsme potřebovali trochu pomoci, ani ne tu materiální teda, ale jako tu podporu s tím udržovaným těhotenstvím. Všechno to dobře dopadlo, kluk se narodil zdravěj, přinesli jsme si ho večer před štědrým dnem, ale to období jsme oba dva hodnotili, že to nebylo nic moc, protože ty rodiče se do toho dost do toho montovali, takže my jsme si toho jakoby takovýho jako když ti manželé jsou spolu a všechno si tak dělají podle sebe, tak jsme se museli v podstatě moc přizpůsobovat. Samozřejmě se museli přizpůsobit i ti rodiče její, z jejich strany to byla, nechci říct oběť, ale museli taky svůj režim taky přeto. Tím vznikla určitá taková závislost na na těch jejích rodičů, ona ta žena, nebo oba v podstatě nechcu říct vděční, ale oba jsme byli rádi, že jsme měli takovou tu záštitu. Ta záštita, ale z té záštity plynulo to, že oni do toho docela dost mluvili jako takovýho. My jsme rychle, po tom pátým ročníku, vlastně máme dva kluky, ten druhý se narodil 13 měsíců po tom prvním, v podstatě ten první byl plánovaný, to jsme si řekli, že chceme jako to děcko, no a ten druhý byl neplánovaný, á takže ...já jsem po tý škole nastoupil do Čech a myslel jsem si, že půjdeme do toho podniku, ve kterým jsem před tou školou vysokou dělal, měl jsem tam místo, myslel jsem, že tam pudeme, ale ne, ale tady se to zaseklo a řeklo se, že se bude tady na Moravě, respektive v Brně. Takže už jsme zůstali tady, já jsem se potom z těch Čech vrátil, protože jsem viděl, že druhý chlapec už byl na cestě, no a začli jsme žít tady v Brně, dostali jsme družstevní byt, koupil se družstevní byt no a ten jsme rychle vyměnili, protože byl takovej menší dvoupokojovej, tak jsme ho vyměnili za velikánském byt do středu města.</p> <p>A vážný problém?</p> <p>Vážný problémy bych řek, že nebyly. Jako za prvý bych řek, že jsme se měli oba hrozně rádi jako takový, no ale je fakt, že tady byt byl a a já jsem tady v tom bytě byl sám a ona byla s těma dětma u těch rodičů v Kroměříži s tím, že se vykládalo,</p>	<p>jsem si toho jakoby takovýho jako když ti manželé jsou spolu a všechno si tak dělají podle sebe, tak jsme se museli v podstatě moc přizpůsobovat. Samozřejmě se museli přizpůsobit i ti rodiče její, z jejich strany to byla, nechci říct oběť, ale museli taky svůj režim taky přeto.“(G 47)</p> <p>„Tím vznikla určitá taková závislost na na těch jejích rodičů, ona ta žena, nebo oba v podstatě nechcu říct vděční, ale oba jsme byli rádi , že jsme měli takovou tu záštitu. Ta záštita, ale z té záštity plynulo to, že oni do toho docela dost mluvili jako takovýho.“(G77)</p> <p>...je fakt, že tady byt byl a a já jsem tady v tom bytě byl sám a ona byla s těma dětma u těch rodičů v Kroměříži s tím, že se vykládalo,</p>	<p>s dětmi manželce pomáhala. Vinu přičítá všem, jen ne sobě.</p> <p>Obviňování- nežili samostatně , zasahování do bydlení ze strany rodičů, narušení rodinných zvyklostí, ale stejně byli rádi, že jim rodiče pomáhali- ale vyjmenovává i výhody- záštita rodičů, domek, pomoc babičky .</p> <p>Vážné problémy nezmiňuje.</p>	<p>soužití rodiče</p> <p>soužití</p>
--	---	---	---	--------------------------------------

<p>118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178</p>	<p>že je tam lepší, je tam rodinnej domek, děti tam mají zahradu a tady to není, takže to bylo takový. Takže my jsme byli takový víkendový manželství, já jsem přes týden byl tady, na sobotu a neděli jsme jel do tý Kroměříže, zase v pondělí jsme jel do práce, takže to bylo v podstatě až do stáří toho mladšího chlapce, měl dva roky, když oni tři přišli za mnou definitivně do Brna. A to se pak.... byt zařizuješ a to. Pro ni to bylo pohodlnější, protože než by byla s dvěma děckama tady a já v práci, protože babička ta dělala na směny, ta ji s ledasčím pomohla, a to. Říkám, takže měli jsme se rádi, ale bylo základní narušení jako tý tý toho nechci říct vztahu, ale těch zvyklostí jako rodinnejch zvyklostí, který fungovaly, no.</p> <p>3) Jak to bylo potom? Byly problémy ? Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?</p> <p>Já jsem měl štěstí na práci a mám dodnes, do svých pětapadesáti let jsem měl dycky docela štěstí na práci, na to ať už to byl nadřizenej anebo v současný době je to majitel firmy, tak jsem měl štěstí ,že těch lidí jsem si vždycky vážil a já se do práce se vždycky těším a to. Na rozdíl od toho měla ta má žena smůlu. Ten tatínek sliboval, že tady v Brně bude mít lepší uplatnění, že tady má tady známý a to...bohužel, to ale nebylo, ona nastoupila do práce, když tomu staršímu byly čtyři roky, tomu mladšímu tři, chodili oba dva do školky a dělala půl druhého roku a bylo to špatný a ..skončila v podstatě... na psychiatrii. A to bylo po pěti letech manželství. Takže to bylo takový narušení jako toho, takže skončila a byla asi rok doma nebo dyl, protože v těch Bohunicích byla asi tři měsíce. A pak byla asi rok doma. No a protože jsme měli stejnou školu – zemědělskou a v tom roce pětáosmdesátým jsem změnil zaměstnání a začal jsem dělat v rámci tady toho Jihomoravského kraje a zjistil jsem práci ,která bylo odborná, ona nastoupila do toho stejného jak já, ale tady na Brno venkově dělala. Byla celkem</p>	<p>že je tam lepší, je tam rodinnej domek, děti tam mají zahradu a tady to není, takže to bylo takový. Takže my jsme byli takový víkendový manželství, já jsem přes týden byl tady, na sobotu a neděli jsme jel do tý Kroměříže, zase v pondělí jsme jel do práce, takže to bylo v podstatě až do stáří toho mladšího chlapce, měl dva roky, když oni tři přišli za mnou definitivně do Brna. A to se pak.... byt zařizuješ a to. Pro ni to bylo pohodlnější, protože než by byla s dvěma děckama tady a já v práci, protože babička ta dělala na směny, ta ji s ledasčím pomohla, a to. Říkám, takže měli jsme se rádi, ale bylo základní narušení jako tý tý toho nechci říct vztahu, ale těch zvyklostí jako rodinnejch zvyklostí, který fungovaly“(G114)</p> <p>„Já jsem měl štěstí na práci a mám dodnes“(G146)</p> <p>...ona nastoupila do práce, když tomu staršímu byly čtyři roky, tomu mladšímu tři, chodili oba dva do školky a dělala půl druhého roku a bylo to špatný a ..skončila v podstatě... na psychiatrii. A to bylo po pěti letech manželství. Takže to bylo takový narušení jako toho, takže skončila a byla asi rok doma nebo dyl, protože v těch Bohunicích byla asi tři měsíce. A pak byla asi rok doma.“(G158)</p>	<p>Žili víkendové manželství – kvůli dětem- stále vše pro děti.</p> <p>Hovoří pouze o sobě - své práci,</p> <p>- o manželčině práci, jejím onemocnění.</p> <p>Obviňování - alkoholismus - nemoc žena onemocněla, přičítá vinu její nemoci, že narušila manželský vztah.</p> <p>Společné aktivity- měli další podíl na rozpadu manželství, mu to vyhovovalo jezdit</p>	<p>soužití</p> <p>soužití</p> <p>soužití a nemoc</p> <p>nemoc</p> <p>soužití</p>
--	--	--	---	--

<p>179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239</p>	<p><i>spokojená, takže ta situace bych řek byla takový šťastný období, kdy ti kluci chodili do školy, nebyly s nima žádný problémy, my jsme se s nima moc neučili, jenom v první třídě, jinak byli docela samostatní. A co se týče těch volnech..... To je ta druhá fáze. V té druhý fázi v podstatě, začlo takový, protože to byli dva kluci, ty zájmy byly takový klukovský, a nevím jestli to bylo mojí chybou, nebo vzájemnou chybou, ale najednou jsme v podstatě takový ty aktivity byly my tři chlapi a ona zůstávala jakoby to dění. Takže ani s náma netrávila ty aktivity. Zůstávala doma, přes soboty neděle, strarala se o domácnost, vzorně, to bylo perfektní, měli jsme všechno nachystaný, ale těch aktivit našich kol, lyžování, plavání, to jsme trávili jako my tři kluci spolu. To bylo jako takový. Zimní dovolený to s námi vůbec netrávila, protože nelyžovala, ani nebruslila, na letní dovolený s námi jezdila, sem tam, sem tam s námi jezdila. Třeba jela na týden a my jsme další týden byly sami, protože jsme byli na kolech a ona nejezdila ani na kole. Takže todleto v těch společných zájmech to vidím v tom, že ten další problém byl v tom, že ten šel, že když ti kluci měli šestnáct – sedmnáct let a už ani se mnou nechťeli, třeba ty lyže to jo, to jedem na ty lyže spolu, to jezdíme na lyže dodnes, spolu. S třicetiletým, já mám ty kluky oba svobodný, nevím, jestli oni nejsou poznámenaný třeba tím rozvodem, jako takovým, ale oba dva jsou svobodný. Jeden má dvacetdevět, druhej třicet, takže na lyže jezdíme společně furt. To oni nejraděj se mnou jako jedou. A přišla revoluce a to zaměstnání co dělala, tak ta firma skončila asi v jedenadvadesátým roce, no a ona se sčuchla s takovýma kamarádkama a začla pít. Takže potom bylo takový zase, že dělala bububu , tak šla na ambulantní léčení a to a pak to bylo podruhý, a no v postatě tam už těm klukům bylo jim bylo těm klukům, když jsem se rozváděl šestnáct, sedmnáct, jim bylo sedmnáct, osmnáct.</i></p> <p>4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete, kdo</p>	<p>„V té druhý fázi v podstatě, začlo takový, protože to byli dva kluci, ty zájmy byly takový klukovský, a nevím jestli to bylo mojí chybou, nebo vzájemnou chybou, ale najednou jsme v podstatě takový ty aktivity byly my tři chlapi a ona zůstávala jakoby to dění. Takže ani s náma netrávila ty aktivity. Zůstávala doma, přes soboty neděle, starala se o domácnost, vzorně, to bylo perfektní, měli jsme všecko nachystaný, ale těch aktivit našich kol, lyžování, plavání, to jsme trávili jako my tři kluci spolu. To bylo jako takový. Zimní dovolený to s námi vůbec netrávila, protože nelyžovala, ani nebruslila, na letní dovolený s námi jezdila, sem tam, sem tam s námi jezdila. Třeba jela na týden a my jsme další týden byly sami, protože jsme byli na kolech a ona nejezdila ani na kole. Takže todleto v těch společných zájmech to vidím v tom“(G186)</p> <p>„A přišla revoluce a to zaměstnání co dělala, tak ta firma skončila asi v jedenadvadesátým roce, no a ona se sčuchla s takovýma kamarádkama a začla pít. Takže potom bylo takový zase, že dělala bububu , tak šla na ambulantní léčení a to a pak to bylo podruhý, a no v postatě tam už těm klukům bylo jim bylo těm klukům, když jsem se rozváděl šestnáct“(G224)</p>	<p>s chlapi na výlety, manželka nechťela, pečlivě se o vše starala, obviňuje aktivity.</p> <p>Opět manželka začala pít, což ho dovedlo k rozvodu.</p> <p>Druhé léčení manželky- ho dovedlo k rozvodu, vinu přičítá manželce a její nemoci.</p> <p>Žádost o rozvod podal on, ale opět obviňuje rodiče opět v tom prsty měli rodiče podle něho, přičítá jim vinu, ale i manželce, která se nedokázala vzepřít svým rodičům.</p> <p>Obviňuje rodiče. Dokonce tvrdí, že</p>	<p>nemoc</p> <p>nemoc</p> <p>rozvod</p> <p>rodiče</p>
--	---	--	--	---

<p>240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299</p>	<p>byl navrhovatelem rozvodu ? <i>Takže bylo ta na moji žádost, tu jsem podal já, dost do toho hovořili její rodiče, problém byl v tom, že ona věděla, že ty rodiče její se do toho pletou, žeto není dobře, ona to uznávala, ale nedokázala těm rodičům říct, je to náš život, nepleťte se do nás a nic nevykládejte. Já to na druhou stranu chápu. Že to není jednoduchý vlastním rodičům prostě říct, jako to prostě, ale myslím, že v týdletý věci, že by to mělo bejt.</i> A oni chtěli abyste spolu zůstali? <i>Ne oni chtěli, abysme se rozvedli. Oni mě nechtěli od samýho začátku. To tvrdili, že by to měl být nějaký doktor, a ne zrovna takovýtoto, já dnes, když to vidím – nedovedu si představit, kdybych měl dceru, jo. Když vidím ty kluky, tak ty kluky posuzuji, jakou holku přivedou na večer, vždycky přivedte ji a to né, že bych vám do toho chlapci mluvil, nekecám jim do toho teda, v žádným případě jako jo, ale dovedu si představit, jako když to děcko člověk piplá, a pak přijde nějaký vlasatej, že jo, a v pětadvaceti má víc rozumu, jak ten čtyřicetiletý. A zase. Měli to posuzovat, jak by se to mělo posuzovat. Že není možný, aby někdo v padesáti letech, nebo aby pětadvacetiletý měl stejný myšlení, jak padesátiletý. To by nebylo normální, to nejde, takže jako takový. Takže v tomhle oni měli mít rozum jako, když ji nemá ten pětadvacetiletý, tak oni měli mít v těch padesáti letech rozum, že prostě ten člověk chce být v pětadvaceti samostatnej a nechce, aby mu ten dospělej do toho vykládal, jako něco takovýho. Tak se člověk snaží vést ty děcka trochu víc k samostatnosti, a ne jim radit , ale říkat názor. Říct názor. Je lepší říct názor jako takovej. A proto ty kluci ke mně chodí a já se střezím jim kecat do toho, i když řeknu to se mi líbí, to se mi nelíbí. Takže to bylo myslím to. My jsme se teda rozvedli, ještě jsme nějakou dobu byli spolu, v tom společným bytě, ale pak už to nešlo. Jako jo, takže, pak už jsem sebral kabelu.</i> Vaše žena souhlasila s tím rozvodem? <i>Ona souhlasila s tím rozvodem.</i></p>	<p><i>„Takže bylo ta na moji žádost, tu jsem podal já, dost do toho hovořili její rodiče, problém byl v tom, že ona věděla, že ty rodiče její se do toho pletou, žeto není dobře, ona to uznávala, ale nedokázala těm rodičům říct, je to náš život, nepleťte se do nás a nic nevykládejte. Já to na druhou stranu chápu. Že to není jednoduchý vlastním rodičům prostě říct, jako to prostě, ale myslím, že v týdletý věci, že by to mělo bejt.“(G241)</i></p> <p><i>„Ne oni chtěli, abysme se rozvedli. Oni mě nechtěli od samýho začátku. To tvrdili, že by to měl být nějaký doktor, a ne zrovna takovýtoto, já dnes, když to vidím – nedovedu si představit, kdybych měl dceru.“(G255)</i></p> <p><i>“Měli to posuzovat, jak by se to mělo posuzovat. Že není možný, aby někdo v padesáti letech, nebo aby pětadvacetiletý měl stejný myšlení, jak padesátiletý. To by nebylo normální, to nejde, takže jako takový. Takže v tomhle oni měli mít rozum jako, když ji nemá ten pětadvacetiletý, tak oni měli mít v těch padesáti letech rozum, že prostě ten člověk chce být v pětadvaceti samostatnej a nechce, aby mu ten dospělej do toho vykládal, jako něco takovýho. Tak se člověk snaží vést ty děcka trochu víc k samostatnosti, a ne jim radit , ale říkat názor.“(G271)</i></p> <p><i>„My jsme se teda rozvedli, ještě jsme nějakou dobu byli spolu, v tom společným bytě, ale pak už to nešlo. Jako jo, takže, pak už jsem sebral kabelu“ (G292).</i></p>	<p>vlastně nechtěli, aby se vzali. I když už dnes je chápe, má také děti.</p> <p>Obviňuje rodiče, že když neměl on dost rozumu, měli ji mít oni díky svému stáří. Měli by pouze říci názor, neovlivňovat.</p> <p>Po rozvodu žili nějakou dobu společně, ale nakonec odešel, protože už se to nedalo vydržet.</p> <p>Manželka souhlasila s rozvodem.</p> <p>Obviňuje rodiče, ale konstatuje, že mu jejich návrh přišel vhod.</p>	<p>rodiče</p> <p>rozvod</p> <p>rodiče</p>
--	---	--	---	---

<p>300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360</p>	<p><i>Ona měla právníčku teda. My jsme se domluvili, že teda né...</i> Takže ten rozvod byl po domluvě? <i>To bylo tak totiž. Ten impulz jako byl z jejich rodičů. Když vy takhle žijete, tak proč se nerozvedeš? Jako jo? Já jsem říkal, tak já se rozvedu, když mi takhle radíte, bylo to prostě takový. Tak já jsem podal žádost o rozvod, s tím, že jsem s tou myšlenkou samozřejmě před tím koketoval už jako, protože jsem si říkal už ne, ne tohle nemá smysl, jako takhle táhnout dál a to. Teď si na to člověk tak prostě vzpomíná. Když tak se ptejte.</i> 5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak se s rozvodem vyrovnal? <i>Rozvodové řízení probíhalo tak, že já jsem podal žádost o rozvodové řízení, někdy v březnu, to první stání mělo být na konci června a bylo odročený, protože právníčka měla dovolenou. Pak bylo odročený podruhé, protože byla nemocná, takže nás rozvedli na prvním stání nějak v říjnu. Tak se to táhlo tak dlouhou dobu, my jsme byli ve společný domácnosti, starali jsme se normálně, jak by jsme se starali, i když ona měla jako takový ty excesy, jako takový, je pravda, jak jsme podal tu žádost o rozvod a jak jí to bylo doručeno, tak to šlo jakoby postupně jakoby do vytracena jako. Prostě ty její problémy jako takový, jo.</i> Manželka se z toho pití dostala? <i>My jsme se potkali po tom rozvodu, takhle. Ona by neměla pít vůbec. My jsme se potkali po tom rozvodu, protože jsme měli společný přátele a tam ona se opila jako. Tak, že to bylo nechutný, tak sem pak přestal chodit, pak už ji přestali zvat taky, což mě mrzelo, de facto když vím, protože ty společný přátele naši bejvalý, já s nimi udržuju pořád kontakt, ona ne a je de facto sama .Tráví dovolenou se svýma rodičema, nikam nejezdí, aspoň toto vím, jako to vím. My jsme se potkávali teda dost často, dokud ti kluci studovali, tak jsme se potkávali do těch jejich čtyřadvaceti let, pětadvaceti let, ten starší studoval dýl, byl v Portugalsku, tak jsme se potkávali jako co ty děcka a co je potřeba. A když ty děcka odpromovaly, vlastně</i></p>	<p>„Ona souhlasila s tím rozvodem“(G299) <i>„Ten impulz jako byl z jejich rodičů. Když vy takhle žijete, tak proč se nerozvedeš? Jako jo? Já jsem říkal, tak já se rozvedu, když mi takhle radíte, bylo to prostě takový. Tak já jsem podal žádost o rozvod, s tím, že jsem s tou myšlenkou samozřejmě před tím koketoval už jako, protože jsem si říkal už ne, ne tohle nemá smysl, jako takhle táhnout dál a to.“(G303)</i> <i>„Rozvodové řízení probíhalo tak, že já jsem podal žádost o rozvodové řízení,..“(G318)</i> <i>„...takže nás rozvedli na prvním stání nějak v říjnu. Tak se to táhlo tak dlouhou dobu, my jsme byli ve společný domácnosti, starali jsme se normálně, jak by jsme se starali, i když ona měla jako takový ty excesy, jako takový, je pravda, jak jsme podal tu žádost o rozvod a jak jí to bylo doručeno, tak to šlo jakoby postupně jakoby do vytracena jako. Prostě ty její problémy jako takový, jo.“(G325).</i> <i>„Ona by neměla pít vůbec. My jsme se potkali po tom rozvodu, protože jsme měli společný přátele a tam ona se opila jako. Tak, že to bylo nechutný, tak sem pak přestal chodit, pak už ji přestali zvat taky, což mě mrzelo, de facto když vím, protože ty společný přátele naši bejvalý, já s nimi udržuju pořád kontakt, ona ne a je de facto sama .Tráví dovolenou se svýma rodičema, nikam nejezdí, aspoň toto vím, jako to vím. My jsme se potkávali teda dost často, dokud ti kluci studovali,..“(G340)</i></p>	<p>Žádost podal on. Rozvod proběhl hladce, do rozvodu žili ve společné domácnosti, manželku žádost o rozvod docela zasáhla. Lituje se - měli společné kamarády, ještě se setkávali, ona stále pila, tak za nimi nechodil.</p>	<p>nemoc soužití vyrovnání se s rozvodem</p>
--	---	--	--	--

<p>361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420</p>	<p><i>ještě ten mladší byl v Americe. A když se vrátil z té Ameriky, to je tak před třema rokama , tak sem ho přivez z Prahy to jsem ji viděl naposledy. Takže tři roky jsme se vlastně neviděli.</i> Jak jste se s tím rozvodem vyrovnal? <i>Já jsem se určitě vyrovnal lepší, protože za prvé jsem odešel z toho bytu. Já jsem si nechal postavit byt, takže já jsem asi rok byl tak různě po privátech, a.....rok a čtvrt jsem tak nepravidelně asi, jako jsem měl období, kdy jsem spal v kancelář i asi půldruhého měsíce(smích), a to a vlastně ta stavba trvala rok. Vlastně to všechno dobře dopadlo. Já jsem měl jsem náročný to období, kdy jsem se chtěl vidět s těma klukama, neměli jsme se kdy setkávat, pak když se vlastně ten byt postavil, ten mladší se ke mně nastěhoval, byl u mě od pondělí do pátku a přes sobotu neděli byl s tou mámou, asi tak čtyry rok, on si pak našel děvče a já jsem v devadesátým jsem poznal zase u naší bývalý známý Jitku, nynější partnerku. Poznávali jsme se skoro rok, tak jsme si sedli docela dost dobře. Tak ten první rok jsme se setkávali tak ty víkendy, protože ona žila se svýma děckama, už dospělejma taky. Od roku 2004 žijeme společně.</i> 6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítil, jaké pocity ho doprovázely? <i>Jako takhlecn řeknu. Bylo to náročný po tý bytový stránce, ale jinak sem byl spokojený. Jak sem řek, už se to nedalo vydržet s ní v tom bytě.</i> 7) Jak reflektujete rozvod nyní?Já mám hrozně krásnej, šťastnej vztah. Potkalo mne velký velký štěstí. Štěstí, že jsem potkal Jitku jako svoji partnerku, velikánský štěstí. Ale myslím si, že je to tak jeden ze dvaceti. Že to bylo velikánský štěstí. Já to hodnotím velmi pozitivně, velmi pozitivně ve vztahu k dětem svejm, kterým určitě by to nepomohlo na tý vysoký škole oběma ta situace, která byla na tom bytě, velmi pozitivně to hodnotím ve vztahu svýho, protože jsme spolu desátej rok, mám velmi pěkněj vztah s jejíma dětma,“(G412)</p>	<p>„Já jsem se určitě vyrovnal lepší, protože za prvé jsem odešel z toho bytu. Já jsem si nechal postavit byt, takže já jsem asi rok byl tak různě po privátech, a.....rok a čtvrt jsem tak nepravidelně asi, jako jsem měl období, kdy jsem spal v kancelář i asi půldruhého měsíce, a to a vlastně ta stavba trvala rok.“(G369)</p> <p>„Já jsem měl jsem náročný to období, kdy jsem se chtěl vidět s těma klukama, neměli jsme se kdy setkávat, pak když se vlastně ten byt postavil, ten mladší se ke mně nastěhoval, byl u mě od pondělí do pátku a přes sobotu neděli byl s tou mámou,..“ (G379)</p> <p>„Bylo to náročný po tý bytový stránce, ale jinak sem byl spokojený. Jak sem řek, už se to nedalo vydržet s ní v tom bytě.“(G400)</p> <p>„Já to hodnotím velmi pozitivně, velmi pozitivně ve vztahu k dětem svejm, kterým určitě by to nepomohlo na tý vysoký škole oběma ta situace, která byla na tom bytě, velmi pozitivně to hodnotím ve vztahu svýho, protože jsme spolu desátej rok, mám velmi pěkněj vztah s jejíma dětma,“(G412)</p>	<p>Vyrovnal se určitě lépe než žena – on přece odešel z toho bytu – jako by byt mohl za všechny problém. Sebelítost neměl kdy bydlet, ale odešel. Sebelítost – nemohl se vidat s klukama.</p> <p>Opět sebelítost kvůli bytu.</p> <p>Spokojenost s rozvodem ,pomohl i dětem ,aby dostudovali a on navázal nový vztah.</p> <p>Celkově – obecně je lépe zůstat v manželství - především kvůli vztahům, především ale vztahům prarodičovským – pokrevním.</p>	<p>soužití</p> <p>rodičovská oblast</p> <p>soužití</p> <p>soužití</p> <p>soužití</p>
--	--	---	--	--

<p>421 dědo, že jo, je to velmi pěkný, ale 422 myslím si, že stojí za to, to 423 manželství jako držet. Ale to říkám 424 teď v obecný rovině, jako jo, 425 protože bych určitě křivdil tý Jitce, 426 protože kdybych řekl, že by bylo 427 lepší, kdybych zůstal to. Nevím jak 428 by se to vyvíjelo dál jako prostě 429 jako takový. Ale ve vztahu to stojí 430 prostě za to držet kvůli těm 431 standardním vztahům. My se 432 radujeme z vnoučat, kluci taky 433 tvrděj, že se jednou ožení, že budou 434 mít ty vnoučata, takže se radujeme 435 s Jitkou jako z vnoučat a z toho, co 436 je, ale klasicky babičko - 437 dědečkovský vztahy o to budeme 438 oba dva ošizeni jako, že se člověk 439 raduje z těch vnoučat – těch 440 pokrevních. Já to teda nerozlišuju, 441 ale z hlediska prarodičů jako 442 takovejch. Já si myslím, že stojí za 443 to, to udržovat, ale ale měl jsem to 444 štěstí, byl jsem jeden z těch mála 445 vyvolenejch, kteří mají takovýho 446 partnera, s kterým si rozumíme 447 velmi pěkně. 448 449 8) Cítil jste pocit viny, pokud ano, 450 jak jste se s ním vypořádal? Pokud 451 ne, proč? 452 Já pocit viny žádný nemám. 453 Protože, co já jsem se naprosil, co 454 já jsme se naprosil, to si nikdy 455 nedovede představit. Ve vztahu 456 k alkoholu a ve vztahu k rodičům. 457 Nestálo jí to za to. 458 9) Jak vnímáte slovo vina a pocit 459 viny, co si pod tím představíte? 460 Vina může bejt posuzovaná ze 461 dvouch, může být člověk vinen, že 462 zavíní nějakou automobilovou 463 nehodu jako takovou a to je vina, 464 která je bezprostřední, že sem něco 465 přehlídnul, ať už úmyslně nebo 466 neúmyslně, že jsem něco nedodržel 467 nějaký zákon jako takovej nebo 468 pravidlo, který je daný a druhá je, 469 může bejt vina morální - jako 470 taková, že člověk se může být vinen, 471 že mohl něco víc vydržet, jako že 472 měl být víc vstřícný, že měl být víc 473 tolerantní, že měl třeba se o člověka 474 starat víc v nemoci. Ten 475 alkoholismus je nemoc, že jo, že 476 prostě měl to víc vydržet, tak v tom 477 si člověk může dávat část viny za to, 478 že se to nezadařilo. 479 A slovo pocít viny? 480 Člověk žije v nějaký společnosti, 481 která je daná. Já věřím v Boha, jo,</p>	<p>„...ale myslím si, že stojí za to, to manželství jako držet. Ale to říkám teď v obecný rovině, jako jo..“(G421)</p> <p>„ Ale ve vztahu to stojí prostě za to držet kvůli těm standardním vztahům. My se radujeme z vnoučat, kluci taky tvrděj, že se jednou ožení, že budou mít ty vnoučata, takže se radujeme s Jitkou jako z vnoučat a z toho, co je, ale klasicky babičko - dědečkovský vztahy o to budeme oba dva ošizeni jako, že se člověk raduje z těch vnoučat – těch pokrevních. Já to teda nerozlišuju, ale z hlediska prarodičů jako takovejch.“(G429)</p> <p>„Já pocít viny žádný nemám. Protože, co já jsem se naprosil, co já jsme se naprosil, to si nikdy nedovede představit. Ve vztahu k alkoholu a ve vztahu k rodičům. Nestálo jí to za to.“(G452)</p> <p>„Vina může bejt posuzovaná ze dvouch, může být člověk vinen, že zavíní nějakou automobilovou nehodu jako takovou a to je vina, která je bezprostřední, že sem něco přehlídnul, ať už úmyslně nebo neúmyslně, že jsem něco nedodržel nějaký zákon jako takovej nebo pravidlo, který je daný a druhá je, může bejt vina morální - jako taková, že člověk se může být vinen, že mohl něco víc vydržet, jako že měl být víc vstřícný, že měl být víc tolerantní, že měl třeba se o člověka starat víc v nemoci. Ten alkoholismus je nemoc, že jo, že prostě měl to víc vydržet, tak v tom si člověk může dávat část viny za to, že se to nezadařilo.“(G460)</p> <p>„Člověk žije v nějaký společnosti, která je daná. Já věřím v Boha, jo, takže je to daný jako tím křesťanstvím jako takovým, takže z toho se to odvíjí nebo ten pocít viny může odvíjet nebo odvíjí se. Člověk má nějakou výchovu,</p>	<p>Obviňování manželky- prosil, manželka nepřestala pít ani nepřestala poslouchat rodiče – jakoby prošení mělo vše zachránit.</p> <p>Při rozlišování viny a pocitu viny poprvé přiznává, že alkoholismus je nemoc, že mohl víc vydržet.</p> <p>Přestavuje se jako větší, takže pocít viny se podle něho odvíjí od křesťanství nebo od výchovy.</p> <p>Zde si odporuje, napřed říká, za co považuje morální vinu- že člověk mohl víc vydržet, na druhé straně to s ní nesrovnává, na manželství jsou přece dva, víc za to mohla manželka-obviňuje manželku.</p>	<p>komuni- kace</p> <p>nemoc</p> <p>rozlišení vina pocít viny</p>
---	---	---	---

482	<i>takže je to daný jako tím</i>	<i>nějakou životní zkušenost, tedko</i>		
483	<i>křesťanstvím jako takovým, takže z</i>	<i>určitě ta víra taky to určitě</i>		
484	<i>toho se to odvíjí nebo ten pocit viny</i>	<i>ovlivní to, že selhal v tomhle tom</i>		
485	<i>může odvíjet nebo odvíjí se. Člověk</i>	<i>ten člověk.“(G480)</i>		
486	<i>má nějakou výchovu, nějakou</i>			
487	<i>životní zkušenost, tedko určitě ta</i>	<i>„Já to nesrovnávám, ne já to</i>		
488	<i>víra taky to určitě ovlivní to, že</i>	<i>nesronávám s toudle tou morální</i>		
489	<i>selhal v tomhle tom ten člověk.</i>	<i>vinou to nesrovnávám. Myslím si,</i>		
490	<i>Takže s tou morální vinou to</i>	<i>že jsou na to dva ... Cítím to tak, že</i>		
491	<i>nesrovnáváte ten pocit viny?</i>	<i>víc za to mohla ta partnerka.</i>		
492	<i>Já to nesrovnávám, ne já to</i>	<i>Kdyby vám to vykládala ona, tak</i>		
493	<i>nesronávám s toudle tou morální</i>	<i>určitě hluboce jsem přesvědčenej,</i>		
494	<i>vinou to nesrovnávám. Myslím si, že</i>	<i>že by řekla moh za to on, on to</i>		
495	<i>jsou na to dva Cítím to</i>	<i>podal.“(G492)</i>		
496	<i>tak, že víc za to mohla ta partnerka.</i>			
497	<i>Kdyby vám to vykládala ona, tak</i>			
498	<i>určitě hluboce jsem přesvědčenej,</i>			
499	<i>že by řekla moh za to on, on to</i>			
500	<i>podal.</i>			

8. 7. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhovoru

Rozhovor pana Adama se točí stále kolem obviňování manželčiny rodičů, kteří se jim snažili pomoci. Oba studovali, potřebovali od nich podporu díky udržovanému těhotenství. Sice to pro ně oba a pro děti bylo výhodné (bydlet v rodinném domku se zahradou, výborná byla i pomoc manželčiny matky), ale jeho představy původně byly jiné. Myslel si, že se po studiu odstěhují, ale nečekaně se jim narodil druhý chlapec. Pan Adam naprosto vytlačuje svůj podíl viny. Vinu klade manželčiny rodičům, manželce (nedokázala vzepřít svým rodičům, situaci – udržovanému těhotenství, druhému těhotenství). Dokonce přiznává, že když on neměl dost rozumu, prarodiče měli být moudřejší. Vypadá to, jako by on nemohl nic udělat, on z celého příběhu vychází jako oběť. Zdůrazňuje to navíc tím, že se stěhoval, jak bylo potřeba a jak nemohli jako manželé – díky všem okolnostem, které se staly, žít klasické manželství. I z žádosti o rozvod obviňuje rodiče manželky, zde se staví do pozice chudáka, že ho vlastně jako zete ani nechtěli, opět vinu vytlačuje. Ale již zde přiznává podíl své viny, že jejich návrh, aby se rozvedli, uvítal.

Jako druhou příčinu, která je dovedla k rozvodu udává manželčinu závislost na alkoholu, která ji přivedla k léčení. Opět vinu nese manželka. V příběhu je vidět jeho pasivita. Cítí se jako oběť. Dokonce ve vztahu k alkoholu tvrdí, jak se mnoho naprosil. Svůj sebeobraz vylepšuje v závěru, kdy přiznává, že alkoholismus, je v podstatě nemoc. Zde poprvé dává vinu sobě, že měl něco vydržet, ale o sobě mluví jako o člověku. Nikdy v celém rozhovoru neřekne slovo „já“. Veškerý příběh by se dal shrnout do věty „já a kluci“. Manželka byla dobrá jako hospodyňka, uklízečka, kuchařka. Ve společném

vztahu k manželce reflektuje pocit viny, uznává, že veškeré aktivity s dětmi nebyly pro manželství přínosem, ale vinu přisuzuje i manželce. I po rozvodu trpěl, že děti nemohl vidět. Opět se staví do role oběti, opět se stěhuje.

Celkově podle něho stojí za to v manželství žít, zde pocíťuje pocit viny, ale říká, že obecně jsou manželé ošizeni o radost z pokrevních vnoučat.

Závěr: pocit viny trochu vnímá pouze ve vztahu k manželce díky jeho aktivitám s dětmi a nemožnosti mít radost z pokrevních vnoučat, ale celkově ho vytlačuje. Tento pocit je pouze kamínkem v mozaice jeho příběhu. Můžeme se domnívat, že péčí o děti a celoživotním stěhováním vylepšuje svůj sebeobraz, který se snaží o sobě podat.

8. 8. Analýza rozhovoru č. 8 – paní Iva

Iva, 35 roků, vzdělání vyšší odborné, podnikatelka, 1 dítě, 5 roků rozvedená.

8. 8. 1. Shrnutí rozhovoru

1) Důvodem k sňatku byla jejich dlouhá známost, ale impuls k svatbě dal její tatínek, který si přál dožít se jejich svatby, protože byl vážně nemocný a oni již spolu žili. Líbil se jí jako muž, jeho ctižádostivost i zodpovědný přístup k práci.

2) Problémy začaly již ze začátku manželství, manžel začínat podnikat, měl méně času, vytrácely se postupně společné zájmy. Ani po narození syna, kdy očekávala, že začnou díky dítěti spolu víc žít se situace s jeho pracovním vytížením nezměnila. Na svoje zájmy si však čas našel. Jako nejzávažnější důvod rozpadu vztahu paní Iva uvádí, že se postupně začalo měnit jeho chování k ní. A ona si začala připadat méněcenná v manželství a podle paní Ivy začal být nevěrný se svojí sekretářkou. Manžel to tehdy popíral, nechtěl se o tom bavit. Ze začátku se sice snažil, aby jeho nový vztah nezasáhl do rodiny. Přítelkyně, která byla současně i kamarádka paní Ivy, byla aktivnější. Rozhovory okolo tohoto manželova vztahu vedly k hádkám, až mu paní Iva dala ultimátum, aby si vybral, s kým vlastně chce žít. On rozhodl, že jeho současná partnerka neodejde, čímž jí naznačil, že má odejít sama.

3) Odpovězeno v předchozí otázce.

4) Žádost o rozvod podala paní Iva.

5) Podle paní Ivy manžel není rodinný typ. Syna chtěl do vlastní péče, soud navrhl střídavou péči, což se projevilo jako nemožné. Chování syna i jeho prospěch se zhoršovaly. Syn si občas u něho něco zapomněl, potřebovala to řešit, s manželem se nemohla domluvit, nebral jí ani telefony. Syna nechával svým rodičům, paní to vnímá tak, že ho chtěl, aby jí dál mohl ubližovat. Nyní syn je již velký, ale tatínek o něho moc zájem nejeví, nevzal ho k babičce na venkov, což dělával pravidelně. Netoleruje dobu, kdy má podle soudu stanoveno, že syn má být u něho.

6) Po rozvodu se paní Iva cítila hůře než před ním. Očekávala, že aspoň po rozvodu se jejich chování k sobě navzájem změní, což se nestalo. Vnímá to tak, že ji manžel naznačoval, že ona je na vině, ona podala žádost o rozvod. Přítelkyni si nastěhoval do jejich bytu, oni se synem neměli kde bydlet, ale ho nezajímalo, jak jeho dítě bude žít.

7) Dnes se necítí moc lépe, protože ona manžela milovala, on ji ublížil a po rozvodu se vyhrotila nenávist a zloba. Začala manžela ignorovat. Dnes již i ona má známost, ale považuje to jen za přátelství. Mrzí ji, že manžel o syna nejevila větší zájem, o svátcích s ním

nebyl, ale to vše ji mrzí kvůli synovi. Na druhou stranu má radost, co všechno zvládla vybudovat, dokázala se postavit na vlastní nohy, nemusí se ohlížet nyní na partnera, její čas je jen pro ni. Ale šťastná se moc necítí, někdy to ještě hodně bolí, ale snaží se, aby si to již nepřipouštěla.

8) Pocit viny cítila už v době, kdy se začali rozvádět, vyprovokovalo ho okolí. S manželovými rodiči dříve vycházela dobře a oni přijali jeho novou partnerku. Doufala, že se jí zastanou, ale to se nestalo. Dokonce jí řekli, že se měli dávno rozvést. Tehdy hledala, co udělala špatně. Také její maminka ji obvinila, že něco za tím něco muselo být, když se s ní manžel rozvedl. Jejich vztah nikdo z lidí nežil a neviděl do něho. Ona vnímá, že pro manželství udělala hodně. Díky dalšímu studiu a práci pocit viny není tak akutní. Vinu necítí.

9) Manžel s rozvodem počítal, protože rok před ním chtěl, aby mu podepsala smlouvu na zúžení majetku. Jako důvod uvedl, že každý má svoji firmu (ona také již začínala podnikat). Kdyby se mu podnikání nedařilo, aby za něho nemusela platit dluhy a nepřišla tím pádem o svoji firmu. Nevnímala to nijak zle, u soudu doufala, že rozhodne v tomto i trochu v její prospěch, ale vše bylo napsané na manžela.

8. 8. 2. Tabulka H – rozbor rozhovoru

	H: Rozhovor č. 8. Iva	Vybrané klíčové citace	Kategorie	Oblast
1	35 rokům, 5 roků rozvedená			
2	1) Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalým manželem vzali? Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?			
3		„...ten náš vztah trval tak šest, sedm let, takže taky celkem dost dlouhou dobu a přišlo mi, že je to ideální partner asi pro mě, protože se mi líbilo, že byl ctižádostivý, byl, byl, zodpovědný k práci, vlastně takové jeho plány do budoucna, prostě mně přišlo, že je rozumný. A samozřejmě v té době hrálo i to, že se mi líbil jako muž, takže mě, takže mě vlastně nějakým způsobem vlastně imponoval, a proto jsme spolu tak dlouho i vydrželi a nakonec jsme se rozhodli, že se vezmeme.“(H9)	Dlouhý vztah, ideální partner, jeho rozumný názory, obdivovala ho jako muže.	soužití
4				
5				
6	Tak proč jsme se vzali? My jsme se poznali poměrně brzo, mně bylo sedmnáct let, když jsem se s manželem seznámila a ten náš vztah trval tak šest, sedm let, takže taky celkem dost dlouhou dobu a přišlo mi, že je to ideální partner asi pro mě, protože se mi líbilo, že byl ctižádostivý, byl, byl zodpovědný k práci, vlastně takové jeho plány do budoucna, prostě mně přišlo, že je rozumný. A samozřejmě v té době hrálo i to, že se mi líbil jako muž, takže mně, takže mně vlastně nějakým způsobem vlastně imponoval, a proto jsme spolu tak dlouho i vydrželi a nakonec jsme se rozhodli, že se vezmeme. Ale je teda pravda, že ten první impuls tehdy nepřišel od něho. Ale mně v té době, mně umíral tatínek, který byl vážně nemocný, takže víceméně už po tolika letech známosti tak nějak tak naznačil, že po tolika letech naší známosti, by se rád dožil naší svatby a tak na takovém nějakém podkladě vznikla taková rozumná domluva, že proč ne, když už spolu tak dlouho žijem.“(H25)	Impuls k svatbě nedal manžel-umírající tatínek Stejně již spolu žili.	veřejné mínění	
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37	2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností. Jak jste to prožívali?			
38				
39				
40	Problémy asi nastaly už hned z kraje toho manželství, protože vlastně můj manžel podnikal, vlastně v té době začínal podnikat, měl časově náročnou práci, hodně dlouho byl v práci a je pravda, že jsme se vídali čím dál méně a těch společných aktivit a zájmů bylo taky potom málo. Já jsem v té době plánovala rodinu nebo chtěla jsem mít rodinu, a tak nějak jsem si myslela, že oba dva začneme žít tak jako normální manželé, ale spíš mně to přišlo, že žijeme každý svůj sólo život. To byly takové ty první problémy a neshody, které jsme spolu řešili, protože jsem chtěla, aby občas přišel dřív z práce, aby	„Problémy asi nastaly už hned z kraje toho manželství, protože vlastně můj manžel podnikal, vlastně v té době začínal podnikat, měl časově náročnou práci, hodně dlouho byl v práci a je pravda, že jsme se vídali čím dál méně a těch společných aktivit a zájmů bylo taky potom málo. Já jsem v té době plánovala rodinu nebo chtěla jsem mít rodinu, a tak nějak jsem si myslela, že oba dva začneme žít tak jako normální manželé, ale spíš mně to přišlo, že žijeme každý svůj sólo život. To byly takové ty první problémy a neshody, které jsme spolu řešili, protože jsem chtěla, aby občas přišel dřív z práce, aby	Problémy od začátku manželství- Podnikání manžela, ubývání společných zájmů, každý žil sám.	soužití
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				
55				
56				
57				

<p>58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117</p>	<p><i>tam nebyl každý den třeba do desíti hodin do večera, abychom naplánovali společnou dovolenou. Potom, když se narodil syn, tak jsem zase i s ohledem vlastně na to dítě chtěla, aby ten tatínek byl doma, abych trošičku měla pocit, že k té výchově taky trošičku přispívá, takže jsem měla pocity, že jsem víceméně pořád stále sama, jak na chod domácnosti, tak na výchovu syna, a samozřejmě to vedlo občas k takovým neshodám, protože mě to vedlo k nějakým pocitům, že ho nezaměstnává pouze ta práce. On si dokázal udělat čas na svoje zájmy, takže šel na fotbal, šel za kamarádama třeba večer si sednout někam do hospůdky. Ale já jsem právě přepokládala, když tak dlouho do večera je v práci, že potom už ten večer se bude už té rodině věnovat. Hlavní, nejdůležitější důvod, pak byl ten, že jsem měla pocity, že se začíná měnit v chování vůči mně, takže jsem si připadla, že už to není ten člověk, který si mě váží nebo který se mnou vůbec chce být, ale člověk, který mě bere jako součást svého života. Dokonce jsme se o tom tak jako bavili, že tam jako někde funguju, ale nejsem pro něho až tak moc důležitá. Začal ...asi jsem to tak vnímala tehdy já, že on tehdy navázal kontakt se svojí sekretářkou. Je teda pravda, že během toho podnikání nebo během toho manželství, mně bylo samozřejmě líto, že když s tím partnerem nejste nebo nemá na vás ten partner čas, jste na všechno sama, když třeba občas přijdou situace, kdy vidíte, že se občas k někomu chová jinak nebo líp než k vám, je pozornější než k vám, to byly takové ty neshody, které teda vyústily v to, že on nakonec ten vztah přehodnotil, jaksi na toto moje místo přišel někdo jiný.“(H40)</i></p> <p>„Hlavní, nejdůležitější důvod, pak byl ten, že jsme měla pocity, že se začíná měnit v chování vůči mně, takže jsem si připadla, že už to není ten člověk, který si mě váží nebo který se mnou vůbec chce být, ale člověk, který mě bere jako součást svého života. Dokonce jsme se o tom tak jako bavili, že tam jako někde funguju, ale nejsem pro něho až tak moc důležitá. Začal ...asi jsem to tak vnímala tehdy já, že on tehdy navázal kontakt se svojí sekretářkou. Je teda pravda, že během toho podnikání nebo během toho manželství, mně bylo samozřejmě líto, že když s tím partnerem nejste nebo nemá na vás ten partner čas, jste na všechno sama, když třeba občas přijdou situace, kdy vidíte, že se občas k někomu chová jinak nebo líp než k vám, je pozornější než k vám, to byly takové ty neshody, které teda vyústily v to, že on nakonec ten vztah přehodnotil, jaksi na toto moje místo přišel někdo jiný.“(H80)</p> <p>„Tak on tady toto popíral(smích), on toto popíral, že to není pravda, samozřejmě neměl snahu, třeba mi toto nějak rozumně vysvětlit, třeba není to pravda, jó, je to tak a tak, jó spíš se o tom nechtěl vůbec bavit. Není to pravda, protože kdykoliv jsme na to téma navázala, to se dozvíte i od okolí nějaké věci. Myslím si, že ještě v začátku se i on snažil, aby to opravdu nezasáhl do té jeho rodiny ten jeho vztah, a tak se snažil jako dávat pozor, nicméně to tak nějak korigovat, nicméně ta</p>		<p>Pocit osamocení po narození syna, byla opět na vše sama, začala si uvědomovat, že na svoje koníčky čas má a na ni a rodinu ne.</p> <p>Pocit ztráty zájmu změna chování vůči ní, nevážil si jí, nebyla pro něho důležitá.</p> <p>Manželova nevěra -navázal vztah se svojí sekretářskou vedla k pocitu lítosti.</p>	<p>soužití</p> <p>intimita</p> <p>intimita komunikace</p>
--	--	--	---	---

<p>118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178</p>	<p><i>kdykoliv jsme na to téma navázala, to se dozvíte i od okolí nějaké věci. Myslím si, že ještě v začátku se i on snažil, aby to opravdu nezasáhl do té jeho rodiny ten jeho vztah, a tak se snažil jako dávat pozor, nicméně to tak nějak korigovat, nicméně ta jeho přítelkyně, která shodou okolností, kterou jsem znala, dlouhou dobu jsme se braly jako kamarádky, tak ta mi přišla taková daleko aktivnější v tomto směru a měla jsem i pocit, že některé věci dělá tak jako úmyslně, aby to bylo dostatečně znatelné pro mě, že já už tam nemám místo a podobně. Když jsme to my řešili, tak jsem se ho na to ptala a on z toho byl vždycky nervózní, spíš to prostě vedlo k hádce, prostě se o tom nechtěl bavit, vůbec to nechtěl řešit, nechtěl diskutovat, no a fakticky v závěru všeho bylo, že jsem teda naznačila, že ať si vybere, vlastně jakým směrem chce jít dál a jestli mám zůstat já nebo zůstane tady ta jeho současná partnerka. On mi oznámil, že v žádném případě teda ta jeho současná partnerka neodejde (důraz), takže jsem to pochopila tak, že mi tím říká, že mám odejít já.</i></p> <p>4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěla k tomu, že se rozvedete, kdo byl navrhovatelem rozvodu?</p> <p><i>Na tuto otázku dotyčná vlastně již odpověděla v předchozí otázce.</i></p> <p>A tu žádost o rozvod?</p> <p><i>Žádost o rozvod jsem podala já.</i></p> <p>5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak se s rozvodem vyrovnala?</p> <p><i>I zde již část byla odpovězena.</i></p> <p><i>A, víte, to je složitá otázka. Víte, on byl člověk, který nebyl a nikdy nebude rodinný typ. Já si představuju tak, protože že jsem vyrůstala v rodině, perfektní, dětství jsme měla nádherné, tak trošičku člověka, který má tu rodinu jinak, vyplývá i z toho jeho časového rozvržení, plánu, který on věnoval té rodině a o syna se během toho rozvodu velice pral. U soudu chtěl střídavou péči, dokonce soud nám střídavou péči nařídil, ovšem za předpokladu, že jeden den je dítě u něho, jeden den je dítě u mě, pro mne to bylo nepředstavitelné, protože, protože dítě u něho zapomnělo nějaké věci, on se mnou přestal úplně komunikovat, takže když jsem chtěla ty věci nebo když jsem chtěla se domluvit, byly problémy v práci, potřebovala, jsem tam být</i></p>	<p><i>jeho přítelkyně, která shodou okolností, kterou jsem znala, dlouhou dobu jsme se braly jako kamarádky, tak ta mi přišla taková daleko aktivnější v tomto směru, a měla jsem i pocit, že některé věci dělá tak jako úmyslně, aby to bylo dostatečně znatelné pro mě, že já už tam nemám místo a podobně. Když jsme to my řešili, tak jsem se ho na to ptala a on z toho byl vždycky nervózní, spíš to prostě vedlo k hádce, prostě se o tom nechtěl bavit, vůbec to nechtěl řešit, nechtěl diskutovat, no a fakticky v závěru všeho bylo, že jsem teda naznačila, že ať si vybere, vlastně jakým směrem chce jít dál a jestli mám zůstat já nebo zůstane tady ta jeho současná partnerka. On mi oznámil, že v žádném případě teda ta jeho současná partnerka neodejde, takže jsem to pochopila tak, že mi tím říká, že mám odejít já.“(H111)</i></p> <p><i>„Žádost o rozvod jsem podala já.“(H157)</i></p> <p><i>„Víte, on byl člověk, který nebyl a nikdy nebude rodinný typ. Já si představuju tak, protože že jsem vyrůstala v rodině, perfektní, dětství jsme měla nádherné, tak trošičku člověka, který má tu rodinu jinak, vyplývá i z toho jeho časového rozvržení, plánu, který on věnoval té rodině a o syna se během toho rozvodu velice pral. U soudu chtěl střídavou péči, dokonce soud nám střídavou péči nařídil, ovšem za předpokladu, že jeden den je dítě u něho, jeden den je dítě u mě, pro mne to bylo nepředstavitelné, problémové, protože, protože dítě u něho zapomnělo nějaké věci, on se mnou přestal úplně komunikovat, takže když jsem chtěla ty věci nebo když jsem chtěla se domluvit, byly problémy v práci, potřebovala, jsem tam být</i></p>	<p>Manžel to popíral, nechtěl se o tom bavit, ona dověděla i něco od okolí, sice uznává, že i zpočátku manžel se snažil manželství udržet, ale přítelkyně byla aktivnější.</p> <p>Obviňování manžela – nechtěl se bavit Hádky, které vyústily k definitivnímu řešení, které sama navrhla.</p> <p>Po tomto návrhu manžel řekl, že partnerka neodejde, tak paní pochopila, že má odejít ona.</p> <p>Sama podala žádost o rozvod.</p> <p>Pocit pomsty- zde popisuje, jak se s manželem nemohla domluvit na střídavou péči syna, kterou soud navrhl, vnímala to vše jako nezájem o syna a jako jeho chuť se jí pomstít.</p> <p>Pocit zklamání, schválností ze strany manžela vedlo to ke</p>	<p>soužití</p> <p>intimita</p> <p>komunikace</p> <p>intimita</p> <p>rozvod</p> <p>soužití komunikace</p> <p>psychické násilí</p>
--	---	--	---	--

<p>179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239</p>	<p>se mnou přestal úplně komunikovat, takže když jsem chtěla ty věci nebo když jsem chtěla se domluvit, byly problémy v práci, potřebovala, jsem tam být dýl, potřebovala jsem, abychom se domluvili, tak on mi nebral telefony, v té době měl syn osm roků, nechtěla jsem to řešit přes něho, takže střídavá péče byla pro mě hrozná, myslím, že si, že i pro syna, začal se mně zhoršovat i ve škole, hrozili tam, byla tam třídní důtka, hrozila tam ředitelská důtka. Za zapominání věcí, kdy dítě bylo roztěkané jakby nevědělo kam patří, jakoby nemělo domov. Na jedné straně jakoby k tomu tatínkovi samozřejmě chtělo, ale aby to mělo jiný, řád jiná pravidla. Já jsem byla spíš nervozní zas z toho, tak jak moc chtěl toho syna, tak jakoby tu svoji povinnost nebo tu svoji funkci toho otce předal svým rodičům, kteří toto dělali za něho. Takže hrozně chtěl, ano chtěl, ale myslím si a upřímně si to myslím i teď, vlastně po vlastně pěti letech, že to pouze byla další chuť mi nějakým způsobem ubližovat, že to nebyl zájem o syna. Krom toho teď už je to takové jakoby viditelné, protože teď třeba ten syn u něho třeba měsíc není a jemu to nevádí. Ted' je to taková čerstvá věc. Nevím jestli to sem patří nebo ne...ale přesto. Byly velikonoční svátky, očekávala jsem, že si s ním udělá výlet, on zřejmě neví, že byly prázdniny, ale na Velikonoce vozil vždycky syna k babičce, protože přece jenom bydlí na vesnici, kde ty tradice se tam dodržují, chodil s ním i na Velikonoce, ale nenabídl mu, že by s ním jel k babičce. My jsme si teda udělali výlet. Další týden měl být u tatínka, přišel domů, já jsem měla dlouhou pracovní dobu, protože jsem byla v práci, protože jsem předpokládala, že bude tatínka. Když jsem přišla domů, tak byl doma a oznámil mi, že u tatínka není, že mu tatínek řekl, že až další týden tam má být a že tam stejně není žádná akce, na kterou by se šli podívat, že by se tam nudil, takže ho tam brát nebude. Takže jsem počítala že tam bude tento týden, a večera, když jsem se syna ptala, jestli teda jede k tatínkovi, jestli</p>	<p>dýl, potřebovala jsem, abychom se domluvily, tak on mi nebral telefony, v té době měl syn osm roků, nechtěla jsem to řešit přes něho, takže střídavá péče byla pro mě hrozná, myslím, že si, že i pro syna, začal se mně zhoršovat i ve škole, hrozily tam, byla tam třídní důtka, hrozila tam ředitelská důtka. Za zapominání věcí, kdy dítě bylo roztěkané jakby nevědělo kam patří, jakoby nemělo domov. Na jedné straně jakoby k tomu tatínkovi samozřejmě chtělo, ale aby to mělo jiný řád jiná pravidla. Já jsem byla spíš nervozní zas z toho, tak jak moc chtěl toho syna, tak jakoby tu svoji povinnost nebo tu svoji funkci toho otce předal svým rodičům, kteří toto dělali za něho. Takže hrozně chtěl, ano chtěl, ale myslím si a upřímně si to myslím i teď, vlastně po vlastně pěti letech, že to pouze byla další chuť mi nějakým způsobem ubližovat, že to nebyl zájem o syna. Krom toho teď už je to takové jakoby viditelné, protože teď třeba ten syn u něho třeba měsíc není a jemu to nevádí. Ted' je to taková čerstvá věc.“ (H161)</p>	<p>zhoršení dítěte ve škole, střídavá péče se neosvědčila.</p> <p>Nezájem o dítě manžel rezignoval na svoji úlohu otce, dítě předal rodičům.</p> <p>Pocit ubližování a nezájmu.</p> <p>Nyní se jeví, že nemá o dítě zájem.</p>	<p>rodičovská oblast</p>
--	---	---	---	--------------------------

<p>240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299</p>	<p><i>tam bude, tak mi řekl, že mu tatínek v úterý volal, že to popletl, že tam měl být minulý týden. Takže tento týden ne, což už o něčem svědčí, jo. (smích).</i></p> <p>6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítila, jaké pocity ho doprovázely?</p> <p><i>Hrozně (smích). Hrozně, řekla bych, že to bylo ještě horší než před tím rozvodem. Já jsem očekávala to, že ti lidé se teda rozejdou. Víte, to je těžký, ta žena má pocit takové nějaké jako hanby, jako takového ponížení, krom toho u nás hrála situace i možná v majetku, protože i v tom podnikání mu celou dobu ta má celá má rodina intenzivně pomáhala a on, když sem přišel, tak to byl člověk, který neměl žádné kontakty, nikdo ho neznal, jo, já jsem tady v tom městě vyrůstala, takže v tom začátku toho podnikání jsem ho se spoustou lidí seznámila, snažila jsem se mu v tom podnikání tak nějak pomáhat a hlavně ten můj otec, který třeba i finančně mu pomáhal. Když jsme začínali, tak samozřejmě i bytové podmínky, jo, nebyla to jeho rodina, která by nám zabezpečila nějakým způsobem to bydlení, zase to byla ta naše rodina, která nám alespoň umožnila po babičce využívat jednopokojový byt a podobně. Takže já jsem měla v té době z toho rozvodu pocit jakoby té křivdy, protože jsem očekávala, že ten člověk mi má ještě co vracet a nedokázala jsem celkem z toho kraje, říkala jsem si, že třeba po tom rozvodu si budeme rozumět i víc, že se si uvědomí některé věci a už jenom z toho důvodu, že skončilo něco, co vlastně nebylo si myslím až tak hrozné, že bude mít snahu, byť už jenom na dálku, ale alespoň nějakým způsobem to napravit nebo že se bude stydět, že se ke mně začne chovat jinak, líp, jo. Člověk někdy očekává změnu k tomu lepšímu, když už ta změna prostě nepřišla v tom manželství, tak si říká, třeba když se rozvedeme, tak už se k sobě začneme chovat líp. Ale to tady bohužel nepřišlo. Protože já si myslím, že ten rozvod ho ještě víc jakoby rozlítl, nedokážu to pochopit, začaly se dělat naschvály, přítelkyni si okamžitě nastěhoval do svého bytu, respektive teda do našeho bytu, my jsme se synem prakticky neměli kdy bydlet, takže jsme se vraceli do jednopokojového bytu po</i></p>		<p>Pocit hanby, ponížení jako ženy.</p> <p>Obviňování manžela z neocenění podpory její a její rodiny v začátku jeho podnikání.</p> <p>Pocit křivdy a ublíženosti- její rodina jim pomohla a on ji opustil, očekávala, že jí to vrátí nebo si to aspoň uvědomí, že si ještě budou rozumět.</p> <p>Obviňování manžela- očekávala změnu k lepšímu, ale ta nepřišla, z toho plynul pocit poníženosti, že ji manžel dával najevo, že ona je ta, co chtěla vlastně odejít, ale spíš ji trápil jeho nezáměr, jak budou se synem dále žít, v jakých podmínkách- z toho dále reflektuje pocit potrestání jí i syna.</p>	<p>intimita</p> <p>ekonomická oblast</p> <p>soužití</p> <p>soužití rodičovská oblast</p>
--	---	--	--	--

<p>300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360</p>	<p>respektive teda do našeho bytu, my jsme se synem prakticky neměli kde bydlet, takže jsme se vraceli do jednopokojového bytu po babičce, a měla jsem i pocit, že vystupováním a chováním, že když jsem ho někdy viděla a potkala, jakoby se choval tak nějak povýšeně. Jakoby řekl, ty jsi ta, která jsi chtěla odejít a teď seš nula, takže mě trápilo, místo aby řešil, jak to jeho dítě bude žít, v jakých podmínkách bude žít, jak ho zabezpečí, jak mu dá to, co se mu respektive ztratilo, nejen mě, ale i to dítě jakoby ho chtěl ještě víc potrestat.</p> <p>7) Jak reflektujete rozvod nyní? No já bych neřekla, že bych se cítila kór moc líp, ta zrada, která byla po tom rozvodu, dá se říct, ta nenávisť, ta zlost, která se začala po tom rozvodu ještě vyhrcovat, protože my jsme se opravdu dostali do té fáze, kdy jsme se začali nenávidět. Já jsem do té doby toho člověka milovala, on mi ublížil, mě to bolelo, zranilo a přenesla jsem se díky těmto problémům, do fáze, kdy jsem ho začala nenávidět. Ještě teda byla fáze, kdy jsem ho úplně ignorovala(smích). Což bych řekla, že je pořád. Ale samozřejmě z toho mého pocitu. Já jsem se synem sama, mám teda partnera, nevím jestli je to vážná známost, jestli je to partner pro celý život – je to někdo, s kým je mi dobře, nežijeme spolu, takže se navštěvujeme, je to spíš přátelský vztah, takže to nehodnotím, uvidíme. Ale, ale jsou situace samozřejmě, svátky, Vánoce, situace, kdy to dítě, třeba vystupovalo, zpívalo, někde na vystoupení na koncertě, kdy vidíte kolem sebe ty rodiny a je vám z toho smutno. A smutno s ohledem i na to, že prostě i to dítě by určitě potěšilo, kdyby ten táta tam byl. Kdyby ho viděl, byl by na něho pyšný, hrdý, to tam prostě není, to tam nefunguje, takže je mi to trošinku líto, ale spíš kvůli tomu synovi. Na druhé straně já jsem si spoustu věcí po tom rozvodu dokázala, já jsem si vybudovala bydlení, vlastně teď spravuju dům, myslím že i finančně jsem se postavila na vlastní nohy, takže nestrádám, takže pro mne je to takové, že se cítím svým způsobem</p>	<p>babičce, a měla jsem i pocit, že vystupováním a chováním, že když jsme ho někdy viděla a potkala, jakoby se choval tak nějak povýšeně. Jakoby řekl, ty jsi ta, která jsi chtěla odejít a teď seš nula, takže mě trápilo, místo aby řešil, jak to jeho dítě bude žít, v jakých podmínkách bude žít, jak ho zabezpečí, jak mu dá to, co se mu respektive ztratilo, nejen mě, ale i to dítě jakoby ho chtěl ještě víc potrestat.“(H248)</p> <p>„No já bych neřekla, že bych se cítila kór moc líp, ta zrada, která byla po tom rozvodu, dá se říct, ta nenávisť, ta zlost, která se začala po tom rozvodu ještě vyhrcovat, protože my jsme se opravdu dostali do té fáze, kdy jsme se začali nenávidět. Já jsem do té doby toho člověka milovala, on mi ublížil, mě to bolelo, zranilo a přenesla jsem se díky těmto problémům, do fáze, kdy jsem ho začala nenávidět. Ještě teda byla fáze, kdy jsem ho úplně ignorovala(smích). Což bych řekla, že je pořád. Ale samozřejmě z toho mého pocitu.“(H317)</p> <p>„Ale, ale jsou situace samozřejmě, svátky, Vánoce, situace, kdy to dítě, třeba vystupovalo, zpívalo, někde na vystoupení na koncertě, kdy vidíte kolem sebe ty rodiny a je vám z toho smutno. A smutno s ohledem i na to, že prostě i to dítě by určitě potěšilo, kdyby ten táta tam byl. Kdyby ho viděl, byl by ne něho pyšný, hrdý, to tam prostě není, to tam nefunguje, takže je mi to trošinku líto, ale spíš kvůli tomu synovi. Na druhé straně já jsem se s spoustu věcí po tom rozvodu dokázala, já jsem si vybudovala bydlení, vlastně teď spravuju dům, myslím že i finančně jsem se postavila na vlastní nohy, takže nestrádám, takže pro mne je to takové, že se cítím svým způsobem být svobodná, můžu si dovolit věci, které jsem dřív si nemohla dovolit, nemyslím teď finančně, ale tím, že</p>	<p>Z počátku pocit zrady, nenávisť, nyní ignorace.</p> <p>Lítost kvůli synovi. Syn neuvídí, že je tatínek na něho hrdý.</p>	<p>vyrovnání se s rozvodem</p> <p>rodičovská oblast</p>
--	---	---	---	---

<p>361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420</p>	<p>být svobodná, můžu si dovolit věci, které jsem dřív si nemohla dovolit, nemyslím teď finančně, ale tím, že se neohlížím na nikoho, no samozřejmě musím zabezpečit to dítě, ale pokud není doma, tak zase mám ten volný den a volný plán a je to na mně, jestli budu doma, jestli si navařím, jestli vyperu, anebo naopak, jestli pojedu do kina. Kdežto v té rodině to je naopak, to samozřejmě podřizujete..... ten den má jiný režim, než teď v současné době, ale že bych byla vyloženě jako šťastná,... no není mně špatně, není mně zle, nepřipouštím si to, cítím se, jsem volná , svobodná, ale asi to mám stále prostě ještě v sobě. Takovou ...takovou ...jakože ...jsou chvílky, kdy to opravdu bolí. (bolest v očích).</p> <p>8) Cítila jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádala? Pokud ne, proč?</p> <p>No ano. Ano . Hrozně dlouho jsem cítila jsem pocit viny, i když nevím proč. Já jsem cítila pocit viny, už když jsme se začali rozvádět, víte co, u mě ten pocit viny možná i vyprovokovalo okolí. Nebo okolí. Já jsem vycházela velice dobře s jeho rodičema, nebo jsme si to alespoň myslela. A my když jsme tyto problémy řešili, tak jsem samozřejmě jim o nich říkala, doufala jsem, že se mě aspoň nějakým způsobem zastanou nebo mu tu situaci vysvětlí, a oni se otočili proti mně a řekli – vy se k sobě nehodíte, vy jste se měli dávno rozvést a já jsem nechápala, že prostě žena, která jako rozvrátila manželství pro mne tehdy byla ne sice ideální, ale fungující, ta najednou do té rodiny byla nejednou, ale vyhovující, ale nejednou byla do té rodiny brána jako nejkrásnější, nejlepší, a mě to hrozně zlomilo, a hledala jsme pocit viny, co jsem udělala špatně. A říkala, jsem si, asi asi jsem udělala něco špatně. Protože někoho, koho oni vůbec neznají, oni ji berou, oni ji mají rádi, a já</p>	<p>se neohlížím na nikoho, no samozřejmě musím zabezpečit to dítě, ale pokud není doma, tak zase mám ten volný den a volný plán a je to na mně jestli budu doma, jestli si navařím, jestli vyperu, anebo naopak ,jestli pojedu do kina. Kdežto v té rodině to je naopak, to samozřejmě podřizujete..... ten den má jiný režim, než teď v současné době, ale že bych byla vyloženě jako šťastná,... no není mně špatně, není mně zle, nepřipouštím si to, cítím se, jsem volná , svobodná, ale asi to mám stále prostě ještě v sobě. Takovou ...takovou ...jakože ...jsou chvílky, kdy to opravdu bolí.“(H340)</p> <p>„No ano.Ano. Hrozně dlouho jsem cítila jsem pocit viny, i když nevím proč. Já jsem cítila pocit viny, už když jsme se začali rozvádět, víte co ,u mě ten pocit viny možná i vyprovokovalo okolí. Nebo okolí. Já jsem vycházela velice dobře s jeho rodičema nebo jsme si to alespoň myslela. A my když jsme tyto problémy řešily, tak jsem samozřejmě jim o nich říkala, doufala jsem, že se mě aspoň nějakým způsobem zastanou nebo mu tu situaci vysvětlí, a oni se otočili proti mně a řekli vy se k sobě nehodíte, vy jste se měli dávno rozvést a já jsem nechápala, že prostě žena, která jako rozvrátila manželství pro mne tehdy byla ne sice ideální, ale fungující, ta najednou do té rodiny byla nejednou ,ale vyhovující , ale najednou byla do té rodiny brána jako nejkrásnější, nejlepší, a mě to hrozně zlomilo, a hledala jsme pocit viny, co jsem udělala špatně. A říkala, jsem si ,asi asi jsem udělala něco špatně. Protože někoho, koho oni vůbec neznají, oni ji berou, oni ji mají rádi, a já přestože jsem pro ně udělala tolik, tak mě prostě odsoudili. Takže ten pocit viny samozřejmě jsem cítila, cítila jsem ho i po rozvodu, protože samozřejmě se setkáváte s různými názorama , jo, jsou třeba konflikty, já vím, že třeba něco jsme řešili s mojí maminkou a ta mně říkala, kdoví proč, proč, asi jsi na něho byla nějaká, žes jo, rozumíte, žes, že jste se rozvedly. Takže ti lidé sváma nežijí a mohou si to vysvětlovat tak, že kdybych byla normální, jo v uvozovkách , tak to by se se mnou nerozvedl, tak tam za tím</p>	<p>Pocit hrdošti, samostatnosti, finanční nezávislost - popisuje, co všechno dokázala sama.</p> <p>Nemusí se podřizovat, ale šťastná není</p> <p>Pocit svobody, volnosti, ale i bolesti.</p> <p>Pocit viny- cítila v době rozvodu i nyní ho cítí,ale nemyslí, že má vinu.</p> <p>Pocit viny- vyprovokovalo okolí, manželovi rodiče, kteří přijali manželovu novou partnerku, ač ji neznali, hledala, co udělala špatně, oni ji odsoudili, vyčetli , že se neměli brát Po rozvodu- různé názory lidí, její maminka,lidé, kteří do manželství neviděli vyvolávali pocit viny, hledali podle ní, že něco musela provést.</p> <p>Pocit viny – již není akutní- studium a práce ji pomohly.</p> <p>Vinu vnímá jako, že ona udělala něco špatně a pocit, jak již vysvětlila, cítila ho, ale neztotožňovala se s ním.</p> <p>Pocit zrady-</p>	<p>vyrovnání se s rozvodem</p> <p>pocit viny</p> <p>pocit viny</p> <p>veřejné mínění</p> <p>pocit viny</p> <p>vina</p> <p>soužití</p>
--	--	---	---	---

<p>421 přestože jsem pro ně udělala tolik, 422 tak mě prostě odsoudili. Takže ten 423 pocit viny samozřejmě jsem cítila, 424 cítila jsem ho i po rozvodu, protože 425 samozřejmě se setkáváte s různými 426 názorami, jo, jsou třeba konflikty, 427 já vím, že třeba něco jsme řešili s 428 mojí maminkou a ta mně říkala, 429 kdoví proč, proč, asi jsi na něho 430 byla nějaká, žes jo, rozumíte, žes, že 431 jste se rozvedli. Takže ti lidé s váma 432 nežijí a mohou si to vysvětlovat tak, 433 že kdybych byla normální, jo 434 (smích), v uvozovkách, tak to by se 435 se mnou nerozvedl, tak tam za tím 436 něco muselo být, že ano. 437 438 A dnes? Ještě cítíte ten pocit viny? 439 Nevím, já si za tím názorem stojím, 440 já jsem tomu manželství věnovala 441 hodně, tím že jsem v té pracovala a 442 studovala, měla jsem toho hodně, 443 starala se sama o dítě, už ty pocity 444 v sobě nějak nemám. Nebo není to 445 tak akutní. 446 9) Jak vnímáte slovo vina a pocit 447 viny? 448 Tak vina, je to, co jsem udělala 449 špatně. A pocit viny? To je to, o 450 čem jsme se bavily před chvílkou, 451 že vy ten pocit máte, ale já se s ním 452 neztotožňuju. Prostě já ho mám, ale 453 nevím o tom že bych něco, 454 neztotožňuju se s tím názorem, 455 protože prostě si nemyslím, že bych 456 tu vinu měla. 457 Finančně Vám to manžel nějak 458 vrátil? 459 Víte co. Manžel asi s tím rozvodem 460 počítal. A víceméně krátce před 461 rozvodem, možná rok, jo mě žádal, 462 abych mu podepsala smlouvy na 463 zúžení majetku. A podobně, protože 464 on potřebuje být jediný majitel, 465 zdůvodňoval to tím, že on potřebuje 466 něčím ručit v bance a 467 potřebuje...takže já jsem za tím 468 nehledala nějaký podvod, a 469 víceméně co jsme společnými 470 silami vybudovali, a nabyli, tak si 471 on napsal na firmu, já jsem začala 472 v té době podnikat, takže on to zase 473 zdůvodňoval tak, kdyby ti ta firma 474 nešla, tak abych zase já nemusel 475 platit dluhy za tebe, a nedej bože, já 476 mám zase větší tu firmu, kdyby 477 nešla tá firma mně, abys ty nepřišla 478 o tu firmu, kterou buduješ, takže já 479 jsem to nevnímala tak jako nějaký 480 podraz, takže všechno bylo napsané 481 na něj, doufala, jsem, že soud</p>	<p>něco muselo být, že ano.“(H391) ” Nevím, já si za tím názorem stojím, já jsem tomu manželství věnovala hodně, tím že jsem v té pracovala a studovala, měla jsem toho hodně, starala se sama o dítě, už ty pocity v sobě nějak nemám. Nebo není to tak akutní.“(H439) „Tak vina, je to, co jsem udělala špatně. A pocit viny? To je to, o čem jsme se bavily před chvílkou, že vy ten pocit máte, ale já se s ním neztotožňuju. Prostě já ho mám, ale nevím o tom že bych něco, neztotožňuju se s tím názorem, protože prostě si nemyslím, že bych tu vinu měla.“(H448) „Víte co. Manžel asi s tím rozvodem počítal. A víceméně krátce před rozvodem, možná rok, jo mě žádal, abych mu podepsala smlouvy na zúžení majetku. A podobně, protože on potřebuje být jediný majitel, zdůvodňoval to tím, že on potřebuje něčím ručit v bance a potřebuje...takže já jsem za tím nehledala nějaký podvod, a víceméně co jsme společnými silami vybudovali, a nabyli, tak si on napsal na firmu, já jsem začala v té době podnikat, takže on to zase zdůvodňoval tak, kdyby ti ta firma nešla, tak aby zase já nemusel platit dluhy za tebe, a nedej bože, já mám zase větší tu firmu, kdyby nešla tá firma mně, abys ty nepřišla o tu firmu, kterou buduješ, takže já jsem to nevnímala tak jako nějaký podraz, takže všechno bylo napsané na něj, doufala, jsem, že soud</p>	<p>manžel s rozvodem asi počítal- opět vysvětluj jaké důvody ji k tomuto myšlení přiměly. Pocit viny dnes necítí, udělala pro manželství, co mohla. Vina a pocit viny Bolestné zjištění - manžel s rozvodem počítal.</p>	<p>pocit viny rozdíl vina a pocit viny ekonomická oblast</p>
--	---	--	--

482	<i>rozhodne tak nějak, aby to bylo</i>	<i>rozhodne tak nějak, aby to bylo</i>		
483	<i>trošičku spravedlivé, soud tak</i>	<i>trošičku spravedlivé, soud tak</i>		
484	<i>neudělal, protože fakticky, tím ,že</i>	<i>neudělal, protože fakticky , tím ,že</i>		
485	<i>my jsme měli toto podepsané, tak</i>	<i>my jsme měli toto podepsané, tak</i>		
486	<i>jsem od soudu dostala pouze</i>	<i>jsem od soudu dostala pouze</i>		
487	<i>vybavení bytu, protože jsem si vše</i>	<i>vybavení bytu, protože jsem si vše</i>		
488	<i>do jednopokojového bytu odnést</i>	<i>do jednopokojového bytu odnést</i>		
489	<i>nemohla, takže za to mně zaplatil</i>	<i>nemohla, takže za to mně zaplatil</i>		
490	<i>nějaký peníze. A takže to bylo</i>	<i>nějaký peníze. A takže to bylo</i>		
491	<i>všechno.</i>	<i>všechno.“(H459)</i>		

8. 8. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhovoru

Impulzem ke svatbě bylo podle paní Ivy přání umírajícího otce, aby se vzali. Sice spolu již žili, ale manžel ji jako první o ruku nepožádal. Již v začátku manželství reflektuje neshody – vinu dává manželově podnikání, pozdním příchodům – ztrátě společných zájmů, po rozvodu ho obviňuje z nedocení podpory její a její rodiny v začátku jeho podnikání. Přála si mít rodinu, ale ani narození syna nepřineslo očekávaný úspěch. Zažívá jako oběť pocit osamění, ztrátu role manželky a zjišťuje, že manžel na svoje aktivity má čas, dokonce manželovo chování k ní se začíná měnit a vyústuje v nevěru. Zažívá pocit zklamání, osamocení, sice se snaží s manželem o tomto hovořit, ale manžel to nechce. Rozhovory končí hádkami, které vyústily nakonec k jednoznačnému řešení z její strany, poprvé projevuje svoji větší aktivitu. Buď ona nebo přítelkyně. Sice zde poprvé oceňuje manželovu snahu, i on se snažil rodinu udržet, ale přítelkyně je aktivnější. A paní Iva podala žádost o rozvod.

Po rozvodu se manžel podle Ivy zachoval jako zrádce, (s rozvodem počítal již od začátku, těsně před rozvodem převedl svoji firmu na sebe, kterou finančně původně podpořil její otec, ona mu pomáhala sehnat známosti). Ona mu důvěřovala, neviděla v tom nic špatného. Opět se cítí být podvedena.

Soud ohledně syna navrhl střídavou péči, která se neosvědčila, vedla ke zhoršení jeho prospěchu a chování. Obviňuje manžela, že rezignoval na svoji úlohu otce, syna dával rodičům a chtěl jí pouze svým zájmem o syna ubližovat. Ani nyní nejeví o syna zájem, v podstatě nikdy neměl zájem o jeho koníčky, nechodil na jeho vystoupení, omlouvá to tím, že manžel není rodinný typ. Paní Iva se snaží svůj sebeobraz vylepšit ve vypravování slovy: „ale samozřejmě z toho mého pocitu, takže jsem to pochopila tak, že mi tím říká, že mám odejít já, asi jsem to tak vnímala tehdy já, spíš mně to přišlo.“

Po rozvodu očekávala nereálné chování z manželovi strany – obrat alespoň k lepší komunikaci, ale dostalo se jí pocitu poníženosti, ublíženosti, pocitu zrady, nenávisti, zlosti,

zášti, ignorace, která stále přetrvává z její strany. Cítí se jako oběť. Měla pocit křivdy a myslela si, že jí má manžel co vracet a očekávala jeho chování lepší, což se nestalo.

Rozvod hodnotí protikladně. Jednak zažívá pocit hanby, ponížení, bolesti, ale na druhou stranu se nemusí podřizovat, je hrdá na svoji samostatnost, soběstačnost, svobodu, volnost, je sama svou paní, ale šťastná není.

Závěr: pocit viny cítila v době rozvodu, nemyslí, že by měla vinu na rozpadu jejich manželství. Dnes pocit viny není tak akutní – studium a práce ji pomohly. Pocit viny v ní vyvolávalo okolí, manželovi rodiče, kteří přijali manželovu novou partnerku, ač ji neznali. Hledala, co udělala špatně, proč ji odsoudili a vyčetli, že se neměli brát. Ale i její maminka a lidé, kteří do jejich vztahu neviděli, v ní tyto pocity vyvolávaly (něco musela provést, že se rozvedli).

8. 9. Analýza rozhovoru č. 9 – paní Alena

Alena, 48 roků, střední škola, podnikatelka, 5 dětí, 5 roků rozvedená.

8. 9. 1. Shrnutí rozhovoru

1) Paní Alena uvádí, že se vdávala z rozumu, ale manžela znala defacto z dopisů, protože z toho dva roky byl na vojně. Jako věřící byla si jista, že dělá dobře, protože manžel pocházel z věřící rodiny a manželovi rodiče se jí líbili.

2) Po narození prvního dítěte po roce manželství paní onemocněla laktační psychózou, ale o dítě se manžel příliš nestaral. Hned po narození druhého syna se léčil na psychiatrii manžel, paní již začínala vnímat, že nemá citový vztah k dětem. Používal pouze autoritářskou výchovu, což paní velmi těžce nesla, protože je milovala, ale současně i manžela. Došlo to tak daleko, že se z toho nervově zhroutila a byla léčena opět na psychiatrii. Ale po vyléčení paní začíná vnímat manželův chlad i k ní. Po revoluci potřebovali dostavět domek, tak manžel odjel do zahraničí, aby vydělal dost peněz. V době pobytu v zahraničí se jim narodil pátý syn, ale manžel po návratu ze zahraničí se již zcela odcizil jí i dětem, dokonce spával v dílně, aby ho nikdo nerušil a aby se od dětí, když byly nemocné nenakazil.

3) Po návratu ze zahraničí začíná muž podnikat. Paní se mu snažila finančně pomáhat, i když byla na mateřské dovolené. Manželovi se to zpočátku líbilo, ale později mu začaly vadit telefonáty, které paní měla díky prodeji knih a zde začínal velký problém, protože jí se podnikání dařilo více než manželovi a začal ji pokořovat. Paní Alena plnila neustále manželova přání, naučila se plavat, začala chodit do angličtiny, s nejmenším synkem jezdili lyžovat. Myslela, že problémy ohledně dětí již odezněly. Manželovi se podnikání přestávalo dařit a rodinu svým neuváženým chováním připravil o finance. Jako kompenzaci pro svoji frustraci si našel studium na vysoké škole, nechodil do práce a začal hledat inzeráty s cizími ženami. Paní se to nelíbilo, domluvili se, že půjdou do manželské poradny, aby se problémy začaly řešit. Úplnou náhodou vybrali známého psychologa Nováka, který je vyslechl a dle paní nešťastně stanovil manželovu diagnózu, kdy pro jeho citovou chladnost ho nazval schizoidem, což manžel neunesl.

4) Důvodem k rozvodu byl manželův odchod k cizí paní. Paní ale uvádí, že stejně jejich manželství je před Bohem nadále platné.

5) S rozvodem se vyrovnala dobře, manžel již bydlel u druhé ženy. Zpočátku nevěřila, že to její muž myslí s nevěrou vážně, protože věděla, jak je zásadový a rozvody zcela zásadně

odmítal. Stále byla naivní a domnívala se, že manželova reakce pomine nebo že je nemocný.

6) Alena zvládla rozvod dobře, nesouhlasila s ním, protože si říkala, když už vydržela tolik utrpení, když děti byly malé, nemá důvod se rozvádět nyní. Dokonce se cítí být hrdá na to, že dokázala vstát a sama říct, že s rozvodem nesouhlasí, protože ji právník radil, že rozvod není problém, ať souhlasí hned napoprvé. Dokonce říká, že necítila ani výčitky svědomí.

7) Stále cítí, že manžel jednal unáhleně, že na to jednou musí přijít, jakou chybu udělal. Pokud není nějak nemocný, musí na to přijít. Opustit ženu s pěti dětmi a nechtít je vidět podle ní je nemorální. Sice uznává, že mohla méně děti před manželovým autoritářským chováním ochraňovat, že možná tady udělala chybu.

8) Pocit viny paní necítí, ona se snažila manželovi vždy ve všem vyhovět.

9) Vinu vnímá jako odchod z manželství, pocit viny, to jsou podle ní pouze výčitky, které jsou slabé. Za horší by považovala cítit vinu a být vina.

8. 9. 2. Tabulka CH – rozbor rozhovoru

	CH: Rozhovor č. 9. Alena	Vybrané klíčové citace	Kategorie	Oblast		
1	48 roků, 5 roků rozvedená					
2	1) Co vás vedlo k tomu, že jste se					
3	s bývalým manželem vzali?					
4	Jakým způsobem jste prožívali					
5	první etapu manželství?					
6	Manželství jsme uzavírali po tříleté	„Manželství jsme uzavírali po	Sňatek z rozumu - křesťanská rodina, rozumní rodiče, písemný projev.	soužití		
7	známosti. Vdávala jsem se hlavně	tříleté známosti. Vdávala jsem se				
8	z rozumu. Manžel pocházel z velice	hlavně z rozumu. Manžel pocházel				
9	slušné a křesťanské rodiny. Jeho	z velice slušné a křesťanské				
10	otec byl velmi oblíbený a vážený	rodiny. Jeho otec byl velmi				
11	učitel, působil vždy klidným,	oblíbený a vážený učitel, působil				
12	vyrovnaným dojmem s velkou	vždy klidným, vyrovnaným				
13	schopností empatie. Manželova	dojmem s velkou schopností				
14	matka byla též velice inteligentní	empatie. Manželova matka byla				
15	žena a velmi schopná hospodyně	též velice inteligentní žena a velmi				
16	s poněkud racionálním přístupem	schopná hospodyně s poněkud				
17	k životu. S budoucím manželem	racionálním přístupem k životu.				
18	jste si dva roky co byl na základní	S budoucím manželem jsme si dva				
19	vojenské službě dopisovali a já	roky co byl na základní vojenské				
20	uvěřila své představě dle jeho	službě dopisovali a já uvěřila své				
21	písemného projevu.	představě dle jeho písemného				
22	2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl	projevu.“(CH6)				
23	nějaký vážný problém, za jakých					
24	okolností, Jak jste to prožívali?					
25	Po prvním porodu jsem	„Po prvním porodu jsem			Nemoci - neurózy Nemoc, manžel se nestaral, potom on onemocněl, léčit se nechtěl.	nemoc
26	onemocněla laktační laktační	onemocněla laktační laktační				
27	psychózou. O dítě se vzorně starali	psychózou. O dítě se vzorně				
28	přátelé, manžel chodil do práce,	starali přátelé, manžel chodil do				
29	vyčerpal jen nejnütnější paragrafy.	práce, vyčerpal jen nejnütnější				
30	Brzy jsem se uzdravila a měli jsme	paragrafy. Brzy jsem se uzdravila				
31	další dítě. Manžel tehdy dokončil	a měli jsme další dítě. Manžel				
32	dálkové studium na Střední	tehdy dokončil dálkové studium				
33	průmyslové škole a v době	na Střední průmyslové škole a				
34	maturity se zhroutil a léčil se	v době maturity se zhroutil a léčil				
35	v psychiatrické léčebně	se v psychiatrické léčebně				
36	v Kroměříži a to celkem dvakrát.	v Kroměříži a to celkem dvakrát.				
37	Celkem byl hospitalizován dvanáct	Celkem byl hospitalizován				
38	týdnů, vrátil se nedoléčený,	dvanáct týdnů, vrátil se				
39	v afektu rozbil skleněný sekretář i	nedoléčený, v afektu rozbil				
40	s jeho obsahem, trpěl těžkými	skleněný sekretář i s jeho				
41	neurotickými problémy, ale zvládal	obsahem, trpěl těžkými				
42	chodit do zaměstnání. Léky ale	neurotickými problémy, ale				
43	užívat nechtěl. Po narození dalších	zvládal chodit do zaměstnání.				
44	dvou synů se ukázalo, že manžel	Léky ale užívat nechtěl“(CH25)				
45	těžko snáší malé děti. Neuměl je	„ Po narození dalších dvou synů	Omlouvání manžela - nesnášel malé děti, neuměl to s nimi.	rodičovská oblast		
46	hladit., mazlit, nechtěl je chválit,	se ukázalo, že manžel těžko snáší				
47	ani si s nimi hrát. Jeho výchova	malé děti. Neuměl je hladit.,				
48	spočívala často jen v pohlavcích a	mazlit, nechtěl je chválit, ani				
49	zákazech. Odmítal dotykový	si s nimi hrát. Jeho výchova				
50	kontakt s nimi a zdálo se, jakoby	spočívala často jen v pohlavcích				
51	mu děti ve všem překážely. Já jsem	a zákazech. Odmítal dotykový				
52	děti velmi milovala, ale současně	kontakt s nimi a zdálo se, jakoby				
53	jsem chtěla být i oddanou a	mu děti ve všem překážely. Já				
54	poslušnou manželkou. Manžel však	jsem děti velmi milovala, ale				
55	mou lásku k dětem často nechápal	současně jsem chtěla být i				
56	a odmítal rozvíjet jejich citové	oddanou a poslušnou				
57		manželkou. Manžel však mou				
		lásku k dětem často nechápal a				

<p>58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117</p>	<p>potřeby. Z těchto dlouhodobě nepříznivých pocitů a strachu, co z dětí vyrostete, když nezakusí otcovo pohlázení a pochování na jeho klíně jsem se nervově zhroutila. Trpěla jsem úzkostnou neurózou , byla jsem několikrát hospitalizovaná v léčebně V Brně-Černovicích. Děti dojížděla hlídat manželova matka, která vše organizačně zvládala. Manžel vyčerpal pouze paragrafy, aby nepřerušil zaměstnání. Nepřemýšlela jste již tehdy o rozvodu, když jste vlastně manželstvím trpěla? Řešení této situace rozvodem nepřipadalo u mě z morálních důvodů v úvahu. Manžel byl sice emocionálně chladný, ale byl vždy zodpovědný ve výdělku, charakterní, zásaditý, zodpovědný ve starosti o dům, byl spolehlivý i ve fyzické a manuální práci. Ráda jsem ho za tyto vlastnosti chválila. Všechny peníze mně odevzdával. Já za ně kupovala vše, co děti v tomto věku potřebovaly. Tehdy v době totality se vlastně na vesnici nedaly koupit levnější potraviny, za což mě později manžel u rozvodu obžaloval. Oblečení jsem dostávala po dětech od vlastní sestry, nové oblečení kupovali rodiče manžela, taky nám přispívali na domácnost. Po revoluci to ale nestačilo na přístavbu rodinného domku a proto manžel odcestoval se třemi kamarády od početných rodin do zahraničí za výdělkem. Jakmile jsme žili pouze víkendový manželstvím, nebyla jsem již nemocná a neurotické stavy u mne úplně pominuly. Byla jsem šťastná matka i přesto, že jsem byla na celou domácnost sama. Tři čtvrtě roku jsme pracovala na zástup v mateřské škole,jako učitelka. Manžel si přál, abych si udělala řidičák, což jsem mu udělala po vůli. Poté jsem šťastně porodila pátého syna, u jeho porodu dokonce byl i manžel přítomný.Jakmile měl nejmenší syn dva roky, začala jsem přivydělávat po mateřské u nakladatelství portál jako externí zaměstnanec. Manžel se vrátil tehdy ze zahraničí a já se mu snažila finančně</p>	<p>odmítal rozvíjet jejich citové potřeby.“(CH44)</p> <p>„Z těchto dlouhodobě nepříznivých pocitů a strachu, co z dětí vyrostete, když nezakusí otcovo pohlázení a pochování na jeho klíně jsem se nervově zhroutila. Trpěla jsem úzkostnou neurózou , byla jsem několikrát hospitalizovaná v léčebně V Brně-Černovicích. Děti dojížděla hlídat manželova matka, ...Manžel vyčerpal pouze paragrafy, aby nepřerušil zaměstnání.(CH58)</p> <p>„Řešení této situace rozvodem nepřipadalo u mě z morálních důvodů v úvahu. Manžel byl sice emocionálně chladný, ale byl vždy zodpovědný ve výdělku, charakterní, zásaditý, zodpovědný ve starosti o dům, byl spolehlivý i ve fyzické a manuální práci. Ráda jsem ho za tyto vlastnosti chválila. Všechny peníze mně odevzdával.“(CH74)</p> <p>„...manžel odcestoval se třemi kamarády od početných rodin do zahraničí za výdělkem. Jakmile jsme žili pouze víkendový manželstvím, nebyla jsem již nemocná a neurotické stavy u mne úplně pominuly. Byla jsem šťastná matka i přesto, že jsem byla na celou domácnost sama“(CH96)</p> <p>„Manžel si přál, abych si udělala řidičák, což jsem mu udělala po vůli. Poté jsem šťastně porodila pátého syna, u jeho porodu dokonce byl i manžel přítomný“(CH107)</p>	<p>Strach o děti - co z dětí vyrostete , - neuróza.</p> <p>Dodržet morálku je základ- nemohla se rozvést, jak by vypadala, sice ona není ideální, ale rozvod to neexistuje, vyjmenovává klady manželea.Pocit manželovi zodpovědnosti -jí vyhovaval, i když jí chyběla něha.</p> <p>Pocit uzdravení -odchod manžela do ciziny, jakmile odjel, nemoc pominula.</p> <p>Pocit spokojenosti- plní přání manžela- udělala si řidičský průkaz, měli dalšího syna.</p>	<p>rodičovská oblast</p> <p>soužití</p> <p>ekonomická oblast</p> <p>soužití</p> <p>soužití</p>
--	---	--	---	--

<p>118 pomáhát. V roce 1998 jsem 119 zahájila prodej knih na živnosták. 120 Manžel s touto okolností souhlasil, 121 ba dokonce mne k tomu vybídl, 122 neboť jakožto dobrý podnikatel 123 vyhodnotil naši ekonomickou 124 situaci tak, že moje podnikání bude 125 pro nás efektivnější než externí 126 zaměstnanec. O všem jsme se spolu 127 radili, nikdy bych do podnikání bez 128 jeho svolení nešla. Brzy jsem 129 začala pozorovat, že mu vadí moje 130 telefonáty. Domnívám se, že se 131 nedokázal vyrovnat s tím, že již 132 nejsem zakřiknutá manželka 133 v domácnosti, které často říkal, ať 134 vrátí vysvědčení, když má takové 135 mezery ve vzdělání. Před mnoha 136 přáteli se vyjádřil, že by nejraději 137 rozdupal mobil, který mi sám 138 koupil. 139 140 Sám se ode mne a rodiny izoloval, 141 začal spát i v dílně, nesnášel pláč 142 dětí, byl prý unavený a nechtěl být 143 v noci rušen a v době nemoci dětí 144 se obával, aby od nich nechytl 145 nějaký bacil a nechal veškerou 146 péči na mne. Pouze zajistil 147 léky. Toužila jsem s manželem 148 chodit veřejně po vesnici za ruku 149 nebo i v romatickém objetí, ale on 150 o tyto projevy lásky nestál, obvykle 151 chodil přede mnou o tři metry 152 vpředu a já musela za ním 153 doklusávat. Při nedělních 154 vycházkách s dětmi chodil pět 155 metrů vpředu a zlobil se, že s dětmi 156 moc povídám a zastavuji se u 157 každého kaménku. Sám vlastní vůlí 158 se od nás izoloval a uzavíral. 159 3) Řešili jste problémy aktivně, jak 160 dlouho trvaly? Snažili jste se 161 manželství zachraňovat nějakým 162 způsobem? 163 No, potom jsme změnili způsob 164 života v manželství oba. Moje 165 knihkupectví už mělo svou 166 klientelu, mám velmi zodpovědné 167 prodavačky a stíhala jsem jak 168 firmu, tak domácnost. Začali jsme 169 se s manželem více věnovat 170 přátelům, byli jsme dvě léta po 171 sobě na dovolené v zahraničí, vše 172 začalo vypadat lépe. Abych udělala 173 manželovi radost, začala jsem se 174 učit plavat, vzdělávat se 175 v angličtině a s nejmenším jsme 176 jezdili lyžovat. Měla jsem tehdy 177 dojem, že hlavní konflikty při 178 výchově už jsou za námi, které byly</p>	<p>„ Manžel s touto okolností souhlasil, ba dokonce mne k tomu vybídl, ……., že moje podnikání bude pro nás efektivnější než externí zaměstnanec. O všem jsme se spolu radili, nikdy bych do podnikání bez jeho svolení nešla. Brzy jsem začala pozorovat, že mu vadí moje telefonáty. Domnívám se, že se nedokázal vyrovnat s tím, že již nejsem zakřiknutá manželka v domácnosti, které často říkal, ať vrátí vysvědčení, když má takové mezery ve vzdělání. Před mnoha přáteli se vyjádřil, že by nejraději rozdupal mobil, který mi sám koupil.“(CH120)</p> <p>„Sám se ode mne a rodiny izoloval, začal spát i v dílně, nesnášel pláč dětí, byl prý unavený a nechtěl být v noci rušen a v době nemoci dětí se obával, aby od nich nechytl nějaký bacil a nechal veškerou péči na mne. Pouze zajistil léky.“(CH140)</p> <p>„Toužila jsem s manželem chodit veřejně po vesnici za ruku nebo i v romatickém objetí, ale on o tyto projevy lásky nestál, obvykle chodil přede mnou o tři metry vpředu a já musela za ním doklusávat. Při nedělních vycházkách s dětmi chodil pět metrů vpředu a zlobil se, že s dětmi moc povídám a zastavuji se u každého kaménku. Sám vlastní vůlí se od nás izoloval a uzavíral.“(CH147)</p> <p>„Začali jsme se s manželem více věnovat přátelům, byli jsme dvě léta po sobě na dovolené v zahraničí, vše začalo vypadat lépe. Abych udělala manželovi radost, začala jsem se učit plavat, vzdělávat se v angličtině a s nejmenším jsme jezdili lyžovat. Měla jsem tehdy dojem, že hlavní konflikty při výchově malých dětí a my spějeme do klidného věku středních let.“(CH168)</p>	<p>Poslušnost Žena podnikatelka – ale opět to manžela neuspokojuje, dokonce mu to vadí, ale on sám finančně rodinu nezabezpečuje.</p> <p>Frustrace manžela Zaměstnání nenašel, vše mu zkrachovalo, rodinu připravil o peníze, jí vyčítal pracovní telefonáty</p> <p>zlost manžela - nedokázal.</p> <p>Omlouvání manžela - nesnášel malé děti, neuměl to s nimi, izoloval se, ale starostlivý byl.</p> <p>Touha po romantice se jí nikdy nesplnila- pocit zklamání.</p> <p>Ponižování - jako by se za ni a děti styděl.</p> <p>Pocit změny ve vztahu - k lepšímu (žena podnikatelka) Pocit oddanosti a rozporuplnosti Vše pro manžela- Plní jeho přání jako oddaná žena- angličtina, plavání, dovolené.</p>	<p>ekonomická oblast</p> <p>soužití</p> <p>komunikace</p> <p>rodičovská oblast</p> <p>intimita</p> <p>rodičovská oblast</p> <p>soužití</p>
--	---	--	--

<p>179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239</p>	<p>při výchově malých dětí a my spějeme do klidného věku středních let. Domnívám se, že manžel trpěl frustrací, že jeho firma neprosperuje a moje ano. Pokoušel se najít zaměstnání v nějakém podniku či firmě, ale asi jeho čtyři pokusy skončily konfliktem ze strany manžela, nespokojeností s nadřizenými, či s kolegy a manžel prostě do klasického pracovního procesu nezapadl. Nezdařilo se mu ani vybudovat kamenný obchod na jeho živnostenský list v Brně, stálo ho to pouze naše investice a roční houževnatou práci, která nepřinesla žádný užitek a připravila nás tak o značnou finanční částku. Potom manžel zřejmě hledal kompenzaci a přišel s myšlenkou studia na vysoké škole Masarykovy univerzity v Brně. Vnitřně jsem nadšená nebyla, ale navenek jsem souhlasila a pomohla mu i v sepsání odvolání, aby byl na prezenční studium přijat. Netušila jsem však, že jeho tajný kontakt s cizí ženou je tak intenzivní. V den desátých narozenin posledního syna se k té ženě nastěhoval. Patrně si ji našel na inzerát, protože v posledních dvou letech místo zakázek hledal na internetu kamarádky k seznámení. Peníze jsem od něho nedostávala, již několik let platil pouze inkasní položky a pojistky za auta. Jakmile jsem ráno odešla do práce, věnoval se vyhledávání kamarádek přes inzerát, telefon a mobil. V poslední fázi, když ten problém byl aktuální, když už jsem věděla, že ten manžel má nějakou kamarádku a tak, že už si s někým píše, to byla první kamarádka. Tak jsme se s manželem domluvili, že zajdeme k nějakému psychologovi, který by byl pro nás oba nový, kterého jsme oba neznali, ke kterému bysme šli oba poprvé a který by nebyl věřící, aby byl nezaujatý. No a vlastně v telefonním seznamu bylo těch psychologů poměrně hodně, takže jsme to vzali úplně náhodně a vybrali jsme Tomáše Nováka. Já jsem vůbec netušila, že je to jméno autora mnoha knih, když jsme ho vybrala. Spolu jsme tam</p>	<p>„Domnívám se, že manžel trpěl frustrací, že jeho firma neprosperuje a moje ano. Pokoušel se najít zaměstnání v nějakém podniku či firmě, ale asi jeho čtyři pokusy skončily konfliktem ze strany manžela,Nezdařilo se mu ani vybudovat kamenný obchod na jeho živnostenský list v Brně, stálo ho to pouze naše investice a roční houževnatou práci,připravila nás tak o značnou finanční částku. Potom manžel zřejmě hledal kompenzaci a přišel s myšlenkou studia na vysoké škole Masarykovy univerzity v Brně. Vnitřně jsem nadšená nebyla, ale navenek jsem souhlasila a pomohla mu i v sepsání odvolání, aby byl na prezenční studium přijat.“(CH181)</p> <p>„ Netušila jsem však, že jeho tajný kontakt s cizí ženou je tak intenzivní. V den desátých narozenin posledního syna se k té ženě nastěhoval. Patrně si ji našel na inzerát, protože v posledních dvou letech místo zakázek hledal na internetu kamarádky k seznámení. Peníze jsem od něho nedostávala, již několik let platil pouze inkasní položky a pojistky za auta. Jakmile jsem ráno odešla do práce, věnoval se vyhledávání kamarádek přes inzerát, telefon a mobil“ (CH206).</p> <p>„když už jsem věděla, že ten manžel má nějakou kamarádku a tak, že už si s někým píše, to byla první kamarádka. Tak jsme se s manželem domluvili, že zajdeme k nějakým psychologovi“ (CH221)</p>	<p>Pocit manželovi frustrace- - on stále něco vyžadoval, ale až to splnila, tak to nezvládal, vyjmenovává nezmary manžela.</p> <p>Kompenzace manžela - manžel chce studovat, sice se jí to moc nelíbí, ale podpořila ho.</p> <p>Manželova nevěra, vyhledávání kamarádek.</p> <p>Touha po záchraně -návštěva psychologa.</p>	<p>ekonomická oblast</p> <p>soužití</p> <p>intimita</p> <p>soužití</p>
--	--	---	---	--

<p>240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299</p>	<p>zatelefonovali a dostali jsme termín a oba dva jsme tam šli. Oba dva jsme byli u něj poprvé. Na střídačku jsme mluvili v čem vidíme problém a tak, já jsem to viděla v takové emoční rovině ten problém, ve vztahu k děčkám a on, já nevím co tehdy vlastně říkal na mou adresu, to si fakt nepamatuju. A pan doktor Novák, protože já jsme se mu před manželem svěřila, že si s nějakou ženou esemeskuje a že si myslím, že by to tak být nemělo a on se obrátil jako na manžela a řekl mu, na roFu, tu větu si pamatuju do dneška : „Pane Novák esemeskování s cizí ženou je jako hra se zápalkami v muničním skladu a jestli chcete to manželství udržet, tak to opravdu (důraz) nedělejte, radím vám dobře, nedělejte to (velké zdůraznění).“ No a v podstatě s tím jsme od něj odešli s tímhle požadavkem na něj, na nás. Během rozhovoru ještě podotkl, že napsal knížku Proč se mnou nemluvíš aneb jak žít se schizoidem, a že tam popisuje takový dva partnery jako jsme my (smích), že jeden je hodně emočně zatížený a druhý je zase citově chladný a že jsme klasický případ takovýho páru, kdy prostě je mezi náma takový veliký rozdíl emoční od mínusu do plusu úplně jako kontrastní. A vlastně vyjádřil nám obdiv, že jsme to tak dlouho vydrželi, že jako dvacet let manželství, že to, že nás obdivuje, že to bylo nesmírně těžký a ještě když zjistil , že když jsme je chtěli, plánovali, že mít pět dětí je strašně náročný. To obdivoval, že to jsou nadlidský výkony tady to naše manželství a těch pět dětí k tomu (smích). To nás obdivoval hodně, to je pravda. Manžel si doma tu knihu hned vzal a četl si ju a nemohl se s tím asi vyrovnat, že by byl takový typ osobnosti, čili v podstatě toho doktora Nováka vlastně jakoby neuznal. Přineslo mu to zranění. A já jsem si taky říkala, že to nebylo od toho doktora Nováka až tak vhodný, že když jsem si představila, že když by mě taky tak nějak nálepkoval, třeba kdyby na rovinu řekl, že jsu hysterka nebo něco takovýho, tak že by mě to taky zranilo před tím</p>	<p>...já nevím co tehdy vlastně říkal na mou adresu, to si fakt nepamatuju.“(CH247)</p> <p>„A vlastně vyjádřil nám obdiv, že jsme to tak dlouho vydrželi, že jako dvacet let manželství, že to, že nás obdivuje, že to bylo nesmírně těžký a ještě když zjistil , že když jsme je chtěli, plánovali, že mít pět dětí je strašně náročný. To obdivoval, že to jsou nadlidský výkony tady to naše manželství a těch pět dětí k tomu“(CH275)</p> <p>„A já jsem si taky říkala, že to nebylo od toho doktora Nováka až tak vhodný, že když jsem si představila, že když by mě taky tak nějak nálepkoval, třeba kdyby na rovinu řekl, že jsu hysterka nebo něco takovýho, tak že by mě to taky zranilo před tím</p>	<p>Nepřipouští si vinu -neví na co si manžel stěžoval. Dále vyjmenovává jak probíhala návštěva u psychologa.</p> <p>Pocit spokojenosti- psycholog vyjádřil obdiv, že to tak dlouho vydrželi.</p> <p>Pocit zklamání- po návštěvě psychologa, manžela to zranilo.</p>	<p>soužití, komunikace</p> <p>soužití</p> <p>komunikace</p>
--	--	--	--	---

<p>300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360</p>	<p>partnerem. Nepovažovala jsem to za šťastnou metodu, co se tam odehrálo tam teda. Že na jednu stranu s náma jednal na rovinu, všechno nám řekl a na druhou stranu to mohlo přinést velký zraněnímu.</p> <p>4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete, kdo byl navrhovatelem rozvodu?</p> <p>Odchod manžela k té cizí ženě, která byla rozvedená se třemi malými dětmi.</p> <p>Navrhovatel byl manžel. Já jsem s tím jeho návrhem nesouhlasila, protože před Bohem a církví je manželství stejně nerozlučitelné.</p> <p>5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak jste s rozvodem vyrovnala?</p> <p>S rozvodem jako s takovým aktem v rozvodové síni jsem se vyrovnala úplně normálně v rozvodové síni.</p> <p>A jak s tím, když jste zjistila, že vás podvádí?</p> <p>Když jsem to zjišťovala poprvé? No ta první kamarádka to byla ženská, která by ho nikdy nevtáhla do nového sňatku. No aspoň si myslím. Ona tak vypadala i paní doktorka Večeřová, že. Když poprvé, to jsme vůbec nechápala, proč to dělá. Protože zas jsem věděla, že je hrozně zásadovej. Že má svý zásady a přes něvěru by nikdy nešel nebo tak. A dokonce v létě když zemřel rakouský prezident, tak prostě dokonce tady brečel, úplně mu slzy hrkly do očí, že to nemohl psychický unést a že on měl z toho rozvodu psychický nemoci a zemřel mladej. Nečekaně. To tady v létě převáděl, jak se lidi rozváděj, jaký to má následky, a že ta manželka mu dělala všechno tu volební kampaň a on se na ňu pak vykašlal a šel s jinou úplně a.. Vlastně všechny vždycky odsuzoval, kdo se rozvedli, bouchal si tady vždycky do čela a....</p> <p>A ta druhá žena?</p> <p>No a to o té druhé jsem to dlouho nevěděla. Já jsem nevěřila, že by šel až tak daleko. On s těma svýma zásadami, s tou svou morálkou. No, když pak odešel, já jsem dlouho věřila, že je to žena, která, protože oba dva mně to tenkrát říkali, že u něj bydlí jenom v podnájmu. Jo. A já jsem ji</p>	<p>partnerem. Nepovažovala jsem to za šťastnou metodu, co se tam odehrálo tam teda. Že na jednu stranu s náma jednal na rovinu, všechno nám řekl a na druhou stranu to mohlo přinést velký zraněnímu.“(CH292)</p> <p>„Odchod manžela k té cizí ženě, která byla rozvedená se třemi malými dětmi.“(CH310)</p> <p>„Navrhovatel byl manžel. Já jsem s tím jeho návrhem nesouhlasila, protože před Bohem a církví je manželství stejně nerozlučitelné. S rozvodem jako s takovým aktem v rozvodové síni jsem se vyrovnala úplně normálně v rozvodové síni.“(CH313)</p> <p>„No ta první kamarádka to byla ženská, která by ho nikdy nevtáhla do nového sňatku. No aspoň si myslím. Ona tak vypadala i paní doktorka Večeřová, že. Když poprvé, to jsme vůbec nechápala, proč to dělá. Protože zas jsem věděla, že je hrozně zásadovej. Že má svý zásady a přes něvěru by nikdy nešel nebo tak.“(CH325)</p> <p>„Vlastně všechny vždycky odsuzoval, kdo se rozvedli, bouchal si tady vždycky do čela a..“ (CH347)</p> <p>„No a to o té druhé jsem to dlouho nevěděla. Já jsem nevěřila, že by šel až tak daleko. On s těma svýma zásadami, s tou svou morálkou. No, když pak odešel, já jsem dlouho věřila, že je to žena, která, protože oba dva mně to tenkrát říkali, že u něj bydlí jenom v podnájmu. Jo. A já jsem ji napsala, zcela zásadní dopis a tam jsem ji vysvětlovala, že můj manžel může bydlet v úplně jiným podnájmu, že jako</p>	<p>Nevěra- důvod rozvodu.</p> <p>Hrdost - manželství je před Bohem nadále platné.</p> <p>Pocit zklamání. Ztráta manželových zásad - manžel opustil svoje zásady- nevěřila tomu.</p> <p>Přece všechny za nevěru odsuzoval.</p> <p>Pocit obviňování -ona se snažila co nejvíce se dala, ale sklízí za to obžalování u soudu.</p> <p>Pocit zářlivosti- mohl bydlet jinde.</p>	<p>intimita</p> <p>soužití</p> <p>intimita</p> <p>intimita</p> <p>intimita</p> <p>komunikace</p>
--	--	---	---	--

<p>361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420</p>	<p><i>napsala, zcela zásadní dopis a tam jsem ji vysvětlovala, že můj manžel může bydlet v úplně jiným podnájmu, že jako tady toto se mně nelíbí a protože on požadoval Vaška do vlastní péče, tak sem jim psala, že za takových okolností jim ho dávat nebudu. Než ještě rozhodl soud. Pouze Petrovi, pokud bude bydlet v regulárním podnájmu, že já su normální zdravá zodpovědná matka, a že Vašek nemusí bydlet u ní, jo, ať se o něj postará jenom můj manžel, že ona se o něj starat nemusí. Ona mi na to ani neodpověděla.</i></p> <p><i>Měla jsem pocity, že se nejedná o nevěru, já jsem byla taková naivní, až potom mně došla ta obálka, že mám ten rozvod a jinak jsem se domnívala, že manžel prožívá tu krizi těch středních let a že se z toho nějak vzpamatuje. Takže já jsem žila prostě takovou pořád nadějí, že to prostě nějak odezní a nebo...že je nemocnej. Fakt ta krize je u něj v takovém stavu, že je to vlastně až taková paranoidní reakce. Protože mi podezíral, že toho Vaška navádím a všechny kluky navádím proti němu, že prostě za jeho zády všechno a.</i></p> <p>6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítila, jaké pocity ho doprovázely?</p> <p><i>V soudní síni tak to mně nevadilo, sama jsem si tam jela, sama jsem si to tam hájila, právník mi řekl, paní já jsem po třetí ženatý (smích), že s tím nemá žádný problém, jakože s tím rozvodem můžu hned souhlasit, ale já jsem si řekla, že s tím rozvodem z principu souhlasit nebudu, protože když už jsem ho nepodalala, když už byly děcka malý a ty stavy byly daleko daleko horší než teď, tak jsme si říkala, tak proč bych se rozváděla teď? Když už jsem si myslela, že už ten život bude klidnější, když nebudeme řešit problémy s těma malejma dětma. A já jsem ráda, že jsem si to tak obhájila, už z toho důvodu, že jsem tam sama vstala a řekla že s tím rozvodem nesouhlasím a že na manželovi se mi spousta jeho vlastností líbilo, prostě se mi nelíbil jen jeho vztah k malým dětem, tak nemám ani výčitky svědomí kvůli tomu. A jsem</i></p>	<p><i>tady toto se mně nelíbí“(CH352)</i></p> <p><i>... on požadoval Vaška do vlastní péče, tak sem jim psala, že za takových okolností jim ho dávat nebudu. Než ještě rozhodl soud. Pouze Petrovi, pokud bude bydlet v regulárním podnájmu, že já su normální zdravá zodpovědná matka, a že Vašek nemusí bydlet u ní, jo, ať se o něj postará jenom můj manžel, že ona se o něj starat nemusí.“(CH365)</i></p> <p><i>„Měla jsem pocity, že se nejedná o nevěru, já jsem byla taková naivní, až potom mně došla ta obálka, že mám ten rozvod a jinak jsem se domnívala, že manžel prožívá tu krizi těch středních let a že se z toho nějak vzpamatuje. Takže já jsem žila prostě takovou pořád nadějí, že to prostě nějak odezní a nebo...že je nemocnej. Fakt ta krize je u něj v takovém stavu, že je to vlastně až taková paranoidní reakce. Protože mi podezíral, že toho Vaška navádím a všechny kluky navádím proti němu, že prostě za jeho zády všechno a.“(CH377)</i></p> <p><i>„V soudní síni tak to mně nevadilo, sama jsem si tam jela, sama jsem si to tam hájila,, ale já jsem si řekla, že s tím rozvodem z principu souhlasit nebudu, protože když už jsem ho nepodalala, když už byly děcka malý a ty stavy byly daleko daleko horší než teď, tak jsme si říkala, tak proč bych se rozváděla teď? Když už jsem si myslela, že už ten život bude klidnější, když nebudeme řešit problémy s těma malejma dětma. A já jsem ráda, že jsem si to tak obhájila, už z toho důvodu, že jsem tam sama vstala a řekla že s tím rozvodem nesouhlasím a že na manželovi se mi spousta jeho vlastností líbilo, prostě se mi nelíbil jen jeho vztah k malým dětem, tak nemám ani výčitky svědomí kvůli tomu. A jsem fakt ráda, že jsem to tak řekla, do dneška su ještě víc ráda že jsem to tak řekla.“(CH396)</i></p>	<p>Strach ze ztráty dítěte - děti nesnášel, ale žádal do péče syna, jako by ona nebyla zodpovědná matka</p> <p>Pocit naivity, nemoci a naděje - nevěřila tomu, podezíral, že děti navádí proti němu.</p> <p>Pocit hrdoosti a spokojenosti - nevyčítá si nic, opěť staví na morálních zásadách</p>	<p>rodičovská oblast</p> <p>nemoc</p> <p>komunikace</p> <p>soužití</p>
--	--	--	--	--

<p>421 fakt ráda, že jsem to tak řekla, do 422 dneška su ještě víc ráda že jsem to 423 tak řekla. 424 7) Jak reflektujete rozvod nyní? 425 I dnes si myslím, že manžel jednal 426 unáhleně a že stejně na to jednou 427 přijde. Že mu za hřích nestála, 428 lidově řečeno. Fakt stejně musí 429 dojít k tomu, nebo v podvědomí už 430 k tomu došel, že prostě se připravil 431 o život tady s téma klukama, a já 432 bych prostě nechtěla být v jeho 433 kůži jako opustit děti a i tu ženu 434 nebo kohokoliv s kým mám pět 435 dětí, já myslím stejně, že to jeho 436 rozhodnutí bylo lehkovážný. 437 Unáhlený a všechno. A když 438 relativně, než se oženil po druhý, 439 tak mně připadá, že do toho 440 vpadnul, nějak nepromyšleně nebo 441 v nějaké psychické indispozici a 442 stejně se nějak musí vrátit k tomu, 443 že udělal blbost. Tím nechci říct, že 444 za každou cenu jsem byla ta 445 ideální, prostě že jenom se to 446 nedělá zkrátka, že je to nemorální. 447 Vy si nevyčítáte nic? 448 Tak taky si sem tam něco vyčítám, 449 že když děcka byly malý, že už bych 450 to dneska řešila jinak nebo, že 451 bych se jako těch dětí nezastávala, 452 že když si chtěl být přísný, ať si je. 453 Když on podle mě byl fakt 454 autoritářské a ne jako, no. 455 8) Cítila jste pocit viny, pokud 456 ano, jak jste se s ním vypořádala? 457 Pokud ne, proč? 458 Ne. Snažila jsem plnit vždy 459 manželova přání. 460 8) Co si představujete pod pojmem 461 vina ? 462 Vinu bych asi cítila, kdybych já si 463 našla chlapa a odešla od té rodiny, 464 jako se svým způsobem myšlení. 465 A co pod pojmem pocit viny? 466 A pocit viny to je jako když si 467 člověk říká, že něco mohlo být 468 lepší a nějak to nezvládl. Ale to je 469 jen pocit, myslím si, že ten pocit 470 není tak ničící hrozně, jako že na 471 člověka nedolehne jak balvan, že je 472 to jen taková mírná forma výčitek 473 svědomí. Ten pocit než cítit vinu : 474 „Já jsem to zavinila.“ 475</p>	<p>„I dnes si myslím, že manžel jednal unáhleně a že stejně na to jednou přijde. Že mu za hřích nestála, lidově řečeno. Fakt stejně musí dojít k tomu, nebo v podvědomí už k tomu došel, že prostě se připravil o život tady s téma klukama, a já bych prostě nechtěla být v jeho kůži jako opustit děti a i tu ženu nebo kohokoliv s kým mám pět dětí, já myslím stejně, že to jeho rozhodnutí bylo lehkovážný. Unáhlený a všechno. A když relativně, než se oženil po druhý, tak mně připadá, že do toho vpadnul, nějak nepromyšleně nebo v nějaké psychické indispozici a stejně se nějak musí vrátit k tomu, že udělal blbost... prostě že jenom se to nedělá zkrátka, že je to nemorální.“(CH425)</p> <p>„Tak taky si sem tam něco vyčítám, že když děcka byly malý, že už bych to dneska řešila jinak nebo, že bych se jako těch dětí nezastávala, že když si chtěl být přísný, ať si je. Když on podle mě byl fakt autoritářské a ne jako, no.“(CH449)</p> <p>„Ne. Snažila jsem plnit vždy manželova přání.“(CH459)</p> <p>„Vinu bych asi cítila, kdybych já si našla chlapa a odešla od té rodiny, jako se svým způsobem myšlení.“(CH 463)</p> <p>„A pocit viny to je jako když si člověk říká, že něco mohlo být lepší a nějak to nezvládl. Ale to je jen pocit, myslím si, že ten pocit není tak ničící hrozně, jako že na člověka nedolehne jak balvan, že je to jen taková mírná forma výčitek svědomí. Ten pocit než cítit vinu : „Já jsem to zavinila.“(CH467)</p>	<p>Omlouvá manžela, za unáhlenost, lehkovážnost, nemorálnost nebo nemoc.</p> <p>Manželova lehkovážnost nebo psychická indispozice. Připravil se sám o děti, nemůže to pochopit, oženil se podruhé – vnímá to jako nemorálnost, nepromyšlenost.</p> <p>Sebeobviňování- vyčítá si, že se neměla dětí tolik zastávat.</p> <p>Pocit viny necítí, vždy plnila manželova přání.</p> <p>Rozlišování viny a pocitu viny- vina je horší, pocit viny jen lehké výčitky svědomí.</p>	<p>soužití</p> <p>rodičovská oblast</p> <p>nemoc</p> <p>rodičovská oblast</p> <p>pocit viny</p> <p>vina a pocit viny</p>
--	--	--	--

8. 9. 3. Shrnutí pocitu viny v rozhovoru

Paní Alena se prezentuje jako oddaná a poslušná manželka. Je s tím naprosto spokojena, je na to hrdá – to je její sebeobraz. Manžela si vzala jako syna vcelku dokonalých věřících rodičů, aniž by ho víc znala. Oba se léčili brzy po svatbě na psychiatrii, ona po porodu prvního dítěte (laktační psychóza), podruhé neunesla manželovu chladnost vůči dětem. Jakmile manžel odešel pracovat do zahraničí, je naprosto zdravá. On se zhroutil v době své maturity. Vždy s dětmi pomohli rodiče, manžela jakoby se její nemoc netýkala.

Manžel v příběhu vstupuje aktivně, jako nejvyšší autorita. Sice vnímala jeho chladnost, ale byl spolehlivý, zásadový, spolehlivý. Mu to dělalo dobře stanovit rodinně morální zásady i to, že ho žena poslouchala a plnila naprosto všechna přání (učila se plavat, angličtinu, řidičák, začíná podnikat) více než na sto procent. Ale jakmile vyplní jeho přání, manžel hledá, za co ji kritizovat dál (vadí mu její telefonáty ohledně jejího podnikání, nedokázal se vyrovnat, že již není zakřiknutá manželka). Drží normy pro druhé (nechápal, jak se mohl někdo rozvést), ale sám je porušuje (esemesky s cizími ženami, emaily, odchod od rodiny, rozvod). Pokud se objeví problém, viní z něho manželku. Jí vadí sice jeho autoritářkost ve vztahu vůči dětem. Omlouvá ho (pohlavky, odmítal dotykový kontakt, nesnášel malé děti, byl unavený, potřeboval klid), ale k ní samé jeho chování vyhovuje. Nikdy ho neobviňuje. Uznává řídit se jeho zásadami. Paní Alena nemá svobodné rozhodování, potřebuje autoritu. Je obětí, ale jí to nevadí. Její pasivita jí vyhovuje. Stačí, že má někoho, kdo bude rozhodovat (ve všem se radili, nic sama nerozhodovala).

V oblasti intimity jí chyběl romantický vztah, trápí jí to, ale ona to vydrží, věnuje se dětem. Zlom přináší do jejich vztahu manželovo vyhledávání partnerek na internetu v době, kdy její firma vzkvétá a on není schopen najít práci. Nevěřila, že by byl schopný nevěry, věřila jeho zásadovosti a nepřipouštěla si, že by byl něčeho takového schopen. Navštívili společně psychologa, ale dle paní psycholog diagnostikoval jejich vztah ne zrovna šťastně, jejího manžela se to dotklo a zcela se ztotožnil s diagnózou, která mu byla řečena. Brzy na to se stěhuje k ženě, se kterou si zatím emailoval, podal žádost o rozvod a žádal posledního syna do vlastní péče. Zde paní poprvé vystupuje aktivně, o syna bojuje a v době rozvodu se začíná rozvíjet její energický potenciál.

I dnes nechápe manželovo chování (rozvod, odchod od dětí, považuje to za nemoc), podle ní udělal velkou lehkovážnost. Sobě vyčítá, že se nemusela dětí tolik zastávat, ale

opět omlouvá jeho autoritářské chování. Ona sama za sebe je hrdá na to, jak rozvod zvládla. Rozvod podle ní není morální.

Závěr: pocit viny necítila, vždy se snažila plnit manželovo přání. Ale z jejího dlouholetého způsobu chování – naprosté podřízenosti a žití v autoritářském vztahu (potřeby stále sloužit) se dá usuzovat, že žila celý život v pocitu viny.

9. Závěr

Cílem výzkumu mé práce bylo zjistit, zda se objevují ve vyprávění rozvedených pocity viny. Pokud ano – jaké.

Analýza rozhovorů ukázala, že v průběhu manželství a procesu rozvodu i po něm se pocity viny u jednotlivých účastníků objevovaly v odlišných podobách. Tyto pocity jsou uchopitelné pouze v kontextu jejich konkrétního, osobního, jedinečného, životního příběhu. Účastníci výzkumu spatřovali příčiny a důvod vzniku pocitů viny v rozličných oblastech, v různé intenzitě a délce trvání. Každý z nich v rozhovoru prezentoval svůj specifický příběh, ve kterém bylo možné tyto pocity viny identifikovat v určité míře. V analýzách rozhovorů je dále možné si povšimnout, že každý člověk má svůj vlastní specifický mechanismus vyrovnávání se s pocity viny. Toto zjištění považuji za podstatné.

Karel pocit viny vytlačuje. Svůj životní příběh interpretuje tak, aby mu to přinášelo co nejmenší úzkost a aby to pro něho bylo únosné. Na základě nechtěného těhotenství si bere ženu pod nátlakem otce, která mu nakonec byla nevěrná.

U Zdeňky se pocity viny objevují v souvislosti s odchodem manžela ke druhé ženě. I když by se zdálo, že by mohla z odchodu obviňovat partnera, prožívá trvalé pocity nejistoty. Trápila se pocity viny dlouho, měla potřebu vědět, co udělala špatně, obviňovala sama sebe.

Eva pociťuje pocity viny celý čas od rozpadu vztahu, i když postupem doby v menší míře. Stále je cítí, ale dnes je již nedokáže jasně definovat. Ví, že na rozpadu vztahu mají vinu oba. Oba si byli s manželem navzájem nevěrní.

Hana se v rozhovoru svěřila se svou zkušeností domácího násilí, přiznává manželovo násilné chování vůči ní a obviňuje okolí, že ji nikdo neupozornil, že manžel může být rizikový partner. Z tohoto se můžeme domnívat, že přenášení pocitu viny na druhé ji napomáhá k dalšímu novému životu bez manžela.

Adam vnímá chybu ve společném vztahu a uznává, že oba věnovali svůj čas především dětem a nechali se ovlivňovat názory manželčiny rodiny. Napřed žena žila s dětmi u rodičů, on potom s nimi jezdil na dovolené a manželka jakoby z jejich mužských aktivit byla vyloučena. Nakonec si našla kamarádky a propadla pití alkoholu. Uznává pouze okrajově, že takovéto soužití nebylo až tak správné, celkově pocit viny vytlačuje. A vinu přisuzuje manželce.

Alena hovoří, že pocit viny necítila. Vždy se snažila plnit přání manžela. Z jejího dlouholetého způsobu chování – žít v naprosté podřízenosti a v autoritářském vztahu, se dá usuzovat, že žila celý život v pocitu viny. Měla pocit viny vůči hodnotám, které pro ni byly heteronomně akceptovanou prioritou, jí tyto hodnoty vlastní nebyly, ale ona se s nimi ztotožňovala, aniž by si to uvědomovala.

U Jany se pocit viny táhne celým příběhem, aniž by si toho ona sama zřejmě byla vědoma. Obviňuje ji manžel, že v ničem nebyla nikdy dobrá, nikdy se mu ničím nezavděčila i když stále plnila jeho požadavky. Špatně uklízela, nezavděčila se mu v sexuální oblasti, denně vařila, starala se o veliký dům, na což nebyla zvyklá a vyčerpávalo ji to. S tímto obviňováním se jakoby úplně ztotožnila. Až manželův problém ohledně pedofie ji přiměl k řešení situace. Po rozvodu cítila spokojenost, že od manžela odešla, ale současně i chaos a zmatek. Neuměla se s novou životní situací rychle vyrovnat. Občas hledala záchranu v alkoholu.

Hedvika necítila po rozvodu pocit viny. Věří, že tím zachránila dceři život. To, že se vdala považuje za chybné rozhodnutí. Dříve nevnímala, že ve svém vlastním životě nerozhodovala sama. Stále někoho poslouchala, jednou rodiče, podruhé manžela. Nakonec přece jen vzala život do vlastních rukou. Byla nucena manželem jít na potrat, se kterým nesouhlasila, z tohoto můžeme reflektovat, že se u ní téma pocitu viny objevuje.

Iva vnímala pocit viny nejvíce v období, když se rozváděla, ale nemyslí, že by měla viny na rozpadu jejich manželství. Dnes nepocituje pocit viny tak akutně. Pomohli jí studium a práce. Pocit viny v ní vyvolávalo okolí, protože manželovi rodiče přijali manželovu novou partnerku, ač ji neznali. Hledala proto, co ona sama udělala špatně, že ji odsoudili. Dále v ní tyto pocity probouzela také její maminka a lidé, kteří do jejich vztahu, podle jejího názoru, neviděli a hledali, že něco musela udělat špatně, když se rozvedla.

Na závěr můžeme dodat, že v podstatě všichni účastníci reflektují pocit viny, buď explicitně nebo implicitně. Téma pocitu viny bylo možné v rozhorech poměrně zřetelně identifikovat.

BIBLIOGRAFIE

Prameny:

- *Bible, Písmo svaté Starého a Nového Zákona. Ekumenický překlad*, Praha 1985, Česká katolická charita Praha 1987, 1.vyd.
- *Familiaris consortio [O úkolech křesťanské rodiny v současném světě]*, apoštolská adhortace. JAN PAVEL II., Zvon, Praha 1996, ISBN 80-7113-161-X
- *Katechismus katolické církve*. Zvon, Praha 1995, 1.vyd., ISBN 80-7113-132-6
- *Humanae vitae [O správném řádu sdělování lidského života]*, encyklika PAVEL VI.: Stojanov, Řím 1980
- *Kodex kanonického práva*, Zvon, Praha 1994, ISBN 80-7113-082-6

Literatura:

1. AUGUSTYN, Józef: *Být otcem*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 2004, ISBN 80-7192-581-0
2. BAKALÁŘ, Eduard: *Rozvodová tematika a moderní psychologie*. 2. vyd., Karolinum, Praha, 2006, ISBN 80-246-1089-2
3. BENESCH, Hellmut: *Encyklopedický atlas psychologie*. Nakladatelství lidové noviny, Praha, 2001, ISBN 80-7106-317-7
4. BLATNÝ, Marek: *Metodologie psychologického výzkumu [Konsilience v rozmanitosti]*. vyd.1, Praha, Academia, 2006, ISBN 80-200-1450-0
5. NĚMEC, Jiří: *Bolest a naděje: deset esejů o osobním zrání*. 1. vyd., Vyšehrad, Praha, 1971
6. COLE, Edwin Louis: *Komunikace, sex, peníze*. 1.vyd., Dynamis, s.r.o., Praha, 1993, ISBN 80-901231-6-3
7. CONDRAU, Gion: *Sigmund Freud & Martin Heidegger : daseinsanalytická teorie neuróz a psychoterapie*. 1. vyd., Triton, Praha, 1998, ISBN 80-85875-74-8
8. CLOUD, Henry a TOWNSENSD, John: *Děti a hranice*. 2.vyd., Návrat domů, Praha, 2003, ISBN 80-7255-075-6
9. CLOUD, Henry a TOWNSENSD, John: *Hranice v manželství*. 1.vyd., Návrat domů, Praha, 2003, ISBN 80-7255-031-4
10. CLOUD, Henry a TOWNSENSD, John: *To není moje chyba*. 1.vyd., Návrat domů, Praha, 2008, ISBN 978-80-7255-183-5
11. ČÁP Jan: *Psychologie pro učitele*. 3.vyd., SPN, Praha 1987,
12. ČERMÁK, Ivo LINDÉLOVÁ ,J.: *Povolání herec*. 1. vyd., Větrné mlýny, Brno, 2000, ISBN 80-86151-42-5
13. EVERETT, Craig: *Zdravý rozvod pro rodiče a děti*. 1.vyd., TALPRESS, Praha, 2000, ISBN 80-7197-169-3
14. ERIKSON, Erik H.: *Dětství a společnost*. 1. vyd., Argo, Praha, 2002, ISBN 80-7203-380-8
15. FRANKL, Viktor Emil: *Teorie a terapie neuróz [úvod do logoterapie a existenciální analýzy]*. 1.vyd., Grada Publishing, Praha, 1999, ISBN: 80-7169-779-6

16. FREUD, Sigmund: *Mimo princip slasti a jiné práce z let 1920-1924*. 1.vyd., Edice: Sebrané spisy Sigmunda Freuda, kn.13, Psychoanalytické nakladatelství, Praha, 1999, ISBN 80-86123-09-X
17. FREUD, Sigmund: *Muž Mojžíš a monoteistické náboženství*. In Freud, S.: Sebrané spisy XVI.: spisy z let 1932 – 1939, Psychoanalytické nakladatelství, Praha, 1998c, ISBN: 80-86123065
18. FREUD, Sigmund: *Strukturální rozbor psychické osobnosti, Nová řada přednášek k úvodu do psychoanalýzy*. 15. kniha, Psychoanalytické nakladatelství, Praha, 1997, ISBN 80-86123-00-6
19. FREUD, Sigmund: *Vybrané spisy 1 Přednášky k úvodu do psychoanalýzy, 2 Nová řada přednášek k úvodu do psychoanalýzy*. Avicenum, Praha, 1969,
20. FREUD, Sigmund: *Nespokojenost v kultuře*. In Freud, S. O člověku a kultuře, Odeon, Praha, 1989, ISBN 80-207-01095-5 5
21. FREDRIC, N. Busch, RUDDEN, Marie Rudden, SHAPIRO T. : *Psychodynamická terapie deprese*. Vydavatelstvo F Trenčín, 2006, 1.vyd., ISBN 80-88952-32-8
22. FROMM, Erich: *Člověk a psychoanalýza*. Aurora, Praha, 1997, 2. dopl. vyd., ISBN 80-85974-18-5
23. GROF, Stanislav: *Za hranicemi mozku*. 1.vyd., Gemma, Praha, 1992, ISBN 80-85206-12-9
24. GRÜN, Anselm: *Bud' dobrý sám k sobě*. 1.vyd., Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1997, ISBN 80-7192-203-X
25. GRÜN, Anselm: *Moc nad bezmocí*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1998, 1.vyd. ISBN 80-7192-27
26. HARTL, Pavel., HARTLOVÁ, Helena: *Psychologický slovník*. 1. vyd., Portál, Praha, 2000, ISBN 80-7178-303-X
27. JUNG, Carl Gustav: *Výbor z díla. 4, Obraz člověka a obraz Boha*. 1. vyd., Nakladatelství Tomáše Janečka, Brno, ISBN 80-85880-23-7
28. KASTOVÁ, Verena: *Krize a tvořivý přístup k ní*. Portál, Praha, 2000, ISBN 80-7178-365-X
29. KAŠPARŮ, Max: *Malý kompas víry*. Matice cyrilometodějská, Olomouc 2006, ISBN 80-7266-072-1
30. KAŠPARŮ, Max: *Sedmero zastavení u klíčové dírky*. Cesta, Brno, 2001 ISBN 80-7295-018-5
31. KOCVRLICHOVÁ, Marta: *Vina*. 1.vyd., Triton, 2006, ISBN 80-7254-648-8
32. KRATOCHVÍL, Stanislav: *Manželská terapie*. Portál, Praha 2000, 4.rozšířené vyd., ISBN 80-7367-048-8
33. LEMAN, Kevin: *Jak se naučit říkat ne [Jak vybudovat zdravou sebeúctu]*. 2.vyd., Návrat domů, Praha 2005, ISBN 80-7255-114
34. MATĚJČEK, Zdeněk: *Krizové situace v rodině očima dítěte*. 1.vyd., GRADA, 2002, ISBN 80-247-0332-7
35. NAZARE-AGA, Isabelle: *Nenechte sebou manipulovat*. 1.vyd., Portál, Praha, 1999, ISBN 80-7178-256-4
36. MEIER, Paul D.: *Od deprese ke štěstí?* 1.vyd.,Návrat domů, Praha, 1998, ISBN 80-85495-82-1
37. MOŽNÝ, Ivo: *Rodina a společnost*. 2.vyd., Sociologické nakladatelství (Slon), Praha, 2008, ISBN 978-80-86429-87-8
38. NOVÁK, Tomáš, DRINOCKÁ, Hana: *Partnerské a rodinné poradenství práce s klienty*. 1.vyd., Graga Publishing, 2006, ISBN80-247-1526-0
39. NOVOTNÝ, Adol.: *Biblický slovník*. 3. vyd., Kalich, Praha, 1992

40. ORVIN, George H.: *Dospívání- kniha pro rodiče*. 1.vyd., Grada publishing, Praha 8, , ISBN 80-247-0124-3
41. PELTOVÁ, V. Nancy: *Umění komunikace*. 1.vyd., Editorial satelit Spain, Advent-Orion Praha, 2001, ISBN 80-7171-804-7
42. PARROTT, Les: *Zachraňte své manželství*. 1.vyd., Návrat domů, Praha, 2004 ISBN 80-7255-1051
43. PLAŇAVA, Ivo: *Jak to spolu mluvíme .- psychologie dorozumívání i nedorozumění mezi lidmi*. 1 .vyd., vydavatelství MU Brno, 1996,. ISBN 80-210-0412-6
44. PLAŇAVA, Ivo: *Jak se nerozvádět*. 1.vyd., Grada 1994, ISBN 80-7169-129-1
45. PLAŇAVA, Ivo: *Manželství a rodiny*. 1.vyd., nakladatelství Doplněk, 2000, ISBN 80-7239-039-2
46. PLAŇAVA, Ivo: *Spolu a každý sám*. 1.vyd., Nakladatelství Lidové noviny, ISBN 80-7106-292-8
47. POUPĚTOVÁ, Šárka: *Netrapte se po rozvodu*. 1.vyd., Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2046-3
48. REBER, S. Arthur a REBER, Emily, *The Penguin Dictionary of Psychology*. 3. vyd. 2001, Penguin Books London
49. RINEHARTOVÁ, Paula: *Intimita duše ženy*. 1.vyd., Návrat domů, Praha, 2008, ISBN 78-80-7255-184-2
50. ŘÍČAN, Pavel: *Psychologie osobnost*. 1.vyd., Orbis, Praha, 1973
51. SMAHEL, Rudolf, Doc. Dr.: *Eriksonova koncepce epigeneze psychiky*. - přednáška s.l.
52. STAFFORD, Tim: *Sexuální chaos*. 1.vyd., Návrat domů, Praha, 1996, ISBN 80-85495-54-6
53. ŠÍROKÝ, Hugo: *Meze a obzory psychoanalýzy*. 1. vyd., Triton, Praha, c2001, ISBN 80-7254-164-1
54. TOURNIER, Paul: *Porozumění v manželství*. 1. vyd., Návrat domů, Praha, 1994, ISBN 80-85495-34-1
55. TOURNIER, Paul: *Silní a slabí*. 1.vyd., Návrat domů, Praha, 1995, ISBN 80-85495-44-9
56. TOURNIER, Paul: *Vina*. 1.vyd., Návrat domů, Praha 1995, ISBN 80-85495-40-6
57. TEYBER, Edward: *Děti a rozvod*. 1.vyd., Návrat domů, Praha, 2007, ISBN 978-7255-163-7
58. VAŠINA, Lubomír: *Klinická psychologie a somatická psychoterapie*. díl 1., 1.vyd., NEPTUN, 2002, ISBN 80-902896-4-9
59. VÍTEK, Karel: *Problémy manželské rovnováhy : východiska rozvodové prevence*. 1.vyd., Svoboda, Praha, 1985
60. WEBER, Roland: *Páry v psychoterapii*.1.vyd., Portál, Praha, 2007, ISBN 978-80-7367-301-7
61. WILLI, Jürg: *Psychologie lásky*.1. vyd., Portál, Praha, 2006, ISBN 80-7178-982-8

Internetové zdroje:

- *Co znamená rozvod pro ženy a co pro muže* [citováno 2.5.2009, změněno 2.5.2009]. Dostupné z www:
[http://www.soc.cas.cz/download/548/Co znamená rozvod pro ženy a co pro muže.pdf](http://www.soc.cas.cz/download/548/Co_znamen%C3%A1_rozvod_pro_%C5%99eny_a_co_pro_mu%C5%99e.pdf)
- *Domácí násilí, základní informace*, [citováno 2.2.2009, změněno 2.2.2009]. Dostupné z www:
<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/domaci-nasili/r69>
- *Katolický týdeník. Č. 41: Falešný pocit viny, Katolický týdeník 03/2005, Jak často se u lidí vyskytuje falešný pocit viny?* [citováno 2.5.2009, změněno 2.5.2009]. Dostupné z www.
<http://www.katyd.cz/index.php?cmd=page&type=11&article=1250&webSSID=0535d417a3c6b303554ea2747525c5a9>
- *KLIMEŠ J. : Psychologie, Třináctileté děti nejsou na sex zralé, Jeroným Klimeš, 2004*, [citováno 17.ledna 2009 / změněno 17. ledna 2005]. Dostupné z www:
<http://klimes.mysteria.cz/clanky/psychologie/kulinsky.htm>
- *Klára Veselá Samková* [citováno 8.5.2009/ změněno 8.5.2009]. Dostupné z www:
<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/klara-samkova-vesela-.php?itemid=5964>
- *MLADÁ ŽENA.cz \ Mladá žena \ Maminka \ Tatínkové Rozvod jako řešení?* [citováno 8.5.2009, změněno 8.5.2009] Dostupné z www.
<http://mladazena.maminka.cz/scripts/detail.php?id=377747>
- *Portál, V době rozchodu, Některé potíže, s nimiž se mohou rodiče setkat*, [citováno 2.5.2009, změněno 2.5.2009]. Dostupné z www:
<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=4315>
- *Pravdivý a falešný pocit viny* [citováno 8.5.2009/ změněno 8.5.2009]. Dostupné z www:
http://www.vira.cz/knihovna/index3.php?sel_kap=13&sel_kniha=5
- *Rozvod jako osvobození a ztráta*, [citováno 4.4.2009, změněno 4.4.2009]. Dostupné z www.
[www.soc.cas.cz/download/555/Osobní důsledky rozvodu.pdf](http://www.soc.cas.cz/download/555/Osobn%C3%AD_d%C5%99sledky_rozvodu.pdf) 2009
- *Persefona, praktické rady a zkušenosti*, [citováno 4.4.2009, změněno 4.4.]. Dostupné z www.
<http://www.persefona.cz/rady.php>
- *Tématické texty: Téma: Manželství ~ Delší texty Život rozvedených v církvi /P. Ing. Aleš Opatrný/* [citováno 4.4.2009, změněno 4.4.2009]. Dostupné z www.
http://www.pastorace.cz/index.php?typ=texty&sel_text=1546/
- *Tématické texty: Téma: Výchova ~ Delší texty Muž (Ross Campbell)* [citováno 8.5.2009, změněno 8.5.2009]. Dostupné z

[http://www.pastorace.cz/index.php?typ=texty&sel_char=V&sel_tema=87&sel_podtema=464&sel_text=1343%20Mu%9E%20\(Ross%20Campbell\)](http://www.pastorace.cz/index.php?typ=texty&sel_char=V&sel_tema=87&sel_podtema=464&sel_text=1343%20Mu%9E%20(Ross%20Campbell))

- *Vina a její odstranění - pohled z pozice teologie katolické církve, P. Aleš Opatrný* [citováno 8.5.2009/ změněno 8.5.2009]. Dostupné z www: http://www.pastorace.cz/index.php?typ=clanky&sel_id=1117

PŘÍLOHY

Rozhovory

Rozhovor č. 1

1) Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalou manželkou vzali? Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?

Důvod byl ten, že jsem vlastně přivedl partnerku do jiného stavu, jo. To byla a a v podstatě náhodná známost a a první etapa vztahu?

No tak. V podstatě, v podstatě já jsem s tím nepočítal, takže jsem s tím byl jako hodně zaskočené a a já jsem zrovna prožíval velice hluboce niterné vztah a dověděl jsem se vlastně, já nevím vlastně po měsíci a půl, kdy jsem tu bývalou, jako tu vlastní svou ženu budoucí, neviděl s tím, že za mnou přijela, že je v jiném stavu, tak se mně zhroutil svět tehdy a no, a tak nějak pod vlivem vlastně výchovy jsem tak nějak tušil a věděl, že si ju budu muset vzít, jo. Což jsem ani nechtěl. Tak jsem s tátém bojoval, nakonec sem musel ještě vlastně ukecávat tady tu ženu, že ju mám rád, přesvědčovat, což taky nebyla pravda, prostě, že si ju teda vezmu. Tak sme spolu byli. Dobrý to nebylo, protože ona nebyla věřící vůbec, ona měla spíš vůči tomu jako zápornej vztah. A a v podstatě se i svým způsobem mně vysmívala, když jsem chtěl jít do kostela a nebo tak, na druhé straně – je pravda, když jsem tu ženu potkal, nebo to děvče tehdy, tak jsem vlastně byl od Boha dost daleko, takže díky tady tomu manželství jsem se začal vracet k Bohu, jo, to je zas taková pozitivní věc.

2) Kdy jste si uvědomil, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností, Jak jste to prožíval?

No a dá se říct, že krátce v podstatě po narození prvního dítěte mně začala žena být nevěrná už, a v podstatě se narodilo druhé, kde už nemám teda jistotu, že je moje, ale ať je to, jak je to, je to u Boha, tak v podstatě krátce tady po narození druhého dítěte mi začala být žena nevěrná, já jsem se to pak dověděl, tak sem na ňu uhodil, tak řekla, že se se mnó rozvede, takže a de facto jsme spolu byli necelý tři roky.

Jo, já jsem se nakonec tomu rozvodu bránil, protože ty děcka sem měl rád. A byly malý, jo a v podstatě se ten rozvod táhl skoro rok. Já sem naštěstí potkal teda úžasného chlapíka jednoho, který mě úžasně hlavně psychicky hodně pomáhal, protože to bylo jako nesmírně nadměrné psychický břemeno. To začalo pro mě skoro peklo, když sem se dověděl, že z ničeho nic, prostě uprostřed noci, že vlastně za někým chodí, že s někým spí, že s někým žije a kdy mně řekla najednou prostě natvrdo, že se se mnou rozvede, jo.

3) Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?

Již odpovězeno.

4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete, kdo byl navrhovatelem rozvodu?

Žádost o rozvod podala žena.

5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak jste se s rozvodem vyrovnal?

Takže od té doby, co mně řekla, že se mnó rozvede se vlastně ten rozvod táhl přes rok. Já sem ještě mezi tím musel na náhradní vojenskou službu, tak eště aji dík tomu se to tak ještě natahovalo. Pak sem chtěl děcka do péče, to sem samozřejmě nedostal, protože přestože sem měl podstatně bližší vztah k dětem jak ona, no a v podstatě, nevím, nevím, co říct.

6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítili, jaké pocity ho doprovázely?

No, když myslím v momentě došlo, že jsme rozvedeni, tak ona už nějakou dobu před tím byla odstěhovaná. Takže pro mě to bylo už de facto víceméně jasná věc, e byla to doba..., kdy mě jako hodně teda držel ten kamarád jako, tak nějak pomáhal, abych se držel Boha prostě víc, a když to bylo těžký, tak už to bylo prostě takový období, to nejtěžší sem už měl za sebou, si myslím, prostě už. Nejtěžší byla ta doba, když sem eště na jedné straně bojoval prostě, kdy sem věděl, že ona žije s jiným, na druhé straně kdy sme ještě spávali nějakou dobu vedle sebe, což bylo jako hodně nepřijemný, jo, protože sem věděl, že když sem měl odpolední nebo i noční někdy, sem musel tehdy chodit, tak sem věděl, že ona prostě je s ním a a je to strašně blbý takový to vědomí a no a v podstatě to blbý skončilo tím, kdy sem jedné dom prostě a ona byla odstěhovaná, jo. Anichž bych to dopředu věděl. Ona mně tam nechala jeden hrnek a jednu lžičku a nějakej starej hrnek, jinak pobrala všechno, i když se dá říct, že my sme žádné majetek v podstatě neměli. Bydleli jsme na ubytovně na svobodárce, takže tohle to. No a blbý bylo ještě to, protože bylo období, kdy mně nechtěla děcka dávat, jo, nakonec došla na to, že ten chlap, se kterým začala žít, že jako je rád, když má taky klid od těch dětí. Ony ty děcky byly malý, on byl starší o dost. No tak říkám, blbý byly ty období, kdy sem ty děcka měsíc, měsíc a půl, dva měsíce neviděl, pak sem si děcka začal pravidelně brávat, tak už to bylo

takový lepší, no a zase o trochu lepší to bylo, když ten kamarád mi řekl, že můžu jako začít hledat tak nějak zlehka někoho a nebo se zaměřit taky na tudletu stránku, takže tam zas začala nějaká naděje. Blbý bylo to, blbý bylo to, že sem byl přesvědčovaný, eště jako bych promarnil jakoby patnáct let, kdy sem byl přesvědčovaný, že nemůžu nikoho mít, ze strany církve, převážně ze strany církve a nakonec se ukázalo, že to není pravda, stejně to nakonec bylo zneplatněný, po delší době, no a ..

Trápilo Vás, že jste rozvedený a věřící?

Taky. Taky, než sem než sem vlastně zjistil, že prostě ta možnost tady je, tak mě vlastně mrzí tak nějak postoj ze strany oficiální církve, že vlastně sem byl utvrzovaný v omylu, dá se říct v podstatě dlouhý dobu, jo a než sem se jakoby dověděl vopravdu, že tu šanci tady mám, no no no přes v podstatě od známého kněze, který mně doporučil zase někoho a je fakt, že teda brácha vlastně měl podobnou situaci a mu se to vyřešilo značně jako dřív trošku, takže to byl vlastně motiv jako ze strany vlastně taky od bráchy, že .

Myslíte, že je neinformovanost ze strany církve ohledně církevního zákona?

No tak tadle. Já já sem přesvědčené, že se to, že se to drží hodně jakoby zákonicky zpátky, že spíš je tendence eště jako tvrdit, že se nemůže a tak. Myslím si, že tam není jako upřímná snaha, zdaleka tak velká jako by mohla být é jako vo té vo té přesné realitě. Když člověk slyší kolikrát kázání nebo přednášky, tak většinou by to měli vědět, ale je to trošku škoda. Ona je to situace dosti složitá a myslím si, nebo můj názor je prostě ten, že člověk v první řadě mimo těch zákonů prostě musí sám zpytovat velice zodpovědně a poctivě u sebe, co je správné nebo co je lepší a co je horší, no.

7) Jak reflektujete rozvod nyní?

Zajímavý je, zajímavý je, že takhle no, pocity z toho dobrý nemám. Náš vztah byl takové, že sme se byli na některých věcech domluvit moc jo, tam spíš byly už různé hádky, až takový napadání, spíš teda ze strany manželky, je to blbý, ale je to tak (smích) nekladnější. A nekladnější, co sem tam tehdy vnímal byl postoj jedné soudkyně od městského soudu, přestože to bylo za totality, tak mně dávala v podstatě za pravdu (smích), dávala mně jasně najevo, že stojí na mé straně, co se týká i pomale výchovy dětí, i jako co se týká, co se týká toho, prostě to je věc, když se na to tak zpětně dívám, mě to potěšilo. Mně to tak psychicky pomáhalo, trochu.

Proč, že to byl někdo cizí?

Ano, ano přesně tak, že to byl někdo naprosto cizí a neznal ani mě ani ju, ale pochopil, pochopil ten člověk, že pravda je spíš na mé straně a to mně udělalo jako samozřejmě velice dobře. Protože, jo, velice jako tak, jo.

8) Cítil jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádal? Pokud ne, proč?

No, viny, no. Je to, je to věc velice komplikovaná, protože kdybych měl rozebírat svoje pocity viny, musel bych se dostat až do dětství a mládí, kdy v postatě bych řekl, že špatný výchovó, což je jednoznačný, že mě nechtěl táta nikam pustit ani s klukama na fotbal – furt je doma nějaká práce, furt je doma něco, jo, já sem potom měl problémy s holkama na střední škole na celé, protože sem se velice styděl holek, jo, nebyl sem, neříkám, poučovaný, to jako chápu, že se táta styděl, že mně třeba nic jako tak neřekl, ale říkám „na čaje nemusíš nikam“ a já sem najednou se styděl, byla to chyba, před holkama se prostě tak styděl, že sem měl s tím problémy celou střední školu. Vlastně sem došel do Brna do školy tady od nás z dědiny a zamiloval sem se v podstatě v posledním roku do nejhezčího děvčete ze třídy aj á sem se pomaly kvůli ní pomale utopil. Nakonec, abych se těch problémů nakonec zbavil, tak sem viděl, že odejdu z baráku. A pudu bydlet prostě někam na podnájem do Brna a potom takovým nějakým svým způsobem, špatným životem, sem se toho zbavoval, no je to. Takže vono, takže vono je to, je to samozřejmě, vina na mé straně taky byla. On člověk nemůže zas tak brát.

9) Pocit viny a vina?

To je zajímavý, to je zajímavý, no, řekl bych, že tady je asi dost velké rozdí. Protože řekl bych, že tady člověk má tady pocit viny a a nemusí být vinné prakticky, jo, třeba je to shoda okolností, ale člověk si to bere jako svó vinu, jo, a jako jako určitě určitě byla ta, že sme se vůbec brali, protože se no jo takhle. Samozřejmě samozřejmě, že sme byli spolem, já sem taky nebyl stoprocentní, i když sem se snažil podstatně víc než ona, si myslím, co se týče jako péče o děcka a i co se týká jako poctivosti, já sem jí nevěrný nebyl, jako za dobu manželství, jo, no tak říkám, vinu – vinu sem věděl, že na tom mám, ale nějaké velké pocity viny sem teda neměl nebo necítil, bohužel, teda tak tak to je, po pravdě.

Rozhovor č. 2

1) Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalým manželem vzali? Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?

Potkali jsme se na čundru, padla jiskřička, zamilovali jsme se a byla ruka v rukávě. Po dvouleté známosti jsme se brali. První etapa manželství proběhla, jak bych to shrnula, po dvou letech manželství se narodil syn, mezi tím manžel měl jeden konflikt se zákonem, ač nerada, ale prostě, dostal za to trest, takže já jsem byla dva roky sama se synem, byl mu rok, když odcházel k výkonu trestu, měla jsem dobrý právníky, takže mu to snížili na polovinu, tak když se vrátil, tak synovi byly tři roky. Vlastně se vrátil a já už jsem děti mít nechtěla, rodina na mě útočila, abych se rozvedla, že to, co provedl, že s takovým už nemůžu.... Já jsem se proti té rodině a svým kamarádkám jakoby, říkám ...zůstanu s ním, protože mě potřebuje, abych ho podržela. Babička mně tenkrát, protože mě vychovávala babička, tak mně řekla, že když tento krok udělám, tak mu v životě nesmím připomenout, co jako udělal. Taky to jako jsem vlastně smetla. Když jsem si ho brala, tak jsem si myslela, že je to na celý život. Já jsem nepočítala s tím, že bych měla někdy někoho jiného nebo že bych se rozvedla a znovu se vdala. Já jsem se prostě vdávala s tím, že budeme spolu celý život. Manžel se vrátil, tu noc ještě započal dvojčata, takže za devět měsíců se narodily dvojčata, no naše manželství pokračovalo, manžel nás vždy po finanční stránce zajistil, já jsem taky pracovala, měla jsem i dva úvazky, když bylo potřeba, o domácnost jsem se starala, o děti.

2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností, Jak jste to prožívali?

Potom jsem, když mě znali jeho kamarádi, tak mně sem tam něco to, on se rád podíval za děvčatama, nebo se řekne lidově i za sukní, ale já jsme vždycky říkávala, co oči nevidí, to srdce nebolí. No potom, on byl horník vyučen, dělal na pohřební službě a tam už to kluci nemohli nějak, oni už mě znali a říkali mu neblbni, taková ženská mít, doma máš navařený, vypraný a tak dále. Dyt' ona si to nezaslouží a tak dále. Manžel chtěl podnikat, když nastal převrat, no vzhledem k tomu, že teda na to co chtěl, na to jsme tolik financí neměli, měl starší auto, chtěl dělat taxikáře a když mně řekl, s čím chce podnikat a že chce dělat taxikáře, tak já jsem tenkrát, nevím proč, mu řekla: „Do roka a do dne my dva budem od sebe.“ Jako kdybych to nějak cítila, já nevím prostě. No a taky že se stalo. Můj bratr zastavil nemovitost, vzali si úvěr, peníze, z toho se vyřídily veškeré koncese. Z toho se pořídilo auto, aby mohl začít podnikat.

Vy jste netušila?

Já jsem jenom řekla, když to on chtěl, že nás to, že to určitě nedopadne dobře.

A rozmlouvala jste mu to?

Ne, ne. Proto říkám – bratr zastavil tu nemovitost, vzali jsme ten úvěr, vyřídil si ty koncese, auto se koupilo, začal podnikat s taxikářením. No, zkraje teda ten rok probíhal dobře, že to trvalo rok, pak jsme jeli na jednu dovolenou na Bezrdrev, to byla paráda, pak jsme měli jet na druhou do chatek, zase na Bezrdrev, jenže to už měl asi tu známost(důraz), já jsme to nevěděla, když to vezmu zpětně, ale když to řeknu lidově, já jsem byla taková ta domácí slepica, protože jsem všechno, aby to bylo našlajfováný, natočený, jo, aby ta domácnost byla, jo, ráno snídaně, svačiny, obědy. A manžel chodil přepychově oblíkané, říkám, chodíš mezi lidi, i my teda taky že a teď jsme na tu dovolenou jeli a ta dovolená teda to bylo hrozný, to byla nejhorší dovolená mého života, protože ty dovolený, co jsme strávili byly úplně jiný. Naše manželství trvalo dvacet let, dvacet let no a tak on přijel, a že de do práce. A odešel. Já jsme tu dovolenou proplakala, a viděla jsem, že se asi něco děje. No a tak, sem se teda nějak pídila, ale mě nenapadlo tady toto. Že by mohl mít nějakou přítelkyni, nebo jinou ženu. Začal se vyhýbat i manželským jakoby...jenom když on chtěl, ale jako tak to ne. Já jsem to dělala jako jemně tak a jo dělala, ale nepídila jsem po ničem. A můžu vám říct, že koncem září, v srpnu jsme byli na té dovolené, v září mě táhlo něco ven. Já mám něco takový vám řeknu. Jak se to řekne? Intuice. A opravdu mě to táhlo. A vedlo mě to, pak sem začala podezřívát jednu kamarádku, protože ona se mu hrozně líbila, ač jsme spolu kamošily dost dlouho, tak sem tam šla, protože ona měla na Gorkého otevřený okna, tak sem tam šla, slyším smích, tak sem tam šla, ona tam měla jinou partii, tak jsem odešla, mě to táhlo jinam. A táhlo mě to na Veveří, už bylo osm hodin večer, říkám seběhnu po Smetance na Lidickou a půjdu domů. Já jsem to naše taxikářský auto přešla a najednou vidím, jako by vám něco ze zadu dalo pohlavek a řeklo: „Otoč se.“ No a ta jedna šedesátka, to taxikářský auto, to číslo tam bylo. Já jsme si sedla do výklenku na schůdky, do půl dvanácté sem tam čekala. Najednou zpoza rohu vyšel pár, byl tam teda manžel a ta nová jeho přítelkyně, no přišli k autu sedli si a jak rožehli světla a ona jak měla to okýnko otevřený, tak říká: „Dív se, tam sedí baba, asi je pěkně vožralá.“ Tak jsem si stoupla teda, přišla sem k tomu autu, pootevřela sem ty dveře, ještě teda abych podotkla – když jsem se poznala s manželem, my jsme dva roky spolu chodili, dvacet let fungovalo v pořádku, já jsem mu vždycky říkala, kdybys mne někdy podvedl, nebo kdybych zjistila, že má nějakó jinó, tak já ju zahluším. To si piš. (smích). Jak se to teda tak říká. A já jsem udělala pravé opak. Já jsem, nade mnou snad stála panenka orleánská, jak se říká. Já jsem otevřela ty dveře, já říkám: „Dobrý večer, prosím vás promiňte, mohla byste si sednout dozadu, já eště si myslím, že mám právo sedět vpředu.“ Manžel

oběhl to auto, lapl mě za ruku a říká mně: „Nech ji být, nech ji být.“ Já říkám: „Já ji nic nedělám, ale ty nám budeš muset něco vysvětlit.“ On šel zas zpátky do toho auta, ale ona mezitím utekla a on ji šel hledat.

A to potom tedy zapříčinilo rozvod?

To potom tedy následovaly dva roky pravidla manžela.

3) **Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?** Podívejte se, on se nechtěl rozvádět, on mně řekl, že má týden sedm dní. Sobotu, že bude věnovat rodině, dětem tenkrát bylo dvojčatům bylo dvanáct roků, tomu staršímu šestnáct. Byl to věk takovej pubertální a dvojčata na něm hodně citově byly vázaný. On k tomu staršímu chlapci on ten vztah takový neměl. Vlastně když byl miminko, tak ho to nějak neeklovalo, pak nebyl dva roky doma, ono to nejhezčí mu uteklo a nikdy do dneška si k tom nejstaršímu synu nenašel takový ten vztah. Měl ho rád, nešidil ho, co dostaly děti, to vždycky stejně, ale ta citová vazba a tady to tam trochu unikalo. Ty dvojčata ty byly jeho. A on si řekl soboty budeme mít na věleky. Každá sobota vélet a budu dvakrát, třikrát spávat spávat doma. Tak si to určil. Rozvádět se nechci. Chci, abys byla finančně zajištěná tím, že kdyby se se mnó něco stalo, tak aspoň ten důchod nebo něco. Bud' si dělala zadní vrátka nebo nevím. Tak pro mě ty dva roky byly psychicky hodně náročný a já pořád sem hledala, kde sem udělala chybu nebo proč se to stalo. Shodila jsem pětaticet kilo do dvou měsíců, protože já jsme nemohla sníst půlku rohlíku, bylo to hrozný napětí, protože když máte ráda toho člověka a teďka vidíte, že se v koupelně navoní, obleče se, vy víte kam jde... Já jsem to se snažila kvůli těm dětem teda, ale když on odešel, na mě to přišlo já jsem byla teda hotová, jo, prostě ty dva roky byly očistec, jo. Kdo si to neprožil, to se těžko vykládá. Já jsem chodila takhle žlutozelená, šedá, všady mně visela kůža, jo. Pak on už se na mě díval a říkal: „Aleno neblázni, vždyť už začni.“ Já jsme říkala: „Ty, Tomíku, nezlob se, ale to se nedá. Já nemůžu sníst ani polívku. To je žaludek.“ Takhle. Já sem byla hotová.

Dětem svoje chování vysvětlil?

Dětem nevysvětlil nic, mně do dneška nic nevysvětlil. Já jsem tápala, prostě se tápala a pídila, hledala proč? Kde sem udělala chybu. Nebo co sem zanedbala nebo co se stalo. Nic. On už pak žil u ní, pak se jako přestěhoval se k ní, ale ke mně se chodil převlíkat, já jsme mu prala, vařila, žehlila on se jenom najedl, osprchoval se. A já du.

Peníze vám dával?

Na děti mi dával čtyři a půl tisíce. To byly alimenty potom a na vedení domácnosti mi dával, ale ne jako, když jsme dávali všechno, jak se říká, do jedné pokladny. Ale i tak přispíval, že nemůžu na něho zase říct křivýho slova.

4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete, kdo byl navrhovatelem rozvodu?

Asi zřejmě, protože dotyčná přítelkyně ho tlačila, je o trochu mladší, jestli si myslela, že si ji vezme a založí rodinu po dvou letech přišel s tím, že on, respektive jeho právník podal žádost k rozvodu. Což byla pro mne další rána. Tak sem se teda taky obrátila na právníka a ten mě sepsal jenom k tomu soudu nějaký to a že půjde se mou. Ale mně se to rozleželo. Já jsem nic neudělala a dovedu se obhájit sama, tak jsem ho pak odvolala.

5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak se s rozvodem vyrovnala?

Hodně dlouho sem přemýšlela o tom, jestli su já existenčně závislá já na manželovi, třeba, že má oproti mně víc financí než já, nebo že bych sama nedokázala ty děti vychovat do té dospělosti, že to nezvládnou. Prostě z tohoto sem ty pocity měla. Protože ty děti byly zvyklý na určitý trend, na určitou dovolenou, jo, co vyšli novinky ve škole, tak aby nebyly mezi posledníma určitě ne první, ale ne zase poslední. A toto sem měla takovej nějaký strach nebo nevím jak se to dá nazvat. No a když mně řekl tady o tom rozvodu, tak sem nakonec k tomu soudu šla. Dcerka, ta to nesla těžce, to bylo táta dcera, to bylo spojení teda, jo, ona mně začala a omdlívat, to bylo psychický, takže ju vzali do dětské nemocnice, tam ju vyšetřili. Určitě psycholog, doktor, že. Tak si zavolal nejprve mě, řekl mně jak a co. A řekl: „To zavoláme tatínka.“ Tatínkovi si myslím, že musel ten pan doktor něco říct, protože vyšel takovej z toho špatnej. Nicméně teda tak sme byli u soudu, právník přečetl ně. Zajímavý bylo teda, a v ten moment sem si uvědomila, že sem žila s člověkem, nějak mně to přišlo, když kurátorka ona se mě zeptala obdobně jako vy, jak jsme se seznámili, jak procházelo to manželství, já jsem jí to přenesla a on tam dvakrát vylítl co kecá takový hlouposti a já jsem jí řekla i o tom ústavu a to všechno, on: „to sem neopatřil“, jo, a ona; „nepřerušujte“, jo. Ted' ten jeho právník navrhl, že mi bude platit na každý to dítě patnáct set korun, to soud teda přijal a ted' my jsme měli odklad. Ona neshledla, neshledala, aby se naše manželství rozvedlo. Oni nám dali odklad. A pak jsme se do půl roku, pak jsme se tam vrátili, šla jsem už se sociální pracovníci, ona řekla jak se o děti starám, se poptali – to bylo vše v pořádku, pak jsme byli jako my přivoláni, znovu se to projednávalo a já sem se pak . A oni se ho ptali, jak si představuje budoucí život s nynější partnerkou, nebo nějak na tento způsob. A on jí říká: „Chceme taky vyměnit byt. A chceme si taky koupit nový auto a nějaký to oblečení.“ To bylo všechno, co řekl. A v ten moment se asi nějak clona opadla, jak se říká, já jsem si řekla: „To snad ně“ a ona řekla: „No pane Obořil, já

se vás neptám, co chcete budovat, já se vás ptám,“ ona mu pomohla „chcete založit rodinu nebo čekáte rodinu?“ a on: „Ne ne ne my budeme měnit byt.“ No, jak nějaké strup s prominutím, nezlobte se za ten výraz. Jo, prostě zase to opakoval zas tady to. Já sem zůstala paf, na mě nic neměla a už chtěla zase, že nás chce odročit a já sem se hlásila, říkám: „Mohla bych něco říct?“ A ona říkala: „Jistěže můžete.“ „Manžel zná mě a já znám manžela. Budeme sem chodit dalších dvacet let a manžel nikdy neuzná a on ví, že udělal chybu, ale on ji neuzná. Podívejte nemá cenu, aby se to nějak tak prodlužovalo, já dávám souhlas k tomu rozvodu,“ to víte dušička se mně třepala, jako to nebylo to nic, já jsme si to období prožila škaředě, ale prostě sem u toho soudu neplakala, prostě sem se snažila, aby si nemyslel, že su fakt tá slepica domácí. On byl z toho úplně paf, jo, a taky nás teda rozvedli. To, že jsem řekla, že bysme tam mohli chodit a že by se to zbytečně prodlužovalo. Takže asi takhle.

6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítili, jaké pocity ho doprovázely?

Jaký jsem měla pocity? Chtěla sem strašně vědět, co sem udělala špatně, nebo co se mu na mě nelíbilo, jenže když sem na toto téma, jak se říká lidově zabruslila, manžel byl výraz, nezlobte se, výraz sádrového pstruha – mlčení, bílej, nic. A bude to v říjnu sedmnáct let, budeme od sebe, sedmnáct let ke mně chodí, vykládá mně svoje vzestupy a pády, finance, jak je na tom, co to.

Děti si myslím, že sem děti vychovala dobře, že se za ně stydět nemusím.

Jak to nesly děti?

Děti to nesly těžce. Syn nejstarší si myslel, že převzal vládu po tátovi, jako nejstarší syn strašně do sebe a nebylo možno s ním komunikovat, měl to v sobě, a nedalo se s ním. A dcera, ta v té době, škoda kdybych věděla, že budu dělat tady toto, tak bych donesla dopis, která psala dvanáctiletá dcera tátovi a když ho četla paní doktorka a soudkyně u soudu, tak řekla, že toto by nenapsala ani zralá žena. Dcera toto prožívala hrozně zle a dělala mně i zle, částečně, v tom i nechtěně. Šla a kde mohla, tak té paní dělala na truc. Vyvolávala, jako s kamarádkama, jako že jsou jako jiný. A on dycky se domyslel a dolítl. A já sem říkala: „Tomíku copak mě neznáš?“ Já sem se bála tu osobu někde potkat, protože já bych už to nevydržela, jako myslím po psychické stránce. Prostě tak bych řekla. „Já sem pořád hledala vinu, že já jsem udělala něco špatně já, že on si našel někoho lepšího. Postupem času, protože su prodavačka, postupem času, jak máte známý po těch obchodech, tak když jsme tak mluvili a řeč dala řeč, tak mě tu paní popsali. Není to pomluva, není to nic. Je to žena, která je dvakrát rozvedená; z prvního manželství jí dítě bylo odebraný, z druhého už tu dceru ji povolili vychovávat, takže já sem si úsudek pak udělala. Shodou okolností manželova maminka moc v tom nezakročila, on vůči ní vyběhl s napřaženou rukou, ač nikdy jinak ne. Já jsme si stoupla mezi ně a řekla: „Co děláš?“ No a manželova maminka stála při mně. Že se někdy řekne, že se ty mámy otočí, ale já sem měla to štěstí, že zůstala na mé straně. Že někdy se řekne, že se ty mámy otočijó a só při synech, ona stála při mně a na mé straně.

7) Jak reflektujete rozvod nyní

Když to vezmu a vezmu to zpětně. Já jsem byla v těžké pozici. Já jsem dětem slíbila, když proběhl rozvod a to jsem i cítila, že až do osmnácti let jejich věku nepřekročí žádný muž práh našeho domu, protože vím, jak těžce by to nesly a já bych těžce nesla, kdyby cizí muž káral moje děti. Na to su já a můj muž a asi by to bylo zle a já bych byla víc při dětech než při tom partnerovi. Toho sem si vědoma. Proto jsem jim to řekla. O to se mě ptal i ten David, ač byl hodně do sebe uzavřený. Život běžel a když teď to tak vezmu zpětně a měla bych to shrnout do třech vět, tak xkrát mě manžel, by se dalo říct, bývalý, takovou poklonu mně dal. Protože on nic doma budovat nechtěl. My sme měli doma všecko, zařízený byt, ale nechtěl nic vylepšovat. A když on odešel, tak já jsem s Davidem, on má ruky po něm, a s tím starším synem sme si to všechno udělali k našemu lepšímu žití a když sme si to všechno udělali. A on když přišel, tak řekl: „Udělalas kus práce a chtěl bych ti poděkovat, žes vychovala jako ty děcka.“ Protože on u soudu řekl, že je nechce. „Děte je jí,“ to bylo, jo. Potom mně složil ještě jednu poklonu, když sem měnila byt, tak zas jako podotkl, že to mám hezký, že sem pomohla k bytu ještě tomu staršímu synovi, no a pak přišlo zřejmě takový období. Já jsem to tak zhruba tušila to období, že přijde. Ale já sem to nebrala v potaz. Nejdřív to zkoušel přes děti, přes Lucku, Davida, protože jednu dobu na mě David: „Mamko mohli bysme dát klíče tatkoví?“ Já sem říkala: „Má klíče od spodních dveří, u dveří si může zazvonit. A jestli něco chce, může to říct i mně, není problém.“ Já jsme se prostě snažila a nedělala sem nikdy zle, třeba: „Nebudeš se stýkat v bytě, běž s dětma ven,“ trpěla sem, snažila sem všechno udržovat takhle.

Potom sem měla padesát, to mě taky překvapilo, že přišel sám od sebe a dal mně obálku, tam sem měla tisíc korun od něho, popřál mně teda narozeniny. A já jsem si k narozeninám pořídila na zakázku nábytek a on to nevěděl a když viděl co nového, co rukama jsem si zbuďovala, vydělala, tak ho to prostě asi dodělávalo. A asi postupem času, když to vezmu a budu k sobě jako kritická, tak si myslím, jako mozkově sem slepice nebyla, ale byla sem ta slepica, co kuřata musí mít pořád pod křídly, pořád aby všechno bylo vyšlajfovaný, já nevím; o půlnoci když přijde návštěva, aby přišla do uklizeného prostě, jo, a dneska si myslím, že manžel má pravej opak partnerky a že pokud si nevypere ponožky, tak by je vypraný neměl. A že už stokrát dneska ví,

že to není to pravý ořechový, stoprocentně, on to nepřizná, podle toho jeho chování i jak vypadá a jak se mu za těch sedmnáct let dařilo a nedařilo a z postu klesl na dno a byl v to bahno, kde sem se brodila já, ale toho psychického rázu, ale abych to všechno v sobě jak se říká vybojovala a můžu vám říct – já sem zbytečně promarnila, když budu k sobě upřímná, tak já žiju tak trochu uvolněně a můžu s váma mluvit, anichž bych plakala. Mě to třeba ještě teď bolí, ale dokážu už se s tím srovnat, já vám řeknu, že dvanáct, třináct let maximálně, jak kdyby mně ten člověk umřel. Já jsem truchlila a prostě já jsem se s tím nebyla schopna vyrovnat. Přitom; ty Vánoce, ty děti měly, jak když byly s manželem, tak byly i bez něho. Domácnost jsem si obstála, práci jsem měla, dcera vystudovala dvě školy, který jsem musela platit, kluci jsou vyučeni a drželi mě nad vodou děti teda. Já kdybych ty děti asi neměla, tak buď bych se utrápila, mě by to asi opravdu sebralo, utrápila bych se, nebo bych skončila v šaškecu s prominutím, anebo bych šáhla, jak mnozí děla jó, po láhvi, já nevím mě držely, já jsem žila pro ty děti. Ty děti mě držely opravdu nad vodou. Ale můžu říct to, že těch třináct let sem zahodila tím, že sem truchlila, ne truchlila, to se nedá říct, to bolelo a mně to nešlo. A když sme se po rozvodu s manželem jako loučili, pozval mě na kávu, tak já sem mu řekla: „Tys mě odsoudil k doživotnímu, abych byla sama, proto se znám.“ Já říkám: „Tys byl jedině a nikdy jiné nebude.“ A on říkal, najdeš si někoho, já ho prověřím a najdeš si. Tak to byla taková řeč určitě. Jak bych to řekla, já bych už do nějakého vztahu bych mohla jít, děcka jsou už dospělí lidi, mám vnučku a vnuka, já bych si nechtěla znovu prožít to zklamání, já když někomu dám srdce, tak už mu ho dám celý. Už bych si nechtěla podruhé prožít to zklamání. A já bych už asi podruhé....Já budu radši mít kolem deset kamarádů, dobrých kamarádů, ale jenom ta hranice, jak by měl vzniknout muž a žena nebo partnerství nějaký, já nevím, nevím, jestli bych toto dokázala. Mám strach znovu, že bych znovu, je to ve mně nějaký zablokovaný, já bych nemusela být sama, neříkám, že by se někdo jako za ty léta nenašel. Našel, ale já jsem to vždycky včas. To byl pro mne vždycky kamarád. Až ta hranice...Mám takový vztah a de to takový vztah, takový kamarádství, ač mnoho i studovaných lidí tvrdí, že to nejde, toto de, mám to prožít, ale je to na hranici, ale ta pak už se překročí. A jak už mělo dojít k té hranici, já jsem se stáhla. Možná sem si zakopala kousek života, ale já myslím, že sem ho špatně neprožila, a že jako sem měla pro koho žít a mám stále pro koho žít. Neupínám se na děti, su sama za sebe teďka teda už, ale stálo mne to hodně vypětí a sil, a když se opravdu v dospělosti děti ptaly všechny tři táty, že by chtěly vědět, proč sme se rozvedli, protože to každý svým dílem si to odnesl v sobě, tak táta nebyl schopen přijít a říct tak a tak to se mi nelíbilo nebo udělal sem hloupost, nebo to se mi nelíbilo – do dneška my to nevíme. To prostě se asi nedovíme.

8) Cítili jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádala? Pokud ne, proč?

Pocit viny. Já jsem měla v sobě jako zafixovaný, že sem něco dělala špatně.

Ne, nemám vinu . Takovou vinu nemám, protože sem sama sobě dokázala, že i když sem byla na té jedné výplatě, jak se říká na jedních penězích, dokázala sem si vždycky vydělat tolik, abych, říkám, zabezpečila tu rodinu . Já si myslím, že z mého hlediska chybu a vinu na tým, jak dopadlo naše manželství já osobě nemám. Myslím si, že ne.

9) Jak vnímáte slovo vina a pocit viny?

Vinu bych cítila tím, že mám podíl, že manžel ode mě odešel. Když to otočím vinu, že on odešel, určitě nemám. Vlastně. Mně k té padesátce řekl Toni: „Vinu nehledej u sebe“. On mně jakoby odlehčil, trošičku, tak si myslím, že jsem já ze své strany vinu zřejmě neměla.

A pocit viny? Pocit viny, pocit viny v našem manželství, vůči partnerovi jako takovými, jako takovému, já sem mu nedala příležitost nějakou, nikdy sem mu neublížila, dycky sem se snažila ho podržet, on byl jakoby ten nejvyšší, a pak to šlo poslušně, jak se říká otec, nebo pán, táta rodiny a poslušně to šlo. Já sem se to snažila to manželství zachránit tím, já sem řekla v úvodu, že nade mnou stála panenka orleánská – to je můj pocit, jak já si to říkám, protože já se znám, protože kdyby nade mnou nestála, tak já bych tu paní dokázala vzít i pod krk a dát ji to stručně znát. Protože je to moje rodina. Jak to máte v přírodě. Lev a lvice. Lvica to svoje mládě bude před lvem chránit a já bych chránila svoje děti. A já sem prostě udělala pravej opak, a on mi to kdysi naznačil. Já sem počítal s tím, že bych vybuchla a on mi řek, že sem mu tím vůbec neusnadnila. On možná zřejmě, jak sem vám to úvodem řekla, tak sem to udělala. Já sem celou dobu přijala jeho pravidla hry. Já se snažila, mě to stálo kus mého života a stálo mě to nervy. Nervy mě to stálo. A myslím si, že sem snažila to udržet a on potom byl tažen tou druhou stranou, nemám vinu.

Rozhovor č. 3

1) Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalým manželem vzali? Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?

Brali jsme se z velké lásky a první etapu manželství jsme prožívali ve strašné euforii, protože jsme se strašně těšili na miminka, hned po roce jsme měli syna, hned po dalším roce jsme měli dcerku, byl úžasný, hezký, měli jsme se rádi, já jsem byla první manželova a on byl můj první chlapec v životě.

2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností, Jak jste to prožívali?

Když jsem čekala třetího chlapce, tak jsme chytla manžela s ženou. To sem mu ještě tenkrát odpustila. To byl první takový náraz, který jsme prožili a když měl syn, ten druhý, tři roky, tak kamarádka přišla a řekla, že má mého muže ráda. On to přiznal, tvrdil, že nás má rád obě, ale já jsem tady tuto situaci neustála.

3) Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?

V tomto momentě ještě ano, to jsme oba ještě bojovali, ale já jsem to vzala za špatný konec. Místo, abych manželovi pomohla s tím, že mi řekl, že nás má rád obě, ale že se rozvádět nechce, že si s tím neví rady a že, asi si dnes myslím, že potřeboval pomoc ode mě a já jsem mu tuto pomocnou ruku nepodala. Já jsem byla na něho strašně našťvaná, byla jsem na něho pífku a vlastně sem ten rozkol víc a víc prohlubovala. A prohloubilo se to vlastně tím, že jsem si našla přítele. Pak si našel i manžel přítelkyni a pak to asi došlo ke koncu, že jsme si museli dat taková ultimáta, protože jsme chtěli vychovat spolu děti a já jsem vlastně nechtěla, aby byli bez tatínka a manžel to taky nechtěl, takže jsme se vlastně rozváděli až po třicetipěti letech, až už byly děti veliké.

4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete, kdo byl navrhovatelem rozvodu?

Na rozvodu jsme se dohodli, po třicetipěti letech manželství. Manžel mi volal, že si s přítelkyní chtěou koupit byt, jelikož bych musela podepisovat veškeré papíry a takové ty věci, tak mě požádal, jestli bych nepodala žádost o rozvod, tak jsem to napsala, podala.

5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak se s rozvodem vyrovnala?

Rozvod proběhl velice spontánně, úžasně, žádný problémy nebyly, my jsme společně odpovídali stejně, protože jsme vlastně byli dohodnuti, nemáme žádný společný majetek, děti byly dospělé, takže to žádný problém nebyl. Dokonce syn nás tam k němu vzal a říkal, že se máme chovat jako ti ostatní, našťvaně, ale my jsme byli v pohodě, protože pro nás to byla vlastně jen formalita.

6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítila, jaké pocity ho doprovázely?

Po rozvodu pocity skoro žádné (smích), akorát z celého toho našeho života takový pocit, že vlastně jsme to zkazili, že vlastně jsme se brali s tím, že to bude na celý život, a vlastně jsme to zkazili oba. No máme na tom vinu oba dva. Já jsem to neustála, on to taky neustál, ale zůstali jsme přátelé, bavíme se spolu, možná líp jak dřív, nevím, co k tomu mám víc dodat.

A když nastal ten rozkol? Jak jste to tehdy prožívala?

Jo když nastal ten rozkol, když jsem manžela chytla poprvé, tak to jsem byla tři měsíce v jiném stavu, tak ty hormony, to bylo těžký, hodně těžký, tehdá jsem si myslela, že už s ním vůbec nebudu, že se odstěhuju někam, jelikož naše maminka je taková, že ona prostě řekla, patříš tam, tak tam budeš a hotovo, tehdá sem spolu i s maminkou měla velký rozkol, já jsem se s ní rok nebavila, protože mně řekla, že neexistuje, abych od manžela odcházela, že chlap je chlap a hotovo. Že ona si svoje také vytrpěla a že to musím takhle. Ale po tem druhém takovém incidentu, které nastal, kdy vlastně ta přítelkyně, to byla zas jiná, přišla a zrovna mě přímo požádala, abych se s manželem rozešla, že se mají rádi, to sem tehdá, jsem měla asi reagovat jinak. To byl ten základní a zásadní zlom v našem manželství, že sem vlastně místo abych mu pomohla, když říkal, že nás má rád obě a nechce se rozvádět a že chce zůstat s rodinou a dětma, tak jsem místo toho, abych mu pomohla, místo, abych mu to trochu ulehčila, aby si s tím vztahem poradil, aby se s tím vztahem mohl nějak vyrovnat, místo abych mu pomohla, tak jsem vlastně ten vztah zabila to manželství s tím, že jsem si našla přítele. A že jsem mu nepodlala pomocnou ruku, já jsem na něho byla strašně zlá a našťvaná, to bylo období, kdy jsme se strašně hádali teda.

7) Jak reflektujete rozvod nyní?

Nyní? Skoro nijak no (smích). Někdy mě to mrzí. Když su sama a přemýšlím o životě, tak je mi to líto, protože jsme měla manžela strašně ráda, když jsem si ho brala, a myslím si, že kdybych to ustála tehdá, myslím si, že jsme mohli mít strašně krásnej život i teď. Já se nemám špatně, já se mám dobře, já mám hodné

děti, přes všechno, co sme, jak to naše manželství strašně vypadalo, tak máme děcka hodné a nemůžu si na ně ani ani malinko stěžovat, ale přesto mě to někdy malinko mrzí, že to takhle dopadlo.

8) Cítia jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádal? Pokud ne, proč?

Po rozvodu ne. To už ne. Protože to už odeznělo. Ty pocity, ty emoce, to bylo tehdá, když už jsem se ne rozváděli, ale rozcházeli. My jsme se vlastně rozvedli už tehdá, ale ne papírově, my jsme se rozešli tím, že jsme spolu přestali intimně žít a že sme si našli každý svýho partnera bokem od rodiny. I když jsme oficiálně byli furt spolu, tak už jsme spolu nebyli. Takže ty emoce a takový pocit té viny byly vlastně tehdá, když jsme se vlastně rozcházeli, rozvod už byl vlastně jenom formalita.

Jak jste se tím pocitem viny vypořádala?

S pocitem viny. Špatně, těžko. Jelikož jsu křesťanka a vychovaná v náboženství a bylo to ve už mně takový, když jsem se vdávala, že to bude na celý život, su vdaná v kostele, to znamená, že prakticky v mojem svědomí i v manželovém svědomí, protože je taky nábožensky vychovaný, my prakticky pořád jsme manželé. A ta vina, vždycky, když je člověku špatně, když má stresy a když je přepracovaný a přijdou na něho myšlenky takový všelijaký, tak ten pocit viny tam je. Určitě. Ale není už zas takový jako, mně to už dnes nedeptá. Dneska už ne. Protože dokonce naše děti už teď, když to všechno vijó, už teď tak nám dokonce poděkovali za to, že jsme zůstali tak dlouho spolu, že jsme to všechno vydrželi, že jsme jim to dětství nijak nezkazili, že nás oba měli u sebe tak prostě. Ale ten pocit viny tam určitě je. Já vám ho neumím definovat, já nevím. Jak bych to řekla.

Vina a pocit viny – vidíte v tom rozdíl?

Vina a pocit viny jestli v tom vidím rozdíl. To teda vůbec nevím? Pocit viny? No, já cítím to, že jsem to neustála, když přemýšlím, kdybych k tomu přistupovala jinak, tak by to tak nedopadlo. Já vždycky říkám padesát na padesát máme vinu, ale někdy, když o tom někdy hodně přemýšlím, tak tam mám třiapadesát, tam mám já, jo, možná, i čtyryapadesát, že jako žena sem to měla tu rodinu se snažit udržet. Ale zas na druhó stranu zas si říkám, někdy, když se tak bavíme, že když ty děti zas tak žijou, když sme se tak dohodli, než sme se dohodli, že už spolu nebudem, tak sme byli takový oba dva vystresovaní, nervní, hádali sme se a bylo to špatně. Ale když sme si sedli, a řekli sme, že spolu už nechceme být, ale máme spolu tři děti, budeme spolu bydlet, budeme se o ně spolu starat, uvidíme co bude, až dospějou. Jo. Tak v tomto asi. Ono je to těžko vysvětlit ten pocit viny. Vina, jo. Mám vinu mám, ale pocit viny, někdy cítím taky, ale už to není tak intenzivní.

Rozhovor č. 4

1) Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalým manželem vzali? Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?

Vzali jsme se, když mně bylo necelých třicet a manželovi necelých čtyřicet roků, oba dva jsme chtěli založit rodinu a já jsem měla už takový pocit ujíždějícího vlaku, že biologicky hodiny tikají, a že bych ty děti chtěla a myslela jsem si, že už jiného partnera nenajdu a na bývalém manželovi jsem nacházela nějaký kladný vlastnosti, který se mi líbily, i když jsem vnímala i něco, co bylo nepříjemné, ale říkala jsem si, že nikdo není dokonalej, takže z takového pocitu osamělosti a touze po společném životě. Tak to byl motiv, proč jsme se vzali.

A první etapa manželství byla v něčem krásná, takovéto nadšení, zamilovanost, že člověk má někoho, s kým může všechno sdílet, ovšem bylo to prokládáno takovýma obdobím, kdy manžel prudce reagoval na některé věci, které si vymínil, že nesmím dělat. Když jsem si v práci dala novoroční přídavek, na příkaz šéfové a on je přísný abstinents, tak z toho dělal obrovskou scénu a strašně mě seřval. A vypadalo to, že se to úplně rozpadne, a to bylo tři měsíce po svatbě. Takže já jsem se snažila těm jeho představám a požadavkům maximálně přizpůsobit, pokud jsem se přizpůsobovala, byla jsem ta hodná manželka, která je poslušná, tak to bylo jakžtakž v pořádku.

Před svatbou jste jeho negativní chování vašeho manžela nezaznamenala?

Zaznamenala, dokonce jsem to konzultovala se známým, s knězem, říkali, že se to poddá, že je to projev jeho touhy po mně, tady tyhlecenty požadavky, že to mohu přijmout a nemusím přijmout, ale nikdo mi otevřeně neřekl: „Tohlecento je rizikový partner.“

2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností, Jak jste to prožívali?

Vážným problémem, vím, že asi dva roky před rozpadem manželství, jsem cítila jakoby z manželovi strany dost velký tlak, v ničem jsem nebyla dobrá a opravdu jsem se psychicky, už jsem se léčila na psychiarii, necítila jsem se vůbec dobře. Chodila jsem tajně k psychologce, kterou mně doporučila kamarádka v době, kdy syn byl v kočárku, jezdila jsem do Brna s nožičkami na nějaký vyšetření a při té příležitosti jsem si vždycky domluvila termín u paní psychologky tajně, protože kdyby se to dověděl manžel, měla bych doma velké zle. Snažila jsem se to z počátku řešit takovýmto způsobem, pak to bylo velice zlé, tak jsem odjela k rodičům a manželovi jsem napsala, že nechci, aby mně nějakým způsobem nehledal, potřebovala jsem se nějak uklidnit nebo vypadnout, a to on nikdy nedovolil. Já jsem prostě nesměla bez jeho přítomnosti a dovolení nic a nikam, kromě nákupu a lékařů. A on, takže asi asi v té době jsem si už postupně uvědomovala a četla knížky psychologické o manipulativních osobnostech, o vlastně vlastním sebevědomí a tak dále. Takže to bylo takových pět šest let po svatbě. Možná to bylo i dřív, ale po těch šesti letech jsme vážně měli takovouhle krizi.

3) Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?

Snažila. Snažila, hledala jsem pomoc u kněze, spolupracovala jsem s tou psychologkou, četla jsem knížky, který, v kterých jsem se dozvěděla, snažila jsem se manželovi vysvětlit svoje postoje, ale on to nechtěl slyšet. Snažila jsem se aktivně jakýkoliv způsob, kněz byl z farnosti u nás doma, snažil se s náma oběma hovořit, ale vždycky se to obrátilo proti mně.

Jak dlouho problémy trvaly?

Ony byly od počátku manželství, ono se to ovšem potom začalo zhoršovat. Přibývalo zákazů, příkazů, ze strany manžela a mně se pořád víc a víc zužoval takovej prostor pro nějakou moji osobnost, anichž byla pouze žena do postele a vychovatelka dětí a pomocnice v domácnosti.

4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete, kdo byl navrhovatelem rozvodu?

Takže já už jsem byla těsně předtím rozvodem nebo rozpadem manželství, protože to jsou dvě věci, na tom velice psychicky špatně, chodila jsem do práce a tam jsem se cítila celkem v pohodě, dělala jsem celkem zodpovědnou práci a vždycky, když jsem se blížila z práce domů, měla jsem vystoupit z trolejbusu, tak začala jsem mít prostě psychický třesy a strach a obavy, protože já jsem měla být oporou manželovi, ale on mě, když jsem měla nějaké problémy v práci vždycky vynadal, co do té práce chodím, a moje problémy shazoval, takže on mi oporou nebyl a já jsem cítila z jeho strany tlak, že bych měla (důraz) být, ale on to necítil jako potřebu, teď jsem zapomněla, o čem to mělo být....

Jak jste dospěla k tomu, že se rozvedete?

Já jsem, já jsem odešla s dětmi, de facto jsem utekla, protože jsme bydleli s manželovými rodiči, já jsem odešla bez čehokoliv, měla jsem zajištěné nebo domluvené bydlení u kamarádky, pak se to teda dost zkomplikovalo, měla jsem z manžela hroznej strach a panickou hrůzu, protože začal být i násilnej, začal mě bít, vyhrožovat a když jsem byla v práci, tak děti byly s babičkou, bylo to o prázdninách a ona všem

vyprávěla před dvěma dětma, že jsem zlodějka, že jsem prostě hrozná ženská, ty děti mně to potom vyprávěly a byly ve velkém tlaku. Takže já jsem já jsem odešla, abych chránila sebe a děti.

Kdo podal žádost o rozvod?

Já jsem nejdřív měla možnost bydlení, tak jsem si podala žádost do azylového domu, ale tam bylo nutné mít žádost o byt a žádost alespoň o svěřeni dětí, takže z počátku jsem podala pouze (důraz) tuto žádost a doufala jsem, že se to nějakým způsobem spraví, ovšem prostě při probíhání tohoto soudu manžel řekl, že už se mnou nechce mít nic společného, že už se mnou nikdy nechce žít, takže po vyřešení svěřeni péče dětí do péče, jsem podala i žádost o rozvod, který potom proběhl.

5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak se dotýčný s rozvodem vyrovnal?

Rozvodový řízení prostě bylo jednoznačný, na první stání, celkem krátké, já jsme asi měla asi takový dvě polohy, cítila jsem obrovskou úlevu z toho, že už nemusím na slovo poslouchat toho manžela, který si představoval a měl jasno, co musím a co nesmím dělat, na druhou stranu mě některé věci z toho společného soužití, na které jsem byla zvyklá, chyběly, cítila jsem to jako ztrátu jako bolest. Asi bych řekla, jak mi to říkala jedna známá, že přece jenom manželé jsou jedno tělo a rozvod se dá přirovnat k amputaci, takže ta druhá polovina mne mi chyběla.

6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítila, jaké pocity ho doprovázela?

Tak to už jsem vlastně asi asi na to odpověděla.

7) Jak reflektujete rozvod nyní?

Asi asi pořád stejně. Jsou jsou období, kdy mi to manželství chybí, ale to manželství, jaké jsem žila, už bych nikdy životě žít nechtěla.

8) Cítila jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádala? Pokud ne, proč?

Ne.

A proč ne?

Protože jsme udělala ze své strany maximum pro to, aby to manželství bylo zachráněno, spolupráce s psychologem, s kněžím, rozhovor s manželem a de facto já vidím ten hlavní impulz v tom, že když jsme měli to stání, že on už nechce mít se mnou nic společného. Já už jsem pořád doufala, že se to změní, že pochopí (důraz) moje pohnutky, on je nepochopil, on se postavil proti mně, děti naváděl proti mně, když jsem se snažila s dětma hovořit v době, kdy byly u něj, volala jsem jim, tak on mě nazýval: „Ta ženská vám volá,“ ani před dětma nevyslovil slovo maminka, takže tam už jsem neviděla vůbec žádný vztah a možnost nějakého dalšího vztahu.

9) Jak vnímáte slovo vina a pocit viny?

Vina to je nějaký skutek, který třeba moje vina, skutek, který někomu ublíží. Pociť viny samozřejmě může být něco jiného, může být spojené s vinou, ale může být spojené s tím, že co jsem se setkala na setkání u jiných lidí, že žena měla pociť viny, když manžel si našel jinou partnerku a ona měla pociť, že ona to zapříčinila, ale to už je věc psychologická, diskutabilní.

Rozhovor č. 5

1) Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalým manželem vzali? Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?

Co mě vedlo k svatbě? (smích) Vedlo mě k tomu to, že jsem byla vychovaná podle křesťanských zásad, a v době totality jsem nemohla chodit do náboženství. Maminka byla učitelka, tatínek voják z povolání. Seznámila jsem se s prvním chlapcem, kterého jsem si chtěla vzít, ty důvody byly takový jakože jednak, intimně jsem s ním nechtěla do svatby žít, ale na druhou stranu už jsme měla taky devatenáct roků, což byl normální věk na svatbu v té době a abysme se vzali a abychom mohli žít jako partneři. Já jsem těch vlastně důvodů měla víc. Já jsem byla vlastně nejstarší v rodině z dětí, a tak myslela jsem si, že rodiče budou mít o starost míň a jednak taky oni mě brali taky dost přísně a tak, tak jsem se chtěla i osamostatnit a viděla jsem ten život tak, že už jsu dospělá a že začnu žít prostě ten život s tím partnerem.

První etapa? Jak je to myšlený? Jako po svatbě? No já nevím, jestli jsem ho do té svatby dost dobře poznala, protože jsme se většinou setkávali, že jo, on přišel na návštěvu, chvíli jsme povídali, maximálně jsme se prošli, jako nic zvláštního jsme spolu neprožívali, ty zkušenosti byly dost slabý, navíc já jsem měla dost málo přátel, kluky už vůbec ne, abych viděla, jak se chovají a že bych ho mohla s někým jiným srovnávat, on taky byl o něco starší, takže jsem v tom viděla, no prostě, myslela jsem si, že to je ten pravej, že už je rozumné a ne jako ti pubertáči kolem něj.

Jak dlouho jste spolu chodili? Asi dva roky, to byl ještě na vojně. A já jsem byla v tu dobu vlastně na gymplu ještě, jak sem šla o rok pozdějc, takže v podstatě tři čtvrtě roku po maturitě.

Ta první etapa, no když začnu od svatebního dne, tak, bylo to pěkně zorganizovaný ta svatba, no jako svatební noc se mi už nelíbila, no ale když to řeknu úplně stoprocentně, tak abych řekla, už před svatbou jsem úplně nedodržela ty intimní, ne že by jsme před svatbou spolu žili, ale jako něco intimního tam bylo, ale jenom takový náznaky jako, jenom co kdyby to zašlo někam daleko, tak asi být těhotná, to bylo pro mě hrozný, zvlášť to třeba říct rodičům, zvlášť mamince, protože ona tyhle věci brala dost přísně, a to byl problém potom. To jsem se strašně bála, že bych ju zklamala. To byl vlastně jako ten důvod prostě, jak se to říká, jak si tě bude muset někdo vzít, tak to je ostuda, strašně špatně, tak prostě, taky bych byla špatná křesťanka, ona prostě když vyslovila slovo hřích, tak měla úplně hrůzu v očích. Mně to strašně dělalo zle, já jsem na to byla strašně citlivá (smích). To byl ten hlavní důvod a já jsme si myslela, že je to ta správná doba, ten správný čas, koho bych jinak potkala.

Teďkom po té svatbě. V tu svatební noc na té svatební hostině se manžel, slavil, že jo, tak člověk nemůže chtít, aby si dal člověk ani štamprdlu, no tak, jsem to viděla spíš o tom, že se svatební noc nevydařila, protože byl napitej. Ale v podstatě nijak se mně to nelíbilo. Hned ty první dny po svatbě, manžel byl zvyklý z domu, tehdy byla strašně puntičkářská, měla všechno precizně v pořádku, tak on to vyžadoval tak všechno po mně. Po svatbě jsem se nastěhovala k němu do toho jeho nového domu, který byl tedy napsaný na něho, to jsem prostě neřešila. No tak chtěl po mně, aby všechno bylo dokonalé, dost myslím, že to všechno přeháněl, já jsme z toho měla všeho nervy, protože jsem vlastně měla zaměstnání, do kterého jsme dojížděla, začali jsme se starat o psa, kterého jsem ještě já venčila, protože on chodil do práce dřív. Já jsme ještě musela nakoupit vždycky, když jsem dojela, že jo, pak jsem hned vařila, v podstatě denně vařila, na mě to byla prostě velká zátěž.

Ten pes?

Ten pes. O toho jsme se museli starat, protože jeho děda už na to nestačil fyzicky, tak nám ho nechali. Šel do nemocnice, tak nám ho nechali. Ale celkově chci říct, že to byla pro mne velká fyzická zátěž. On se soustředil na to, aby všechno klapalo. Měli jsme zahradu, teď dům velké, já jsem nebyla na to všechno zvyklá. Vařit jsem se v podstatě učila, protože mamka mě nenaučila nic vařit, prostě k děcka, kdo by co jedl, mí čtyři bráchové že jo, takže k ničemu mě nepustila. Abych se tam něco učila, to nešlo tak jsem vařit moc neuměla. Vařila jsem denně, on v podstatě řekl, že když má ženu, tak bude mně vařit, protože v práci se to jíst nedá, tak aby denně měl teplý, tak jsem denně dělala teplý večeře. Tak pro mě to bylo, velká zátěž zase. Od 7 do osmi jsme makala, tak jsem potom byla tak unavená, že o šesti potom vstávat, a v létě samozřejmě byla zahrada, dokud bylo světlo, tak jsem dělala na zahradě, takže ten sexuální život nebyl zrovna... (smích) to už se mně nechtělo prostě. On mi spíš nadal, to bylo místo, aby tam bylo něco příjemného, takže já jsem neviděla ani pozitivní ten vztah jeho ke mně jako k ženě, nějakou tu lásku jsem nijak nepociťovala, tak jsem to cítila dost blbě a nepříjemně, blbě a divně. A už v podstatě v prvních týdnech jsme se párkrát pohádali, jako o blbostech. Ale pak se to vyhocovalo. Třeba když jsem vysávala, tak někdy bylo smetí anebo jsem vysávala moc dlouho a spotřebovala jsem moc elektrické energie a takových věcí tohohle typu bylo hodně. Nebo jsem se osprchovala a neotřela jsem vanu nebo všady kde byly kapky, nebo prostě takový kraviny, a furt mi něco vytýkal nebo jsem odtáhla a že ty záclony mám blbě zatažený.

Před svatbou jste ho dost nepoznala?

Takže před svatbou jsem ho neměla možnost poznat a po svatbě jsme začala poznávat, co on je, prostě zjistila, jak on je náročněj. A soustředil se hlavně na toto.

2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností, Jak jste to prožívali?

Jedním z vážných, nejzávažnějším problémem by se dalo říct byl mezi náma byl, byla jeho sexuální orientace, nebo...měla jsem o ní pochybnosti, ne hned ze začátku, protože člověk neměl v tomhle směru nějak zkušenosti a nenapadlo mne to, že by zrovna on měl takové problémy. Tak postupně když to vezmu spíš zpátky, tak se choval trochu divně k mým bratrům mladším a uvědomila jsem si jsem to, až když bylo Monice čtyři pět let, že má takový zvláštní zájem o její sexuální výchovu, že se jí v tomto směru věnuje, nevím jestli toto nějak rozebírat. Asi rok dva po tom se k nám přistěhoval kluk.

Kolik mu bylo roků?

Tomu klukovi? Nevím přesně, tak nějak po základce, učeň v prvním roku na učňáku, údajně byl šikanovanej, protože bydlel na intru, tak aby ho tam nešikanovali, tak manžel ho dovedl k nám. Tam potom od té doby se vlastně ten vztah náš s manželem hodně zhoršil, protože on se věnoval tomu klukovi a na mě a na dceru v podstatě neměl čas. On se nám nevěnoval ani před tím, ale potom jsem čekala, abych mohla něco řešit, až oni se přestanou bavit, když jsme s ním chtěla něco řešit, tak třeba až v deset večír, až šel kluk spát. Tak to bylo takový blbý. No tak tam jsme to tušení už rozhodně měla.

Jak jste to prožívala?

Jak jsem to prožívala? No trápilo mě to, v podstatě od počátku toho manželství jsem to prožívala, že to byl takový zlom v tom mém manželství.

Myslím toho kluka?

Toho kluka? Byl to šok. Tak první šok byl, když jsem zjistila něco z toho o tom mým bráchovi, to jsem byla šokovaná poprvé, ale tak jsem si říkala říkala, že chlapi někdy blbnou, předváděl se před ním nějak předváděl. No prostě už jsme to tušení měla, protože ta situace byla taková, když už jsme to zjistila, tak byla ta situace dost intimní a nepříjemná, ale myslela jsem si, že s tím skončil, že to přestalo. Že prostě nevím, sám nevěděl. Nevím, nedovedla jsme si to dost dobře vysvětlit, snažila jsme se, aby to manželství, fungovalo.

Řekla jste mu, že se Vám jeho vztah k bratrovi nelíbí?

Řekla jsem mu to, ale on mi to popřel. On totiž zůstal zamčený s tím starším bratrem v jednom pokoji, něco spolu dělali a já jsme něco slyšela. Jenže co jsem slyšela, tak on to obrátil proti mně, takže v tom směru, že jsem slyšela blbě, že tam kluka učil kouřit cigarety, a že se zamkli v pokoji proto, abych já to nevykecala doma rodičům.

To bylo v které době?

To byly Moniči necelý tři roky, takže čtyři roky po svatbě. Takže jsem to nechala být. Už ten vztah nebyl takovej. Ještě jsme se chvíli snažili i druhý dítě, ale už jsem o to neměla zájem, nějak zájem, když se to nepodařilo. Jako snažila jsme se udržet ten vztah, aby fungovala ta domácnost a to dítě a myslela jsem, že stejně není jiná možnost s tím manželstvím něco dělat, protože nevím, s kým bych se radila. Nevím. Bála jsme se s někým o tom mluvit, manžel mi to popřel a vyvrátil, že já jsem slyšela blbě a všechno, takže co jsem měla, já jsme to neřešila. Byla jsem za blbce. Tak jsem si myslela, že si něco namlouvám, v tomto směru, nechala jsme to být, snažila jsme se zvládat všechny ty povinnosti, jak to šlo teda i taky jako matka, ale pořád jsme cítila problém v tom vztahu, že je to všechno na mne moc, že z toho nic nemám, nic ani žádný dovolený jsme neměli, jenom jsem byla pro domácnost pro práci pro dítě, to byl celý můj život. Potom, když se přistěhoval ten kluk, tak to bylo pro mě ještě všechno podstatně horší. Pak jsme šla do nové práce do Brna, už jsem byla radši v té práci než doma, protože jsem viděla, čekat, že oni se zase budou spolu bavit, je pravda, že v té době jsem se míň věnovala i té dceři, protože jsem žila tím, že jsem nevěděla co s tím. Potom jsem si to zpětně uvědomila, až za další dva roky, kdy od té doby jsem se snažila být hlavně dobrá maminka. A ta moje role neúplně přeorientovala. Věděla jsem, že s tím manželstvím nic nenadělám, takže to musím nějak přetpět, netušila jsem, že jsou nějaké možnosti, nějaké zneplatnění nebo odstoupení k řešení těch vztahů, tak prostě jsem to s ním přežívala dál.

3) Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?

Když od začátku manželství cítila, že ten náš vztah není v pořádku a řekla jsem manželovi něco, tak on mě vždycky odbyl s tím, že není co řešit, že jsou všude nějaké problémy, že není nic ideální. Viděl na mě, že já nezvládám, nestíhám, třeba i v té sexuální oblasti se mi to nelíbilo, jak se ke mně choval, což se podstatně zhoršilo už během toho během prvního druhého roku. V tom manželství pak už ten sexuální život nefungoval. A i když jsme spolu občas něco měli, tak vždycky já jsem byla ta neschopná. Když jsem chtěla, tohle mi nedělej a tohle, že jo, jo, tak já jsem to nezvládala a on to přece dělal dobře. Tak se spíš urazil, tak jsem se s ním o tom sexuálním problému nebavila už vůbec. O problému vztahu zase mi řekl, co čekáš, že ti budu denně vyznávat lásku, to já nedělám, já takovej nejsou, prostě on mě má rád a co chcu. On se se mnou, on mi to nechtěl nijak prokazovat o tom nebude bavit. Já jsme říkala, že to nechcu ústně, ale abych to někdy cítila z jeho jednání, že jo. To jsem necítila, on považoval, že si to vymyslím, že prostě neviděl ten problém tam, řešit ho nechtěl, když už ty problémy byly větší, postupem času jsem řekla třeba i něco o rozvodu, tak

řekl, že to není řešení, že vůbec žádný řešení není, že všechno se všechno prostě vyřeší samo a furt to tak nějak zaváděl, že.....no prostě mi odpovídal. Společně se nedalo řešit nic v podstatě. Vlekly problémy.

4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete, kdo byl navrhovatelem rozvodu?

Za příčinu rozvodu už tady ty vlekly problémy a já jsem, já bych, já jsem k tomu dospívala postupně. Protože stále víc mě to trápilo a zatěžovalo. Už psychicky už dlouhodobě blběj pocit, už z toho všeho, už z toho vztahu, ta neuspokojenost, v žádné víře, byl to prázdný život, který mě otravoval, on to jen k té dceři, to bylo to jediný zdravý v tom životě, že jsem ji měla ráda, že jsem pro ni chtěla něco udělat, ale už na ní se všechno to nějak odráželo, protože jsem měla blbou náladu, nebo jsem ji odbýla.

Ona byla pro mne důležitá, ale i pro ni jsem zvažovala, jestli to je lepší, aby bez toho tatínka žila, protože já jsem měla hodně zafixovaný to, že ta rodina by měla být úplná. Zvlášť když je jako křesťanská. Čili jsme se snažila o nějaký kompromis, aby to fungovalo, strašně dlouho, ale potom se to všechno vyhocovalo. On měl blbou práci – jezdil s kamionama, začal se k nám chovat ještě hůř. Když dojel, tak byl opilej, no prostě choval se škaredě i k ní. To už se vyhrotilo opravdu hodně. A už jsem si řekla, že i pro ni to bude lépe. Ten kluk u nás bydlel dva roky.

Měl i jiné kontakty s jiným, co dělal toho kamionáka, to už jsem se dověděla, že v tomto směru v pořádku není. No a s tou dcerou se to všechno zhoršilo, když přišel, tak na ni řval. Když přišel, choval se blbě, že pije, to už sama poznala. Začínal se chovat cholericky, on má sklony být cholerik, tak už jsme se jenom jenom trápily. Chtěla jsem to řešit přes bratra, který pracuje na faře jako pastorační asistent. A tak jsem s ním promluvila, jako jestli člověk, když je křesťan, musí za každou cenu v tom manželství být. Mamka byla v té době nemocná, s ní jsem se taky neodvažovala, no potom, to už jo...Až jí bylo líp. Já jsem nevěděla s kým o tom mluvit. Navrhovatelem jsem byla já. Ale pak se to zlepšilo. Chtěla jsem ten rozvod řešit a on té práce odešel, chvíli neměl žádnou a já jsem začala chodit do kostela. Já jsem prožila konverzi, takže tím pádem, ty problémy, jsem si říkala, tak nějak to zvládnou. Ta víra byla najednou na prvním místě v tu chvíli. Ta víra pro mě to byla věc nová, mě to naplňovalo, celý život zase jinak a já jsem ten rozvod zase odložila o nějakou dobu. Zdálo se, že on se zklidnil, že to zas nějakou dobu vydržíme, aspoň kvůli té Monice, než bude plnoletá. Chvíli to vypadalo relativně klidně, jenže on si dovedl domů druhého kluka, o tom tvrdil, že je jeho syn.

To byl jiný chlapec?

Jo to byl jinej. To už se vyhrotilo moc. Než se si ho dovedl, tak jsem slyšela nějaký telefonáty, v kterých se s ním bavil, bylo to hodně citově procítěný, bylo vidět, že mu na tom klukovi záleží, že ho má rád. A úplně něco jiného, než jak se bavil se mnou nebo s Monikou. Tak jsem z toho strašně byla v šoku, myslela jsem si, že žije jako my všeci, že tak nějak žije a on má ještě vedle nějaký vztah a ještě o té matce, tak jsem byla z toho zmatená, co má s jeho matkou. Bylo vidět, že už se znají důvěrně delší dobu. Tak to už byl konec, ale měla jsem problémy v práci, ještě s tou školou. Nevěděla jsem za koho nesu odpovědnost, jestli za dceru nebo toho kluka, nebo manžela nebo za sebe. Byla sem z toho zmatená. A než jsem to všechno vyřešila, vlastně řešila jsem to ještě s právníkem, tak se to všechno časově protáhlo, tak mě to vyčerpalo.

5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak se s rozvodem vyrovnala?

Co se týká rozvodu majetku, tak byly s tím problémy, ale chtěla jsem se domluvit hlavně i v zájmu Moniky, nechtěla jsem, abych ju do toho zatahovala, kdyby se to nějak prodlužovalo a nebyl by rozvod dohodou, byla by do toho zatahovaná i ona a celkově by se to rozmazávalo. Myslím, že hlavně špatně by to bylo pro něho, pro toho manžela, mu šlo o peníze, mu šlo o to, aby mu co nejvíc zůstalo, aby mi nemusel nic dávat. Mně šlo o to, abychom byly alespoň trochu s dcerou zabezpečeny, abychom aspoň zlomek měly. V podstatě ohledně toho majetku byly ty stání dvě. To bylo hodně nepříjemný. On si sehnal právníka. Hodně mě to psychicky vyčerpalo.

6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítila, jaké pocity ho doprovázely?

Po rozvodu? Před rozvodem jsme se s Monikou odstěhovaly k rodičům, myslela jsem si, že budu na něho pořád myslet, jak to s ním dopadne. Nevím, cítila jsme se z toho psychicky trochu blbě jako takhle. Najednou jakoby mně odpadl jeden velký balvan, ale dostala jsem se do takové jakési prázdnoty a čehosi, takové divné situace pro mě, nenormální, takovej divnej zlom jsme prožila, nebo co, a najednou jsem si se vším nevěděla rady, najednou cítila jsem se po 19 letech u rodičů jako doma, že jsou někde zase jako doma, tak jsem se za ty roky u něho necítila. Tak nějak jako líp, že mě tam nikdo nebude buzerovat a hlavně určovat, kdy mám jít do koupelny a takový, což on už se pak ke mně choval hrozně, Moniku vyhazoval z koupelny a netopil nám tam a tak. Po této stránce jsem se cítila opět jako člověk, ale nějak to na mě nějak psychicky všechno nějak dolíhalo, jako jinak, on jakoby vypadl z mého života i když se mi to třeba vracelo, zdálo se mi o tom, jak jsem si na to vzpomněla, tak to už jsem zase byla něšťastná, rozčilená. A někdy jsme měla stavy, že to šlo všechno mimo mě, ať si tam dělá co chce. Musela jsem začít žít ten život nějak jinak. Měla jsem tak trochu sklon dát si štamprdlu, to je pravda, že naši z toho byli špatní i Monika jednou mě viděla takovou opilou, protože já jsem chtěla tak nějak na všechno zapomenout a překlenout to nějak. Nevěděla jsem, co s tím.

A třeba víra mi v tomto nepomáhala. Nešlo mi ani modlit se, prostě nic. Cítila jsme se několik měsíců v takovém no, divném stavu. To jsem nikdy nepoznala a nechápala jsem ani sama sebe. Myslela jsme si, že vždycky zvládnou všechno nějak s nadhledem, i když ty problémy jsou, že to nějak všechno dopadne, jako do té doby. Nějak mně to vzalo. Možná je to normální v této situaci, jako překvapila jsem sama sebe, nevyznala jsem se v tým.

7) Jak reflektujete rozvod nyní?

Jsem určitě ráda. Bylo to dobře. Jako kdybych to všechno neprožívala, tak bych si řekla, že ten rozvod měl být už dávno, a divila bych se sama sobě, proč už jsem se k tomu dávno neodhodlala, ale tím jak to všechno člověk prožíval, postupně, jak se to vyvíjelo, jak jsem k tomu všeckýmu dospívala, co všechno se dělo za jiný okolnosti, tak prostě jinak to být nemohlo. Když spíš jsme se s tím všeci natrápili, asi ani pro toho manžela to nebylo jednoduchý, on to řešit neuměl a ani nechtěl.

8) Cítila jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádala? Pokud ne, proč?

Necítila jsme žádný pocit. Já jsme měla pocit, že jsem nevěděla. Že jsem se snažila pro to něco udělat, kolikrát jsem udělala třeba velký chyby. Měla jsem leccos řešit třeba jinak. Ale v té době po tom rozvodu, no už nevím, takový to bylo celý chaotický.

Rozhovor č. 6

1) Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalým manželem vzali? Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?

No, byla jsem prostě v jiném stavu, tak jsem se prostě v osmnácti vdávala.

Vzpomínáte si po těch letech, jaké to bylo hned po svatbě?

No, nic moc. Protože jsem bydlela u rodičů, on bydlel v Berouně, napřed byl na vojně. No, a on byl v Klatovech, blízko a jezdil tam za mnou do Horažďovic, no a když jsem byla v jiném stavu, tak jsme se vzali.

Nutili Vás rodiče nebo jste se sama rozhodla?

Tak to bylo automatický, ... tehdy, že.

Když jste se vzali, to už byl z vojny doma nebo ještě byl na vojně?

Né. To už byl doma z vojny. No ale jako, těch zádrhelů bylo víc. Protože můj brácha chodil s děvčetem, její strýc byl náčelníkem VB a on mně tehdy něco naznačil, že měl nějaký problémy a tak ten brácha poprosil toho strejdy, aby si vyžádal rejstřík,... trestní. No a přišel domů a říká: „Švico, posad' se.“ A já říkám: „Proč?“ „No uvidíš, on nebyl jednou ztrestanej, on byl třikrát. On byl, on měl dvě podmínky a jednou musel sedět, proto šel později na vojnu. To dostal za ublížení na zdraví.“

2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností, Jak jste to prožívali?

Již odpovězeno v přecházející otázce.

3) Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?

Tam byly,... já jsem dělala v Horažďovicích a maminka mně opatrovala tu nejstarší holku. On mě potom psal a maminka mně četla všechny ty dopisy a on mně psal, abych zůstala bydlet u rodičů a peníze, co vydělám, abych mu posílala. Takže maminka když to četla, tak se naštvála : „Běž si k němu, máte tam kópené rodinné domek, tak běž k němu.“ Jeho otec nám koupil rodinné domek v Berouně, tak sem se musela odstěhovat. Té malé bylo tři měsíce. No a přistěhovala sem se tam a přišla sem do jiného stavu podruhé a načež on mě začal mlátit. Že to musím dat pryč, že on to nechce. Tak mě seřezal aji páskem a prostě. Naši nás pozvali na Velikonoce, abychom k nim přijeli, on jet nechtěl, tak sem vzala kočárek, tak sem vzala kočárek a jela sem s tou Aničkou..... sama. A: „Táto, podívej se na ňu, jak ona vypadá, dyť ona je hrozná, ať se sebere a jed' pro ňu, ať se sebere a jede dom.“ No a taťkovi sem to teda řekla, jak on mě mlátí, abych to dala pryč. A: „To rozhodně neděle.“ A tatínek, když sem odjížděla mi řekl: „Když to nebudeš moci vydržet, tak mi napiš a já pro tebe přijedu.“ A přijel. To bylo v červnu, osmého června sem odjela. To byl akorát jeho svátek, tak si to pamatuju. Tatínek pro mě přijel s takovó maló dodávkó, naložili jsme postýlku, kočárek a věci, co sem dostala jako z domu, tak sem si sbalila, klíče sem hodila do schránky a hotovo. A bylo.

4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěla k tomu, že se rozvedete?

Již uvedeno v otázce 3.

Kdo byl navrhovatelem rozvodu?

Já jsem žádala o rozvod.

Takže on Vás ani nehledal?

Ne. Já, protože potřebovala sem, aby mi platil, protože sem nechodila do práce. Kde seženete práci s malým děckem a v jiným stavu ještě k tomu. To bylo tehdy hrozný, že. No tak sem šla žádat o rozvod. Do Sušice sem jezdila k jednomu advokátovi. On byl teda velice hodný. On mi pomáhal, co mohl.

Jak tehdy rozvod probíhal? Táhlo se to dlouho?

No, nebylo to tak dlouho. No hlavně kvůli těm alimentům, že, protože děcko peníze potřebovalo.

A dělal problémy bývalý manžel ohledně rozvodu nebo těch alimentů?

No ani né, dyť on platil dvě stovky. Co to bylo? Tak to bylo tehdy, to nebylo nic. On dělal v dole napřed. On potom byl v Příbrami, tam byly taky nějaký doly, plat měl tam velké.

A nepostrádal vás? Třeba, že by vás jel hledat?

Ne. Akorát naša maminka se dověděla tenkrát ve vlaku, že tam měl ale po mně tři ženský a všecky je vyhodil. Jinak sem o něm nevěděla nic. Akorát tady v Blansku potom, tady sociálka mě pozvala, že je zavřenej, tak že nemůže platit, tak mě to platili z národního výboru. To už sem vlastně měla čtyři sta. Protože dvě stovky na jednu, dvě stovky na druhó. Tak to mně platili a on to potom musel splácet.

A že je takový jako násilný jste nepoznala, když jste spolu chodili?

Ne. Já sem vlastně byla na první zábavě, maminka byla se mnou ještě, no jemu se taková nána líbila, že. Po každým tanečku šla si sednout na galérku za maminkó, že. Pro něho to bylo, něco, co ho bude poslouchat, že... no. A přitom, když sem se tam přistěhovala, tak sem tam uklízela a tak sem tam našla takovej album. Samá nahá ženská. Řekněte mně, která se nechá fotit, když...(ticho) by s ním nic neměla, že.

A to jste našla, až když jste byla vdaná? Jak jste se cítila?

No, to mě ranilo.

5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak se s rozvodem vyrovnala?

Až sem si našla práci, tak už to bylo dobré. Když sem mohla dělat.

Vy jste vlastně zachránila tu dceru, že?

Jo, než bych dcerku dala pryč, v žádném případě. No. To neexistovalo!

Je pěkné, že Vás ty rodiče přijali.

No tatínek byl moc hodnej. Tatínek byl strašně moc hodnej. On byl hajnej .No tak k přírodě, k lidem, ke zvířátkům, tak měl takové milé vztah.

6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítila, jaké pocity ho doprovázely?

Úlevu.

7) Cítila jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádala? Pokud ne, proč?

Ne to v žádném případě. Zachránila sem život dceři.

8) Jak reflektujete rozvod nyní?

No, neměla sem se vůbec vdávat. No. Kdybych bývala zůstala s jedním, tak sem potom nebyla se dvěma. Že. Tři měsíce bylo Anuše, když sem otěhotněla podruhé, to nastaly ty tyátky. Napřed, jakž takž se to dalo. Pak to začalo. Ale nebyla sem schopna toto podstoupit, zabít dítě.

A manžel to bral normálně, abyste šla na potrat?

No, jednou sem se od něho dověděla, že jeho maminka to tak brala, ona měla devět potratů a její manžel po ní dokonce aji střílel.

Takže on to měl tak těžký, že?

No, kdoví jaký tam byly vztahy v té rodině, to člověk nemůže nijak hodnotit, když v tom nežije, že.

9) Jak vnímáte slovo vina a pocit viny, vidíte v tom rozdíl v těch dvou slovech?

Vina. To většinou si člověk uvědomí, že něco provede. Tak tu vinu cítí. To už cítí.

A pocit? Když je něco takovýho,....nejasnýho. Spíš člověk neví, tápe, z jedné strany z druhé strany, tak to bych řekla, že je pocit viny.

Rozhovor č. 7

1) Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalou manželkou vzali? Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?

My jsme se poznali v době studií, byla to taková studentská láska, byla to, kdy ona i já, byla vlastně první známost, chodili jsme spolu tři roky a začalo to tím, že jsme měli takový společný zájem. Kulturu, i když jsme oba studovali zemědělskou školu, oba jsme inklinovali k těm humanitním věcem, jako takovej, měli jsme rádi divadlo, měli jsme rádi kino, muziku, žena bývalá hrála na klavír, já jsem se učil na housle, i když jsem teda moc dobře nehrál, ale trochu hudebního sluchu mám, tak to nás dost spojilo. Takže v podstatě jsme byli skoro jako taková přechozená známost, tři roky jsme spolu chodili, a když jsme byli ve čtvrtém ročníku, tak otěhotněla, vlastně ještě já jsem byl teda starší, protože já jsem měl mezi střední a vysokou školou vynechaný dva roky, protože na začátku těch sedmdesátých let byla taková divná doba politicky, byly nějaký ty škraloupky, takže já jsem dva roky manuálně pracoval, takže já jsem byl trochu starší jako ty děcka, s kterejma sme chodili, takže na konci toho čtvrtého ročníku mi bylo čtyřicet a brali jsme se vlastně mezi čtvrtým a pátým ročníkem na vysoký škole.

2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností. Jak jste to prožívali?

Takže, my jsme se vzali mezi tím čtvrtým a pátým ročníkem, zapsali jsme se v podstatě do pátého ročníku a hned po tom zápise se zjistilo, že musí mít udržovaný těhotenství, my jsme měli teda naplánovaný, že budeme tady v Brně, já teda pocházím z Čech až od Prahy a ona z Kroměříže. Měli jsme naplánovaný, že budeme spolu tady v Brně. Ale když bylo to udržovaný těhotenství, tak šla do nemocnice, a v tu chvíli se do toho v podstatě začali do toho trochu montovat její rodiče, protože z logiky věci teda jsme potřebovali trochu pomoci, ani ne tu materiální teda, ale jako tu podporu s tím udržovaným těhotenstvím. Všechno to dobře dopadlo, kluk se narodil zdravě, přinesli jsme si ho večer před štědrým dnem, ale to období jsme oba dva hodnotili, že to nebylo nic moc, protože ty rodiče se do toho dost do toho montovali, takže my jsme si toho jakoby takovýho jako když ti manželé jsou spolu a všechno si tak dělají podle sebe, tak jsme se museli v podstatě moc přizpůsobovat. Samozřejmě se museli přizpůsobit i ti rodiče její, z jejich strany to byla, nechci říct obět, ale museli taky svůj režim taky přeto. Tím vznikla určitá taková závislost na na těch jejích rodičích, ona ta žena, nebo oba v podstatě nechcu říct vděční, ale oba jsme byli rádi, že jsme měli takovou tu záštitu. Ta záštita, ale z té záštity plynulo to, že oni do toho docela dost mluvili jako takovýho. My jsme rychle, po tom pátém ročníku, vlastně máme dva kluky, ten druhý se narodil 13 měsíců po tom prvním, v podstatě ten první byl plánovaný, to jsme si řekli, že chceme jako to děcko, no a ten druhý byl neplánovaný, a takže ... já jsem po té škole nastoupil do Čech a myslel jsem si, že půjdeme do toho podniku, ve kterým jsem před tou školou vysokou dělal, měl jsem tam místo, myslel jsem, že tam půjdeme, ale ne, ale tady se to zaseklo a řeklo se, že se bude tady na Moravě, respektive v Brně. Takže už jsme zůstali tady, já jsem se potom z těch Čech vrátil, protože jsem viděl, že druhý chlapec už byl na cestě, no a začli jsme žít tady v Brně, dostali jsme družstevní byt, koupil se družstevní byt no a ten jsme rychle vyměnili, protože byl takovej menší dvoupokojovej, tak jsme ho vyměnili za velikánský byt do středu města.

A vážný problém?

Vážný problémy bych řekl, že nebyly. Jako za prvý bych řekl, že jsme se měli oba hrozně rádi jako takový, no ale je fakt, že tady byt byl a a já jsem tady v tom bytě byl sám a ona byla s těma dětma u těch rodičů v Kroměříži s tím, že se vykládalo, že je tam lepší, je tam rodinný domek, děti tam mají zahradu a tady to není, takže to bylo takový. Takže my jsme byli takový víkendový manželství, já jsem přes týden byl tady, na sobotu a neděli jsme jel do té Kroměříže, zase v pondělí jsme jel do práce, takže to bylo v podstatě až do stáří toho mladšího chlapce, měl dva roky, když oni tři přišli za mnou definitivně do Brna. A to se pak.... byt zařizuješ a to. Pro ni to bylo pohodlnější, protože než by byla s dvěma děckama tady a já v práci, protože babička ta dělala na směny, ta ji s ledasčím pomohla, a to. Říkám, takže měli jsme se rádi, ale bylo základní narušení jako ty ty toho nechci říct vztahu, ale těch zvyklostí jako rodinných zvyklostí, který fungovaly, no.

3) Jak to bylo potom? Byly problémy? Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?

Já jsem měl štěstí na práci a mám dodnes, do svých pětapadesáti let jsem měl dycky docela štěstí na práci, na to ať už to byl nadřizenej anebo v současné době je to majitel firmy, tak jsem měl štěstí, že těch lidí jsem si vždycky vážil a já se do práce se vždycky těším a to. Na rozdíl od toho měla ta má žena smůlu. Ten tatínek sliboval, že tady v Brně bude mít lepší uplatnění, že tady má tady známý a to... bohužel, to ale nebylo, ona nastoupila do práce, když tomu staršímu byly čtyři roky, tomu mladšímu tři, chodili oba dva do školky a dělala půl druhého roku a bylo to špatný a ..skončila v podstatě... na psychiatrii. A to bylo po pěti letech manželství. Takže to bylo takový narušení jako toho, takže skončila a byla asi rok doma nebo dýl, protože v těch Bohunicích byla asi tři měsíce. A pak byla asi rok doma. No a protože jsme měli stejnou školu – zemědělskou a v tom roce pětadesátým jsem změnil zaměstnání a začal jsem dělat v rámci tady toho

Jihomoravského kraje a zjistil jsem práci, která bylo odborná, ona nastoupila do toho stejného jak já, ale tady na Brno venkově dělala. Byla celkem spokojená, takže ta situace bych řek byla takový šťastný období, kdy ti kluci chodili do školy, nebyly s nimi žádné problémy, my jsme se s nimi moc neučili, jenom v první třídě, jinak byli docela samostatní. A co se týče těch volnech..... To je ta druhá fáze. V té druhé fázi v podstatě, začlo takový, protože to byli dva kluci, ty zájmy byly takový klukovský, a nevím jestli to bylo mojí chybou, nebo vzájemnou chybou, ale najednou jsme v podstatě takový ty aktivity byly my tři chlapi a ona zůstávala jakoby to dění. Takže ani s náma netrávila ty aktivity. Zůstávala doma, přes soboty neděle, starala se o domácnost, vzorně, to bylo perfektní, měli jsme všechno nachystané, ale těch aktivit našich kol, lyžování, plavání, to jsme trávili jako my tři kluci spolu. To bylo jako takový. Zimní dovolený to s námi vůbec netrávila, protože nelyžovala, ani nebruslila, na letní dovolený s námi jezdila, sem tam, sem tam s námi jezdila. Třeba jela na týden a my jsme další týden byly sami, protože jsme byli na kolech a ona nejezdila ani na kole. Takže toleto v těch společných zájmech to vidím v tom, že ten další problém byl v tom, že ten šel, že když ti kluci měli šestnáct – sedmnáct let a už ani se mnou nechťeli, třeba ty lyže to jo, to jedem na ty lyže spolu, to jezdíme na lyže dodnes, spolu. S třicetiletým, já mám ty kluky oba svobodný, nevím, jestli oni nejsou poznamenaný třeba tím rozvodem, jako takovým, ale oba dva jsou svobodný. Jeden má dvacetdevět, druhý třicet, takže na lyže jezdíme společně furt. To oni nejraděj se mnou jako jedou. A přišla revoluce a to zaměstnání co dělala, tak ta firma skončila asi v jednadevadesátém roce, no a ona se sčuchla s takovýma kamarádkama a začla pít. Takže potom bylo takový zase, že dělala bububu, tak šla na ambulantní léčení a to a pak to bylo podruhé, a no v postatě tam už těm klukům bylo jim bylo těm klukům, když jsem se rozváděl šestnáct, sedmnáct, jim bylo sedmnáct, osmnáct.

4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete, kdo byl navrhovatelem rozvodu ?

Takže bylo ta na moji žádost, tu jsem podal já, dost do toho hovořili její rodiče, problém byl v tom, že ona věděla, že ty rodiče její se do toho pletou, žeto není dobře, ona to uznávala, ale nedokázala těm rodičům říct, je to náš život, nepleťte se do nás a nic nevykládejte. Já to na druhou stranu chápu. Že to není jednoduchý vlastním rodičům prostě říct, jako to prostě, ale myslím, že v týdletý věci, že by to mělo být.

A oni chtěli abyste spolu zůstali?

Ne oni chtěli, abysme se rozvedli. Oni mě nechťeli od samého začátku. To tvrdili, že by to měl být nějaký doktor, a ne zrovna takovýtoleto, já dnes, když to vidím – nedovedu si představit, kdybych měl dceru, jo. Když vidím ty kluky, tak ty kluky posuzuji, jakou holku přivedou na večerí, vždycky přiveďte ji a to né, že bych vám do toho chlapeci mluvil, nekecám jim do toho teda, v žádným případě jako jo, ale dovedu si představit, jako když to děcko člověk piplá, a pak přijde nějaký vlasatej, že jo, a v pětadvaceti má víc rozumu, jak ten čtyřicetiletý. A zase. Měli to posuzovat, jak by se to mělo posuzovat. Že není možný, aby někdo v padesáti letech, nebo aby pětadvacetiletý měl stejný myšlení, jak padesátiletý. To by nebylo normální, to nejde, takže jako takový. Takže v tomhle oni měli mít rozum jako, když ji nemá ten pětadvacetiletý, tak oni měli mít v těch padesáti letech rozum, že prostě ten člověk chce být v pětadvaceti samostatně a nechce, aby mu ten dospělej do toho vykládal, jako něco takovýho. Tak se člověk snaží vést ty děcka trochu víc k samostatnosti, a ne jim radit, ale říkat názor. Říct názor. Je lepší říct názor jako takovej. A proto ty kluci ke mně chodí a já se střežím jim kecat do toho, i když řeknu to se mi líbí, to se mi nelíbí. Takže to bylo myslím to. My jsme se teda rozvedli, ještě jsme nějakou dobu byli spolu, v tom společným bytě, ale pak už to nešlo. Jako jo, takže, pak už jsem sebral kabelu.

Vaše žena souhlasila s tím rozvodem?

Ona souhlasila s tím rozvodem. Ona měla právníčku teda. My jsme se domluvili, že teda né...

Takže ten rozvod byl po domluvě ?

To bylo tak totiž. Ten impulz jako byl z jejích rodičů. Když vy takhle žijete, tak proč se nerozvedeš? Jako jo? Já jsem říkal, tak já se rozvedu, když mi takhle radíte, bylo to prostě takový. Tak já jsem podal žádost o rozvod, s tím, že jsem s tou myšlenkou samozřejmě před tím koketoval už jako, protože jsem si říkal už ne, ne tohle nemá smysl, jako takhle táhnout dál a to. Teď si na to člověk tak prostě vzpomíná. Když tak se ptejte.

5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak se s rozvodem vyrovnal?

Rozvodové řízení probíhalo tak, že já jsem podal žádost o rozvodové řízení, někdy v březnu, to první stání mělo být na konci června a bylo odročený, protože právníčka měla dovolenou. Pak bylo odročený podruhé, protože byla nemocná, takže nás rozvedli na prvním stání nějak v říjnu. Tak se to táhlo tak dlouhou dobu, my jsme byli ve společný domácnosti, starali jsme se normálně, jak by jsme se starali, i když ona měla jako takový ty excesy, jako takový, je pravda, jak jsme podal tu žádost o rozvod a jak jí to bylo doručeno, tak to šlo jakoby postupně jakoby do vytracena jako. Prostě ty její problémy jako takový, jo.

Manželka se z toho pití dostala?

My jsme se potkali po tom rozvodu, takhle. Ona by neměla pít vůbec. My jsme se potkali po tom rozvodu, protože jsme měli společný přátele a tam ona se opila jako. Tak, že to bylo nechutný, tak sem pak přestal

chodit, pak už ji přestali zvat taky, což mě mrzelo, de facto když vím, protože ty společný přátele naši bejvalý, já s nimi udržuju pořád kontakt, ona ne a je de facto sama. Tráví dovolenou se svýma rodičema, nikam nejezdí, aspoň toto vím, jako to vím. My jsme se potkávali teda dost často, dokud ti kluci studovali, tak jsme se potkávali do těch jejich čtyřiaadvaceti let, pětadvaceti let, ten starší studoval dýl, byl v Portugalsku, tak jsme se potkávali jako co ty děcka a co je potřeba. A když ty děcka odpromovaly, vlastně ještě ten mladší byl v Americe. A když se vrátil z té Ameriky, to je tak před třema rokama, tak sem ho přivez z Prahy to jsem ji viděl naposledy. Takže tři roky jsme se vlastně neviděli.

Jak jste se s tím rozvodem vyrovnal?

Já jsem se určitě vyrovnal lepší, protože za prvé jsem vodošel z toho bytu. Já jsem si nechal postavit byt, takže já jsem asi rok byl tak různě po privátech, a....rok a čtvrt jsem tak nepravidelně asi, jako jsem měl období, kdy jsem spal v kancelář i asi půldruhého měsíce(smích), a to a vlastně ta stavba trvala rok. Vlastně to všechno dobře dopadlo. Já jsem měl jsem náročný to období, kdy jsem se chtěl vidět s těma klukama, neměli jsme se kdy setkávat, pak když se vlastně ten byt postavil, ten mladší se ke mně nastěhoval, byl u mě od pondělí do pátku a přes sobotu neděli byl s tou mámou, asi tak čtyry rok, on si pak našel děvče a já jsem v devadesátým jsem poznal zase u naší bývalý známý Jitku, nynější partnerku. Poznávali jsme se skoro rok, tak jsme si sedli docela dost dobře. Tak ten první rok jsme se setkávali tak ty víkendy, protože ona žila se svýma děckama, už dospělejma taky. Od roku 2004 žijeme společně.

6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítil, jaké pocity ho doprovázely?

Jako takhlecn řeknu. Bylo to náročný po tý bytový stránce, ale jinak sem byl spokojený. Jak sem řek, už se to nedalo vydržet s ní v tom bytě.

7) Jak reflektujete rozvod nyní?Já mám hrozně krásnej, šťastnej vztah. Potkalo mne velký velký štěstí. Štěstí, že jsem potkal Jitku jako svoji partnerku, velikánský štěstí. Ale myslím si, že je to tak jeden ze dvaceti. Že to bylo velikánský štěstí. Já to hodnotím velmi pozitivně, velmi pozitivně ve vztahu k dětem svejm, kterým určitě by to nepomohlo na tý vysoký škole oběma ta situace, která byla na tom bytě, velmi pozitivně to hodnotím ve vztahu svýho, protože jsme spolu desátej rok, mám velmi pěkněj vztah s jejíma dětma, vnoučata mi říkají dědo, že jo, je to velmi pěkný, ale myslím si, že stojí za to, to manželství jako držet. Ale to říkám teď v obecný rovině, jako jo, protože bych určitě křivdil tý Jitce, protože kdybych řekl, že by bylo lepší, kdybych zůstal to. Nevím, jak by se to vyvíjelo dál jako prostě jako takový. Ale ve vztahu to stojí prostě za to držet kvůli těm standardním vztahům. My se radujeme z vnoučat, kluci taky tvrděj, že se jednou ožení, že budou mít ty vnoučata, takže se radujeme s Jitkou jako z vnoučat a z toho, co je, ale klasicky babičko - dědečkovský vztahy o to budeme oba dva ošizeni jako, že se člověk raduje z těch vnoučat – těch pokrevních. Já to teda nerozlišuju, ale z hlediska prarodičů jako takovejch. Já si myslím, že stojí za to, to udržovat, ale ale měl jsem to štěstí, byl jsem jeden z těch mála vyvolenejch, kteří mají takovýho partnera, s kterým si rozumíme velmi pěkně.

8) Cítil jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádal? Pokud ne, proč?

Já pocit viny žádněj nemám. Protože, co já jsem se naprosil, co já jsme se naprosil, to si nikdy nedovede představit. Ve vztahu k alkoholu a ve vztahu k rodičům. Nestálo jí to za to.

9) Jak vnímáte slovo vina a pocit viny, co si pod tím představíte?

Vina může bejt posuzovaná ze dvouch, může být člověk vinen, že zavíní nějakou automobilovou nehodu jako takovou a to je vina, která je bezprostřední, že sem něco přehlídnul, ať už úmyslně nebo neúmyslně, že jsem něco nedodržel nějakěj zákon jako takovej nebo pravidlo, který je daný a druhá je, může bejt vina morální - jako taková, že člověk se může být vinen, že mohl něco víc vydržet, jako že měl být víc vstřícné, že měl být víc tolerantní, že měl třeba se o člověka starat víc v nemoci. Ten alkoholismus je nemoc, že jo, že prostě měl to víc vydržet, tak v tom si člověk může dávat část viny za to, že se to nezadařilo.

A slovo pocit viny?

Člověk žije v nějaký společnosti, která je daná. Já věřím v Boha, jo, takže je to daný jako tím křesťanstvím jako takovým, takže z toho se to odvíjí nebo ten pocit viny může odvíjet nebo odvíjí se. Člověk má nějakou výchovu, nějakou životní zkušenost, teďko určitě ta víra taky to určitě ovlivní to, že selhal v tomhle tom ten člověk.

Takže s tou morální vinou to nesrovnáváte ten pocit viny?

Já to nesrovnávám, ne já to nesronávám s toutle tou morální vinou to nesrovnávám. Myslím si, že jsou na to dva. Cítím to tak, že víc za to mohla ta partnerka. Kdyby vám to vykládala ona, tak určitě hluboce jsem přesvědčenej, že by řekla moh za to on, on to podal.

Rozhovor č. 8

1) Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalým manželem vzali? Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?

Tak proč jsme se vzali? My jsme se poznali poměrně brzo, mně bylo sedmnáct let, když jsem se s manželem seznámila a ten náš vztah trval tak šest, sedm let, takže taky celkem dost dlouhou dobu a přišlo mi, že je to ideální partner asi pro mě, protože se mi líbilo, že byl ctizádnostivý, byl, byl zodpovědný k práci, vlastně takové jeho plány do budoucna, prostě mně přišlo, že je rozumný. A samozřejmě v té době hrálo i to, že se mi líbil jako muž, takže mně, takže mně vlastně nějakým způsobem vlastně imponoval, a proto jsme spolu tak dlouho i vydrželi a nakonec jsme se rozhodli, že se vezmeme. Ale je teda pravda, že ten první impulz tehdy nepřišel od něho. Ale mně v té době, mně umíral tatínek, který byl vážně nemocný, takže víceméně už po tolika letech známosti tak nějak tak naznačil, že po tolika letech naší známosti, by se rád dožil naší svatby a tak na takovém nějakém podkladě vznikla taková rozumná domluva, že proč ne, když už spolu tak dlouho žijem.

2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností. Jak jste to prožívali?

Problémy asi nastaly už hned z kraje toho manželství, protože vlastně můj manžel podnikal, vlastně v té době začínal podnikat, měl časově náročnou práci, hodně dlouho byl v práci a je pravda, že jsme se vídali čím dál méně a těch společných aktivit a zájmů bylo taky potom málo. Já jsem v té době plánovala rodinu nebo chtěla jsem mít rodinu, a tak nějak jsem si myslela, že oba dva začneme žít tak jako normální manželé, ale spíš mně to přišlo, že žijeme každý svůj sólo život. To byly takové ty první problémy a neshody, které jsme spolu řešili, protože jsem chtěla, aby občas přišel dřív z práce, aby tam nebyl každý den třeba do desíti hodin do večera, abychom naplánovali společnou dovolenou. Potom, když se narodil syn, tak jsem zase i s ohledem vlastně na to dítě chtěla, aby ten tatínek byl doma, abych trošičku měla pocit, že k té výchově taky trošičku přispívá, takže jsem měla pocitu, že jsem víceméně pořád stále sama, jak na chod domácnosti, tak na výchovu syna, a samozřejmě to vedlo občas k takovým neshodám, protože mě to vedlo k nějakým pocitům, že ho nezaměstnává pouze ta práce. On si dokázal udělat čas na svoje zájmy, takže šel na fotbal, šel za kamarádama třeba večer si sednout někam do hospůdky. Ale já jsem právě přepokládala, když tak dlouho do večera je v práci, že potom už ten večer se bude už té rodině věnovat. Hlavní, nejvýznamnější důvod, pak byl ten, že jsem měla pocitu, že se začíná měnit v chování vůči mně, takže jsem si připadla, že už to není ten člověk, který si mě váží nebo který se mnou vůbec chce být, ale člověk, který mě bere jako součást svého života. Dokonce jsme se o tom tak jako bavili, že tam jako někde funguju, ale nejsem pro něho až tak moc důležitá. Začal ...asi jsem to tak vnímala tehdy já, že on tehdy navázal kontakt se svojí sekretářkou. Je teda pravda, že během toho podnikání nebo během toho manželství, mně bylo samozřejmě líto, že když s tím partnerem nejste nebo nemá na vás ten partner čas, jste na všechno sama, když třeba občas přijdou situace, kdy vidíte, že se občas k někomu chová jinak nebo líp než k vám, je pozornější než k vám, to byly takové ty neshody, které teda vyústily v to, že on nakonec ten vztah přehodnotil, jaksi na toto moje místo přišel někdo jiný.

3) Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?

Tak on tady toto popíral(smích), on toto popíral, že to není pravda, samozřejmě neměl snahu, třeba mi toto nějak rozumně vysvětlit, třeba není to pravda, jó, je to tak a tak, jó, spíš se o tom nechtěl vůbec bavit. Není to pravda, protože kdykoliv jsme na to téma navázala, to se dozvíte i od okolí nějaké věci. Myslím si, že ještě v začátku se i on snažil, aby to opravdu nezasáhl do té jeho rodiny ten jeho vztah, a tak se snažil jako dávat pozor, nicméně to tak nějak korigovat, nicméně ta jeho přítelkyně, která shodou okolností, kterou jsem znala, dlouhou dobu jsme se braly jako kamarádky, tak ta mi přišla taková daleko aktivnější v tomto směru a měla jsem i pocit, že některé věci dělá tak jako úmyslně, aby to bylo dostatečně znatelné pro mě, že já už tam nemám místo a podobně. Když jsme to my řešili, tak jsem se ho na to ptala a on z toho byl vždycky nervózní, spíš to prostě vedlo k hádce, prostě se o tom nechtěl bavit, vůbec to nechtěl řešit, nechtěl diskutovat, no a fakticky v závěru všeho bylo, že jsem teda naznačila, že ať si vybere, vlastně jakým směrem chce jít dál a jestli mám zůstat já nebo zůstane tady ta jeho současná partnerka. On mi oznámil, že v žádném případě teda ta jeho současná partnerka neodejde (důraz), takže jsem to pochopila tak, že mi tím říká, že mám odejít já.

4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěla k tomu, že se rozvedete, kdo byl navrhovatelem rozvodu?

Na tuto otázku dotyčná vlastně již odpověděla v předchozí otázce.

A tu žádost o rozvod?

Žádost o rozvod jsem podala já.

5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak se s rozvodem vyrovnala?

I zde již část byla odpovězena.

A, víte, to je složitá otázka. Víte, on byl člověk, který nebyl a nikdy nebude rodinný typ. Já si představuji tak, protože že jsem vyrůstala v rodině, perfektní, dětství jsme měla nádherné, tak trošičku člověka, který má tu rodinu jinak, vyplývá i z toho jeho časového rozvržení, plánu, který on věnoval té rodině a o syna se během toho rozvodu velice pral. U soudu chtěl střídavou péči, dokonce soud nám střídavou péči nařídil, ovšem za předpokladu, že jeden den je dítě u něho, jeden den je dítě u mě, pro mne to bylo nepředstavitelné, problémové, protože, protože dítě u něho zapomělo nějaké věci, on se mnou přestal úplně komunikovat, takže když jsem chtěla ty věci nebo když jsem chtěla se domluvit, byly problémy v práci, potřebovala, jsem tam být dýl, potřebovala jsem, abychom se domluvili, tak on mi nebral telefony, v té době měl syn osm roků, nechtěla jsem to řešit přes něho, takže střídavá péče byla pro mě hrozná, myslím, že si, že i pro syna, začal se mně zhoršovat i ve škole, hrozili tam, byla tam třídní důtka, hrozila tam ředitelská důtka. Za zapomínání věcí, kdy dítě bylo rozštěkané jakoby nevědělo kam patří, jakoby nemělo domov. Na jedné straně jakoby k tomu tatínkovi samozřejmě chtělo, ale aby to mělo jiný, řád jiná pravidla. Já jsem byla spíš nervozní zas z toho, tak jak moc chtěl toho syna, tak jakoby tu svoji povinnost nebo tu svoji funkci toho otce předal svým rodičům, kteří toto dělali za něho. Takže hrozně chtěl, ano chtěl, ale myslím si a upřímně si to myslím i teď, vlastně po vlastně pěti letech, že to pouze byla další chuť mi nějakým způsobem ubližovat, že to nebyl zájem o syna. Krom toho teď už je to takové jakoby viditelné, protože teď třeba ten syn u něho třeba měsíc není a jemu to nevádí. Teď je to taková čerstvá věc. Nevím jestli to sem patří nebo ne....ale přesto. Byly Velikonoční svátky, očekávala jsem, že si s ním udělá výlet, on zřejmě neví, že byly prázdniny, ale na Velikonoce vozil vždycky syna k babičce, protože přece jenom bydlí na vesnici, kde ty tradice se tam dodržují, chodil s ním i na Velikonoce, ale nenabídl mu, že by s ním jel k babičce. My jsme si teda udělali výlet. Další týden měl být u tatínka, přišel domů, já jsem měla dlouhou pracovní dobu, protože jsem byla v práci, protože jsem předpokládala, že bude tatínka. Když jsem přišla domů, tak byl doma a oznámil mi, že u tatínka není, že mu tatínek řekl, že až další týden tam má být a že tam stejně není žádná akce, na kterou by se šli podívat, že by se tam nudil, takže ho tam brát nebude. Takže jsem počítala že tam bude tento týden, a včera, když jsem se syna ptala, jestli teda jede k tatínkovi, jestli tam bude, tak mi řekl, že mu tatínek v úterý volal, že to popletl, že tam měl být minulý týden. Takže tento týden ne, což už o něčem svědčí, jo. (smích).

6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítila, jaké pocity ho doprovázely?

Hrozně (smích). Hrozně, řekla bych, že to bylo ještě horší než před tím rozvodem. Já jsem očekávala to, že ti lidé se teda rozejdou. Víte, to je těžký, ta žena má pocit takové nějaké jako hanby, jako takového ponížení, krom toho u nás hrála situace i možná v majetku, protože i v tom podnikání mu celou dobu ta má celá, má rodina intenzivně pomáhala a on, když sem přišel, tak to byl člověk, který neměl žádné kontakty, nikdo ho neznal, jo, já jsem tady v tom městě vyrůstala, takže v tom začátku toho podnikání jsem ho se spoustou lidí seznámila, snažila jsem se mu v tom podnikání tak nějak pomáhat a hlavně ten můj otec, který třeba i finančně mu pomáhal. Když jsme začínali, tak samozřejmě i bytové podmínky, jo, nebyla to jeho rodina, která by nám zabezpečila nějakým způsobem to bydlení, zase to byla ta naše rodina, která nám alespoň umožnila po babičce využívat jednopokojový byt a podobně. Takže já jsem měla v té době z toho rozvodu pocit jakoby té křivdy, protože jsem očekávala, že ten člověk mi má ještě co vracet a nedokázala jsem celkem z toho kraje, říkala jsem si, že třeba po tom rozvodu si budeme rozumět i víc, že si uvědomí některé věci a už jenom z toho důvodu, že skončilo něco, co vlastně nebylo si myslím až tak hrozné, že bude mít snahu, byť už jenom na dálku, ale alespoň nějakým způsobem to napravit nebo že se bude stydět, že se ke mně začne chovat jinak, líp, jo. Člověk někdy očekává změnu k tomu lepšímu, když už ta změna prostě nepřišla v tom manželství, tak si říká, třeba když se rozvedeme, tak už se k sobě začneme chovat líp. Ale to tady bohužel nepřišlo. Protože já si myslím, že ten rozvod ho ještě víc jakoby rozlítl, nedokážu to pochopit, začaly se dělat naschvály, přítelkyni si okamžitě nastěhoval do svého bytu, respektive teda do našeho bytu, my jsme se synem prakticky neměli kde bydlet, takže jsme se vraceli do jednopokojového bytu po babičce, a měla jsem i pocit, že vystupováním a chováním, že když jsem ho někdy viděla a potkala, jakoby se choval tak nějak povýšeně. Jakoby řekl, ty jsi ta, která jsi chtěla odejít a teď seš nula, takže mě trápilo, místo aby řešil, jak to jeho dítě bude žít, v jakých podmínkách bude žít, jak ho zabezpečí, jak mu dá to, co se mu respektive ztratilo, nejen mě, ale i to dítě jakoby ho chtěl ještě víc potrestat.

7) Jak reflektujete rozvod nyní?

No já bych neřekla, že bych se cítila kór moc líp, ta zrada, která byla po tom rozvodu, dá se říct, ta nenávisť, ta zlost, která se začala po tom rozvodu ještě vyhrcovat, protože my jsme se opravdu dostali do té fáze, kdy jsme se začali nenávidět. Já jsem do té doby toho člověka milovala, on mi ublížil, mě to bolelo, zranilo a přenesla jsem se díky těmto problémům, do fáze, kdy jsem ho začala nenávidět. Ještě teda byla fáze, kdy jsem ho úplně ignorovala (smích). Což bych řekla, že je pořád. Ale samozřejmě z toho mého pocitu. Já jsem se synem sama, mám teda partnera, nevím jestli je to vážná známost, jestli je to partner pro celý život – je to

někdo, s kým je mi dobře, nežijeme spolu, takže se navštěvujeme, je to spíš přátelský vztah, takže to nehodnotím, uvidíme. Ale, ale jsou situace samozřejmě, svátky, Vánoce, situace, kdy to dítě, třeba vystupovalo, zpívalo, někde na vystoupení na koncertě, kdy vidíte kolem sebe ty rodiny a je vám z toho smutno. A smutno s ohledem i na to, že prostě i to dítě by určitě potěšilo, kdyby ten táta tam byl. Kdyby ho viděl, byl by na něho pyšný, hrdý, to tam prostě není, to tam nefunguje, takže je mi to trošinku líto, ale spíš kvůli tomu synovi. Na druhé straně já jsem si spoustu věcí po tom rozvodu dokázala, já jsem si vybudovala bydlení, vlastně teď spravuju dům, myslím že i finančně jsem se postavila na vlastní nohy, takže nestrádám, takže pro mne je to takové, že se cítím svým způsobem být svobodná, můžu si dovolit věci, které jsem dřív si nemohla dovolit, nemyslím teď finančně, ale tím, že se neohlížím na nikoho, no samozřejmě musím zabezpečit to dítě, ale pokud není doma, tak zase mám ten volný den a volný plán a je to na mně, jestli budu doma, jestli si navařím, jestli vyperu, anebo naopak, jestli pojedu do kina. Kdežto v té rodině to je naopak, to samozřejmě podřizujete. U mě to fungovalo tak, že když jsem přišla z té práce, samozřejmě jsem měla nějaký záliby, ale pak už jsem se podřizovala tomu, že ten partner přijde z práce, chce mít navařeno, vypráno, takže ten den má jiný režim, než teď v současné době, ale že bych byla vyloženě jako šťastná,... no není mně špatně, není mně zle, nepřipouštím si to, cítím se, jsem volná, svobodná, ale asi to mám stále prostě ještě v sobě. Takovou ...takovou jakože ...jsou chvílky, kdy to opravdu bolí. (bolest v očích).

8) Cítíte jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádala? Pokud ne, proč?

No ano. Ano . Hrozně dlouho jsem cítila jsem pocit viny, i když nevím proč. Já jsem cítila pocit viny, už když jsme se začali rozvádět, víte co, u mě ten pocit viny možná i vyprovokovalo okolí. Nebo okolí. Já jsem vycházela velice dobře s jeho rodičema, nebo jsme si to alespoň myslela. A my když jsme tyto problémy řešili, tak jsem samozřejmě jim o nich říkala, doufala jsem, že se mě aspoň nějakým způsobem zastanou nebo mu tu situaci vysvětlí, a oni se otočili proti mně a řekli – vy se k sobě nehodíte, vy jste se měli dávno rozvést a já jsem nechápala, že prostě žena, která jako rozvrátila manželství pro mne tehdy byla ne sice ideální, ale fungující, ta najednou do té rodiny byla nejednou, ale vyhovující, ale najednou byla do té rodiny brána jako nejkrásnější, nejlepší, a mě to hrozně zlomilo, a hledala jsme pocit viny, co jsem udělala špatně. A říkala, jsem si, asi asi jsem udělala něco špatně. Protože někoho, koho oni vůbec neznají, oni ji berou, oni ji mají rádi, a já přestože jsem pro ně udělala tolik, tak mě prostě odsoudili. Takže ten pocit viny samozřejmě jsem cítila, cítila jsem ho i po rozvodu, protože samozřejmě se setkáváte s různými názorama, jo, jsou třeba konflikty, já vím, že třeba něco jsme řešili s mojí maminkou a ta mně říkala, kdoví proč, proč, asi jsi na něho byla nějaká, žes jo, rozumíte, žes, že jste se rozvedli. Takže ti lidé s váma nežijí a mohou si to vysvětlovat tak, že kdybych byla normální, jo (smích), v uvozovkách, tak to by se se mnou nerozvedl, tak tam za tím něco muselo být, že ano.

A dnes ?Ještě cítíte ten pocit viny?

Nevím, já si za tím názorem stojím, já jsem tomu manželství věnovala hodně, tím že jsem v té pracovala a studovala, měla jsem toho hodně, starala se sama o dítě, už ty pocity v sobě nějak nemám. Nebo není to tak akutní.

9) Jak vnímáte slovo vina a pocit viny?

Tak vina, je to, co jsem udělala špatně. A pocit viny? To je to, o čem jsme se bavily před chvílkou, že vy ten pocit máte, ale já se s ním neztotožňuju. Prostě já ho mám, ale nevím o tom že bych něco, neztotožňuju se s tím názorem, protože prostě si nemyslím, že bych tu vinu měla.

Finančně Vám to manžel nějak vrátil?

Víte co. Manžel asi s tím rozvodem počítal. A víceméně krátce před rozvodem, možná rok, jo mě žádal, abych mu podepsala smlouvy na zúžení majetku. A podobně, protože on potřebuje být jediný majitel, zdůvodňoval to tím, že on potřebuje něčím ručit v bance a potřebuje...takže já jsem za tím nehledala nějaký podvod, a víceméně co jsme společně silama vybuďovali, a nabyli, tak si on napsal na firmu, já jsem začala v té době podnikat, takže on to zase zdůvodňoval tak, kdyby ti ta firma nešla, tak abych zase já nemusel platit dluhy za tebe, a nedej bože, já mám zase větší tu firmu, kdyby nešla tá firma mně, abys ty nepřišla o tu firmu, kterou buduješ, takže já jsem to nevnímala tak jako nějaký podraz, takže všechno bylo napsané na něj, doufala, jsem, že soud rozhodne tak nějak, aby to bylo trošičku spravedlivé, soud tak neudělal, protože fakticky, tím, že my jsme měli toto podepsané, tak jsem od soudu dostala pouze vybavení bytu, protože jsem si vše do jednopokojového bytu odnést nemohla, takže za to mně zaplatil nějaký peníze. A takže to bylo všechno.

Rozhovor č. 9

1) Co vás vedlo k tomu, že jste se s bývalým manželem vzali? Jakým způsobem jste prožívali první etapu manželství?

Manželství jsme uzavírali po tříleté známosti. Vdávala jsem se hlavně z rozumu. Manžel pocházel z velice slušné a křesťanské rodiny. Jeho otec byl velmi oblíbený a vážený učitel, působil vždy klidným, vyrovnaným dojmem s velkou schopností empatie. Manželova matka byla též velice inteligentní žena a velmi schopná hospodyně s poněkud racionálním přístupem k životu. S budoucím manželem jsme si dva roky co byl na základní vojenské službě dopisovali a já uvěřila své představě dle jeho písemného projevu.

2) Kdy jste si uvědomili, že vznikl nějaký vážný problém, za jakých okolností, Jak jste to prožívali?

Po prvním porodu jsem onemocněla laktální psychózou. O dítě se vzorně starali přátelé, manžel chodil do práce, vyčerpával jen nejnужnější paragrafy. Brzy jsem se uzdravila a měli jsme další dítě. Manžel tehdy dokončil dálkové studium na Střední průmyslové škole a v době maturity se zhroutil a léčil se v psychiatrické léčebně v Kroměříži a to celkem dvakrát. Celkem byl hospitalizován dvanáct týdnů, vrátil se nedolčený, v afektu rozbil skleněný sekretář i s jeho obsahem, trpěl těžkými neurotickými problémy, ale zvládal chodit do zaměstnání. Léky ale užívat nechtěl. Po narození dalších dvou synů se ukázalo, že manžel těžko snáší malé děti. Neuměl je hladit, mazlit, nechtěl je chválit, ani si s nimi hrát. Jeho výchova spočívala často jen v pohlavcích a zákazech. Odmítal dotykový kontakt s nimi a zdálo se, jakoby mu děti ve všem překážely. Já jsem děti velmi milovala, ale současně jsem chtěla být i oddanou a poslušnou manželkou. Manžel však mou lásku k dětem často nechával a odmítal rozvíjet jejich citové potřeby. Z těchto dlouhodobě nepříznivých pocitů a strachu, co z dětí vyroste, když nezakusí otcovo pohlazení a pochování na jeho klíně jsem se nervově zhroutila. Trpěla jsem úzkostnou neurózou, byla jsem několikrát hospitalizovaná v léčebně v Brně-Černovicích. Děti dojížděla hlídat manželova matka, která vše organizačně zvládala. Manžel vyčerpával pouze paragrafy, aby nepřerušil zaměstnání.

Nepřemýšlela jste již tehdy o rozvodu, když jste vlastně manželstvím trpěla?

Řešení této situace rozvodem nepřipadalo u mě z morálních důvodů v úvahu. Manžel byl sice emocionálně chladný, ale byl vždy zodpovědný ve výdělku, charakterní, zásaditý, zodpovědný ve starosti o dům, byl spolehlivý i ve fyzické a manuální práci. Ráda jsem ho za tyto vlastnosti chválila. Všechny peníze mně odevzdával. Já za ně kupovala vše, co děti v tomto věku potřebovaly. Tehdy v době totality se vlastně na vesnici nedaly koupit levnější potraviny, za což mě později manžel u rozvodu obžaloval. Oblečení jsem dostávala po dětech od vlastní sestry, nové oblečení kupovali rodiče manžela, taky nám přispívali na domácnost. Po revoluci to ale nestačilo na přístavbu rodinného domku a proto manžel ocestoval se třemi kamarády od početných rodin do zahraničí za výdělkem. Jakmile jsme žili pouze víkendový manželství, nebyla jsem již nemocná a neurotické stavy u mne úplně pominuly. Byla jsem šťastná matka i přesto, že jsem byla na celou domácnost sama. Tři čtvrtě roku jsme pracovala na zástup v mateřské škole jako učitelka. Manžel si přál, abych si udělala řidičák, což jsem mu udělala po vůli. Poté jsem šťastně porodila pátého syna, u jeho porodu dokonce byl i manžel přítomný. Jakmile měl nejmenší syn dva roky, začala jsem přivydělávat po mateřské u nakladatelství portál jako externí zaměstnanec.

Manžel se vrátil tehdy ze zahraničí a já se mu snažila finančně pomáhat. V roce 1998 jsem zahájila prodej knih na živnostník. Manžel s touto okolností souhlasil, ba dokonce mne k tomu vybídl, neboť jakožto dobrý podnikatel vyhodnotil naši ekonomickou situaci tak, že moje podnikání bude pro nás efektivnější než externí zaměstnanec. O všem jsme se spolu radili, nikdy bych do podnikání bez jeho svolení nešla. Brzy jsem začala pozorovat, že mu vadí moje telefonáty. Domnívám se, že se nedokázal vyrovnat s tím, že již nejsem zakřiknutá manželka v domácnosti, které často říkal, ať vrátí vysvědčení, když má takové mezery ve vzdělání. Před mnoha přáteli se vyjádřil, že by nejraději rozdupal mobil, který mi sám koupil.

Sám se ode mne a rodiny izoloval, začal spát i v dlně, nesnášel pláč dětí, byl prý unavený a nechtěl být v noci rušen a v době nemoci dětí se obával, aby od nich nechytl nějaký bacil a nechal veškerou péči na mne. Pouze zajistil léky. Toužila jsem s manželem chodit veřejně po vesnici za ruku nebo i v romatickém objetí, ale on o tyto projevy lásky nestál, obvykle chodil přede mnou o tři metry vpředu a já musela za ním doklusávat. Při nedělních vycházkách s dětmi chodil pět metrů vpředu a zlobil se, že s dětmi moc povídám a zastavuji se u každého kaménku. Sám vlastní vůlí se od nás izoloval a uzavíral.

3) Řešili jste problémy aktivně, jak dlouho trvaly? Snažili jste se manželství zachraňovat nějakým způsobem?

No, potom jsme změnili způsob života v manželství oba. Moje knihkupectví už mělo svou klientelu, mám velmi zodpovědné prodavačky a stíhala jsem jak firmu, tak domácnost. Začali jsme se s manželem více věnovat přátelům, byli jsme dvě léta po sobě na dovolené v zahraničí, vše začalo vypadat lépe. Abych udělala manželovi radost, začala jsem se učit plavat, vzdělávat se v angličtině a s nejmenším jsme jezdili lyžovat. Měla jsem tehdy dojem, že hlavní konflikty při výchově už jsou za námi, které byly při výchově malých dětí

a my spějeme do klidného věku středních let. Domnívám se, že manžel trpěl frustrací, že jeho firma neprosperuje a moje ano. Pokoušel se najít zaměstnání v nějakém podniku či firmě, ale asi jeho čtyři pokusy skončily konfliktem ze strany manžela, nespokojeností s nadřízenými, či s kolegy a manžel prostě do lasického pracovního procesu nezapadl. Nezdařilo se mu ani vybudovat kamenný obchod na jeho živnostenský list v Brně, stálo ho to pouze naše investice a roční houževnatou práci, která nepřinesla žádný užitek a připravila nás tak o značnou finanční částku. Potom manžel zřejmě hledal kompenzaci a přišel s myšlenkou studia na vysoké škole Masarykovy univerzity v Brně. Vnitřně jsem nadšená nebyla, ale navenek jsem souhlasila a pomohla mu i v sepsání odvolání, aby byl na prezenční studium přijat. Netušila jsem však, že jeho tajný kontakt s cizí ženou je tak intenzivní. V den desátých narozenin posledního syna se k té ženě nastěhoval. Patrně si ji našel na inzerát, protože v posledních dvou letech místo zakázek hledal na internetu kamarádky k seznámení. Peníze jsem od něho nedostávala, již několik let platil pouze inkasní položky a pojistky za auta. Jakmile jsem ráno odešla do práce, věnoval se vyhledávání kamarádek přes inzerát, telefon a mobil. V poslední fázi, když ten problém byl aktuální, když už jsme věděla, že ten manžel má nějakou kamarádku a tak, že už si s někým píše, to byla první kamarádka. Tak jsme se s manželem domluvili, že zajdeme k nějakému psychologovi, který by byl pro nás oba nový, kterého jsme oba neznali, ke kterému bysme šli oba poprvé a který by nebyl věřící, aby byl nezaujatý. No a vlastně v telefonním seznamu bylo těch psychologů poměrně hodně, takže jsme to vzali úplně náhodně a vybrali jsme Tomáše Nováka. Já jsem vůbec netušila, že je to jméno autora mnoha knih, když jsme ho vybrala. Spolu jsme tam zatelefonovali a dostali jsme termín a oba dva jsme tam šli. Oba dva jsme byli u něj poprvé. Na střídačku jsme mluvili v čem vidíme problém a tak, já jsem to viděla v takové emoční rovině ten problém, ve vztahu k děckám a on, já nevím co tehdy vlastně říkal na mou adresu, to si fakt nepamatuju. A pan doktor Novák, protože já jsme se mu před manželem svěřila, že si s nějakou ženou esemeskuje a že si myslím, že by to tak být nemělo a on se obrátil jako na manžela a řekl mu, na rovinu, tu větu si pamatuju do dneška: „Pane Novák esemeskování s cizí ženou je jako hra se zápalkami v muničním skladu a jestli chcete to manželství udržet, tak to opravdu (důraz) nedělejte, radím vám dobře, nedělejte to (velké zdůraznění).“ No a v podstatě s tím jsme od něj odešli s tímhle požadavkem na něj, na nás. Během rozhovoru ještě podotkl, že napsal knížku Proč se mnou nemluvíš aneb jak žít se schizoidem, a že tam popisuje takový dva partnery jako jsme my (smích), že jeden je hodně emočně zatížený a druhý je zase citově chladný a že jsme klasický případ takového páru, kdy prostě je mezi náma takový veliký rozdíl emoční od mínusu do plusu úplně jako kontrastní. A vlastně vyjádřil nám obdiv, že jsme to tak dlouho vydrželi, že jako dvacet let manželství, že to, že nás obdivuje, že to bylo nesmírně těžký a ještě když zjistil, že když jsme je chtěli, plánovali, že mít pět dětí je strašně náročný. To obdivoval, že to jsou nadlidský výkony tady to naše manželství a těch pět dětí k tomu (smích). To nás obdivoval hodně, to je pravda. Manžel si doma tu knihu hned vzal a četl si ju a nemohl se s tím asi vyrovnat, že by byl takový typ osobnosti, čili v podstatě toho doktora Nováka vlastně jakoby neuznal. Přineslo mu to zranění. A já jsme si taky říkala, že to nebylo od toho doktora Nováka až tak vhodné, že když jsem si představila, že když by mě taky tak nějak nálepkoval, třeba kdyby na rovinu řekl, že jsu hysterka nebo něco takového, tak že by mě to taky zranilo před tím partnerem. Nepovažovala jsem to za šťastnou metodu, co se tam odehrálo tam teda. Že na jednu stranu s náma jednal na rovinu, všechno nám řekl a na druhou stranu to mohlo přinést velký zranění ...mu.

4) Co zapříčinilo rozvod? Jak jste dospěli k tomu, že se rozvedete, kdo byl navrhovatelem rozvodu?

Odchod manžela k té cizí ženě, která byla rozvedená se třemi malými dětmi.

Navrhovatel byl manžel. Já jsem s tím jeho návrhem nesouhlasila, protože před Bohem a církví je manželství stejně nerozlučitelné.

5) Jak probíhalo rozvodové řízení, jak se s rozvodem vyrovnala? S rozvodem jako s takovým aktem v rozvodové síni jsem se vyrovnala úplně normálně v rozvodové síni.

A jak s tím, když jste zjistila, že vás podvádí?

Když jsem to zjišťovala poprvé? No ta první kamarádka to byla ženská, která by ho nikdy nevtáhla do nového sňatku. No aspoň si myslím. Ona tak vypadala i paní doktorka Večeřová, že. Když poprvé, to jsme vůbec nechápala, proč to dělá. Protože zas jsem věděla, že je hrozně zásadovej. Že má svy zásady a přes něvěru by nikdy nešel nebo tak. A dokonce v létě když zemřel rakouský prezident, tak prostě dokonce tady brečel, úplně mu slzy hrkly do očí, že to nemohl psychický unést a že on měl z toho rozvodu psychický nemoci a zemřel mladej. Nečekaně. To tady v létě převáděl, jak se lidi rozváděj, jaký to má následky, a že ta manželka mu dělala všechno tu volební kampaň a on se na ňu pak vykašlal a šel s jinou úplně a... Vlastně všechny vždycky odsuzoval, kdo se rozvedli, bouchal si tady vždycky do čela a....

A ta druhá žena?

No a to o té druhé jsem to dlouho nevěděla. Já jsem nevěřila, že by šel až tak daleko. On s těma svýma zásadami, s tou svou morálkou. No, když pak odešel, já jsem dlouho věřila, že je to žena, která, protože oba dva mně to tenkrát říkali, že u něj bydlí jenom v podnájmu. Jo. A já jsem ji napsala, zcela zásadní dopis a tam

jsem ji vysvětlovala, že můj manžel může bydlet v úplně jiném podnájmu, že jako tady toto se mně nelíbí a protože on požadoval Vaška do vlastní péče, tak sem jim psala, že za takových okolností jim ho dávat nebudu. Než ještě rozhodl soud. Pouze Petrovi, pokud bude bydlet v regulárním podnájmu, že já su normální zdravá zodpovědná matka, a že Vašek nemusí bydlet u ní, jo, ať se o něj postará jenom můj manžel, že ona se o něj starat nemusí. Ona mi na to ani neodpověděla.

Měla jsem pocity, že se nejedná o nevěru, já jsem byla taková naivní, až potom mně došla ta obálka, že mám ten rozvod a jinak jsem se domnívala, že manžel prožívá tu krizi těch středních let a že se z toho nějak vzpamatuje. Takže já jsem žila prostě takovou pořád nadějí, že to prostě nějak odezní a nebo...že je nemocnej. Fakt ta krize je u něj v takovém stavu, že je to vlastně až taková paranoidní reakce. Protože mi podezíral, že toho Vaška navádím a všechny kluky navádím proti němu, že prostě za jeho zády všechno a...

6) Co se ve Vás odehrávalo po rozvodu, jak jste se cítila, jaké pocity ho doprovázely?

V soudní síni tak to mně nevadilo, sama jsem si tam jela, sama jsem si to tam hájila, právník mi řekl, paní já jsem po třetí ženatý (smích), že s tím nemá žádný problém, jakože s tím rozvodem můžu hned souhlasit, ale já jsem si řekla, že s tím rozvodem z principu souhlasit nebudu, protože když už jsem ho nepodalala, když už byly děcka malý a ty stavy byly daleko daleko horší než teď, tak jsme si říkala, tak proč bych se rozváděla teď? Když už jsem si myslela, že už ten život bude klidnější, když nebudeme řešit problémy s těma malejma dětma. A já jsem ráda, že jsem si to tak obhájila, už z toho důvodu, že jsem tam sama vstala a řekla že s tím rozvodem nesouhlasím a že na manželovi se mi spousta jeho vlastností líbilo, prostě se mi nelíbil jen jeho vztah k malým dětem, tak nemám ani výčitky svědomí kvůli tomu. A jsem fakt ráda, že jsem to tak řekla, do dneška su ještě víc ráda že jsem to tak řekla.

7) Jak reflektujete rozvod nyní?

I dnes si myslím, že manžel jednal unáhleně a že stejně na to jednou přijde. Že mu za hřích nestála, lidově řečeno. Fakt stejně musí dojít k tomu, nebo v podvědomí už k tomu došel, že prostě se připravil o život tady s těma klukama, a já bych prostě nechtěla být v jeho kůži jako opustit děti a i tu ženu nebo kohokoliv s kým mám pět dětí, já myslím stejně, že to jeho rozhodnutí bylo lehkovážný. Unáhlený a všechno. A když relativně, než se oženil po druhý, tak mně připadá, že do toho vpadnul, nějak nepromyšleně nebo v nějaké psychické indispozici a stejně se nějak musí vrátit k tomu, že udělal blbost. Tím nechci říct, že za každou cenu jsme byla ta ideální, prostě že jenom se to nedělá zkrátka, že je to nemorální.

Vy si nevyčítáte nic?

Tak taky si sem tam něco vyčítám, že když děcka byly malý, že už bych to dneska řešila jinak nebo, že bych se jako těch dětí nezastávala, že když si chtěl být přísný, ať si je. Když on podle mě byl fakt autoritářské a ne jako, no.

8) Cítila jste pocit viny, pokud ano, jak jste se s ním vypořádala? Pokud ne, proč?

Ne. Snažila jsem plnit vždy manželova přání.

9) Co si představujete pod pojmem vina ?

Vinu bych asi cítila, kdybych já si našla chlapa a odešla od té rodiny, jako se svým způsobem myšlení.

A co pod pojmem pocit viny?

A pocit viny to je jako když si člověk říká, že něco mohlo být lepší a nějak to nezvládl. Ale to je jen pocit, myslím si, že ten pocit není tak ničící hrozně, jako že na člověka nedolehne jak balvan, že je to jen taková mírná forma výčitek svědomí. Ten pocit než cítit vinu : „Já jsem to zavinila.“

Tabulka – kategorie

<p>Důvod sňatku okolnosti zájmy,</p> <p>zásady sňatek z rozumu</p> <p>věk</p> <p>ideální partner</p> <p>náhoda-těhotenství</p> <p>okolí</p> <p>zamilovanost</p>	<p>„...začalo to tím, že jsme měli takový společný zájmy.“(G10)</p> <p>„Vedlo mě k tomu to, že jsem byla vychovaná podle křesťanských zásad.“(E7) „Vdávala jsem se hlavně z rozumu.“(CH7)</p> <p>„...už takový pocit ujíždějícího vlaku, že biologicky hodiny tikají, a že bych ty děti chtěla a myslela jsem si, že už jiného partnera nenajdu.“(D8)</p> <p>„...přišlo mi, že je to ideální partner asi pro mě, protože se mi líbilo, že byl ctižádostivý, byl, byl, zodpovědný k práci, vlastně takové jeho plány do budoucna, prostě mně přišlo, že je rozumný. A samozřejmě v té době hrálo i to, že se mi líbil jako muž,“(H12)</p> <p>„No, byla jsem prostě v jiným stavu.“(F6)</p> <p>„Důvod byl ten, že jsem vlastně přivedl partnerku do jiného stavu, jo. To byla aa v podstatně náhodná známost.“(A6)</p> <p>„...ten první impulz tehdy nepřišel od něho. Ale mně v té době mně umíral tatínek,“(H20) tatínek „naznačil, že po tolika letech naší známosti, by se rád dožil naší svatby a tak na takovém nějakém m podkladě vznikla taková rozumná domluva, že proč ne, když už spolu tak dlouho žijem.“(H25)</p> <p>„Brali jsme se z velké lásky a první etapu manželství jsme prožívali ve strašné euforii.“(C6) „Potkali jsme se na čundru, padla jiskřička, zamilovali jsme se a byla ruka v rukávě.“(B6)</p>
<p>První problémy nevěra</p> <p>podnikání</p> <p>psychické násilí</p> <p>strach o děti</p> <p>psychické násilí a vliv matky</p>	<p>„...krátce, v podstatě po narození prvního dítěte, mně začala žena být nevěrná už, a v podstatě se narodilo druhý, kde už nemám teda jistotu, že je moje,“(A49) “...jsem čekala třetího chlapce, tak jsem chytla manžela s ženou.“(C18) „Hlavní, nejdůležitější důvod, pak byl ten, že jsme měla pocity, že se začíná měnit v chování vůči mně,“(H80) „...on tehdy navázal kontakt se svojí sekretářkou.“(H91)</p> <p>„Manžel chtěl podnikat, když nastal převrat, no vzhledem k tomu, že teda na to co chtěl, na to jsme tolik financí neměli, měl starší auto, chtěl dělat taxikáře a když mně řekl, s čím chce podnikat a že chce dělat taxikáře, tak já jsem tenkrát, nevím proč, mu řekla do roka a do dne my dva budem od sebe. Jako kdybych to nějak cítila,“(B64) „Problémy asi nastaly už hned z kraje toho manželství, protože vlastně můj manžel podnikal,“(H40)</p> <p>„No uvidíš, on nebyl jednou ztrestanej, on byl třikrát. On byl, on měl dvě podmínky a jednou musel sedět, proto šel později na vojnu. To dostal za ublížení na zdraví.“(F37) to se dověděla od bratra</p> <p>„...jsem cítila jakoby z manželovi strany dost velký tlak, v ničem jsem nebyla dobrá a opravdu jsem se psychicky, už jsem se léčila na psychiarii,“(D60)</p> <p>„Z těchto dlouhodobě nepříznivých pocitů a strachu, co z dětí vyroste, když nezakusí otcovo pohlazení a pochování na jeho klíně jsem se nervově zhroutila.“(CH58)</p> <p>„On mě potom psal a maminka mně četla všechny ty dopisy a on mně psal, abych zůstala bydlet</p>

<p>udržované těhotenství zásah rodičů</p> <p>problémy v sexuální oblasti</p>	<p><i>u rodičů a peníze, co vydělám, abych mu posílala. Takže maminka když to četla, tak se naštvála: „Běž si k němu, máte tam kópené rodinné domek.““(F55)</i></p> <p><i>...když bylo to udržovaný těhotenství, tak šla do nemocnice, a v tu chvíli se do toho v podstatě začali do toho trochu montovat její rodiče.““(G54)</i></p> <p><i>...jako svatební noc se mi už nelíbila.““(E58)</i></p> <p><i>...takže ten sexuální život nebyl zrovna...(smích) to už se mně nechtělo prostě. On mi spíš nadal, to bylo místo, aby tam bylo něco příjemného, takže já jsem neviděla ani pozitivní ten vztah jeho ke mně jako k ženě, nějakou tu lásku jsem nijak nepociťovala, tak jsem to cítila dost blbě a nepříjemně..“(E145)</i></p> <p><i>...po svatbě jsme začala poznávat, co on je, prostě zjistila, jak on je náročněj.““(E171)</i></p>
<p>Řešení problémů</p> <p>-hledali pomoc psycholog</p> <p>rodiče</p> <p>kamarád</p> <p>-řešili společně s partnerem</p> <p>-neřešili</p>	<p><i>„Snažila, hledala jsem pomoc u kněze, spolupracovala jsem s tou psychologkou, četla jsem knížky, který, v kterých jsem se dozvěděla, snažila jsem se manželovi vysvětlovat svoje postoje.““(D99)</i></p> <p><i>...když už jsem věděla, že ten manžel má nějakou kamarádku a tak, že už si s někým píše, to byla první kamarádka. Tak jsme se s manželem domluvili, že zajdeme k nějakému psychologovi.““(CH221)</i></p> <p><i>...táto, podivě se na ňu, jak ona vypadá, dyť ona je hrozná, ať se sebere a jed' pro ňu, ať se sebere a jede dom. No a tatkoví sem to teda řekla, jak on mě mlátí, abych to dala pryč. A: „To rozhodně neděle' A tatínek, když sem odjížděla mi řekl: „Když to nebudeš moci vydržet, tak mi napiš a já pro tebe přijedu.“ A přijel.““(F77)</i></p> <p><i>„Jo, já jsem se nakonec tomu rozvodu bránil, protože ty děcka sem měl rád. A byly malý, jo a v podstatě se ten rozvod táhl skoro rok. Já sem našťestí potkal teda úžasného chlapíka jednoho, který mě úžasně hlavně psychicky hodně pomáhal, protože to bylo jako nesmírně nadměrné psychický břemeno.““(A63)</i></p> <p><i>„V tomto momentě ještě ano, to jsme oba ještě bojovali, ale já jsem to vzala za špatný konec. Místo, abych manželovi pomohla s tím, že mi řekl, že nás má rád obě, ale že se rozvádět nechce, že si s tím neví rady a že, asi si dnes myslím, že potřeboval pomoc ode mě a já jsem mu tuto pomocnou ruku nepodala. Já jsem byla na něho strašně naštvaná, byla jsem na něho pífku a vlastně sem ten rozkol víc a víc prohlubovala.““(C32)</i></p> <p><i>„Když jsme to my řešili, tak jsem se ho na to ptala a on z toho byl vždycky nervózní, spíš to prostě vedlo k hádce, prostě se o tom nechtěl bavit, vůbec to nechtěl řešit, nechtěl diskutova.““(H120)</i></p> <p><i>„Když jsem od začátku manželství cítila, že ten náš vztah není v pořádku a řekla jsem manželovi něco, tak on mě vždycky odbyl s tím, že není co řešit, že jsou všude nějaký problémy, že není nic ideální.““(E306)</i></p> <p><i>„...on se nechtěl rozvádět, on mně řekl, že má týden sedm dní. Sobotu, že bude věnovat rodině, dětem tenkrát bylo dvojčatům bylo dvanáct roků, tomu staršímu šestnáct.““(B180)</i></p> <p><i>...a nevím jestli to bylo mojí chybou, nebo vzájemnou chybou, ale najednou jsme v podstatě takový ty aktivity byly my tři chlapi a ona zůstávala jakoby to dění.““(G189)</i></p> <p><i>„Já jsem měl štěstí na práci a mám dodnes.““(G146)</i></p> <p><i>„Na rozdíl od toho měla ta má žena smůlu.““(G153)</i></p>
<p>Důvod rozvodu násilí</p> <p>nevěra</p>	<p><i>...měla jsem z manžela hrozej strach a panickou hrůzu, protože začal být i násilnej, začal mě bít, vyhrožovat.““(D153)</i></p> <p><i>„Takže já jsem já jsem odešla, abych chránila sebe a děti.““(D163)</i></p> <p><i>...a přistěhovala sem se tam a přišla sem do jiného stavu podruhé a načež on mě začal mlátit. Že to musím dat pryč, že on to nechce. Tak mě seřezal aji páskem a prostě.““(F67)</i></p> <p><i>„Odchod manžela k té cizí ženě, která byla rozvedená se třemi malými dětmi.““(CH310)</i></p>

pedofilie	<p>„Asi zřejmě, protože dotyčná přítelkyně ho tlačila, je o trochu mladší, jestli si myslela, že si ji vezme a založí rodinu po dvou letech přišel s tím, že on, respektive jeho právník podal žádost k rozvodu. Což byla pro mne další rána.“ (B252)</p> <p>„...v podstatě krátce tady po narození druhého dítěte mi začala být žena nevěrná, já jsem se to pak dověděl, tak sem na ňu uhodil, tak řekla, že se se mnó rozvede,..“ (A56)</p> <p>„Žádost o rozvod podala žena.“ (A90)</p> <p>„Ale po tem druhém takovém incidentu, které nastal, kdy vlastně ta přítelkyně, to byla zas jiná, přišla a zrovna mě přímo požádala, abych se s manželem rozešla, že se mají rádi, to sem tehdá, jsem měla asi reagovat jinak. To byl ten základní a zásadní zlom v našem manželství.“ (C112)</p> <p>„...v závěru všeho bylo, že jsem teda naznačila, že ať si vybere, vlastně jakým směrem chce jít dál a jestli mám zůstat já nebo zůstane tady ta jeho současná partnerka. On mi oznámil, že v žádném případě teda ta jeho současná partnerka neodejde, takže jsem to pochopila tak, že mi tím říká, že mám odejít já.“ (H137)</p>
nemoc	<p>(Dovedl si domů kluka) „Než se si ho dovedl, tak jsem slyšela nějaký telefonáty, v kterých se s ním bavil, bylo to hodně citově procítěný, bylo vidět, že mu na tom klukovi záleží.“ (E424)</p>
vliv rodičů	<p>„...skončila v podstatě... na psychiatrii. A to bylo po pěti letech manželství. Takže to bylo takový narušení jako toho.“ (G163)</p> <p>„Ten impulz jako byl z jejich rodičů. Když vy takhle žijete, tak proč se nerozvedeš? Jako jo? Já jsem říkal, tak já se rozvedu, když mi takhle radíte, bylo to prostě takový.“ (G303)</p>
Stav po rozvodu rozporuplné pocity	<p>„Nevím, cítila jsme se z toho psychicky trošku blbě jako takhle. Najednou jakoby mně odpadl jeden velké balvan, ale dostala jsem se do takové jakési prázdnoty a čehosi, takové divné situace pro mě, nenormální, takovej divnej zlom jsme prožila,“ (E479)</p> <p>„Tak nějak jako líp, že mě tam nikdo nebude buzerovat.“ (E492)</p>
úleva	<p>„Úlevu.“ (F187)</p>
úleva i bolest	<p>„...cítila jsem obrovskou úlevu z toho, že už nemusím na slovo poslouchat toho manžela, který si představoval a měl jasno, co musím a co nesmím dělat, na druhou stranu mě některé věci z toho společného soužití, na které jsem byla zvyklá, chyběly, cítila jsem to jako ztrátu jako bolest.“ (D187)</p>
pocit hanby, ponížení, křivdy, trestu	<p>„Hozně, řekla bych, že to bylo ještě horší než před tím rozvodem.“ (H248)</p> <p>„...žena má pocit takové nějaké jako hanby, jako takového ponížení.“ (H252)</p> <p>„...pocit jakoby té křivdy, protože jsem očekávala, že ten člověk mi má ještě co vracet a nedokázala jsem celkem z toho kraje, říkala jsem si, že třeba po tom rozvodu si budeme rozumět i víc, že si uvědomí některé věci jenom z toho důvodu, že skončilo něco, co vlastně nebylo si myslím až tak hrozné, že bude mít snahu.“ (H275)</p> <p>„...když jsem ho někdy viděla a potkala, jakoby se choval tak nějak povýšeně, jakoby řekl, ty jsi ta, která jsi chtěla odejít a teď seš nula, takže mě trápilo, místo aby řešil, jak to jeho dítě bude žít, v jakých podmínkách bude žít, jak ho zabezpečí, jak mu dá to, co se mu respektive ztratilo, nejen mě, ale i to dítě jakoby ho chtěl ještě víc potrestat.“ (H307)</p>
pokazili si život oba	<p>„Po rozvodu pocity skoro žádné (smích), akorát z celého toho našeho života takový pocit, že vlastně jsme to zkazili, že vlastně jsme se brali s tím, že to bude na celý život, a vlastně jsme to zkazili oba. No máme na tom vinu oba dva. Já jsem to neustála, on to taky neustál, ale zůstali jsme přátelé, bavíme se spolu, možná líp jak dřív, nevím, co k tomu mám víc dodat.“ (C84)</p> <p>„Chtěla sem strašně vědět, co sem udělala špatně, nebo co se mu na mě nelíbilo,..“ (B363)</p>
pocit viny	<p>„Já sem pořád hledala vinu, že já jsem udělala něco špatně já, že on si našel někoho lepšího.“ (B400)</p>
pocit ztráty dětí	<p>„No a blbý bylo ještě to, protože bylo období, kdy mně nechtěla děcka dávat, jo, nakonec došla na to, že ten chlap, se kterým začala žít, že jako je rád, když má taky klid od těch dětí. Ony ty děcky byly malý, on byl starší o dost. No tak říkám, blbý byly ty období, kdy sem ty děcka měcíc,</p>

<p>pocit naděje na nový život</p> <p>spokojenost</p> <p>nesouhlas s rozvodem</p>	<p><i>měcíc a půl, dva měsíce neviděl, pak sem si děcka začal pravidelně brávat, tak už to bylo takový lepší.“(A146)</i></p> <p><i>„... no a a zase o trochu lepší to bylo, když ten kamarád mi řekl, že můžu jako začít hledat tak nějak zlehka někoho a nebo se zaměřit taky na tudletu stránku, takže tam zas začala nějaká naděje. Blbý bylo to, blbý bylo to, že sem byl přesvědčovaný, eště jako bych promarnil jakoby patnáct let, kdy sem byl přesvědčovaný, že nemůžu nikoho mít, za strany církve převážně ze strany církve a nakonec se ukázalo že to není pravda, stejně to nakonec bylo zneplatněný, po delší době.“(A158)</i></p> <p><i>„Bylo to náročné po tý bytový stránce, ale jinak sem byl spokojený. Jak sem řek, už se to nedalo vydržet s ní v tom bytě.“(G400)</i></p> <p><i>„... ale já jsem si řekla, že s tím rozvodem z principu souhlasit nebudu.“(CH402)</i></p>
<p>Reflexe rozvodu nyní</p> <p>lítost, smutek</p> <p>bolest</p> <p>pocit zklamání pocit ztráty</p> <p>pocit zničeného života</p> <p>neměla se vdávat vůbec</p> <p>pocit zrady, nenávisť,</p> <p>unáhlenost, nerozumnost manžela</p> <p>je ráda</p> <p>pocit svobody pocit spokojenosti</p>	<p><i>„Někdy mě to mrzí. Když su sama a přemýšlím o životě, tak je mi to líto, protože jsme měla manžela strašně ráda, když jsem si ho brala, a myslím si, že kdybych to ustála tehda, myslím si, že jsme mohli mít strašně krásnej život i ted.“(C140).</i></p> <p><i>„...kdy vidíte kolem sebe ty rodiny a je vám z toho smutno. A smutno s ohledem i na to, že prostě i to dítě by určitě potěšilo, kdyby ten táta tam byl.“(H344)</i></p> <p><i>„...ale že bych byla vyloženě jako šťastná,... no není mně špatně, není mně zle, nepřipouštím si to, cítím se, jsem volná, svobodná, ale asi to mám stále prostě ještě v sobě. Takovou ...takovou... jakože...jsou chvílky, kdy to opravdu bolí.“(H379)</i></p> <p><i>„...já sem zbytečně promarnila..., tak já žiju tak trochu uvolněně a můžu s váma mluvit nichž bych plakala. Mě to třeba ještě ted' bolí..., že dvanáct třináct let, ..., jak kdyby mně ten člověk umřel. Já jsem truchlila a prostě já jsem se s tím nebyla schopna vyrovnat.“(B509)</i></p> <p><i>„Já kdybych ty děti asi neměla, tak buď' bych se utrápila, mě by to asi opravdu sebralo, utrápila bych se, nebo bych skončila v šaškecu s prominutím, anebo bych šáhla, jak mnozí děla jó, po láhvi já nevím.mě držely, já jsem žila pro ty děti. Ty děti mě držely opravdu nad vodou. Ale můžu říct to, že těch třináct let sem zahodila tím, že sem truchlila, ne truchlila, to s nedá říct, to bolelo,a mně to nešlo.“(B525)</i></p> <p><i>„Možná sem si zakopala kousek života, ale já myslím, že sem ho špatně neprožila, a že jako sem měla pro koho žít a mám stále pro koho žít...“ (B573)</i></p> <p><i>„No, neměla sem se vůbec vdávat.“(F194)</i></p> <p><i>„...ta zrada, která byla po tom rozvodu, dá se říct, ta nenávisť, ta zlost, která se začala po tom rozvodu ještě vyhrocovat, protože my jsme se opravdu dostali do té fáze, kdy jsme se začali nenávidět.“(H318)</i></p> <p><i>„I dnes si myslím, že manžel jednal unáhleně a že stejně na to jednou přijde.“(CH425)</i></p> <p><i>„...stejně se nějak musí vrátit k tomu, že udělal blbost.“(CH428)</i></p> <p><i>„Jsem určitě ráda. Bylo to dobře. Jako kdybych to všechno neprožívala, tak bych si řekla, že ten rozvod měl být už dávno, a divila bych se sama sobě, proč už jsem se k tomu dávno neodhodlala, ale tím jak to všechno člověk prožíval, postupně, jak se to vyvíjelo, jak jsem k tomu všeckýmu dospívala, co všechno se dělo za jiný okolnosti, tak prostě jinak to být nemohlo.“ (E531)</i></p> <p><i>„...že se cítím svým způsobem být svobodná, můžu si dovolit věci, které jsem dřív si nemohla dovolit.“(H360)</i></p> <p><i>„Já to hodnotím velmi pozitivně, velmi pozitivně ve vztahu k dětem svejm, kterým určitě by to nepomohlo na tý vysoký škole oběma ta situace, která byla na tom bytě, velmi pozitivně to hodnotím ve vztahu svýho, protože jsme spolu desátej rok, mám velmi pěkněj vztah s jejíma dětma,“(G412)</i></p>

ráda je i není	<p>„Asi asi pořád stejně. Jsou jsou období, kdy mi to manželství chybí, ale to manželství, jaké jsem žila, už bych nikdy životě žít nechtěla.“(D207)</p> <p>„zajímavý je, že takhle no pocity z toho dobrý nemám byly (při něm) už různé hádky,... napadání, spíš teda ze strany manželky...“ (A219)</p>
kladný pocit	<p>„nejkladnější, co sem tam tehdy vnímal byl postoj jedné soudkyně od městského soudu, přestože to bylo za totality, tak mně dávala v podstatě za pravdu!“(A228)</p>
<p>Pocit viny po rozvodu necítili</p> <p>ano i ne</p> <p>cítili</p> <p>neví</p>	<p>„Ne to v žádném případě. Zachránila sem život dceři.“(F191)</p> <p>„Ne.“(D214)</p> <p>„Protože jsem udělala ze své strany maximum pro to, aby to manželství bylo zachráněno, spolupráce s psychology, s kněžími, rozhovor s manželem a de facto já vidím ten hlavní impulz v tom, že když jsme měli to stání, že on už nechce mít, zajímavý je, že takhle no pocity z toho dobrý nemám se mnou nic společného.“(D216)</p> <p>„No, viny, no. Je to, je to věc velice komplikovaná, protože kdybych měl rozebírat svoje pocity viny, musel bych se dostat až do dětství a mládí, kdy v postatě bych řekl, že špatný výchov, což je jednoznačný, že mě nechtěl táta nikam pustit ani s klukama na fotbal.“(A251)</p> <p>„Já pocít viny žádné nemám. Protože, co já jsem se naprosil, co já jsme se naprosil, to si nikdy nedovede představit. Ve vztahu k alkoholu a ve vztahu k rodičům. Nestálo jí to za to.“(G452)</p> <p>„Ne. Snažila jsem plnit vždy manželova přání.“(CH459)</p> <p>„Ne nenám vinu. Takovou vinu nemám, protože jsem sama sobě dokázala, že (dokážu) vydělat tolik, abych... zabezpečila tu rodinu. Já si myslím že z mého hlediska chybu a vinu na tým, jak dopadlo naše manželství já osobě nemám. Myslím si, že ne.“ (B595)</p> <p>„Pocit viny. Já jsem měla v sobě jako zafixovaný, že sem něco dělala špatně. Ne nenám vinu.“(B592)</p> <p>„A ta vina, vždycky, když je člověku špatně, když má stresy a když je přepracovaný a přijdou na něho myšlenky takový všelijaký, tak ten pocit viny tam je. Určitě. Ale není už zas takový jako, mně to už dnes nedeptá.“(C184)</p> <p>„Ale ten pocit viny tam určitě je. Já vám ho neumím definovat, já nevím. Jak bych to řekla.“(C198)</p> <p>„No ano. Ano. Hrozně dlouho jsem cítila jsem pocit viny, i když nevím proč. Já jsem cítila pocit viny, už když jsme se začali rozvádět, víte co, u mě ten pocit viny možná i vyprovokovalo okolí.“(H391)</p> <p>„hledala jsem pocit viny, co jsem udělala špatně. A říkala, jsem si,asi asi jsem udělala něco špatně.“(H415)</p> <p>„ten pocit viny samozřejmě jsem cítila, cítila jsem ho i po rozvodu, protože samozřejmě se setkáváte s různými názoroma, jo, jsou třeba konflikty, já vím, že třeba něco jsme řešili s mojí maminkou a ta mně říkala, kdoví proč, proč, asi jsi na něho byla nějaká, žes jo, rozumíte, žes, že jste se rozvedly.“(H422)</p> <p>„že kdybych byla normální, jo v uvozovkách, tak to by se se mnou nerozvedl, tak tam za tím něco muselo být,“(H434)</p> <p>„pocit té viny byly vlastně tehda, když jsme se vlastně rozcházeli, rozvod už byl vlastně jenom formalita.“(C171)</p> <p>„A ta vina, vždycky, když je člověku špatně, když má stresy a když je přepracovaný a přijdou na něho myšlenky takový všelijaký, tak ten pocit viny tam je.“(C186)</p> <p>„Já sem pořád hledala vinu, že já jsem udělala něco špatně já, že on si našel někoho lepšího.“(B401)</p> <p>„Necítila jsme žádnéj pocit. Já jsme měla pocit, že jsem nevěděla. Že jsem se snažila pro to něco udělat, kolikrát jsem udělala třeba velký chyby. Měla jsem leccos řešit třeba jinak. Ale v té době po tom rozvodu, no už nevím, takový to bylo celý chaotický.“(E550)</p>

Shrnutí kategorií - pocitů viny a pocitů souvisejících s rozvodem v životních v příbězích rozvedených.

Jako důvod sňatku uváděli dotázaní různé okolnosti. Dva uvádí zamilovanost, dva náhodné těhotenství, dále to byli jiné okolnosti - věk, společné zájmy, sňatek z rozumu, vliv okolí, ideální partner.

Mezi první problémy patřila u tří dotázaných nevěra, psychické a fyzické násilí také u tří, dvakrát to bylo zasahování rodičů do vztahu a začátek podnikání, po jednom - strach o děti a problémy v sexuální oblasti.

Při řešení problémů dva vyhledali pomoc psychologa, tři se snažili problémy vykomunikovat společně s partnerem, dva neřešili vůbec a dva vyhledali pomoc okolí (rodiče, kamarád).

Důvodem rozvodu bylo násilí u dvou dotázaných, nevěra u pěti, u jednoho nemoc a zasahování rodičů a u jedna uvádí jako důvod pedofilii.

Mezi pocity po rozvodu vzpomínali - úlevu i bolest, pocit hanby, ponížení, křivdy, trestu, pokazili si život oba, pocit viny, neschopnost se s rozvodem vyrovnat, pocit ztráty dětí, pouze po jednom pocitu - pocit naděje na nový život, spokojenost a jeden nesouhlas s rozvodem.

U reflexe po rozvodu nyní zmiňovali tyto pocity - lítost, smutek, bolest, pocit zklamání, pocit ztráty zničeného života, zrady, nenávisti, unáhlenosti, nerozumnosti manžela, jedna konstatovala, že se neměla vdávat vůbec. Pocity svobody, spokojenosti říkali dva a byli rádi i nebyli.

Pocit viny po rozvodu cítili tři dotázaní, necítilo šest, z toho jeden uvádí, že cítil i necítil a jeden neví.

Závěr: pocit viny u rozvedených se vyskytovaly u všech dotázaných.

Vyvození závěrů z výsledků

Důvod sňatku

Důvody sňatku byly u všech účastníků jiné. Čtyři z nich se brali ze zamilovanosti - paní Eva, Iva a Zdeňka a Adam.

- „Brali jsme se z velké lásky a první etapu manželství jsme prožívali ve strašné euforii.“ (C6)
- „Potkali jsme se na čundru, padla jiskřička, zamilovali jsme se a byla ruka v rukávě.“ (B6)
- „A samozřejmě v té době hrálo i to, že se mi líbil jako muž, takže mě, takže mě vlastně nějakým způsobem vlastně imponoval, a proto jsme spolu tak dlouho i vydrželi a nakonec jsme se rozhodli, že se vezmeme.“ (H17)

O zamilovanosti a společných zájmech se zmiňuje také pan Adam.

- „My jsme se poznali v době studií, byla to taková studentská láska, byla to, kdy ona i já, byla vlastně první známost, chodili jsme spolu tři roky a začalo to tím, že jsme měli takový společný zájem.“ (G6)

Dva udávají nechtěné těhotenství jako náhodu a důvod ke sňatku. Karel díky této náhodě vnímá sám sebe jako oběť.

- „Důvod (že se s manželkou vzali) byl ten, že jsem vlastně přivedl partnerku do jiného stavu, jo. To byla...v podstatě náhodná známost...v podstatě já jsem s tím nepočítal, takže jsem s tím byl jako hodně zaskočené... za mnou přijela, že je v jiném stavu, tak se mně zhroutil svět tehdy...“ (A6)

Toto téma – nechtěné těhotenství bylo i u paní Hedviky, ale ta se nelituje, nevnímá se jako oběť.

- „Byla jsem prostě v jiném stavu, tak jsem se prostě v osmnácti vdávala.“ (F6)

U paní Aleny, Jany, Hany a z části i Ivy byly důvody sňatku v podstatě na základě rozumu.

- „...já jsem měla už takový pocit ujždějího vlaku, že biologicky hodiny tikají, a že bych ty děti chtěla a myslala jsem si, že už jiného partnera nenajdu.“ (D8)
- „Vdávala jsem se hlavně z rozumu.“ (CH7)
- „S budoucím manželem jsme si dva roky co byl na základní vojenské službě dopisovali a já uvěřila své představě dle jeho písemného projevu.“ (CH17)
- „Vedlo mě k tomu to, že jsem byla vychovaná podle křesťanských zásad.“ (E7)
- „Já jsem byla vlastně nejstarší v rodině z dětí, a tak myslala jsem si, že rodiče budou mít o starost méně.“ (E22)
- „...jsem se chtěla i osamostatnit a viděla jsem ten život tak, že už jsu dospělá a že začnu žít prostě ten život s tím partnerem.“ (E27)
- „...ten první impulz tehdy nepřišel od něho. Ale mně v té době mně umíral tatínek, který byl vážně nemocný, takže víceméně už po tolika letech známosti tak nějak tak naznačil, že po tolika letech naší známosti, by se rád dožil naší svatby a tak na takovém nějakém m podkladě vznikla taková rozumná domluva, že proč ne, když už spolu tak dlouho žijem.“ (H25)
- „...přišlo mi, že je to ideální partner asi pro mě, protože se mi líbilo, že byl ctížádostivý, byl, byl, zodpovědný k práci, vlastně takové jeho plány do budoucna, prostě mně přišlo, že je rozumný.“ (H12)

První problémy a jejich řešení

Mezi první problémy, které se v manželství objevily patřila nevěra, podnikání, násilí, problémy týkající se dětí, nespokojenosti v oblasti soužití a intimity.

Téma nevěry se týkalo pana Karla, paní Evy, Zdeňky a Ivy. Každý z nich ji prožíval jiným způsobem. Nevěre spojená s manželovým podnikáním se objevuje u paní Zdeňky a Ivy. Pan Karel nesl tuto nevěru dost těžce.

- „...krátce, v podstatě po narození prvního dítěte, mně začala žena být nevěrná už, a v podstatě se narodilo druhý, kde už nemám teda jistotu, že je moje...“ (A49)
- „...já jsem se to pak dověděl (že je nevěrná), tak sem na ňu uhodil, tak řekla, že se se mnó rozvede...“ (A58)
- „...to bylo jako nesmírně nadměrně psychický břemeno. To začalo pro mě skoro peklo...“ (A71)

Paní Eva přiznává, že tuto nevěru dokázala ještě odpustit.

- „Když jsem čekala třetího chlapce, tak jsem chytila manžela s ženou.“ (C19)

- „*To sem mu ještě tenkrát odpustila. To byl první takový náraz, který jsme prožili.*“ (C20)

Paní Zdeňka hned na začátku cítila, že manželovo podnikání jejich vztahu neprospěje.

- „*Manžel chtěl podnikat, když nastal převrat, no vzhledem k tomu, že teda na to co chtěl, na to jsme tolik financí neměli, měl starší auto, chtěl dělat taxikáři a když mně řekl, s čím chce podnikat a že chce dělat taxikáři, tak já jsem tenkrát, nevím proč, mu řekla do roka a do dne my dva budem od sebe. Jako kdybych to nějak cítila,*“ (B64)
- „*Naše manželství trvalo dvacet let, dvacet let no a tak on přijel, a že de do práce. A odešel... viděla jsem, že se asi něco děje.*“ (B107)
- „*Najednou zpoza rohu vyšel pár, byl tam teda manžel a ta nová jeho přítelkyně, no přišli (do auta)... já jsem otevřela dveře... ona utekla a on ji šel hledat.*“ (B144)

Paní Iva vnímala již z kraje manželství, že díky podnikání se navzájem odcizují. A tato skutečnost se později i potvrdila.

- „*Problémy asi nastaly už hned z kraje toho manželství, protože vlastně můj manžel podnikal, vlastně v té době začínal podnikat,*“ (H40)
- „*Já jsem v té době plánovala rodinu nebo chtěla jsem mít rodinu, a tak nějak jsem si myslela, že oba dva začneme žít tak jako normální manželé, ale spíš mně to přišlo, že žijeme každý svůj sólo život.*“ (H48)
- „*To byly takový ty první problémy a neshody, které jsme spolu řešili, protože jsem chtěla, aby občas přišel dřív z práce,*“ (H54)
- „*Hlavní, nejvýznamnější důvod, pak byl ten, že jsme měla pocity, že se začíná měnit v chování vůči mně, takže jsem si připadla, že už to není ten člověk, který si mě váží nebo který se mnou vůbec chce být,*“ (H80)
- „*...on tehdy navázal kontakt se svojí sekretářkou.*“ (H91)

Násilí reflektuje paní Hedvika a Hana. Paní Hedvika zažívala psychické i fyzické násilí. Dokonce brzy po svatbě se od bratra dověděla, že její manžel byl za násilí již trestaný. Sama zažívá nejdříve psychické násilí (manžel chtěl, aby mu posílala peníze, které vydělala; zjistila, že není první žena, se kterou intimně žil) a později i fyzické. Jako důvod uvedla, že jakmile podruhé otěhotněla, manžel vyžadoval, aby šla na potrat. Ona s tím nesouhlasila a manžel ji za toto bil.

- „*No uvidíš, on nebyl jednou ztrestanej, on byl třikrát. On byl, on měl dvě podmínky a jednou musel sedět, proto šel později na vojnu. To dostal za ublížení na zdraví.*“ (F37) *to se dověděla od bratra*
- „*On mě potom psal a maminka mně četla všechny ty dopisy a on mně psal, abych zůstala bydlet u rodičů a peníze, co vydělám, abych mu posílala.*“ (F55)
- „*No a přistěhovala sem se tam a přišla sem do jiného stavu podruhé a načež on mě začal mlátit. Že to musím dat pryč, že on to nechce. Tak mě seřezal aji páskem...*“ (F66)
- „*našla takovej album. Samá nahá ženská. Řekněte mně, která se nechá fotit, když... (ticho) by s ním nic neměla, že*“ (F158)
- „*No, to mě ranilo.*“ (F165) - *Album s fotkami*

Paní Hana prožila násilí psychické, kterému sama zdravotně podlehla.

- „*...jsem cítila jakoby z manželovi strany dost velký tlak, v ničem jsem nebyla dobrá a opravdu jsem se psychicky, už jsem se léčila na psychiarii,*“ (D60)
- „*Já jsem prostě nesměla bez jeho přítomnosti a dovolení nic a nikam, kromě nákupu u lékaře.*“ (D82)

Vliv dětí na první problémy poukazují dva dotázaní, paní Alena a pan Adam.

Paní Alena neunesla, jak se manžel k dětem choval a zdravotně ji to zasáhlo.

- „*Po narození dalších dvou synů se ukázalo, že manžel těžko snáší malé děti. Neuměl je hladit., mazlit, nechtěl je chválit, ani si s nimi hrát. Jeho výchova spočívala často jen v pohlavcích a zákazech. Odmítal dotykový kontakt s nimi a zdálo se, jakoby mu děti ve všem překážely. Já jsem děti velmi milovala, ale současně jsem chtěla být i oddanou a poslušnou manželkou.*“ (CH44)
- „*Z těchto dlouhodobě nepříznivých pocitů a strachu, co z dětí vyroste, když nezakusí otcovo pohlazení a pochování na jeho klíně jsem se nervově zhroutila.*“ (CH58)

U pana Adama se mezi prvními problémy ve vztahu k ženě a dětem přidal ještě další problém – pomoc a zároveň zasahování do vztahu manželčinými rodiči.

- „*...hned po tom zápise se zjistilo, že musí mít udržovaný těhotenství.*“ (G47)

- „... když bylo to udržovaný těhotenství, tak šla do nemocnice, a v tu chvíli se do toho v podstatě začali do toho trochu montovat její rodiče...“ (G54).
- „Takže my jsme byli takový víkendový manželství.“ (G121)
- „Pro ni to bylo pohodlnější, protože než by byla s dvěma děckama tady a já v práci, protože babička ta dělala na směny, ta ji s ledasčím pomohla, a to. Říkám, takže měli jsme se rádi, ale bylo základní narušení jako tý tý toho nechci říct vztahu, ale těch zvyklostí jako rodinných zvyklostí, který fungovaly.“ (G130)

Paní Jana pociťovala od počátku manželství nespokojenost v oblasti soužití i v intimní oblasti a cítila se velmi vyčerpaná. Nebyla zvyklá na tolik práce, kterou po ní manžel vyžadoval a nikdy neoceníl, spíš ji ještě srážel a ona necítila vůbec žádnou lásku od manžela.

- „...jako svatební noc se mi už nelíbila.“ (E58)
- „na té svatební hostině se manžel, slavil, že jo, tak člověk nemůže chtít, aby si dal člověk ani štamprdlu, no tak, jsem to viděla spíš o tom, že se svatební noc nevydařila, protože byl napíjet. Ale v podstatě nijak se mně to nelíbilo.“ (E88)
- „Ale celkově chci říct, že to byla pro mne velká fyzická zátěž. On se soustředil na to, aby všechno klapalo. Měli jsme zahradu, teď dům velké, já jsem nebyla na to všechno zvyklá.“ (E121)
- „...takže ten sexuální život nebyl zrovna... (smích) to už se mně nechtělo prostě. On mi spíš nadal, to bylo místo, aby tam bylo něco příjemného, takže já jsem neviděla ani pozitivní ten vztah jeho ke mně jako k ženě, nějakou tu lásku jsem nijak nepociťovala, tak jsem to cítila dost blbě a nepřijemně.“ (E145)
- „...po svatbě jsme začala poznávat, co on je, prostě zjistila, jak on je náročný.“ (E171)

Řešení problémů

Paní Hana a Alena vyhledali pomoc při řešení problémů u psychologa.

Hana se snažila řešit problémy s psycholožkou, tajně, protože se bála manžela, později odjela k rodičům, aby si odpočinula, začala číst knihy o lidech, kteří manipulují druhými lidmi, sama vyhledala pomoc kněze, stále spolupracovala s psycholožkou, snažila se i s manželem hovořit o problémech, opět vyhledala pomoc kněze v jejich farnosti, který s nimi oběma hovořil a snažil se pomoci.

- „...už jsem se léčila na psychiatrii, necítila jsem se vůbec dobře. Chodila jsem tajně k psycholožce.“ (D64)
- „domluvila termín u paní psycholožky tajně, protože kdyby se to dověděl manžel, měla bych doma velké zle.“ (D63)
- „Snažila jsem se to z počátku řešit takovýmto způsobem, pak to bylo velice zlé, tak jsem odjela k rodičům a manželovi jsem napsala, že nechci, aby mně nějakým způsobem nehledal, potřebovala jsem se nějak uklidnit nebo vypadnout...“ (D74)
- „...jsem si už postupně uvědomovala a četla knížky psychologické o manipulativních osobnostech, o vlastně vlastním sebevědomí.“ (D86)
- „Snažila, hledala jsem pomoc u kněze, spolupracovala jsem s tou psycholožkou, četla jsem knížky, který, v kterých jsem se dozvěděla, snažila jsem se manželovi vysvětlit svoje postoje, ale on to nechtěl slyšet. Snažila jsem se aktivně jakýkoliv způsob, kněz byl z farnosti u nás doma, snažil se s náma oběma hovořit.“ (D99)

Po zjištění první nevěry Alena s manželem navštívili psychologa (po společné domluvě). Hovořil s nimi oběma společně, byla spokojena s jeho obdivem, že tak dlouho spolu vydrželi a vychovali pět dětí, poněvadž měli úplně odlišné potřeby a požadavky jeden na druhého. Ale mrzelo ji, že psycholog vyslovil manželovu diagnózu, která manželovi mohla přinést zranění.

- „...já nevím co tehdy vlastně říkal na mou adresu, to si fakt nepamatuju.“ (CH247)
- „...když už jsem věděla, že ten manžel má nějakou kamarádku a tak, že už si s někým píše, to byla první kamarádka. Tak jsme se s manželem domluvili, že zajdeme k nějakému psychologovi...“ (CH220)
- „...já nevím co tehdy vlastně říkal na mou adresu, to si fakt nepamatuju.“ (CH247)
- „A vlastně vyjádřil nám obdiv, že jsme to tak dlouho vydrželi,... To obdivoval, že to jsou nadlidský výkony tady to naše manželství a těch pět dětí k tomu.“ (CH275)
- „A já jsem si taky říkala, že to nebylo od toho doktora Nováka až tak vhodný, že když jsem si představila, že když by mě taky tak nějak nálepkoval, ...Nepovažovala jsem to za šťastnou metodu, co se tam odehrálo tam teda. Že na jednu stranu s náma jednal na rovinu, všechno nám řekl a na druhou stranu to mohlo přinést velký zranění ...mu.“ - manželovi (CH292)

Paní Hedvika řešila problémy ve spolupráci s rodiči. Již měli koupený společný dům, ale ona ještě bydlela u rodičů a manžel chtěl, aby mu posílala peníze, které vydělala. Jakmile se toto maminka dověděla, poslala jí bydlet k manželovi. Ale když přišla k rodičům zanedlouho na návštěvu a oni zjistili, jak se věci mají, tatínek jí slíbil, že pokud manžel bude nadále násilný, že jí pomůže se odstěhovat.

- „...já jsem dělala ve Slavkovicích a maminka mně opatrovala tu nejstarší holku. On mě potom psal a maminka mně četla všechny ty dopisy a on mně psal, abych zůstala bydlet u rodičů a peníze, co vydělám, abych mu posílala. Takže maminka když to četla, tak se naštvála : „Běž si k němu, máte tam kópené rodině domek, tak běž k němu.““(F52)
- „...tak sem se musela odstěhovat. Té malé bylo tři měsíce.“(F65) – po příkazu maminky se stěhuje
- „Táto, podivě se na ňu, jak ona vypadá, dyť ona je hrozná, ať se sebere a jed' pro ňu, ať se sebere a jede dom.“ No a taťkovi sem to teda řekla, jak on mě mlátí, abych to dala pryč. A: „To rozhodně neděle.“ A tatínek, když sem odjížděla mi řekl: „Když to nebudeš moci vydržet, tak mi napiš a já pro tebe přijedu.“ A přijel.“(F77)
- „Tatínek pro mě přijel s takový malý dodávkó, naložili jsme postýlku, kočárek a věci, co sem dostala jako z domu, tak sem si sbalila, klíče sem hodila do schránky a hotovo. A bylo.“(F91)

Paní Iva, Jana a Eva se snažili hovořit o problémech společně s manželem. Manželé od paní Ivy a Jany nechtěli o potížích komunikovat.

Paní Iva ale přiznává, že manžel se zpočátku snažil vztah udržet.

- „Tak on tady toto popíral(smích), on toto popíral, že to není pravda, samozřejmě neměl snahu, třeba mi toto nějak rozumně vysvětlit, třeba není to pravda, jó, je to tak a tak, jó spíš se o tom nechtěl vůbec bavit. Není to pravda, protože kdykoliv jsme na to téma navázala, to se dozvíte i od okolí nějaké věci. Myslím si, že ještě v začátku se i on snažil, aby to opravdu nezasáhl do té jeho rodiny ten jeho vztah, a tak se snažil jako dávat pozor, nicméně to tak nějak korigovat.“(H107)

Jana konstatuje, že společně se nedalo řešit nic.

- „Když jsem od začátku manželství cítila, že ten náš vztah není v pořádku a řekla jsem manželovi něco, tak on mě vždycky odbyl s tím, že není co řešit, že jsou všude nějaký problémy, že není nic ideální.“(E306)
- „... on považoval, že si to vymyslím, že prostě neviděl ten problém tam, řešit ho nechtěl, když už ty problémy byly větší, postupem času jsem řekla třeba i něco o rozvodu, tak řekl, že to není řešení, že vůbec žádný řešení není, že všechno se všechno prostě vyřeší samo a furt to tak nějak zaváděl, že.....no prostě mi odpověděl. Společně se nedalo řešit nic v podstatě.Vleklý problémy.“(E337)

Eva přiznává, že problém neunesla spíš ho prohlubovala, ona sama si našla milence, ale nakonec se s manželem dohodli, že se nerozvedou. Každý již měli jiného partnera, ale kvůli dětem bydleli společně.

- „V tomto momentě ještě ano, to jsme oba ještě bojovali, ale já jsem to vzala za špatný konec. Místo, abych manželovi pomohla s tím, že mi řekl, že nás má rád obě, ale že se rozvádět nechce, že si s tím neví rady a že, asi si dnes myslím, že potřeboval pomoc ode mě a já jsem mu tuto pomocnou ruku nepodalala. Já jsem byla na něho strašně naštvaná, byla jsem na něho pijku a vlastně sem ten rozkol víc a víc prohlubovala.“(C32)
- „A prohloubilo se to vlastně tím, že jsem si našla přítele. Pak si našel i manžel přítelkyni.“(C45)
- „...pak to asi došlo ke koncu, že jsme si museli dat taková ultimáta, protože jsme chtěli vychovat spolu děti a já jsem vlastně nechtěla, aby byli bez tatínka a manžel to taky nechtěl.“(C48)

Jana vyhledala bratra, Eva maminku.

Jana dlouho nevěděla s kým o problémech mluvit, maminku měla vážně nemocnou, neodvažovala se s nikým hovořit, až se nakonec rozhodla prohodit problémy se svým bratrem, který dělal pastoračního asistenta.

- „Chtěla jsem to řešit přes bratra, který pracuje na faře jako pastorační asistent. A tak jsem s ním promluvila, jako jestli člověk, když je křesťan, musí za každou cenu v tom manželství být. Mamka byla v té době nemocná, s ní jsem se taky neodvažovala, no potom, to už jo...Až jí bylo líp. Já jsem nevěděla s kým o tom mluvit.“(E395)

Eva se zmínila mamince, ale ta její problémy neuznala a řekla, že ona také problémy s manželem měla, že to musí zvládnout.

- „...naše maminka je taková, že ona prostě řekla, patříš tam, tak tam budeš a hotovo, tehdy sem spolu i s maminkou měla velký rozkol, já jsem se s ní rok nebavila, protože mně řekla, že neexistuje, abych od manžela odcházela, že chlap je chlap a hotovo. Že ona si svoje také vytrpěla a že to musím takhle.“(C103)

Pan Adam, Karel a Zdeňka neřešili problémy vůbec.

Adam jakoby tuto otázku přeslechl a hovoří úplně o jiných věcech (o práci, o manželčině nemoci, o společných aktivitách s dětmi, opět o manželčině nemoci).

- „Já jsem měl štěstí na práci a mám dodnes, do svých pětapadesáti let jsem měl dycky docela štěstí na práci, na to ať už to byl nadřizenej anebo v současný době je to majitel firmy, tak jsem měl štěstí, že těch lidí jsem si vždycky vážil a já se do práce se vždycky těším a to. Na rozdíl od toho měla ta má žena smůlu.“ (G146)
- „...skončila v podstatě... na psychiatrii.“ (G163)
- „... ty zájmy byly takový klukovský, a nevím jestli to bylo mojí chybou, nebo vzájemnou chybou, ale najednou jsme v podstatě takový ty aktivity byly my tři chlapi a ona zůstávala jakoby to dění.“ (G188)
- „tak šla na ambulantní léčení a to a pak to bylo podruhé..“ (G230)

Karel (jakmile se dověděl o nevěře), tak se pouze rozzlobil, bránil se kvůli dětem, ale nic sám víc neřešil.

- „...já jsem se to pak dověděl (že je nevěrná), tak sem na ňu uhodil, tak řekla, že se se mnó rozvede...“ (A58)
- „Jo, já jsem se nakonec tomu rozvodu bránil, protože ty děcka sem měl rád. A byly malý...“ (A63)

Zdeňka nejen, že neřešila, ale hledala vinu v sobě, přemýšlela v čem udělala chybu, co ona sama zanedbala.

- „Tak pro mě ty dva roky byly psychicky hodně náročný a já pořád sem hledala, kde sem udělala chybu nebo proč se to stalo. Shodila jsem pětatřicet kilo do dvou měsíců,...protože když máte ráda toho člověka a teďka vidíte, že se v koupelně navoní, obleče se, vy víte kam jde... Já jsem to se snažila kvůli těm dětem teda, ale když on odešel, na mě to přišlo já jsem byla teda hotová, jo, prostě ty dva roky byly očistec, jo. Kdo si to neprožil, to se těžko vykládá. Já jsem chodila takhle žlutozelená, šedá, všady mně vysela kůža, jo... Já (nemohla) sníst ani polívku...“ (B205)
- „Dětem nevysvětlil nic, mně do dneška nic, nevysvětlil. Já jsem tápala prostě se tápala a pídila, hledala proč? Kde jsem udělala chybu. Nebo co sem zanedbala nebo co se stalo. Nic. On už pak žil u ní, pak se jako přestěhoval se k ní, ale ke mně se chodil převlíkat, já jsme mu prala, vařila, žehlila on se jenom najedl, osprchoval se. Na děti mi dával čtyři a půl tisíce. To byly alimenty potom a na vedení domácnosti... přispíval, že nemůžu na něho zase říct křivýho slova.“ (B230)

Důvod rozvodu

Jako důvod rozvodu dotázaní uvedli tyto příčiny: nevěru, násilí, zasahování rodičů do vztahu, nemoc - alkoholismus, neuspokojenost ve vztahu a pedofilii.

Nevěra jako důvod rozvodu reflektuje pan Karel, Zdeňka, Eva, Iva, Alena

Karel

- „...to bylo jako nesmírně nadměrně psychický břemeno. To začalo pro mě skoro peklo, když sem se dověděl, že z ničeho nic, prostě uprostřed noci, že vlastně za někým chodí, že s někým spí, že s někým žije a kdy mně řekla najednou prostě natvrdo, že se se mnou rozvede, jo.“ (A71)
- „Žádost o rozvod podala žena.“ (A90)

Zdeňka

- „Asi zřejmě, protože dotyčná přítelkyně ho tlačila, je o trochu mladší, jestli si myslela, že si ji vezme a založí rodinu po dvou letech přišel s tím, že on, respektive jeho právník podal žádost k rozvodu. Což byla pro mne další rána.“ (B252)

Eva

- „Ale po tem druhém takovém incidentu, které nastal, kdy vlastně ta přítelkyně, to byla zas jiná, přišla a zrovna mě přímo požádala, abych se s manželem rozešla, že se mají rádi, to sem tehda, jsem měla asi reagovat jinak. To byl ten základní a zásadní zlom v našem manželství.“ (C112)
- „...takže jsme se vlastně rozváděli až po třicetipěti letech, až už byly děti veliké.“ (C53).
- „Na rozvodu jsme se dohodli, po třicetipěti letech manželství. Manžel mi volal, že si s přítelkyní chcou koupit byt, jelikož bych musela podepisovat veškeré papíry a takové ty věci, tak mě požádal, jestli bych nepodala žádost o rozvod, tak jsem to napsala, podala.“ (C 59)

Iva

- „On mi oznámil, že v žádném případě teda ta jeho současná partnerka neodejde, takže jsem to pochopila tak, že mi tím říká, že mám odejít já.“ (H145)

- „Žádost o rozvod jsem podala já.“(H157)

Alena

- „Odchod manžela k té cizí ženě, která byla rozvedená se třemi malými dětmi.“(CH3130)
- „Navrhovatel byl manžel. Já jsem s tím jeho návrhem nesouhlasila.“(CH313)

Násilí bylo motivem pro rozvod u paní Hany a Hedviky.

Hana podala žádost za strachu, aby chránila sebe a děti.

- „Já jsem, já jsem odešla s dětmi, de facto jsem utekla, protože jsme bydleli s manželovými rodičema, já jsem odešla bez čehokoliv, měla jsem zajištěné nebo domluvené bydlení u kamarádky, pak se to teda dost zkomplikovalo, měla jsem z manžela hroznej strach a panickou hrůzu, protože začal být i násilnej, začal mě bít, vyhrožovat.“(D147)
- „Takže já jsem já jsem odešla, abych chránila sebe a děti.“(D163)
- „Já jsem nejdřív měla možnost bydlení, tak jsem si podala žádost do azylového domu, ale tam bylo nutné mít žádost o byt a žádost alespoň o svěřeni dětí, takže z počátku jsem podala pouze tuto žádost a doufala jsem, že se to nějakým způsobem spraví, ovšem prostě při probíhání tohoto soudu manžel řekl, že už se mnou nechce mít nic společného, že už se mnou nikdy nechce žít, takže po vyřešení svěřeni péče dětí do péče, jsem podala i žádost o rozvod, který potom proběhl.“(D166)

Hedvika podala žádost o rozvod z důvodu záchrany nanarozené dcery a díky pomoci rodičů.

- „... přistěhovala sem se tam a přišla sem do jiného stavu podruhá a načež on mě začal mlátit. Že to musím dat pryč, že on to nechce. Tak mě seřezal aji páskem a prostě.“(F67)
- „Tatínek pro mě přijel s takový malý dodávkó, naložili jsme postýlku, kočárek a věci, co sem dostala jako z domu, tak sem si sbalila, klíče sem hodila do schránky a hotovo.“(F91)
- „Já jsem žádala o rozvod.“(F103)
- „Ale nebyla sem schopna toto podstoupit, zabít dítě.“(F201)

Nemoc - alkoholismus a zasahování rodičů do vztahu uvádí pan Adam. Oproti rodičům paní Hedviky, kteří pomohli, rodiče od manželky vztah spíše rozbíjeli a manželka jim nedokázala odpovrat.

- „...no a ona se sčuchla s takovýma kamarádkama a začla pít. ...dělala bububu, tak šla na ambulantní léčení a to a pak to bylo podruhá...“(G227)
- „Takže bylo ta na moji žádost, tu jsem podal já, dost do toho hovořili její rodiče, problém byl v tom, že ona věděla, že ty rodiče její se do toho pletou, žeto není dobře, ona to uznávala, ale nedokázala těm rodičům říct, je to náš život, neplette se do nás a nic nevykládejte.“(G241)
- „Ten impulz jako byl z jejích rodičů. Když vy takhle žijete, tak proč se nerozvedeš? Jako jo? Já jsem říkal, tak já se rozvedu, když mi takhle radíte, bylo to prostě takový.“(G304)

Paní Jana dospívala k rozvodu postupně: Nejprve cítila neuspokojenost ve vztahu, nefungoval sexuální život, manžel si dovedl domů napřed jednoho chlapce, později druhého. Toto všechno bylo impulzem k podání žádosti o rozvod.

- (problémy v sexuální oblasti) „Tak se spíš urazil, tak jsem se s ním o tom sexuálním problému nebavila už vůbec.“(E325)
- „Už psychicky, už dlouhodobě blbej pocit, už z toho všeho, už z toho vztahu, ta neuspokojenost, v žádné víře, byl to prázdněj život, který mě otravoval.“(E357)
- „...dospívala postupně.“(E355)
- „...ta neuspokojenost, v žádné míře, byl to prázdněj život.“(E359)
- „...on si dovedl domů druhého kluka, o tom tvrdil, že je jeho syn.“(E420)
- Dovedl si domů kluka. „Než se si ho dovedl, tak jsem slyšela nějaký telefonáty, v kterých se s ním bavil, bylo to hodně citově pročitěný, bylo vidět, že mu na tom klukovi záleží.“(E424)
- „Nevěděla jsem za koho nesu odpovědnost, jestli za dceru nebo toho kluka, nebo manžela nebo za sebe. Byla sem z toho zmatená. A než jsem to všechno vyřešila, vlastně řešila jsem to ještě s právníkem.“(E440)

Stav po rozvodu

Stav po rozvodu prožívali dotázaní každý jinak.

Pro oba muže byl společný problém, týkající se vídání svých dětí. Jakmile toto odeznělo, byly spokojenější.

- „Já jsem měl jsem náročný to období, kdy jsem se chtěl vidět s těma klukama, neměli jsme se kdy setkávat, pak když se vlastně ten byt postavil, ten mladší se ke mně nastěhoval,..“ (G381)
- „No a blbý bylo ještě to, protože bylo období, kdy mně nechtěla děcka dávat, jo..... tak říkám, blbý byly ty období, kdy sem ty děcka měcíc, měcíc a půl, dva měsíce neviděl, pak sem si děcka začal pravidelně brávat, tak už to bylo takový lepší.“ (A146)

Karla spíše trápila doba, když žili ještě společně s manželkou před rozvodem a problém týkající se církevního zneplatnění manželství. Po rozvodu mu pomohl kamarád, který mu byl oporou a dodal mu naději v tomto problému.

- „No, když myslím v momentě došlo, že jsme rozvedeni, tak ona už nějakou dobu před tím byla odstěhovaná. ...to bylo už defakto víceméně jasná věc, e byla to doba..., kdy mě jako hodně teda držel ten kamarád jako, tak nějak pomáhal, abych se držel Boha prostě víc, a když to bylo těžký, tak už to bylo prostě takový období, to nejtěžší sem už měl za sebou, si myslím, prostě už. Nejtěžší byla ta doba, když sem eště na jedné straně bojoval prostě, kdy sem věděl, že ona žije s jiným, na druhé straně kdy sme ještě spávali nějakou dobu vedle sebe.“ (A109)
- „... no a a zase o trochu lepší to bylo, když ten kamarád mi řekl, že můžu jako začít hledat tak nějak zlehka někoho a nebo se zaměřit taky na tudletu stránku, takže tam zas začala nějaká naděje. Blbý bylo to, blbý bylo to, že sem byl přesvědčovaný, eště jako bych promarnil jakoby patnáct let, kdy sem byl přesvědčovaný, že nemůžu nikoho mít, za strany církve převážně ze strany církve a nakonec se ukázalo že to není pravda, stejně to nakonec bylo zneplatněný, po delší době.“ (A158)

Adam se vyrovnal dobře s rozvodem, nejvíce mu pomohl odchod z jejich společného bytu, i když neměl v podstatě kde bydlet. Otázka jeho bytu ho trápila nejvíce.

- „Já jsem se určitě vyrovnal lepší, protože za prvé jsem vodušel z toho bytu. Já jsem si nechal postavit byt, takže já jsem asi rok byl tak různě po privátech, a...rok.“ (G369)
- „Bylo to náročný po tý bytový stránce, ale jinak sem byl spokojený. Jak sem řek, už se to nedalo vydržet s ní v tom bytě.“ (G402)

Zdeňka a Jana se obávali finančního zabezpečení.

- „Hodně dlouho sem přemýšlela o tom, jestli su já existenčně závislá já na manželovi, třeba, že má oproti mně víc financí než já nebo že bych sama nedokázala ty děti vychovat do té dospělosti, že to nezvládnou. Prostě z tohoto sem ty pocity měla. Protože ty děti byly zvyklý na určitým trend, na určitou dovolenou, jo, co vyšli novinky ve škole, tak aby nebyly mezi posledními určitě ne první, ale ne zase poslední. A toto sem měla takovej nějaký strach nebo nevim jak se to dá nazvat. No a když mě řekl tady o tom rozvodu, tak sem nakonec k tomu soudu šla.“ (B267)
- „Mně šlo o to, abychom byly alespoň trochu s dcerou zabezpečeny, abychom aspoň zlomek měly.“ (E466)

Obě cítili podporu rodičů. Zdeňka manželovi maminky, Jana svých rodičů.

- „...manželova maminka moc v tom nezakročila on vůči ní vyběhl s napřaženou rukou, ač nikdy jinak ne. Já jsem si stoupla mezi ně a řekla: „Co děláš?“ No a manželova maminka stála při mně.“ (B414)
- „...najednou cítila jsem se po 19 letech u rodičů jako doma, že jsu někde zase jako doma, tak jsem se za ty roky u něho necítila.“ (E490)

Zdeňka se rozvodem trápila, nevěděla, co udělala špatného, že od ní manžel odešel. Hledala vinu u sebe. I děti rozvod nesly velmi těžce.

- „Chtěla sem strašně vědět, co sem udělala špatně, nebo co se mu na mě nelíbilo, jenže když sem na toto téma, jak se říká lidově zabruslila, manžel byl výraz, nezlobte se výraz sádrovýho pstruha, mlčení, bílej, nic..A bude to v říjnu sedmáct let, budeme od sebe, sedmáct let ke mně chodí, vykládá mně svoje vzestupy a pády, finance, jak je na tom, co to“ (B363)
- „Děti to nesly těžce. Syn nejstarší si myslel, že převzal vládu po tátovi, jako nejstarší syn strašně do sebe a nebylo možno s ním komunikovat, měl to v sobě, a nedalo se s ním.“ (B377)
- „Dcera toto prožívala hrozně zle a dělala mně i zle, částečně, v tom i nechtěně. Šla a kde mohla, tak té paní dělala na truc. Vyvolávala, jako s kamarádkama, jako že jsou jako jiný. A on dycky se domyslel a dolítl.“ (B388)
- „Prostě tak bych řekla. Já sem pořád hledala vinu, že já jsem udělala něco špatně já, že on si našel někoho lepšího.“ (B399)

Jana měla strach o dceru, aby ona byla ušetřena problémů, týkajících se rozvodu. Celkově cítila rozporuplné pocity. Pocity úlevy, ale i prázdnoty, protože to byl velký zlom v jejím životě. Až když se odstěhovala k rodičům, zjistila, jak hrozné žití v manželství bylo, již ji nikdo psychicky netýral, co má kdy a jak dělat (manžel omezoval jejich biologické potřeby a ohrožoval tím pádem i jejich zdraví), ale na druhou stranu vnímala, že jí manžel chybí. Prožívala pocit emocionálního vypětí - nerozuměla sama sobě, překvapilo ji to, jak se chovala, ani víra jí nyní nepomáhala.

- „Co se týká rozvodu majetku, tak byly s tím problémy, ale chtěla jsem se domluvit hlavně i v zájmu Moniky, nechtěla jsem, abych ju do toho zatahovala, kdyby se to nějak prodlužovalo .., byla by do toho zatahovaná i ona...“(E452)
- „Nějak mně to vzalo. Možná je to normální v této situaci, jako překvapila jsem sama sebe, nevyznala jsem se v tým.“(E526)
- „cítila opět jako člověk,ale nějak to na mě nějak psychicky všechno nějak dolíhalo,..“(E499)
- „Měla jsem tak trošku sklon dát si štamprdlu.“(E509)
- „Nevěděla jsem, co s tím. A třeba víra mi v tomto nepomáhala. Nešlo mi ani modlit se, prostě nic. Cítila jsem se několik měsíců v takovém no, divném stavu.“(E515)
- „... jako překvapila jsem sama sebe, nevyznala jsem se v tým.“(E527)

Haně a Hedvice se po rozvodu ulevilo.

Hana cítila jednak úlevu, že jí již nikdo nebude poroučet, ale na druhou stranu jí něco chybělo, na co byla zvyklá a přirovnává rozvod k amputaci.

- „...přece jenom manželé jsou jedno tělo a rozvod se dá přirovnat k amputaci, takže ta druhá polovina mne mi chyběla.“(D197)
- „...cítila jsem obrovskou úlevu z toho, že už nemusím na slovo poslouchat toho manžela, který si představoval a měl jasno, co musím a co nesmím dělat, na druhou stranu mě některé věci z toho společného soužití, na které jsem byla zvyklá, chyběly, cítila jsem to jako ztrátu jako bolest.“(D187)

Hedvika cítila úlevu, nejlépe jí bylo, když si našla práci.

- „Až sem si našla práci, tak už to bylo dobrý. Když sem mohla dělat..“(F169)
- „Úlevu.“(F187)

Iva prožívala pocit hanby, ponížení, pocit křivdy a ublíženosti. Její rodina jim z počátku finančně pomohla, manžel ji opustil a ona očekávala, že jí to vrátí nebo si to aspoň uvědomí, popřípadě, že si ještě budou rozumět. Očekávala změnu k lepšímu, ale ta nepřišla. Dále jí manžel dával najevo, že ona je ta, co chtěla vlastně odejít. Ale nejvíce ji trápil jeho nezáměr o to, jak budou se synem dále žít, v jakých podmínkách. Reflektuje rozvod jako trest od manžela.

- „Hrozně, řekla bych, že to bylo ještě horší než před tím rozvodem.... Víte, to je těžký, ta žena má pocit takové nějaké jako hanby, jako takového ponížení, krom toho u nás hrála situace i možná v majetku,“(F248)
- „...otec, který třeba i finančně mu pomáhal. Když jsme začínali, tak samozřejmě i bytové podmínky, jo, nebyla to jeho rodina, která by nám zabezpečila nějakým způsobem to bydlení, zase to byla ta naše rodina, která nám alespoň umožnila po babičce využívat jednopokojový byt..“(F266)
- „Takže já jsem měla v té době z toho rozvodu pocit jakoby té křivdy, protože jsem očekávala, že ten člověk mi má ještě co vrátit a nedokázala jsem celkem z toho kraje, říkala jsem si, že třeba po tom rozvodu si budeme rozumět i víc, že si uvědomí některé věci a už jenom z toho důvodu, že skončilo něco, co vlastně nebylo si myslím až tak hrozné, že bude mít snahu, byť už jenom na dálku, ale alespoň nějakým způsobem to napravit nebo že se bude stydět, že se ke mně začne chovat jinak,..“(F274)
- „Člověk někdy očekává změnu k tomu lepšímu, když už ta změna prostě nepřišla v tom manželství, tak si říká,třeba když se rozvedeme, tak už se k sobě začneme chovat líp. Ale to tady bohužel nepřišlo.“(F288)
- „...ten rozvod ho ještě víc jakoby rozlítl, nedokážu to pochopit, začaly se dělat naschvály, přítelkyni si okamžitě nastěhoval do svého bytu, respektive teda do našeho bytu, my jsme se synem prakticky neměli kdy bydlet,..“(F295)
- „...když jsem ho někdy viděla a potkala, jakoby se choval tak nějak povýšeně.jakoby řekl: „Ty jsi ta, která jsi chtěla odejít a teď seš nula,“ takže mě trápilo, místo aby řešil, jak to jeho dítě bude žít..., nejen mě, ale i to dítě jakoby ho chtěl ještě víc potrestat.“ (F305)

Alena je hrdá, že s rozvodem nesouhlasila, prožila s manželem horší období, když děti byly malé a zvládla to, nechápe, proč se rozvádět nyní. Za svým rozhodnutím si stojí dodnes.

- „S rozvodem jako s takovým aktem v rozvodové síni jsem se vyrovnala úplně normálně v rozvodové síni.“(CH319)
- „...já jsem si řekla, že s tím rozvodem z principu souhlasit nebudu, protože když už jsem ho nepodalala, když už byly děcka malé a ty stavy byly daleko daleko horší než teď, tak jsme si říkala, tak proč bych se rozváděla teď?“(CH402)
- „...já jsem ráda, že jsem si to tak obhájila, už z toho důvodu, že jsem tam sama vstala a řekla že s tím rozvodem nesouhlasím ...nemám ani výčitky svědomí kvůli tomu. A jsem fakt ráda, že jsem to tak řekla, do dneška su ještě víc ráda že jsem to tak řekla.“(CH412)

Evě po rozvodu bylo jasné, že si oba s manželem zkazili život, protože se brali s tím, že jejich manželství bude až do smrti.

- „Po rozvodu pocity skoro žádné, ...takový pocit, že vlastně jsme to zkazili, že vlastně jsme se brali s tím, že to bude na celý život, a vlastně jsme to zkazili oba. No máme na tom vinu oba dva. Já jsem to neustála, on to taky neustál, ale zůstali jsme přátelé, bavíme se spolu, možná líp jak dřív.“(C84)

Reflexe rozvodu nyní

Dotázaní zpětně cítí lítost, druzí jsou rádi, někteří pociťují hrdost, jiní reflektují úplně jiné pocity a dokonce i dnes se tři z dotazovaných zmiňují po letech o svém bývalém manželovi.

Eva a Iva cítí lítost, ale každé z jiné příčiny.

Evě je to líto, protože měla manžela ráda a kdyby tehdy jednala jinak (byla mu nevěrná), mohli mít spolu krásný život do dnes.

- „Někdy mě to mrzí. Když su sama a přemýšlím o životě, tak je mi to líto, protože jsem měla manžela strašně ráda, když jsem si ho brala, a myslím si, že kdybych to ustála tehdy, myslím si, že jsme mohli mít strašně krásněj život i teď.“(C142)

Ivě je to líto kvůli synovi. Nikdy nezažije, jak je na něho otec hrdý.

- „Ale, ale jsou situace samozřejmě, svátky, vánoce, situace, kdy to dítě, třeba vystupovalo, zpívalo, někde na vystoupení na koncertě, kdy vidíte kolem sebe ty rodiny a je vám z toho smutno. A smutno s ohledem i na to, že prostě i to dítě by určitě potěšilo, kdyby ten táta tam byl. Kdyby ho viděl, byl by ne něho pyšný, hrdý, to tam prostě není, to tam nefunguje, takže je mi to trošinku líto, ale spíš kvůli tomu synovi.“(C337)

Iva spokojená úplně není, stále ji to někdy bolí a necítí dobře, protože se s manželem po rozvodu začali nenávidět a ještě dnes to přetrvává.

- „...ale že bych byla vyloženě jako šťastná... no není mně špatně, není mně zle, nepřipouštím si to, cítím se, jsem volná, svobodná, ale asi to mám stále prostě ještě v sobě. Takovou ...takovou jakože ...jsou chvílky, kdy to opravdu bolí.“(H379)
- „No á bych neřekla, že bych se cítila kór moc líp, ta zrada, která byla po tom rozvodu, dá se říct, ta nenávisť, ta zlost, která se začala po tom rozvodu ještě vyhrcovat, protože my jsme se opravdu dostali do té fáze, kdy jsme se začali nenávidět. Já jsem do té doby toho člověka milovala, on mi ublížil, mě to bolelo, zranilo a přenesla jsem se díky těmto problémům, do fáze, kdy jsem ho začala nenávidět. Ještě teda byla fáze, kdy jsem ho úplně ignorovala(smích). Což bych řekl, že je pořád. Ale samozřejmě z toho mého pocitu.“(H317)

Jana, Adam, Iva a Hedvika jsou tomu dnes rádi, že se rozvedli. Každý z jiného důvodu.

Jana je ráda. Uznává, že se rozvést měli dávno, ale okolnosti, které se staly a jak se vše postupně odehrávalo v jejich životě, způsobily, že to jinak ani nešlo.

- „Jsem určitě ráda. Bylo to dobře. Jako kdybych to všechno neprožívala, tak bych si řekla, že ten rozvod měl být už dávno, a divila bych se sama sobě, proč už jsem se k tomu dávno neodhodlala, ale tím jak to všechno člověk prožíval, postupně, jak se to vyvíjelo, jak jsem k tomu všickému dospívala, co všechno se dělo za jiný okolnosti, tak prostě jinak to být nemohlo.“(E531)

Adam je rád, jednak kvůli dětem, ale i kvůli sobě, protože potkal partnerku, se kterou si rozumí. Ale uznává, že všeobecně je lépe v manželství zůstat kvůli prarodičovským vztahům.

- „Já to hodnotím velmi pozitivně, velmi pozitivně ve vztahu k dětem svezím, kterým určitě by to nepomohlo na té vysoké škole oběma ta situace, která byla na tom bytě, velmi pozitivně to hodnotím ve vztahu svýho, protože jsme spolu desátý rok, mám velmi pěkný vztah s jejíma dětma,“(G412)
- „Ale ve vztahu to stojí prostě za to držet kvůli těm standardním vztahům.“(G429)
- „ale klasicky babičko - dědečkovský vztahy o to budeme oba dva ošizeni jako, že se člověk raduje z těch vnoučat – těch pokrevních.“(G437)

Iva je hrdá na sebe, co všechno dokázala. Postavila se vlastní nohy a může si dovolit to, co by jako vdaná nemohla. Je sama svým páнем, nemusí se na nikoho ohlížet.

- „Na druhé straně já jsem se s spoustu věcí po tom rozvodu dokázala, já jsem si vybuchovala bydlení, vlastně teď spravuju dům, myslím že i finančně jsem se postavila na vlastní nohy, takže nestrádám, takže pro mne je to takové, že se cítím svým způsobem být svobodná, můžu si dovolit věci, které jsem dřív si nemohla dovolit, nemyslím teď finančně, ale tím, že se neohlížím na nikoho, no samozřejmě musím zabezpečit to dítě, ale pokud není doma, tak zase mám ten volný den a volný plán a je to na mě jestli budu doma, jestli si navarám, jestli vyperu, anebo naopak, jestli pojedou do kina. Kdežto v té rodině to je naopak, to samozřejmě podřizujete. U mě to fungovalo tak, že když jsem přišla z té práce, samozřejmě jsme měla nějaký záliby, ale pak už jsme se podřizovala tomu, že ten partner přijde z práce, chce mít navářeno, vypráno, takže ten den má jiný režim, než teď v současné době.“(H350)

Hedvika je hrdá, že dítěti zachránila život a zmiňuje, že se vůbec neměla vdávat, kdyby se nevdala, nemusela by se rozvádět a starat se sama o dvě děti.

- „...neměla sem se vůbec vdávat. No. Kdybych bývala zůstala s jedním, tak sem potom nebyla se dvěma. Že.“(F194)
- „Tři měsíce bylo Anuše, když sem otěhotněla podruhé, to nastaly ty tyátky. Napřed, jakž takž se to dalo. Pak to začalo.“(F197)
- „Ale nebyla sem schopna toto podstoupit, zabít dítě.“(F201)

Úplně jinak reflektují dnes rozvod Hana, Alena, Zdeňka a Karel. Rozvažují o něm každý svým způsobem.

Hana to cítí stále stejně (někdy je ráda, někdy ne).

- „Asi asi pořád stejně. Jsou jsou období, kdy mi to manželství chybí, ale to manželství, jaké jsem žila, už bych nikdy životě žít nechtěla.“(D207)

Alena stále přemítá o tom, že manželovo jednání nebylo zrovna rozvážné, jeho druhý sňatek nebyl rozumný a doufá, že na to jednou manžel přijde, že udělal chybu. Vnímá rozvod jako nemorální.

- „I dnes si myslím, že manžel jednal unáhleně a že stejně na to jednou přijde. Že mu za hřích nestála, lidově řečeno. Fakt stejně musí dojít k tomu, nebo v podvědomí už k tomu došel, že prostě se připravil o život tady s těma klukama, a já bych prostě nechtěla být v jeho kůži jako opustit děti a i tu ženu nebo kohokoliv s kým mám pět dětí, já myslím stejně, že to jeho rozhodnutí bylo lehkovážné. Unáhlený a všechno. A když relativně, než se oženil po druhý, tak mně připadá, že do toho vpadnul, nějak nepromyšleně nebo v nějaké psychické indispozici a stejně se nějak musí vrátit k tomu, že udělal blbost. Tím nechci říct, že za každou cenu jsme byla ta ideální, prostě že jenom se to nedělá zkrátka, že je to nemorální.“(CH425)
- „Tak taky si sem tam něco vyčítám, že když děcka byly malý, že už bych to dneska řešila jinak nebo, že bych se jako těch dětí nezastávala, že když si chtěl být přísný, ať si je. Když on podle mě byl fakt autoritářské a ne jako, no.“(CH449)

Zdeňka cítila závazek vůči dětem, nechtěla se podruhé vdát. Podruhé by takové zklamání nechtěla prožít, stále v ní zůstalo nějaké poznamenání po rozvodu.

- „Když to vezmu a vezmu to zpětně. Já jsem byla v těžké pozici. Já jsem dětem slíbila, když proběhl rozvod a to jsem i cítila, že až do osmnácti let jejich věku, nepřekročí žádný muž práh našeho domu, protože vím, jak těžce by to nesli a já bych těžce nesla, kdyby cizí muž káral moje děti.“ (B426)
- „Už bych si nechtěla podruhé prožít to zklamání...Mám strach znovu, že bych znovu, je to ve mně nějaký zablokovaný.“(B552)

Uvědomuje si, že se sama odsuzovala a promarnila třináct let a protože se nedokázala s rozvodem vyrovnat. Jedině děti ji byly posilou. Kdyby je neměla, asi by to psychicky

nevydržela. Stále ji to ještě bolí, ale dnes je již vyrovnaná a dokáže o rozvodu a svém příběhu hovořit.

- „A asi postupem času, když to vezmu a budu k sobě jako kritická, tak si myslím, jako mozkově jsem slepice nebyla, ale byla sem ta slepica co kuřata musí mít pořád pod křídla, pořád aby všechno bylo vyšlajfovány.“ (B487)
- „Možná sem si zakopala kousek života, ale já myslím, že sem ho špatně neprožila, a že jako sem měla pro koho žít a mám stále pro koho žít...“ (B573)
- „...můžu vám říct, já sem zbytečně promarnila když budu k sobě upřímná, tak já žiju tak trochu uvolněně a můžu s váma mluvit nichž bych plakala.“ (B508)
- „Mě to třeba ještě teď bolí, ale dokážu už se s tím srovnat, já vám řeknu, že dvanáct třináct let, maximálně, jak kdyby mně ten člověk umřel. Já jsem truchlila a prostě já jsem se s tím nebyla schopna vyrovnat... drželi mě nad vodou děti teda. Já kdybych ty děti asi neměla..., utrápila bych se, nebo bych skončila v šaškecu ..anebo bych šáhla...po láhvi, já nevím, mě držely, já jsem žila pro ty děti.... Ale můžu říct to, že těch třináct let sem zahodila tím, že sem truchlila, ne truchlila, to se nedá říct, to bolelo, a mně to nešlo.“ (B512)

Karel dodnes nemá dobré pocity z rozvodu, protože i dnes si pamatuje, jak se s bývalou ženou hádali.

- „...pocity (z rozvodu) dobrý nemám... byly (při něm) už různé hádky,... napadání, spíš teda ze strany manželky...“ (A220)

Jako kladné cítí, že jeho snahu (mít děti ve vlastní péči) někdo ocenil.

- „A nekladnější, co sem tam tehdy vnímal byl postoj jedné soudkyně od městského soudu, přestože to bylo za totality, tak mně dávala v podstatě zapravdu..., že stojí na mé straně, co se týká i pomale výchovy dětí...mně to potěšilo. Mně to tak psychicky pomáhalo, trochu.“ (A227)

Bývalého manžela v této zpětné reflexi stále zmiňují Zdeňka, Alena a Jana.

Bývalý manžel Zdeňky ocenil její snahu a péči o děti a ona si toho váží.

- „A on když přišel, tak řekl: Udělalas kus práce a chtěl bych ti poděkovat, žes vychovala jako ty děcka.“ (B453)
- „Potom mně složil ještě jednu poklonu, když sem měnila byt, tak zas jako podotkl, že to mám hezký, že sem pomohla k bytu ještě tomu staršímu synovi,...“ (B458)
- „...no a pak přišlo zřejmě takový období. Já jsem to tak zhruba tušila to období, že přijde. Ale já jsem to nebrala v potaz. Nejdřív to zkoušel přes děti.. mohli by jsme dát klíče tatkoví? ... Potom jsem měla padesát, to mě taky překvapilo, že přišel sám od sebe a dal mně obálku, tam sem měla tisíc korun od něho, popřál mně teda narozeniny.“ (B462)

Alena stále doufá.

- „I dnes si myslím, že manžel jednal unáhleně a že stejně na to jednou přijde.“ (CH429)
- „a stejně se nějak musí vrátit k tomu, že udělal blbost.“ (CH446)

Jana říká, že se trápili všichni i manžel, pro kterého to také nebylo jednoduché.

- “Když spíš jsme se s tím všeci natrápili, asi ani pro toho manžela to nebylo jednoduchý, on to řešit neuměl a ani nechtěl.“ (E543)

Pocit viny po rozvodu

Pocit viny po rozvodu cítili čtyři z dotázaných, čtyři ho necítili a jedna říká, že necítila nic.

Karel pocit viny vnímá, ale původ hledá v dětství. Snaží se u sebe najít vinu, ale hned hledá její původ (poslouchal otce, on se přece ženil, aniž by dotyčnou znal a měl ji rád a on si ji nechtěl brát).

- „viny, no...věc velice komplikovaná, protože kdybych měl rozebrat svoje pocity viny, musel bych se dostat až do dětství a mládí...řekl, že špatný výchov, což je jednoznačný, že mě nechtěl táta nikam pustit.“ (A251)

Eva, Zdeňka a Iva ho měly, ale vinu nemají.

Zdeňka a Iva cítily trýznivý pocit viny. Zdeňka hledala, co udělala špatně (proč si manžel našel jinou partnerku, s čím nebyl spokojen). Ale vinu necítí, zdůvodňuje to tím, že dokázala děti sama vychovat a zabezpečit je i finančně. Myslela si, že udělala něco špatně, ale rozhodně vinu nemá.

- „Já sem pořád hledala vinu, že já jsem udělala něco špatně já, že on si našel někoho lepšího.“ (B400)
- „Ne nenám vinu. Takovou vinu nemám, protože jsem sama sobě dokázala, že (dokážu) vydělat tolik, abych... zabezpečila tu rodinu. Já si myslím že z mého hlediska chybu a vinu na tým, jak dopadlo naše manželství já osobě nemám. Myslím si, že ne.“ (B595)
- „Pocit viny. Já jsem měla v sobě jako zafixovaný, že sem něco dělala špatně. Ne nenám vinu.“ (B 592)

Iva pocit viny cítila, vyvolávalo v ní tento pocit okolí (maminka, manželovi rodiče). Hledala, co udělala špatně ještě před rozvodem (proč jsou rodiče manžela spokojeni s jeho novou partnerkou, aniž ji znají), ale i po něm (maminka ji obviňovala, že musela něco udělat, když se rozvedla), ale dnes jej necítí. Ona pro záchranu manželství udělala dost a tím, jak byla pracovně vytížena (studovala, vychovávala sama syna), už to není tolik bolavé.

- „No ano. Ano. Hrozně dlouho jsem cítila jsem pocit viny, i když nevím proč. Já jsem cítila pocit viny, už když jsme se začali rozvádět, víte co, u mě ten pocit viny možná i vyprovokovalo okolí..... a mě to hrozně zlomilo, a hledala jsme pocit viny, co jsem udělala špatně. A říkala, jsem si, asi asi jsem udělala něco špatně. ...koho oni vůbec neznají, oni ji berou,já přestože jsem pro ně udělala tolik, tak mě prostě odsoudili.jsem cítila, cítila jsem ho i po rozvodu, protože samozřejmě se setkáváte s různými názoraminěco jsme řešili s mojí maminkou a ta mně říkala, kdoví proč, proč, asi jsi na něho byla nějaká, žes jo,... ...kdybych byla normální, jo v uvozovkách, tak to by se se mnou nerozvedl, tak tam za tím něco muselo být, že že ano.“ (H391)
- „Nevím, já si za tím názorem stojím, já jsem tomu manželství věnovala hodně, tím že jsem v té pracovala a studovala, měla jsem toho hodně, starala se sama o dítě, už ty pocity v sobě nějak nemám. Nebo není to tak akutní.“ (H439)

Eva cítí oprávněný pocit viny, protože ví, že sama zradila. Byla to ona, kdo se chtěl pomstít za nevěru. Tehdy to bylo nejintenzivnější. Jako věřící uznává, že se nezachovala správně a cítí vinu. Nejvíce se tyto pocity objevují, když se necítí dobře a je vyčerpaná. Zmenšují ho děti, když jsou jim vděční, že společně kvůli nim zůstali, aby měli oba rodiče. Dodnes ji doprovází, i když ji už neničí, ale vnímá ho stále.

- „Takže ty emoce a takový pocit té viny byly vlastně tehdy, když jsme se vlastně rozcházeli...“ (C167)
- „S pocitem viny. Špatně, těžko. Jelikož jsou křesťanka a vychovaná v náboženství a bylo to ve už mně takový, když jsem se vdávala, že to bude na celý život, su vdaná v kostele, to znamená, že prakticky v mojem svědomí i v manželovém svědomí, protože je taky nábožensky vychovaný, my prakticky pořád jsme manžel.“ (C175)
- „A ta vina, vždycky, když je člověku špatně, když má stresy a když je přepracovaný a přijdou na něho myšlenky takový všelijaký, tak ten pocit viny tam je. Určitě. Ale není už zas takový jako, mně to už dnes nedeptá.“ (C184)
- „...dokonce naše děti už teď, když to všechno vjíjí, už teď tak nám dokonce poděkovali za to, že jsme zůstali tak dlouho spolu, že jsme to všechno vydrželi, že jsme jim to dětství nijak nezkazili, že nás oba měli u sebe tak prostě.“ (C192)
- „Ale ten pocit viny tam určitě je. Já vám ho neumím definovat, já nevím. Jak bych to řekla.“ (C198)

Hana, Hedvika, Adam, Alena pocit viny neměli, každý to komentuje jiným způsobem. Hana se maximálně snažila manželství zachránit. Vypráví, co pro záchranu vztahu udělala, koho navštívila (psycholožku, kněze, četla psychologické knihy, snažila se o komunikaci s manželem). Stále doufala, že se manžel změní, což se nestalo. Jakmile viděla, že manžel začal děti navádět proti ní, tak pochopila, že její snaha byla marná.

- „Ne.“ (D214)
- „Protože jsem udělala ze své strany maximum pro to, aby to manželství bylo zachráněno, spolupráce s psychologem, s kněžími, rozhovor s manželem a de facto já vidím ten hlavní impulz v tom, že když jsme měli to stání, že on už nechce mít se mnou nic společného. Já už jsem pořád doufala, že se to změní, že pochopí moje pohnutky, on je nepochopil, on se postavil proti mně, děti naváděl proti mně, když jsem se snažila s dětma hovořit v době, kdy byly u něj, volala jsem jim, tak on mě nazýval: „Ta ženská vám volá,“ ani před dětma nevyslovil slovo maminka, takže tam už jsem neviděla vůbec žádný vztah a možnost nějakého dalšího vztahu.“ (D216)

Hedvika zachránila dceři život, tak je na to spíš hrdá, než aby cítila pocit viny.

- „Ne to v žádném případě. Zachránila sem život dceři.“ (F191)

Adam tvrdí, že prosil dost.

- „Já pocit viny žádnéj nemám. Protože, co já jsem se naprosil, co já jsme se naprosil, to si nikdy nedovede představit. Ve vztahu k alkoholu a ve vztahu k rodičům. Nestálo jí to za to.“ (G452)

Alena se snažila plnit přání manžela. Ona vždy očekávala, že manžel bude spokojený, když splní jeho přání (učila se angličtinu, chodila plavat, začala podnikat, aby se mu vyrovnala a pomohla mu pro tak početnou rodinu vydělávat peníze). Nikdy nebyla za svou snahu oceněna. Vypadá to, jakoby vždy čekala na další přání.

- „*Ne. Snažila jsem plnit vždy manželova přání.*“(CH459)

Jana jako jediná říká, že necítila pocit viny, spíš chaos. Říká, že se snažila. Něco mohla udělat jiným způsobem a přiznává, že udělala chyby (i když tyto chyby vůči manželovi nijak nereflektuje ve svém vyprávění a dá se říct, že víc trpěla a byla vyčerpaná, než že dělala chyby). V době po rozvodu jako by si najednou nevěděla rady a cítila rozporuplné pocity, očekávala spokojenost, ta se však nedostavila).

- „*Necítila jsem žádný pocit. Já jsme měla pocit, že jsem nevěděla. Že jsem se snažila pro to něco udělat, kolikrát jsem udělala třeba velký chyby. Měla jsem leccos řešit třeba jinak. Ale v té době po tom rozvodu, no už nevím, takový to bylo celý chaotický.*“(E550)